มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้ (ฉบับสมบูรณ์)

นางสาว กันต์ฤทัย รักอนันตชัย

เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของเอกัตศึกษาที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของเอกัตศึกษาที่ส่งผ่านทางคณะที่สังกัด
The abstract and full text of individual study in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the individual study authors' files submitted through the faculty.

หัวข้อเอกัตศึกษา	มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้
โดย	นางสาว กันต์ฤทัย รักอนันตชัย
รหัสประจำตัว	628 00080 34
หลักสูตร	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หมวดวิชา	กฎหมายธุรกิจทั่วไป
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์(พิเศษ) ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์
ปีการศึกษา	2563

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เอกัตศึกษาฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

ลงชื่อ.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ศาสตราจารย์(พิเศษ) ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

กันต์ฤทัย รักอนันตชัย : มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้. (LEGAL MEASURE TO PROTECT HIRE PURCHASE CUSTOMER FROM DEBT COLLECTION.) อาจารย์ที่ปรึกษา: ศาสตราจารย์(พิเศษ) ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์, 123 หน้า

ในสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบัน ทำให้ผู้เช่าซื้อรถยนต์จำนวนไม่น้อยไม่สามารถชำระหนี้ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ค่างวดเช่าซื้อรถยนต์ ผู้ติดตามทวงหนี้โดยธนาคารหรือตัวแทนผู้ได้รับมอบอำนาจจากธนาคารจึงต้องติดตามทวงถามหนี้ แต่ยังมีลูกหนี้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมหรือกระทำการที่เกินกว่าเหตุ และมีการติดตามยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนในลักษณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นการกระทำที่ล้วนละเมิดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ ทั้งยังมีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการติดตามทวงถามหนี้ในอัตราที่สูงเกินสมควร

จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้ โดยมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติให้ความคุ้มครองไว้เป็นหลักการทั่วไป และมีกฎหมายลำดับรองต่างๆ บัญญัติไว้ ทั้งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 รวมทั้งประกาศต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ทั้งนี้ บทบัญญัติที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายฉบับต่างๆ ยังไม่เพียงพอกับการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้ และยังไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายฉบับใดที่เข้ามากำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์โดยตรง ตั้งแต่การติดตามทวงถามหนี้เมื่อผิดนัดชำระค่างวดเช่าซื้อ การติดตามและกลับเข้าครอบครองรถยนต์คืนจากผู้เช่าซื้อ และการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่างๆ จากการติดตามทวงถามหนี้

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่ามีบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ไว้โดยเฉพาะ คือ The Fair Debt Collection Practices Act of 1977 มีเนื้อหาสาระการควบคุมการติดตามทวงหนี้ที่ชัดเจน ในส่วนผู้ที่ได้รับความคุ้มครอง ข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ และการควบคุมโดยคณะกรรมการ นอกจากนี้ประเทศสหรัฐอเมริกายังมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการยึดรถยนต์คันเช่าซื้อคืน รวมทั้งมีมาตรการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ในเรื่องของการเก็บค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำมาตรการในบางเรื่องมาประยุกต์ใช้และเสนอแนะเพิ่มเติมในกฎหมายไทย เพื่อคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 ให้พิจารณาปรับเวลาในการติดต่อทวงถามหนี้ โดยกำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ติดต่อทวงถามหนี้ได้ในวันธรรมดาและเสาร์อาทิตย์ เวลา 9.00-17.00 นาฬิกาเท่านั้น และห้ามทำการติดต่อทวงถามหนี้ในวันหยุดนักขัตฤกษ์

2. ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ ให้เพิ่มเติมประเด็นในเกี่ยวกับข้อปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในเรื่องของการค้นหาข้อมูลลูกหนี้จากบุคคลอื่น มีการชะลอการติดตามทวงถามหนี้แบบชั่วคราว และการติดต่อสื่อสารในการติดตามทวงถามหนี้ ให้นำหลักเงื่อนไขการรับรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ของผู้ติดตามทวงถามหนี้มาปรับใช้ เพื่อให้เกิดความยืนหยุ่นและปฏิบัติได้จริง และเพื่อหลีกเลี่ยงการละเมิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของลูกหนี้ นอกจากนี้ให้นำมาตรการการดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญามาบังคับใช้อย่างเข้มงวดและเด็ดขาดในการดำเนินคดี และเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการใช้สิทธิเรียกร้องในส่วนค่าเสียหายทางจิตใจอย่างชัดเจน

3. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561 ให้เพิ่มเติมแนวปฏิบัติในการดำเนินการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืน ทั้งในลักษณะที่เป็นการใช้สิทธิเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนด และลักษณะละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้เช่าซื้อรถยนต์อย่างร้ายแรง นอกจากนี้ให้เพิ่มเติมแนวปฏิบัติในการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการติดตามทวงถามหนี้ โดยกำหนดระยะเวลาผ่อนผันแก่ลูกหนี้ในการชำระเงิน กำหนดอัตราเพดานสูงสุดของค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ที่เรียกสามารถเก็บได้ และกำหนดส่วนต่างของผลขาดทุนหลังขายรถที่จะไม่เรียกเก็บจากผู้เช่าซื้ออีก เพื่อไม่ให้เป็นการผลักภาระค่าใช้จ่ายแก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์เกินสมควร

การเสนอแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว เพื่อกำหนดมาตรฐานการติดตามทวงถามหนี้ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ให้ความคุ้มครองแก่ทั้งฝ่ายผู้ให้เช่าซื้อและฝ่ายผู้เช่าซื้ออย่างเท่าเทียมกัน และลดปัญหาการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสม เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนในสังคมต่อไป

สาขาวิชา กฎหมายเศรษฐกิจ ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2563 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความกรุณาของ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ ซึ่งรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาแก่ข้าพเจ้า รวมถึงให้ความช่วยเหลือ เสียสละเวลาอันมีค่า ในการให้คำแนะนำแนวทางในการศึกษาอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ชี้แนะปัญหาประเด็นข้อกฎหมาย ให้การสนับสนุน ให้ความเชื่อมั่นตลอดจนตรวจเอกัตศึกษาฉบับนี้ให้สมบูรณ์

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการอบรมและให้ความรู้แก่ข้าพเจ้า ตลอดจนเจ้าหน้าที่หลักสูตรที่ให้ความช่วยเหลือและให้ความสะดวกแก่ข้าพเจ้าตลอดระยะเวลาการศึกษา

ทั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อนๆ คณะนิติศาตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่น 22 ทุกคน ที่ได้ให้คำปรึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในทุกๆ ด้าน และขอขอบคุณธนาคาร ทิสโก้ จำกัด(มหาชน) สำหรับทุนทรัพย์ในการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ ตลอดระยะเวลาทั้งหลักสูตร สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวของข้าพเจ้า ที่ให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลังในการทำเอกัตศึกษาฉบับนี้มาโดยตลอด เป็นกำลังใจให้กับข้าพเจ้าจนเอกัตศึกษาฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ ..... ง

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญ ..... ช

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา 4

1.3 สมมติฐานของการศึกษา 4

1.4 ขอบเขตและวิธีในการศึกษา 4

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 4

บทที่ 2 หลักและทฤษฎี และบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเช่าซื้อรถยนต์และการคุ้มครองสิทธิของผู้เช่าซื้อรถยนต์ 5

2.1 หลักเรื่องเสรีภาพในการทำสัญญาและหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา 5

2.2 ลักษณะสำคัญและความสมบูรณ์ของสัญญาเช่าซื้อรถยนต์และการกำหนดอัตราดอกเบี้ย วิธีการคิดดอกเบี้ยตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ 7

2.2.1 สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้เช่าซื้อ 11

2.2.2 สิทธิและหน้าที่ของผู้เช่าซื้อ 13

2.3 การจัดทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กับสถาบันการเงินและการตกลงในข้อสัญญาส่วนสาระสำคัญ 14

2.4 การดำเนินการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ 18

2.5 บทบัญญัติกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์ 20

2.5.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะนิติกรรมสัญญาและลักษณะเช่าซื้อ 20

2.5.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด 23

2.5.3 ประมวลกฎหมายอาญา 25

2.5.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่2) พ.ศ.2541 ว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญา รวมทั้งประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561 32

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

2.5.5 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 37
2.5.6 พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 39
2.5.7 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจ การให้เช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ 44

บทที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการการติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ และภาระค่าใช้จ่าย 47
3.1 การติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ และภาระค่าใช้จ่ายในประเทศไทย 47
3.1.1 ปัญหาและแนวปฏิบัติการติดตามทวงถามหนี้ 47
3.1.2 ปัญหาและแนวปฏิบัติการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนจากการครอบครองของผู้เช่าซื้อ 49
3.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดในภาระค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้และติดตามยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนเมื่อผู้เช่าซื้อผิดสัญญา 52
3.2 การติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ และภาระค่าใช้จ่ายในประเทศสหรัฐอเมริกา 55
3.2.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ 55
3.2.2 การยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนเมื่อผู้เช่าซื้อผิดสัญญา 60
3.2.3 ภาระค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้และติดตามยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนเมื่อผู้เช่าซื้อผิดสัญญา 62
3.3 เปรียบเทียบมาตรการการติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืน และภาระค่าใช้จ่ายระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา 63

บทที่ 4 แนวทางในการกำหนดและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้ 69
4.1 แนวทางในการบังคับใช้มาตรการติดตามทวงถามหนี้ 69
4.2 แนวทางในการบังคับใช้มาตรการติดตามและกลับเข้าครอบครองรถยนต์คืนจากผู้เช่าซื้อ 71
4.3 แนวทางในการบังคับใช้มาตรการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่างๆ จากการติดตามทวงถามหนี้ 72
4.4 แนวทางในการบังคับใช้มาตรการการดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาอย่างเข้มงวดและเด็ดขาดสำหรับกรณีการทวงถามหนี้และการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนโดยพฤติการณ์ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย 73

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 75

5.1 บทสรุป 75

5.2 ข้อเสนอแนะ 77

บรรณานุกรม 81

ภาคผนวก 84

ก ตัวอย่างสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ 85

ข ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561 92

ค. ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง จำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้ 99

ง. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 01/2551 เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง 101

จ. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 80/2551 หลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยส่วนลด ค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคารพาณิชย์ 113

ประวัติผู้เขียน 123

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของสภาพปัญหา

ในปัจจุบันการพัฒนาเมืองและการเจริญเติบโตของสังคม ทำให้รถยนต์เป็นยานพาหนะที่มีความจำเป็นสำหรับประชาชนในการเดินทางและเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกสำหรับการประกอบอาชีพของทุกอาชีพ เนื่องจากรถยนต์ช่วยให้เกิดความสะดวกสบายในการเดินทาง มีความคล่องตัวสูง มีความปลอดภัย และประหยัดเวลาในการเดินทาง จะเห็นได้ว่ารถยนต์มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต สำหรับประเทศไทยมียอดจำหน่ายรถยนต์ปริมาณการขายรวมเฉลี่ยถึงปีละหนึ่งล้านคัน[1]

แม้ว่ารถยนต์จะเป็นสินค้าที่ค่อนข้างมีราคาแพง แต่ก็ยังมีคนจำนวนมากที่ต้องการรถยนต์ไว้ในครอบครอง สำหรับการได้มาซึ่งการครอบครองรถยนต์นั้น สามารถได้มาด้วยการตกลงซื้อขายกันระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย อย่างไรก็ตามมีคนจำนวนมากที่ต้องการครอบครองรถยนต์ แต่ไม่สามารถหาเงินมาชำระราคารถยนต์ทั้งหมดให้แก่ผู้ขายได้ทันที ดังนั้น เพื่อให้สามารถมีกรรมสิทธิ์ในการครอบครองรถยนต์ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น จึงนิยมใช้วิธีขอสินเชื่อรถยนต์กับสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ โดยเข้าทำหนังสือสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ในช่วงระยะเวลาเช่าซื้อรถยนต์นั้น กรรมสิทธิ์ในรถยนต์จะยังคงเป็นของผู้ให้เช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อจะยังไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์นั้น แต่เป็นเพียงผู้ครอบครองรถยนต์ที่เช่าซื้อเท่านั้น[2] โดยมีสิทธิใช้สอยรถยนต์ได้ตามปกติ ดูแลรถยนต์ได้ตามกฎหมาย นอกจากนี้ผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ต้องชำระค่าเช่าซื้อตามสัญญาเช่าซื้อให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อ ซึ่งกรรมสิทธิ์รถยนต์จะโอนก็ต่อเมื่อผู้เช่าซื้อผ่อนชำระค่าเช่าซื้อตามสัญญาเช่าซื้อและค่าธรรมเนียมในการโอนทะเบียนรถยนต์ครบถ้วนแล้วเท่านั้น[3]

เมื่อเวลาผ่านไปด้วยสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่มีความไม่แน่นอน ปัญหาความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศ และผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาด อาจส่งผลให้ความสามารถในการชำระเงินคืนของผู้เช่าซื้อรถยนต์เปลี่ยนแปลงไปจากวันแรกที่เข้ามาทำสัญญาเช่าซื้อ เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ผู้เช่าซื้อรถยนต์จำนวนมากไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญาหรือไม่ตรงตามกำหนดเวลา เรียกได้ว่าเป็นการผิดนัดผิดสัญญาเช่าซื้อ อันส่งผลกระทบต่อตัวผู้เช่าซื้อในฐานะลูกหนี้ธนาคาร และเศรษฐกิจของประเทศ ดังนี้

---

[1]ธนาคารแห่งประเทศไทย, **ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนและองค์ประกอบที่ปรับฤดูกาล**[ออนไลน์], 3 มกราคม 2564, แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/App/BTWS_STAT/statistics/ReportPage.aspx?reportID=827

[2]พรพรรณ ญาตินิยม, **สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวกับรถยนต์ในระหว่างผ่อนส่งไฟแนนซ์**[ออนไลน์], 11 มกราคม 2564, แหล่งที่มา https://lawman.in.th/สิทธิและหน้าที่ตามกฎหม/

[3]"ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561", (2561, 16 กุมภาพันธ์), **ราชกิจจานุเบกษา**, 8

1. ส่งผลกระทบต่อตัวผู้เช่าซื้อในฐานะลูกหนี้

เมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ล่าช้า จะส่งผลให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากต้องถูกปรับด้วยอัตราดอกเบี้ยผิดนัดชำระ ถูกเรียกเก็บค่าติดตามในการทวงถามหนี้ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกจากนี้ยังทำให้ประวัติการชำระหนี้ของลูกหนี้ไม่มีความน่าเชื่อถือ อาจทำให้ไม่สามารถขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินอื่นๆ ได้อีกในอนาคต เพราะสถาบันการเงินจะเข้าไปดูประวัติการชำระหนี้จากข้อมูลเครดิตบูโร ซึ่งเป็นการบันทึกประวัติการชำระเงินรายเดือน และจะคงค้างอยู่ในฐานข้อมูลเป็นระยะเวลาสามปี[4]

2. ส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงินหรือธนาคาร

เมื่อลูกหนี้ไม่สามารถชำระเงินต้นและดอกเบี้ยคืนตามสัญญาเช่าซื้อให้แก่สถาบันการเงินหรือธนาคารเป็นระยะเวลาเกินกว่า 90 วันหรือ 3 เดือนขึ้นไปนับแต่วันถึงกำหนดชำระ ไม่ว่าจะเป็นไปตามเงื่อนไขหรือเงื่อนเวลาตามสัญญาหรือวันที่สถาบันการเงินทวงถามหรือเรียกให้ชำระคืนแล้วแต่วันใดจะถึงก่อน[5] จะเกิดสัดส่วนของหนี้ค้างชำระ หรือหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้(NPL) ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้สถาบันการเงินต้องตั้งสำรองเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับสินทรัพย์ที่สถานบันการเงินถือครองอยู่ โดยเฉพาะเงินให้สินเชื่อซึ่งเป็นสินทรัพย์หลักของสถาบันการเงิน รวมถึงต้องวางมาตรการในการเร่งรัดติดตามหนี้ให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ตามกำหนดให้มากที่สุด

3. ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

ลูกหนี้จำนวนมากมีปัญหาในการชำระหนี้ส่งผลให้หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้(NPL) เพิ่มสูงขึ้นกลายเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้เกิดการชะลอการอุปโภคบริโภคและการลงทุน นำไปสู่ความไม่เชื่อมั่นทางเศรษฐกิจของประเทศที่สูงขึ้นเรื่อยๆ และการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่อาจไม่รวดเร็วและทั่วถึง ซึ่งมีโอกาสทำให้ให้เกิดสถานการณ์วิกฤติหนี้รายย่อยได้[6]

ธนาคารพาณิชย์ในฐานะเป็นผู้ให้เช่าซื้อจะมีกระบวนการต่างๆ ในการติดตามทวงถามหนี้กับผู้เช่าซื้อรถยนต์เพื่อให้ผู้เช่าซื้อรถยนต์ชำระหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการติดตามทวงถามหนี้ทางโทรศัพท์ ส่งหนังสือติดตามทวงถามหนี้ ดำเนินการยึดรถยนต์ ซึ่งหากผู้เช่าซื้อรถยนต์เพิกเฉยไม่ชำระหนี้ตามระยะเวลาที่

---

[4]บริษัท อิออน ธนสินทรัพย์ (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน), **ผลเสียจากการผิดนัดชำระหนี้**[ออนไลน์], 3 มกราคม 2564, แหล่งที่มา https://www.aeon.co.th/aeon/tips-tricks/tips-tricks-detail-18

[5]ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย, **ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส.23/2561 เรื่องหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน**, ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2561

[6]ดร.โสมรัศมิ์ จันทรัตน์, อัจจนา ล่ำซำ, ดร.ลัทธพร รัตนวรารักษ์, ณรงค์ฤทธิ์ อดุลย์ฐานานุศักดิ์, ปัณณธร ธนัพประภัศร์ และดร.ณภัทร จาตุศรีพิทักษ์, **เจาะความท้าทายใหม่ของหนี้ครัวเรือนไทยในวิกฤติโควิด-19 จากข้อมูลสินเชื่อที่เข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือ**[ออนไลน์], 11 มกราคม 2564, แหล่งที่มา

https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Symposium_08Sep2020.aspx

กำหนด ธนาคารจะปฏิบัติตามขั้นตอนตามกฎหมายต่อไป และอาจจะมีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการติดตามทวงถามหนี้

ในกระบวนการติดตามทวงถามหนี้ แม้จะมีพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 และแนวทางปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้ติดตามทวงหนี้โดยธนาคารเอง หรือตัวแทนผู้ได้รับมอบอำนาจจากธนาคาร ก็ยังมีการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมหรือกระทำการที่เกินกว่าเหตุ ไม่ว่าจะเป็นการทวงถามในที่สาธารณะ การทวงถามในเวลาที่ไม่เหมาะสม ทวงถามต่อหน้าผู้อื่นหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ การใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ การทำให้เสียชื่อเสียง หลอกลวงลูกหนี้ด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นเท็จเพื่อให้ลูกหนี้เข้าใจผิด บางครั้งถึงขั้นกระทำการข่มขู่หรือใช้กำลังประทุษร้ายต่อร่างกาย ชีวิต หรือทรัพย์สิน โดยไม่คำนึงถึงผลทางกฎหมาย ซึ่งเป็นการกระทำที่ล้วนละเมิดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ทั้งสิ้น มีการติดตามยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนจากการครอบครองของผู้เช่าซื้อ ในลักษณะที่ยังไม่มีการบอกเลิกสัญญา ไม่มีการออกเอกสารการรับรถ ซึ่งเป็นการยึดรถยนต์โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือนำทรัพย์สินใดๆ ที่ติดมากับรถยนต์ไปฝากไว้กับบุคคลใดๆ ในลักษณะที่ผู้ให้เช่าซื้อเห็นสมควร และมีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการติดตามทวงถามหนี้ในอัตราที่สูงเกินสมควร

จะเห็นได้ว่า ด้วยสถาบันการเงินหรือธนาคารในฐานะผู้ให้เช่าซื้อ เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีความรอบรู้ทางด้านกฎหมายมากกว่าผู้เช่าซื้อ ส่งผลให้ผู้เช่าซื้ออยู่ในสถานะที่เสียเปรียบกว่า สามารถพบได้ว่าสัญญาเช่าซื้อรถยนต์มักกำหนดเงื่อนไขและความรับผิดของผู้เช่าซื้อให้ต้องรับผิดเกินสมควรในหลายๆ เรื่อง นอกจากนี้ผู้ให้เช่าซื้ออาจใช้ข้อได้เปรียบจากข้อสัญญาเช่าซื้อและช่องว่างทางกฎหมายในการติดตามทวงถามหนี้กับผู้เช่าซื้อรถยนต์อย่างไม่เหมาะสม มีมาตรการยึดรถยนต์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และมีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์

จากความสำคัญของสภาพปัญหาข้างต้น แม้ว่าปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐจะเข้ามามีบทบาทในการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์ในฐานะผู้บริโภคมากขึ้น แต่สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ในปัจจุบัน ยังเป็นสัญญาเช่าซื้อที่ผู้เช่าซื้อยังไม่ได้รับความเป็นธรรมอย่างที่ควรจะเป็น ยังคงมีข้อสัญญาและช่องว่างทางกฎหมายที่ทำให้ผู้ให้เช่าซื้อได้เปรียบในการทำสัญญาและมีการดำเนินการติดตามทวงถามหนี้อย่างไม่เหมาะสม จึงควรหาแนวทางหรือมาตรการทางกฎหมายอื่นๆ มาประกอบ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสม การยึดรถยนต์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงจากการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้เกินสมควร เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์มากขึ้น รวมไปถึงเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ของประเทศไทยกับมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อนำมาปรับใช้ให้เกิดความเหมาะสม และเพื่อสร้างมาตรฐานการติดตามทวงถามหนี้ที่เหมาะสมและเป็นธรรมให้แก่ทั้งฝ่ายผู้ให้เช่าซื้อและฝ่ายผู้เช่าซื้อ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ และปัญหาสังคมโดยรวมของประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการติดตามทวงถามหนี้กับผู้เช่าซื้อรถยนต์ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาหลักการติดตามทวงหนี้ การยึดรถยนต์ รวมถึงภาระค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ในประเทศไทยและในต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาหาแนวทางหรือมาตรการทางกฎหมายอื่นๆ มาประกอบ เพื่อให้การติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ รวมถึงภาระค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ สร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

แม้ในปัจจุบันนี้จะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้บังคับใช้ก็ตาม แต่บทบัญญัติกฎหมายในเรื่องดังกล่าวนี้ยังไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมและให้ความคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์อย่างเพียงพอ ควรมีมาตรการทางกฎหมายอื่นๆ มาประกอบ เพื่อให้การติดตามทวงถามหนี้สร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์

1.4 ขอบเขตและวิธีในการศึกษา

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาวิจัยเฉพาะในกรณีผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทในเครือของธนาคารพาณิชย์เท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทในเครือล้วนมีขอบเขตการให้บริการเช่าซื้อรถยนต์ค่อนข้างมาก และเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในทางเศรษฐกิจในการปล่อยสินเชื่อในรูปแบบต่างๆ ของประเทศ อนึ่ง เป็นการศึกษาและวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาและค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเอกสาร หนังสือ บทความ วารสาร เอกสารสิ่งพิมพ์ รวมทั้งสืบค้นข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการติดตามทวงถามหนี้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาการติดตามทวงถามหนี้กับผู้เช่าซื้อรถยนต์ในประเทศไทย
2. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายในการติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ รวมถึงภาระค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ในประเทศไทยและในต่างประเทศ
3. เพื่อทราบถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาการติดตามทวงหนี้ผู้เช่าซื้อรถยนต์ รวมถึงเสนอมาตรการทางกฎหมายอื่นๆ มาประกอบ เพื่อให้การติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ รวมถึงภาระค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ สร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์

บทที่ 2
หลักและทฤษฎี และบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเช่าซื้อรถยนต์ และการคุ้มครองสิทธิของผู้เช่าซื้อรถยนต์

ในการศึกษา มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้ จำเป็นต้องศึกษาหลักและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเช่าซื้อรถยนต์ และแนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ผู้เช่าซื้อรถยนต์ ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยได้มีการศึกษาเกี่ยวกับหลักนิติกรรมสัญญา การจัดทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ การประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ และบทบัญญัติต่างๆ ตามกฎหมายไทย ไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติต่างๆ รวมถึงข้อบังคับหรือประกาศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเช่าซื้อรถยนต์และการคุ้มครองสิทธิของผู้เช่าซื้อรถยนต์

2.1 หลักเรื่องเสรีภาพในการทำสัญญาและหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา

ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้มีการบัญญัติคำนิยามของคำว่าสัญญาเอาไว้ แต่เนื่องจากสัญญาเป็นนิติกรรมอย่างหนึ่ง จึงต้องนำหลักเกณฑ์ในเรื่องของนิติกรรมมาบังคับใช้ด้วย

เมื่อพิจารณาจากคำนิยามของนิติกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 149 บัญญัติว่า “นิติกรรม หมายความว่า การใดๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัครมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ”[7]

จึงกล่าวได้ว่า “สัญญา” หมายถึง นิติกรรมสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายที่เกิดจากการแสดงเจตนาเสนอสนองต้องตรงกันของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปที่มุ่งจะก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงหรือระงับนิติสัมพันธ์[8] จะเห็นได้ว่าสัญญาประกอบไปด้วยสาระสำคัญ 3 ประการ[9] ดังนี้

1) ต้องมีบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป

การทำสัญญาต้องมีคู่สัญญาหรือบุคคล 2 ฝ่ายเสมอจึงจะเกิดสัญญาได้ โดยบุคคล 2 ฝ่ายอาจจะเป็นฝ่ายละบุคคลเดียว หรือหลายบุคคลรวมกันเป็นฝ่ายเดียว ทั้งนี้ อาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ เช่น เจ้าของหลายคนแสดงเจตนาขายทรัพย์สินให้แก่บุคคลคนเดียว เป็นต้น

2) ต้องมีการแสดงเจตนาต้องตรงกัน

ผู้แสดงเจตนาขอทำสัญญาเรียกว่า คำเสนอ ซึ่งคำเสนอต้องมีความชัดเจนและแน่นอนเท่านั้น และเมื่อมีผู้ตอบรับคำเสนอนั้น เรียกว่า คำสนอง สัญญาจึงเกิดขึ้น เช่น นาย ก. ต้องการขายรถยนต์ของตน หมายเลขทะเบียน กต 1234 ราคา 300,000 บาท เป็นคำเสนอ เมื่อ นาย ข. ตอบตกลง

---

[7] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 149

[8] ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, **คำอธิบายนิติกรรมสัญญา**, พิมพ์ครั้งที่ 22, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561), หน้า 307.

[9] ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, **กฎหมายเบื้องต้นทางธุรกิจ**, พิมพ์ครั้งที่ 17, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561), หน้า 76-77.

ซื้อ ถือว่าเป็นคำสนอง สัญญาซื้อขายจึงเกิดขึ้น เป็นต้น แต่ถ้าหากคำเสนอไม่มีความชัดเจนและแน่นอน จะเป็นเพียงคำเชิญชวนให้ทำคำเสนอเท่านั้น เช่น ประกาศขายรถยนต์ หนึ่งคันราคา 200,000 ถึง 300,000 บาท หรือประกาศขายรถยนต์หลายคันราคาตั้งแต่ 100,000 ถึง 2,000,000 บาท เป็นต้น

ในกรณีที่คำเสนอมีความชัดเจนและแน่นอนแล้ว แต่คำสนองมีข้อแก้ไขไม่ตรงกับคำเสนอ ผลตามกฎหมายให้ถือว่าคำสนองอันมีข้อแก้ไขนั้นกลายเป็นคำเสนอใหม่[10] เช่น นาย ก. ต้องการขายรถยนต์ของตน หมายเลขทะเบียน กพ 4567 ราคา 200,000 บาท ถ้า นาย ข. ตอบตกลงซื้อแต่ขอซื้อในราคา 150,000 บาท สัญญาจะยังไม่เกิดขึ้น เนื่องจากคำสนองของ นาย ข. ไม่ตรงกับคำเสนอ และคำสนองนั้นได้กลายเป็นคำเสนอใหม่ หาก นาย ก. ตอบตกลงขายรถยนต์คันดังกล่าวในราคา 150,000 บาท ซึ่งตรงกับคำเสนอใหม่ของ นาย ข. แล้ว ดังนั้น สัญญาจึงเกิดขึ้น

3) ต้องมีวัตถุประสงค์ในการทำสัญญา

การแสดงเจตนาทำนิติกรรมทุกประเภทจะต้องมีวัตถุประสงค์ในการทำนิติกรรมเสมอ หากไม่มีวัตถุประสงค์ถือว่าไม่มีความมุ่งหมายในการทำสัญญา สัญญาย่อมไม่เกิดขึ้น

เมื่อทราบถึงลักษณะสำคัญของสัญญาแล้ว การเริ่มทำสัญญานั้นต้องอาศัยหลักเสรีภาพในการทำสัญญาเสมอ ซึ่งเสรีภาพในการทำสัญญา(Freedom of Contract) มีความหมายอยู่ 2 ประการ[11] คือ ความหมายแรกเป็นเสรีภาพในการที่จะเข้าทำสัญญา และความหมายที่สองเป็นเสรีภาพที่จะไม่ถูกแทรกแซงหลังจากเกิดสัญญาขึ้นแล้ว

สำหรับเสรีภาพในการที่จะเข้าทำสัญญา หมายถึง เสรีภาพในการตัดสินใจหรือแสดงเจตนาเริ่มเข้าทำสัญญาด้วยตนเอง เสรีภาพในการเริ่มต้น ดำเนินการต่อไป หรือระงับกระบวนการในการก่อให้เกิดสัญญา ซึ่งพิจารณาได้ 2 ด้าน คือ ด้านกระทำ(Positive Sense) หมายถึง การเริ่มต้น ดำเนินต่อไปและการตกลงเข้าทำสัญญา และ ด้านไม่กระทำ(Negative Sense) หมายถึง การไม่เข้าทำสัญญาหรือระงับกระบวนการในการเจรจา ด้วยการถอนคำเสนอหรือยกเลิกการเจรจา เป็นต้น ซึ่งการไม่เข้าทำสัญญาของผู้รับคำเสนอ หรือการยกเลิกการเจรจาของคู่เจรจา มักไม่มีปัญหา เพราะเป็นการใช้เสรีภาพอย่างชัดเจน แต่ในส่วนของผู้เสนอที่เปลี่ยนใจไม่เข้าทำสัญญาด้วยการถอนคำเสนอนั้น อาจมีปัญหาในระบบกฎหมายบางประเทศ เพราะผู้ทำคำเสนออาจไม่มีเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้น

ส่วนเสรีภาพที่จะไม่ถูกแทรกแซงหลังจากเกิดสัญญาขึ้นแล้ว หมายถึง รัฐจะไม่เข้าแทรกแซงแม้ว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะได้เปรียบกว่าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เนื่องจากหากปล่อยให้รัฐเข้าแทรกแซงจะเป็นการทำลายหลักเสรีภาพในการทำสัญญาของปัจเจกชนที่มีไว้ตั้งแต่แรก เว้นแต่เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

---

[10] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 359

[11] ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, **คำอธิบายนิติกรรมสัญญา**, พิมพ์ครั้งที่ 22, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561), หน้า 309.

ดังนั้น หากสัญญาเกิดขึ้นแล้วตามความสมัครใจโดยไม่มีการสำคัญผิด บังคับ ข่มขู่ ล่อลวง หรือฉ้อฉล และคู่สัญญาได้ใช้อำนาจต่อรองอย่างเท่าเทียมกันตามกฎหมาย โดยใช้หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาในการกำหนดเงื่อนไขหรือข้อความในสัญญาแล้ว ส่งผลให้คู่สัญญาต้องปฏิบัติตามสัญญาที่ทำขึ้นนั้น ทั้งนี้เป็นไปตามหลัก“สัญญาต้องเป็นไปตามสัญญา” หรือ“Pacta sunt servanda”[12]

สรุปคือ หลักเสรีภาพในการทำสัญญาและหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา จึงเป็นหลักที่รับรองว่าหนี้ที่เกิดขึ้นจากสัญญาเป็นหนี้ที่ยุติธรรมสำหรับคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายหรือหลายฝ่าย เนื่องจากคู่สัญญามีเสรีภาพที่จะตกลงว่าจะทำสัญญาหรือไม่ก็ได้ ถ้าหากฝ่ายหนึ่งเห็นว่ามีการกำหนดข้อสัญญาหรือเงื่อนไขที่เอารัดเอาเปรียบมากเกินไป หรือต้องรับภาระหน้าที่ ความรับผิดเกินสมควรจนรู้สึกว่าเกิดความไม่เป็นธรรมแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องตกลงเข้าทำสัญญาด้วย หรือสามารถใช้อำนาจในการเจรจาต่อรองเงื่อนไขในสัญญาได้ หากตกลงเข้าทำสัญญาแล้ว ถือว่าคู่สัญญาเห็นว่าหนี้ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นหนี้ที่ยุติธรรมแล้ว และจะอ้างภายหลังว่าไม่ได้รับความยุติธรรมหรืออ้างว่าอีกฝ่ายเอาเปรียบจากข้อสัญญาที่ตกลงกันแล้วไม่ได้

2.2 ลักษณะสำคัญและความสมบูรณ์ของสัญญาเช่าซื้อรถยนต์และการกำหนดอัตราดอกเบี้ยวิธีการคิดดอกเบี้ยตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์

จากคำนิยามของ “สัญญาเช่าซื้อ” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “อันว่าเช่าซื้อนั้น คือสัญญาซึ่งเจ้าของเอาทรัพย์สินออกให้เช่า และให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้นหรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านี้คราว สัญญาเช่าซื้อนั้นถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ”[13]

จะเห็นได้ว่า บทบัญญัตินี้ให้คำนิยามของสัญญาเช่าซื้อว่ามีลักษณะเป็นทั้งสัญญาเช่าและสัญญาซื้อขาย แต่เป็นสัญญาเช่าที่ผู้ให้เช่าให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้นหรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยมีเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านี้คราวอยู่ด้วยเท่านั้น ไม่ใช่ถึงขนาดต้องมีสัญญาซื้อขายรวมอยู่ในสัญญาด้วย[14] ดังนั้น สัญญาเช่าซื้อมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1) เป็นสัญญาซึ่งเจ้าของทรัพย์สินนำทรัพย์สินออกให้เช่า

หลักสำคัญที่กฎหมายกำหนดไว้ชัดเจน คือ ผู้ให้เช่าซื้อต้องเป็น “เจ้าของ” ทรัพย์สินนั้นหรือมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินในขณะที่ทำสัญญาเช่าซื้อ และหมายความรวมถึงผู้ที่จะมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินในอนาคต เพราะผู้เช่าซื้อไม่มีหน้าที่โอนกรรมสิทธิ์แก่ผู้เช่าซื้อในขณะทำสัญญา แต่มีหน้าที่โอนกรรมสิทธิ์เมื่อผู้เช่าซื้อชำระราคาตามสัญญาครบถ้วน

---

[12] วิกิพีเดีย, **สัญญาต้องเป็นสัญญา**[ออนไลน์], 25 มกราคม 2564, แหล่งที่มา https://th.wikipedia.org/wiki/สัญญาต้องเป็นสัญญา

[13] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572

[14]สำเรียง เมฆเกรียงไกร, **คำอธิบายกฎหมายเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ ลีสซิ่ง**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2560), หน้า 406.

<u>คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7404/2557</u> ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 เช่าซื้อคือ สัญญาที่ “เจ้าของ” เอาทรัพย์สินออกให้เช่าและให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้นหรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิของผู้เช่าโดยเงื่อนไขที่ผู้เช่าซื้อได้ให้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านี้คราว ผู้มีอำนาจทำสัญญาจึงต้องเป็น “เจ้าของ” แต่โดยสภาพของสัญญาเช่าซื้อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินย่อมจะโอนไปยังผู้เช่าซื้อในอนาคต หาได้โอนทันทีในขณะทำสัญญาไม่ “เจ้าของ” ซึ่งหมายถึง ผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินขณะทำสัญญาเช่าซื้อและหมายความรวมถึงผู้ที่จะมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินในอนาคตโดยชอบด้วย โจทก์เป็นผู้เช่าซื้อรถยนต์บรรทุกพิพาทจากบริษัท ต. แม้จะเป็นสัญญาซื้อขายโดยมีเงื่อนไขที่จะได้กรรมสิทธิ์ต่อเมื่อได้ชำระราคาเป็นเงินสดครบถ้วนแล้ว แต่โจทก์เป็นผู้ซื้อรถยนต์บรรทุกพิพาทโดยเจตนาครอบครองใช้สอยอย่างเจ้าของและจะได้กรรมสิทธิ์ในรถยนต์บรรทุกพิพาทเมื่อชำระราคาเป็นเงินสดครบถ้วนตามสัญญาแล้ว โจทก์จึงจะโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์บรรทุกให้แก่จำเลยซึ่งเป็นผู้เช่าซื้อตามสัญญาเช่าซื้อได้ กรณีจึงถือได้ว่าโจทก์เป็น “เจ้าของ” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 ซึ่งมีอำนาจทำสัญญาเช่าซื้อได้ สัญญาเช่าซื้อย่อมสมบูรณ์ไม่เป็นโมฆะ

2) มีคำมั่นของเจ้าของทรัพย์สินว่าจะขายหรือโอนให้ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้เช่าซื้อ

คำมั่นว่าจะขายหรือโอนทรัพย์สินตกเป็นของผู้เช่าซื้อจะต้องเกิดขึ้นในขณะที่ทำสัญญาเช่าเท่านั้น ถ้าหากทำสัญญาเช่าไปแล้ว ผู้ให้เช่าได้ให้คำมั่นดังกล่าวในเวลาต่อมา ไม่ถือว่าเป็นสัญญาเช่าซื้อ เช่น นาย ก. ให้นาย ข. เช่ารถยนต์เป็นระยะเวลา 2 ปี คิดค่าเช่าเดือนละ 3,000 บาท หลังจากทำสัญญาเช่าแล้ว นาย ก. ให้คำมั่นว่าจะขายรถยนต์คันดังกล่าวแก่ นาย ข. ในราคา 150,000 บาท ไม่ถือว่าเป็นสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ แต่เป็นสัญญาเช่าตอนหนึ่ง และเป็นคำมั่นว่าจะขายอีกตอนหนึ่ง

นอกจากนี้ หากคำมั่นนั้นไม่ได้เกิดจากฝ่ายผู้ให้เช่า แต่เกิดจากฝ่ายผู้เช่า ย่อมไม่ถือว่าเป็นสัญญาเช่าซื้อเช่นกัน เช่น จากตัวอย่างเดิม หาก นาย ข. ให้คำมั่นว่าจะซื้อรถยนต์คันดังกล่าวด้วยการชำระเงินให้ นาย ก. อีกจำนวนหนึ่ง ไม่ถือว่าเป็นสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ แต่เป็นสัญญาเช่าตอนหนึ่ง และเป็นคำมั่นว่าจะซื้ออีกตอนหนึ่ง

3) มีเงื่อนไขให้ผู้เช่าซื้อใช้เงินจำนวนเท่านั้นเท่านี้คราว โดยผู้เช่าซื้อจะได้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นเมื่อชำระเงินครบถ้วนแล้ว

จะเห็นได้ว่าสัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาที่มีการกำหนดให้ชำระเงินกันเป็นหลายงวดหรือหลายคราว(ตั้งแต่สองงวดหรือสองคราวขึ้นไป) ถ้ากำหนดชำระงวดเดียวหรือคราวเดียว สัญญานั้นไม่ใช่สัญญาเช่าซื้อ แต่จะเป็นสัญญาซื้อขายหรือคำมั่นจะขายทรัพย์สินนั้น นอกจากนี้ค่าเช่าซื้อต้องชำระเป็นเงินเท่านั้น หากชำระเป็นทรัพย์สินย่อมไม่ใช่สัญญาเช่าซื้อ ซึ่งเงินที่ใช้เป็นงวดๆ นั้น นอกจากจะมีลักษณะเป็นค่าใช้ทรัพย์อย่างค่าเช่าแล้ว ยังมีลักษณะเป็นราคาทรัพย์รวมอยู่ด้วย เมื่อชำระเงินครบทุกงวดแล้ว ผู้เช่าซื้อก็จะได้ทรัพย์ที่เช่าซื้อเป็นกรรมสิทธิ์ เงินที่ใช้เป็นงวดๆ จึงย่อมมีจำนวนสูงกว่าค่าเช่าปกติ กฎหมาย

จึงไม่เรียกเงินนี้ว่าค่าเช่า แต่เรียกว่าใช้เงินเท่านั้น[15] เช่น นาย ก. ให้ ข. เช่าซื้อรถยนต์ โดยตกลงชำระค่าเช่าซื้อกันทุกวันที่ 5 ของเดือนติดต่อกันจำนวนเงิน 6,000 บาท เมื่อชำระครบ 48 งวด กรรมสิทธิ์ในรถยนต์คันเช่าซื้อจะตกเป็นของ นาย ข. ถือได้ว่าเป็นสัญญาเช่าซื้อ

เมื่อทราบลักษณะสำคัญของสัญญาเช่าซื้อแล้ว เพื่อให้การทำสัญญาเช่าซื้อมีผลสมบูรณ์และสามารถบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย จะต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 149 และมาตรา 150 ซึ่งเป็นเรื่องความสมบูรณ์ภายในของนิติกรรม และมาตรา 152 และมาตรา 572 วรรคสอง ซึ่งเป็นเรื่องความสมบูรณ์ภายนอกของนิติกรรม ดังนี้

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 149 บัญญัติว่า “นิติกรรม หมายความว่า การใดๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ” กล่าวคือ สัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาที่ต้องเกิดจากการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป และเป็นการเข้าทำสัญญาโดยการตัดสินใจของผู้แสดงเจตนาเอง สัญญาเช่าซื้อจึงจะมีผลสมบูรณ์

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 บัญญัติว่า “การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายเป็นการพ้นวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ”[16] กล่าวคือ การทำสัญญาเช่าซื้อนั้นต้องไม่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย และขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น ทำสัญญาเช่าซื้อปืนหรือสารเสพติด, ทำสัญญาเช่าซื้อบ้านเพื่อค้าประเวณี เป็นต้น หากคู่สัญญามีการทำสัญญาเช่าซื้อซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายแล้ว จะทำให้สัญญาเช่าซื้อนั้นไม่สมบูรณ์ คือ ตกเป็นโมฆะ[17]

และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 152 บัญญัติว่า “การใดมิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้ การนั้นเป็นโมฆะ”[18] กล่าวคือ โดยทั่วไปกฎหมายได้รองรับความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาของบุคคล หากไม่มีการกำหนดแบบของนิติกรรมเอาไว้ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงเจตนาในการทำนิติกรรม ไม่ว่าจะเป็นการแสดงเจตนาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือการแสดงเจตนาด้วยวาจาเท่านั้น นิติกรรมนั้นย่อมเกิดและมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย แต่มีนิติกรรมบางประเภทที่รัฐมีความจำเป็นต้องเข้าไปควบคุม โดยการกำหนดแบบของนิติกรรม ดังนั้น หากมีการทำนิติกรรมไม่ถูกต้องตามแบบ กฎหมายย่อมไม่รองรับให้เกิดผลทางกฎหมาย

สำหรับสัญญาเช่าซื้อ เป็นนิติกรรมที่รัฐได้กำหนดแบบของนิติกรรมไว้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 วรรค 2 บัญญัติว่า “สัญญาเช่าซื้อนั้นถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็น

---

[15] ไผทชิต เอกจริยกร, **คำอธิบายเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ**, พิมพ์ครั้งที่ 22, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2563), หน้า 305.

[16] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150

[17] สำเรียง เมฆเกรียงไกร, **คำอธิบายกฎหมายเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ ลีสซิ่ง**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2560), หน้า 433.

[18] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 152

โมฆะ” หมายความว่า สัญญาเช่าซื้อต้อง “ทำเป็นหนังสือ” คือ คู่สัญญาต้องลงลายมือชื่อในสัญญาเช่าซื้อทั้งสองฝ่าย ถ้าฝ่ายใดไม่ได้ลงลายมือชื่อในสัญญา จะถือว่าฝ่ายนั้นทำหนังสือสัญญาด้วยไม่ได้[19] ดังนั้น สัญญาเช่าซื้อย่อมเป็นโมฆะ แต่ไม่จำเป็นต้องลงลายมือชื่อในวันเดียวกับที่ทำสัญญา[20]

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 787/2508 สัญญาเช่าซื้อนั้นถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ นั้น หมายถึงว่าคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องทำหนังสือสัญญานั้นขึ้นด้วยกันจึงจะผูกพันกัน สัญญาเช่าซื้อที่มีแต่ผู้เช่าซื้อลงชื่อเพียงฝ่ายเดียวจึงไม่ผูกพันเจ้าของทรัพย์ที่ถูกอ้างว่าให้เช่าซื้อ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1800/2511 สัญญาเช่าซื้อต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ถ้าหากทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้เช่าซื้อฝ่ายเดียวย่อมเป็นโมฆะ เจ้าขอทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อจะฟ้องผู้เช่าซื้อให้รับผิดตามสัญญาหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1453/2530 ตามบทบัญญัติในมาตรา 572 วรรคสองแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แปลได้ว่า สัญญาเช่าซื้อจะต้องทำเป็นหนังสือโดยลงชื่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายและไม่มีบทบัญญัติใดระบุว่า คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายจะต้องลงชื่อในวันทำสัญญานั้น เมื่อคู่สัญญาลงชื่อในสัญญาเช่าซื้อทั้งสองฝ่ายแล้ว ก็ย่อมถือได้ว่าสัญญาเช่าซื้อนั้นได้กระทำเป็นหนังสือแล้ว โดยคู่สัญญาหาจำเป็นต้องลงชื่อในวันเดียวกับที่ทำสัญญาเช่าซื้อไม่

สำหรับรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับหนังสือของสัญญาเช่าซื้อนั้น แม้ว่าไม่ได้มีกฎหมายกำหนดรายละเอียดเอาไว้ก็ตาม แต่เป็นที่เข้าใจว่าหนังสือของสัญญาเช่าซื้อจะต้องมีข้อความแสดงให้เห็นว่า ได้มีการทำสัญญาเช่าซื้อ คือมีรายละเอียดครบตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 572[21]

ในส่วนของการกำหนดอัตราดอกเบี้ย สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ไม่มีกฎหมายหรือข้อบังคับกำหนดอัตราสูงสุดหรือต่ำสุดไว้ แต่ธนาคารพาณิชย์ก็ไม่สามารถใช้เป็นเหตุผลในการปรับอัตราดอกเบี้ยได้เอง เนื่องจากการปรับดอกเบี้ยมาจากการปรับตัวของดอกเบี้ยที่ประกาศจากธนาคารแห่งประเทศไทย การกำหนดอัตราดอกเบี้ยรถยนต์ จึงต้องกำหนดให้สอดคล้องกับต้นทุนทางการเงิน

การคำนวณดอกเบี้ยที่ต้องชำระตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์นั้น มีวิธีการคำนวณคิดดอกเบี้ยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ รูปแบบแรกเรียกว่าการคำนวณคิดดอกเบี้ยแบบคงที่(Flat Rate Interest) และอีกรูปแบบหนึ่งเรียกว่า อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี(Effective Interest Rate)

สำหรับรูปแบบแรก ผู้ให้เช่าซื้อจะใช้อัตราดอกเบี้ยแบบคงที่ต่อปี(Flat Rate Interest) คือ คิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราเดียวจากเงินต้นทั้งจำนวน

ตัวอย่างเช่น ราคารถยนต์คันเช่าซื้อราคา 500,000 บาท ระยะเวลาผ่อนชำระ 48 งวดหรือ 4 ปี ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี จะมีวิธีการคำนวณดอกเบี้ย คือ ดอกเบี้ย 5% ของ 500,000 บาท เท่ากับ

---

[19] สำเรียง เมฆเกรียงไกร, **คำอธิบายกฎหมายเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ ลีสซิ่ง**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2560), หน้า 436.

[20] สมศักดิ์ เอี่ยวพลับใหญ่, **คดีเช่าซื้อ**, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2563), หน้า 31.

[21] ไผทชิต เอกจริยกร, **คำอธิบายเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ**, พิมพ์ครั้งที่ 22, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2563), หน้า 317.

500,000 x 5% = 25,000 บาทต่อปี ในระยะเวลาผ่อน 4 ปีจะต้องชำระดอกเบี้ย เท่ากับ 25,000 x 4 = 100,000 บาท ดังนั้น เมื่อรวมราคารถยนต์คันเช่าซื้อกับดอกเบี้ยที่ต้องชำระ จะมียอดรวมที่ต้องจ่ายทั้งหมด 500,000 + 100,000 = 600,000 บาท และคิดเป็นค่างวดที่ต้องชำระต่อเดือนตลอดระยะเวลาตามสัญญาเช่าซื้อ เดือนละ 600,000 ÷ 48 = 12,500 บาท

สำหรับรูปแบบที่สอง การคำนวณคิดดอกเบี้ยในรูปแบบอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี(Effective Interest Rate) นั้น คือ การคิดดอกเบี้ยทีละงวดจากฐานเงินต้นที่ลดลงตามการชำระหนี้ ซึ่งถ้าหากชำระหนี้ในแต่ละงวดเท่ากันในอัตราดอกเบี้ยเท่าเดิม จะพบว่าเงินที่จ่ายไปในงวดต้นๆ ส่วนใหญ่จะถูกจ่ายไปเป็นค่าดอกเบี้ย เนื่องจากจำนวนเงินต้นนั้นยังสูงอยู่ แต่เมื่อผ่อนไปสักระยะหนึ่งจะพบว่าดอกเบี้ยค่อยๆ ลดลงตามจำนวนเงินต้นที่ค่อยๆ ลดลง

ตัวอย่างเช่น ราคารถยนต์คันเช่าซื้อราคา 500,000 บาท ระยะเวลาผ่อนชำระ 48 งวดหรือ 4 ปี ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9.25 ต่อปี จะมีวิธีการคำนวณดอกเบี้ย คือ ดอกเบี้ย 9.25% ของ 500,000 บาท เท่ากับ 500,000 x 9.25% = 46,250 บาทต่อปี เพราะฉะนั้นดอกเบี้ยจ่ายต่องวด เท่ากับ 46,250 ÷ 12 = 3,854.17 บาท ดังนั้น เมื่อผู้เช่าซื้อชำระหนี้เข้ามา 12,501.96 บาท จะนำไปชำระเงินต้น 8,647.79 และชำระดอกเบี้ย 3,854.17 บาท ทำให้เงินต้นคงเหลือในงวดถัดไปคงเหลือ 500,000 - 8,647.79 = 491,352.21 บาท

ทั้งนี้ สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค กำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์แจ้งอัตราดอกเบี้ยทั้ง 2 รูปแบบแก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์ และจัดทำตารางแสดงภาระหนี้ตามสัญญาสำหรับผู้เช่าซื้อแต่ละราย โดยให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีนี้ไว้ในสัญญาด้วย เพื่อประโยชน์แก่ผู้เช่าซื้อให้ได้รับทราบภาระดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี ซึ่งถูกนำมาใช้ในการหักทอนเงินต้นแบบลดต้นลดดอก อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติผู้ให้เช่าซื้อยังคงคิดดอกเบี้ยโดยใช้รูปแบบอัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี(Flat Rate) ในการคำนวณค่าเช่าซื้อในแต่ละงวด

2.2.1 สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้เช่าซื้อ

<u>สิทธิของผู้ให้เช่าซื้อ</u>

1) ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิในการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 574 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวติดๆ กันหรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ ถ้าเช่นนั้นบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อน ให้ริบเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน และเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้ด้วย”[22] กล่าวคือ ผู้ให้เช่าซื้อจะบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้ในกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(ก) ผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระหนี้ค่าเช่าซื้อ[23]

---

[22] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 574

[23] สำเรียง เมฆเกรียงไกร, **คำอธิบายกฎหมายเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ ลีสซิ่ง**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2560), หน้า 505.

หลักที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเอกเทศสัญญาลักษณะเช่าซื้อว่า การผิดนัดชำระหนี้ของผู้เช่าซื้อต้องเป็นการผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ 2 ครั้งติดต่อกัน จึงทำให้ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ อย่างไรก็ตาม คู่สัญญาสามารถตกลงในกันในเรื่องการเลิกสัญญาเป็นอย่างอื่นได้ หรือตกลงกันให้สัญญาเช่าซื้อสิ้นสุดลงโดยไม่มีการบอกเลิกสัญญาก็ได้ เช่น ผิดนัดงวดใดงวดหนึ่งสามารถบอกเลิกสัญญาได้หรือสัญญาสิ้นสุดลง เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 574 นี้ไม่ใช่บทบัญญัติอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน คู่สัญญาจึงตกลงกันเป็นอย่างอื่นได้

แต่ในประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคมีว่า สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ในกรณีผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ 3 งวดติดต่อกัน และผู้ให้เช่าซื้อมีหนังสือบอกกล่าวผู้เช่าซื้อให้ชำระเงินค่างวดที่ค้างชำระนั้นภายในเวลาอย่างน้อย 30 วันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือ และผู้เช่าซื้อเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าวนั้น ผู้ให้เช่าซื้อจึงจะมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้[24]

(ข) ผู้เช่าซื้อกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสาระสำคัญ[25]

กฎหมายไม่ได้มีบัญญัติไว้ว่าอะไรเป็นข้อที่เป็นส่วนสำคัญของสัญญาเช่าซื้อ แต่นักกฎหมายส่วนใหญ่มีความเห็นว่าน่าจะหมายถึง การที่ผู้เช่าซื้อกระทำการปฏิปักษ์ต่อกรรมสิทธิ์ของเจ้าของทรัพย์สิน เช่น ผู้เช่าซื้อนำทรัพย์ที่เช่าซื้อไปทำการขาย ขายฝาก จำนำ จำนอง ให้เช่าซื้อช่วงทรัพย์สินกับบุคคลอื่น เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อกรรมสิทธิ์ของผู้ให้เช่าซื้ออย่างร้ายแรง นอกจากนี้อาจหมายถึงข้อสัญญาที่คู่สัญญากำหนดไว้ว่าเป็นข้อสำคัญ เช่น กำหนดว่าให้ผู้เช่าซื้อสงวนรักษาทรัพย์สินที่เช่าซื้อเสมอวิญญูชน ไม่นำทรัพย์สินเช่าซื้อไปใช้เพื่อการอย่างอื่นนอกจากที่ใช้กันตามประเพณีหรือตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของสัญญาเช่าซื้อ ให้ถือว่าข้อนี้เป็นส่วนสำคัญ หากผู้เช่าซื้อฝ่าฝืน ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ทันทีตามมาตรา 574 โดยไม่ต้องบอกกล่าวก่อน เมื่อใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาถูกต้องแล้ว สัญญาเช่าซื้อย่อมสิ้นสุดลง

2) ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิในการเข้าครอบครองทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อภายหลังการบอกเลิกสัญญา ตามหลักเรื่องผลของการเลิกสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 391 กล่าวคือ เมื่อสัญญาระงับหรือสิ้นสุดลงด้วยการบอกเลิกสัญญา คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม[26] ดังนั้น เมื่อบอกเลิกสัญญาแล้ว การที่ผู้ให้เช่าซื้อเข้าครอบครองทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อ จึงเป็นการกลับสู่ฐานะเดิมก่อนเกิดสัญญา อย่างไรก็ตาม การกลับเข้าครอบครองทรัพย์สิน หมายถึง ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิที่จะเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้น ทั้งนี้ไม่เกี่ยวข้องกับวิธีการเข้าครอบครอง ถ้าหากผู้เช่าซื้อไม่ยินยอมก็ต้องฟ้องร้องบังคับกัน ไม่สามารถยื้อแย่งเข้าครอบครองได้โดยไม่อาศัยวิธีการตามกฎหมาย

---

[24] “ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561”, (2561, 16 กุมภาพันธ์), ราชกิจจานุเบกษา, 8

[25] สำเรียง เมฆเกรียงไกร, **คำอธิบายกฎหมายเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ ลีสซิ่ง**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2560), หน้า 512.

[26] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 391

3) ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิในการสิทธิเรียกร้องค่าเช่าซื้อที่ค้างชำระและค่าเสียหายต่างๆ เมื่อสัญญาเช่าซื้อสิ้นสุดลงโดยผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาตามมาตรา 574 ส่งผลให้คู่สัญญาต้องกลับคือสู่ฐานะดังเดิมตามมาตรา 391 สำหรับเงินค่าเช่าซื้อที่ค้างชำระนั้น ผู้ให้เช่าซื้อไม่มีสิทธิเรียกเอากับผู้เช่าซื้อแล้ว แต่สามารถเรียกค่าที่ผู้เช่าซื้อได้ใช้ทรัพย์สินที่เช่าซื้อตลอดระยะเวลาที่ได้ใช้สอยหรือครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่

ในส่วนของการเรียกร้องค่าเสียหายนั้น เนื่องจากการใช้สิทธิเลิกสัญญานั้นหากระทบกระทั่งถึงสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายไม่ ตามมาตรา 391 วรรคท้าย ดังนั้น หากการกลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม ยังทำให้ผู้ให้เช่าซื้อมีความเสียหายอันเนื่องมาจากการเลิกสัญญา ผู้ให้เช่าซื้อก็มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้เช่าซื้อได้อีก

<u>หน้าที่ของผู้ให้เช่าซื้อ</u>

หน้าที่หลักของผู้ให้เช่าซื้อ คือ ส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อให้แก่ผู้เช่าซื้อ สัญญาเช่าซื้อกำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อมีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อให้แก่ผู้เช่าซื้อ ซึ่งทรัพย์สินที่ส่งมอบนั้นจะต้องอยู่ในสภาพที่เหมาะสมแก่การเช่าซื้อ สภาพเรียบร้อยดี ไม่มีความชำรุดบกพร่องหรือเสียหายเกิดขึ้นแก่ตัวทรัพย์สินที่เช่าซื้อ โดยผู้ให้เช่าซื้อจะต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อนั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อในเวลาที่ตกลงกัน หรือหากไม่ได้กำหนดเวลาในการส่งมอบ ผู้ให้เช่าซื้อต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อนั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อทันที และหากมีการกำหนดสถานที่ส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อไว้ที่ใด ก็ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อนั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อ ณ ที่นั้น หรือหากไม่ได้กำหนดสถานที่ส่งมอบไว้ ผู้ให้เช่าซื้อต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อนั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อ ณ สถานที่ซึ่งทรัพย์สินนั้นได้อยู่ในเวลาเมื่อทำสัญญาเช่าซื้อกัน เช่น นาย ก. ทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กับบริษัท ข. ในขณะทำสัญญา รถยนต์คันดังกล่าวอยู่ที่ห้องแสดงสินค้าของบริษัท ข. ดังนั้น บริษัท ข. ต้องส่งมอบรถยนต์คันดังกล่าวที่ห้องแสดงสินค้าของบริษัท ข. แต่ถ้าหากยังไม่ทราบว่าเป็นรถยนต์คันไหน ถือว่าไม่ใช่ทรัพย์เฉพาะสิ่ง บริษัท ข. ต้องส่งมอบรถยนต์ ณ ภูมิลำเนาปัจจุบันของ นาย ก. เป็นต้น

นอกจากนี้ เมื่อผู้เช่าซื้อชำระเงินครบจำนวนที่ตกลงกันไว้ในสัญญาเช่าซื้อแล้ว กรรมสิทธิในทรัพย์สินย่อมตกเป็นของผู้เช่าซื้อทันที

สำหรับสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ผู้ให้เช่าซื้อมีหน้าที่ต้องจัดการให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นโอนเป็นของผู้เช่าซื้อ โดยต้องดำเนินการจดทะเบียนรถยนต์ให้เป็นชื่อของผู้เช่าซื้อภายใน 30 วันนับแต่วันที่ผู้ให้เช่าซื้อได้รับเอกสารที่จำเป็นสำหรับจดทะเบียนครบถ้วนจากผู้เช่าซื้อ[27]

2.2.2 สิทธิและหน้าที่ของผู้เช่าซื้อ

<u>สิทธิของผู้เช่าซื้อ</u>

[27] “ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561”, (2561, 16 กุมภาพันธ์), ราชกิจจานุเบกษา, 8

1) ผู้เช่าซื้อมีสิทธิในการได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อตลอดระยะเวลาการเช่าซื้อ โดยผู้เช่าซื้อต้องใช้ทรัพย์สินตรงตามที่โดยปกติจะใช้ทรัพย์นั้น ใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในสัญญา หรือใช้ตรงตามประเพณี ถ้าหากผู้เช่าซื้อถูกขัดขวางการได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินจากผู้ให้เช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อมีสิทธิฟ้องขอบังคับให้ผู้ให้เช่าซื้อปฏิบัติตามสัญญาหรือเลิกสัญญาเช่าซื้อ และอาจเรียกค่าสินไหมดแทนได้อีกด้วย

2) ผู้เช่าซื้อมีสิทธิที่จะได้รับกรรมสิทธิ์ทันทีเมื่อได้ชำระเงินค่าเช่าซื้อครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อ รวมทั้งได้รับโอนทะเบียนรถยนต์ตามกฎหมายด้วย

<u>หน้าที่ของผู้เช่าซื้อ</u>

1) ผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ต้องชำระเงินค่าเช่าซื้อ ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญอย่างมากของผู้เช่าซื้อ เพราะค่าเช่าซื้อเป็นเงินค่าตอบแทนในการที่ผู้เช่าซื้อได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อ และเป็นเงินที่ชำระราคาเพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น ดังนั้น ผู้เช่าซื้อจะต้องชำระเงินค่าเช่าซื้อให้ตรงตามจำนวนและกำหนดเวลาที่ตกลงไว้ในสัญญาเช่าซื้อ

(ก) จำนวนเงินค่าเช่าซื้อ สัญญาเช่าซื้อจะกล่าวไว้ว่าผู้เช่าซื้อจะต้องชำระเงินเป็นงวดๆ งวดละเท่าใด และเป็นระยะเวลาเท่าใด ตามที่คู่สัญญาตกลงกัน

(ข) กำหนดระยะเวลาชำระค่าเช่าซื้อ ถ้าตกลงกันว่าผู้เช่าซื้อต้องชำระค่าเช่าซื้อเมื่อใด ก็ต้องเป็นไปตามข้อตกลงที่กำหนดนั้น

2) ผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ต้องส่งคืนทรัพย์สินที่เช่าซื้อหากผู้เช่าซื้อขอบอกเลิกสัญญา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 573 บัญญัติว่า “ผู้เช่าซื้อจะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนให้แก่เจ้าของโดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง”[28] กล่าวคือ กฎหมายให้สิทธิแก่บุคคลผู้เช่าซื้อฝ่ายเดียวที่จะเลิกสัญญาตามความพอใจโดยไม่ต้องมีเหตุผลสนับสนุนใดๆ และไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า[29] โดยการส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อคืนด้วย และเสียค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง

<u>คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3149/2530</u> โจทก์เป็นผู้เช่าซื้อรถยนต์จากจำเลย หากโจทก์จะบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อก็อาจทำให้ได้ด้วยการส่งมอบรถยนต์คืนแก่จำเลย ดังนั้น เมื่อโจทก์บอกกล่าวเลิกสัญญาโดยยังครอบครองรถยนต์คันเช่าซื้ออยู่ การบอกเลิกสัญญาของโจทก์จึงไม่ชอบด้วย ป.พ.พ. มาตรา 573

2.3 การจัดทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กับสถาบันการเงินและการตกลงในข้อสัญญาส่วนสาระสำคัญ

การให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ เป็นบริการที่ให้ความสะดวกและตอบสนองความต้องการแก่ผู้ที่ต้องการใช้รถยนต์เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ การขอเช่าซื้อรถยนต์จากสถาบันการเงินนั้น ผู้ขอสินเชื่อจะต้องกรอกแบบฟอร์ม “คำขอเช่าซื้อ” ซึ่งมีรายละเอียดที่ต้องกรอก ได้แก่

---

[28] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 573

[29] สำเรียง เมฆเกรียงไกร, **คำอธิบายกฎหมายเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ ลีสซิ่ง**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2560), หน้า 525.

1. วัตถุประสงค์ในการเช่าซื้อ และรายละเอียดรถยนต์ที่ต้องการเช่าซื้อ เช่น ประเภทรถยนต์ ยี่ห้อ รุ่นรถ หมายเลขตัวรถ หมายเลขเครื่อง เป็นต้น

2. รายละเอียดเรื่องราคา และกำหนดเงื่อนไขการชำระเงิน เช่น ค่างวดเช่าซื้อในแต่ละเดือน ระยะเวลาในการเช่าซื้อ วันที่เริ่มชำระค่าเช่าซื้องวดแรกและในงวดถัดไป วิธีการชำระเงิน เป็นต้น

3. รายละเอียดการประกันภัย เช่น บริษัทประกันภัย วงเงินคุ้มครอง ค่าเบี้ย เป็นต้น

4. รายละเอียดส่วนตัวของผู้เช่าซื้อ เช่น ชื่อ-นามสกุล อายุ เลขบัตรประชาชน ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน ที่อยู่อาศัยปัจจุบัน เบอร์โทรศัพท์ อาชีพ รายได้ ข้อมูลคู่สมรส และข้อมูลบุคคลที่ธนาคารติดต่อทวงถามหนี้แทนได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีหนังสือให้ความยินยอมในการตรวจสอบข้อมูลเครดิตต่างๆ เพื่อให้สถาบันการเงินทำการตรวจสอบเครดิตของผู้ขอสินเชื่อจากหน่วยงานภายนอก เช่น บริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ (National Credit Bureau) รวมถึงข้อมูลคดีความทางศาลในคดีล้มละลาย เป็นต้น

เมื่อกรอกเอกสารครบถ้วนแล้ว ผู้ขอสินเชื่อต้องแนบเอกสารประกอบการพิจารณาให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ อันได้แก่

1. สำเนาบัตรประชาชน หรือบัตรข้าราชการ(เซ็นรับรองสำเนาถูกต้อง)
2. สำเนาทะเบียนบ้าน (เซ็นรับรองสำเนาถูกต้อง) และแผนที่ที่อยู่อาศัย
3. หนังสือรับรองเงินเดือน และรายละเอียดการเดินบัญชีของธนาคารย้อนหลัง 6 เดือน
4. สำเนาหนังสือจดทะเบียนพาณิชย์ (กรณีเป็นเจ้าของกิจการ)

สถาบันการเงินจะนำเอกสารต่างๆ เหล่านี้ไปตรวจสอบข้อมูลต่อไป และจะแจ้งผลการอนุมัติสินเชื่อให้ผู้ขอสินเชื่อทราบในภายหลัง ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการพิจารณาเสร็จสิ้นภายใน 1-3 วัน

เมื่อได้รับอนุมัติเรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นจึงเป็นขั้นตอนของการจัดทำ “สัญญาเช่าซื้อรถยนต์” ระหว่างสถาบันการเงินกับผู้ขอสินเชื่อ ซึ่งตามสัญญาเช่าซื้อ[30]จะเรียกสถาบันการเงินผู้ให้สินเชื่อว่า “เจ้าของ” เนื่องจากผู้ขายรถยนต์ได้ทำสัญญาซื้อขายรถยนต์กับสถาบันการเงินและโอนกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ให้กับสถาบันการเงินผู้ให้เช่าซื้อ และตามสัญญาเช่าซื้อจะเรียกผู้ขอสินเชื่อว่า “ผู้เช่าซื้อ” โดยผู้เช่าซื้อต้องลงนามในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์

สำหรับสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ระหว่างผู้ให้เช่าซื้อกับผู้เช่าซื้อ ซึ่งเป็นสัญญาสำเร็จรูปที่จัดทำขึ้นโดยสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ มีรายละเอียดข้อสัญญาที่เป็นส่วนสาระสำคัญ เพื่อให้สัญญาเช่าซื้อมีรายละเอียดที่สมบูรณ์ ดังนี้

1) การตกลงชำระค่าเช่าซื้อที่ต้องชำระแต่ละงวด จำนวนงวด กำหนดเวลาที่ต้องชำระค่าเช่าซื้อ

---

[30] อ้างอิงตามตัวอย่างสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์

จากตัวอย่างสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ ได้ระบุรายละเอียดของการเช่าซื้อและวิธีการคำนวณค่าเช่าซื้อไว้ในบัญชีรายการเช่าซื้อ เพื่อให้ผู้เช่าซื้อทราบถึงค่าเช่าซื้อที่ต้องชำระเป็นรายเดือน ระยะเวลาในการเช่าซื้อ และกำหนดเวลาที่ต้องชำระค่าเช่าซื้อ และมีข้อสัญญาระบุข้อความไว้ดังนี้

“...ผู้เช่าซื้อจะต้องชำระค่าเช่าซื้อ และภาษีมูลค่าเพิ่มตามอัตราที่กฎหมายกำหนด ดังระบุไว้ในบัญชีรายการเช่าซื้อข้างต้นเป็นงวดรายเดือนตรงตามเวลาที่กำหนด โดยชำระในหรือก่อนวันที่กำหนดไว้ในบัญชีรายการเช่าซื้อ เพื่อให้เจ้าของได้รับชำระเงินค่าเช่าซื้อและภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังกล่าวภายในวันที่ถึงกำหนดชำระค่าเช่าซื้อในแต่ละงวด การชำระค่าเช่าซื้อและภาษีมูลค่าเพิ่มทุกจำนวนตรงตามเวลาถือเป็นสาระสำคัญของสัญญานี้...”

แสดงให้เห็นว่า สัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาที่มีกำหนดเวลาในการชำระหนี้ที่แน่นอนและชัดเจน ดังนั้น การชำระค่าเช่าซื้อในแต่ละงวดให้ตรงตามกำหนดเวลาจึงเป็นสาระสำคัญของสัญญาเช่าซื้อ

2) การผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ

เมื่อการชำระค่าเช่าซื้อตรงตามกำหนดเวลาเป็นสาระสำคัญของสัญญาเช่าซื้อ หากผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ ไม่ว่าจะไม่ชำระค่าเช่าซื้อหรือชำระค่าเช่าซื้อไม่ตรงตามจำนวน ผู้เช่าซื้อจะต้องชำระเบี้ยปรับให้แก่เจ้าของตามอัตราที่กำหนดไว้สัญญา รวมถึงชำระค่าใช้จ่ายอื่นๆ ด้วย ตัวอย่างข้อสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ ระบุข้อความไว้ดังนี้

“...หากผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อและภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือเจ้าของไม่ได้รับค่าเช่าซื้อและภาษีมูลค่าเพิ่ม ไม่ว่าจะเป็นผลมาจากขั้นตอนการเรียกเก็บเงินตามเช็คหรือการโอนเงินเข้าบัญชีก็ตาม ผู้เช่าซื้อจะต้องชำระเบี้ยปรับให้แก่เจ้าของในอัตราที่กำหนดไว้ในสัญญา รวมทั้งชดใช้ค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายใดๆ ในการติดตามทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อโดยมิพักต้องให้เจ้าของทวงถามก่อน การที่ผู้เช่าซื้อเสียเบี้ยปรับให้เจ้าของดังกล่าวนี้จะไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของเจ้าของในอันที่จะดำเนินการอื่นใดตามสัญญาฉบับนี้”

3) การเรียกเบี้ยปรับ ค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ

โดยปกติการเรียกเบี้ยปรับจะกำหนดเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน หรือกำหนดวิธีการในการคำนวณเบี้ยปรับไว้ก็ได้ ตัวอย่างข้อสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ ระบุข้อความไว้ดังนี้

“...เบี้ยปรับของเงินใดๆ ที่ผู้เช่าซื้อจะต้องชำระให้แก่เจ้าของตามสัญญานี้ ให้คิดในอัตราเท่ากับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Effective Rate) ตามที่ระบุไว้ในบัญชีรายการเช่าซื้อบวกร้อยละ 3(สาม) ต่อปี แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินอัตราร้อยละ 15 (สิบห้า) ต่อปี ซึ่งเบี้ยปรับดังกล่าวเจ้าของจะเรียกให้ผู้เช่าซื้อชำระทันที หรือรวมเรียกเก็บเมื่อผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้องวดสุดท้ายก็ได้ และให้ถือว่าเจ้าของได้สงวนสิทธิเรียกร้องเบี้ยปรับดังกล่าวไว้แล้วในเวลารับชำระหนี้”

ในส่วนของค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าติดตามทวงถามหนี้ ค่าออกหนังสือทวงถาม ค่าติดตามยึดรถยนต์ เป็นต้น กำหนดให้ผู้เช่าซื้อเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย โดยระบุข้อความไว้ในสัญญาเช่าซื้อดังนี้

“ผู้เช่าซื้อสัญญาว่า จะชดใช้บรรดาค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายใดๆ ในการทวงถามหนี้เช่าซื้อ ที่เกี่ยวเนื่องด้วยการที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่างวดเช่าซื้อ ตามกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้หรือตามที่เจ้าของประกาศกำหนด(กรณียังไม่มีประกาศของคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้) ดังปรากฏตามอัตราและวิธีคิดคำนวณตามที่ระบุไว้ในเอกสารแนบท้ายสัญญาเช่าซื้อและถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาเช่าซื้อ โดยให้เจ้าของมีสิทธิปรับเปลี่ยนอัตราเพิ่มขึ้นได้ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมาย ทั้งนี้ ตามจำนวนที่เจ้าของได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัดตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร...”

4) สิทธิในการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อของผู้ให้เช่าซื้อ

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิในการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้ ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อไม่ชำระเงินค่าเช่าซื้อหรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสาระสำคัญเท่านั้น ตัวอย่างข้อสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งส่งผลให้ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิบอกเลิกสัญญา ระบุข้อความไว้ดังนี้

“(ก) หากผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ 3 งวดติดๆ กัน (กรณีผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ 2 งวดสุดท้ายหรือ 1 งวดสุดท้ายและระยะเวลาการชำระค่าเช่าซื้อได้ล่วงพ้นกำหนดไปแล้วอีก 1 หรือ 2 งวด รวมเป็น 3 งวดติดๆ กัน) และเจ้าของได้มีหนังสือบอกกลาวให้ผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อที่ผิดนัดชำระภายในเวลาไม่น้อยกว่า 30(สามสิบ) วัน นับแต่วันที่รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ แต่ผู้เช่าซื้อยังคงเพิกเฉยไม่ชำระค่าเช่าซื้อที่ผิดนัดชำระพร้อมทั้งภาษีมูลค่าเพิ่ม เบี้ยปรับและเงินอื่นใดที่ค้างชำระ ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนด หรือ

(ข) ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ มีหนี้สินล้นพ้นตัว ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์หรือล้มละลาย หรือมีการแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีหรือผู้จัดการทรัพย์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือจัดการส่วนหนึ่งส่วนใดของทรัพย์สิน หรือสิ่งของของผู้เช่าซื้อ หรือถ้าผู้เช่าซื้อนัดประชุมเจ้าหนี้ หรือทำการโอนทรัพย์สิน หรือประนอมหนี้ หรือยอมความให้แก่เจ้าหนี้ หรือในกรณีที่เป็นนิติบุคคล มีมติให้ชำระบัญชีหรือยื่นคำร้องขอชำระบัญชีหรือขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือถูกบังคับคดีหรือถูกอายัดทรัพย์ หรือยินยอมให้รถยนต์ถูกยึดในการบังคับคดีใดๆ หรือตามกฎหมายอื่น หรือ

(ค) กระทำกรือไม่กระทำการสิ่งใดซึ่งเจ้าของเห็นว่าอาจเสียหายหรือเป็นอันตรายต่อกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ เช่น กระทำการใดๆ จนเป็นเหตุให้รถยนต์ถูกริบ ถูกยึด ถูกอายัด หรือตกเป็นของรัฐหรือรถยนต์ถูกนำออก หรือพยายามนำออกราชอาณาจักรไทย หรือนำรถยนต์ไปขาย ให้ยืม จำนำ ฝากขายสิทธิ หรือให้บุคคลอื่นรับฝากรถยนต์เพื่อโอนสิทธิการเช่าซื้อ ให้เช่าช่วง หรือก่อภาระผูกพัน หรือตกไปอยู่ในความครอบครองของบุคคลภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของผู้เช่าซื้อเองหรือของบุคคลอื่นใดโดยผู้เช่าซื้อจะรู้เห็นเป็นใจด้วยหรือไม่ก็ตาม

ให้เจ้าของมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้โดยทันที กับให้เจ้าของริบบรรดาเงินที่ได้รับชำระแล้ว...”

5) สิทธิในการติดตามยึด กลับเข้าครอบครองรถยนต์ที่ให้เช่าซื้อของผู้ให้เช่าซื้อ

ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิในการเข้าครอบครองทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อภายหลังการบอกเลิกสัญญา ตัวอย่างข้อสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ ระบุข้อความไว้ดังนี้

“...ถ้าผู้เช่าซื้อประพฤติผิดสัญญานี้ และเจ้าของได้ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญานี้แล้ว ผู้เช่าซื้อยินยอมให้ลูกจ้างหรือ ผู้รับมอบอำนาจหรือตัวแทนของเจ้าของ เข้าไปยังสถานี่และหรือเคหสถานของผู้เช่าซื้อ หรือสถานที่อื่นใดอันเป็นสถานที่ เก็บรักษารถยนต์ เพื่อยึดหรือกลับเข้าครอบครองรถยนต์ โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้เช่าซื้อทราบล่วงหน้า และไม่ว่าในเวลาดังกล่าว ผู้เช่าซื้อจะอยู่ในสถานที่นั้นหรือไม่ โดยผู้เช่าซื้อจะไม่ร้องทุกข์หรือดำเนินคดีใดๆ กับลูกจ้างหรือผู้รับมอบอำนาจหรือตัวแทนของเจ้าของ เนื่องจากได้กระทำการใดๆ ดังกล่าวมาข้างต้น”

“เมื่อสัญญานี้ยกเลิกกัน ผู้เช่าซื้อจะต้องนำทรัพย์สินต่างๆ ของผู้เช่าซื้อหรือของบุคคลอื่นใดออกจากรถยนต์ หากผู้เช่าซื้อไม่ยอมนำทรัพย์สินของผู้เช่าซื้อหรือของบุคคลอื่นใดออกจากรถยนต์ที่เช่าซื้อจนหมดสิ้นแล้ว เมื่อเจ้าของ ตัวแทน ลูกจ้าง หรือผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าของกลับเข้ายึดถือครองครองรถยนต์ ให้ถือว่าทรัพย์สินใดๆ(ถ้ามี) ที่ติดมากับรถยนต์ ผู้เช่าซื้อตกลงให้เจ้าของ ตัวแทน หรือลูกจ้างของเจ้าของนำทรัพย์สินดังกล่าว ไปฝากไว้กับบุคคลใดๆ หรือไม่ก็ได้ ตามแต่เจ้าของจะเห็นสมควรด้วยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง”

6) ความรับผิดของผู้เช่าซื้อในความเสียหายภายหลังการนำรถยนต์ที่เช่าซื้อออกประมูลขายทอดตลาด ในกรณีผู้เช่าซื้อผิดสัญญา

กรณีผู้ให้เช่าซื้อนำรถยนต์ที่เช่าซื้อประมูลขายทอดตลาด หากได้ราคาเกินกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าจะคืนเงินส่วนเกินนั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อ แต่ถ้าได้ราคาน้อยกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อจะต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาดนั้น ตัวอย่างข้อสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ ระบุข้อความไว้ดังนี้

“...เจ้าของจะมีหนังสือแจ้งชื่อผู้ทำการขาย วัน สถานที่ที่ทำการขาย ราคาที่ขายได้และรายละเอียดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขายทั้งนี้เพียงเท่าที่ได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร รวมทั้งจำนวนเงินส่วนเกินที่คืนให้แก่ผู้เช่าซื้อ หรือจำนวนเงินที่ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดในมูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ให้ผู้เช่าซื้อทราบภายใน 15(สิบห้า) วัน นับแต่วันที่ทำการขาย...”

2.4 การดำเนินการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์

เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการทางการเงินได้เพิ่มขึ้นและเป็นแหล่งเงินทุนให้แก่ประชาชนที่มีความต้องการซื้อทรัพย์สินแต่ไม่มีเงินทุนเพียงพอ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมี

การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ในการยื่นคำขอ และในการพิจารณาอนุญาตประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อของธนาคารพาณิชย์ ดังนี้

1) เงื่อนไขในการยื่นคำขออนุญาตประกอบธุรกิจเช่าซื้อ[31]

1.1 มีฐานะการเงินและฐานะการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถกันเงินสำรองได้ครบถ้วน ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด สามารถดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์และภาระผูกพันได้ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

1.2 ให้ความร่วมมือกับทางการในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

1.3 ต้องมีความพร้อมในเรื่องจำนวนคนและคุณภาพของบุคลากรและระบบงานต่าง ๆ

1.4 จัดทำแผนงานรองรับการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อเป็นลายลักษณ์อักษรและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการธนาคารพาณิชย์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

1.5 ยื่นหนังสือแสดงความจำนงที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยให้มีผลเป็นการอนุญาตเมื่อพ้นกำหนด 30 วันนับแต่วันที่ยื่นหนังสือนั้น

1.6 จัดทำสัญญาเช่าซื้อ

2) วิธีการยื่นคำขอ

2.1 ให้ยื่นคำขอทางอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านระบบ e-Application ในกรณีที่คำขอมีความบกพร่องไม่สมบูรณ์หรือผู้ยื่นคำขอนำส่งข้อมูล/เอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องครบถ้วน ธนาคารแห่งประเทศไทยจะแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอแก้ไขคำขอหรือจัดส่งข้อมูล/เอกสารหลักฐานเพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้ยื่นคำขอไม่ดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าว จะถือว่าผู้ยื่นคำขอละทิ้งคำขอ และธนาคารแห่งประเทศไทยจะแจ้งยุติการพิจารณา ซึ่งจะมีผลเป็นการคืนคำขอดังกล่าวผ่านระบบ e-Application

2.2 ธนาคารแห่งประเทศไทยจะยังไม่พิจารณาคำขอและยังไม่นับระยะเวลาการดำเนินการ จนกว่าผู้ยื่นคำขอจะแก้ไขคำขอหรือนำส่งข้อมูล/เอกสารหลักฐานเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่ได้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอดำเนินการตามข้อ 2.1 เรียบร้อยแล้ว

2.3 ธนาคารแห่งประเทศไทยจะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายใน 7 วันนับแต่วันที่พิจารณาแล้วเสร็จ ตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ผ่านระบบ e-Application

2.4 กรณีที่คำขออนุญาตมีประเด็นเชิงนโยบาย รวมถึงการคุ้มครองผู้ใช้บริการ ขอให้หารือธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนยื่นคำขออนุญาต เพื่อธนาคารแห่งประเทศไทยจะได้พิจารณากำหนดรูปแบบ รายละเอียดของเอกสารที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

---

[31] ธนาคารแห่งประเทศไทย, **ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 01/2551 เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง,** ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2551.

3) การพิจารณา

ธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาถึงความถูกต้องของเอกสารและข้อเท็จจริง ดังนี้

3.1 นัดหมายผู้ยื่นมาประชุมหารือเกี่ยวกับกฎเกณฑ์และให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม

3.2 ตรวจสอบข้อมูลข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.3 แจ้งประเด็น ข้อสังเกต เพื่อให้ผู้ยื่นคำขอชี้แจงและ/หรือส่งข้อมูล เอกสารเพิ่มเติม เพื่อประกอบการพิจารณา

3.4 กรณีธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจพบว่าข้อมูลและเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน หรือไม่สมบูรณ์ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจขอให้ผู้ยื่นคำขอมาชี้แจง โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะยังไม่พิจารณาคำขอ และยังไม่นับระยะเวลาการดำเนินการ จนกว่าผู้ยื่นคำขอจะดำเนินการแก้ไขชี้แจงข้อเท็จจริง หรือยื่นเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วนเรียบร้อยแล้ว

2.5 บทบัญญัติกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์

บทบัญญัติกฎหมายไทยที่ให้ความคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์อันสืบเนื่องมาจากการใช้สิทธิในทางมิชอบด้วยหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดของผู้ให้เช่าซื้อซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์หรือเป็นบริษัทในเครือของธนาคารพาณิชย์ เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์ทั้งก่อนเวลาเข้าทำสัญญาเช่าซื้อและภายหลังทำสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวไว้ ดังนี้

2.5.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะนิติกรรมสัญญาและลักษณะเช่าซื้อ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะนิติกรรมสัญญา จากคำนิยามของนิติกรรมตามมาตรา 149 บัญญัติว่า “นิติกรรม หมายความว่า การใดๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ”[32] หรือเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในสิทธิ จากบทบัญญัติข้างต้น นิติกรรมจึงประกอบด้วยหลักเกณฑ์สำคัญ[33] ดังต่อไปนี้

1) ต้องมีการแสดงเจตนา

เป็นการกระทำที่แสดงออกถึงความประสงค์ที่อยู่ในใจ ซึ่งอาจแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งด้วยการแสดงออกทางวาจา หรือแสดงออกทางลายลักษณ์อักษรก็ได้ นอกจากนี้อาจแสดงเจตนาโดยปริยาย คือ การแสดงอาการให้เห็นว่ามีเจตนาอย่างไร เช่น มีคนมาส่งสินค้าให้โดยไม่ได้สั่ง แต่ก็ชำระราคาให้เขาไป เป็นการแสดงเจตนาสนองรับการขายของนั้นแล้วโดยปริยาย, เจ้าหนี้ฉีกสัญญากู้เงินทิ้งหรือคืนสัญญากู้เงินไป แสดงว่าปลดหนี้ให้แล้วโดยปริยาย เป็นต้น

---

[32] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 149

[33] ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, **กฎหมายเบื้องต้นทางธุรกิจ**, พิมพ์ครั้งที่ 17, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561), หน้า 68-69.

การแสดงเจตนาทำสัญญาเช่าซื้อนั้น ผู้ให้เช่าซื้อและผู้เช่าซื้อจะต้องแสดงเจตนาที่ตรงกับเจตนาอันแท้จริงเท่านั้น เช่น นาย ก. ทำสัญญาให้เช่าซื้อรถยนต์กับนาย ข. เพื่อหลบเจ้าหนี้ โดยเจตนาในใจของนาย ก. ไม่ได้ตั้งใจจะให้เช่าซื้อรถยนต์คันดังกล่าวเลย หรือนาย ก. และนาย ข. ทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ขึ้น ทั้งที่ความจริงแล้วทั้งสองฝ่ายตั้งใจทำสัญญาให้ เป็นต้น

2) ต้องกระทำโดยสมัครใจ

เป็นการกระทำโดยการตัดสินใจของผู้แสดงเจตนาเอง ไม่ได้เกิดจากการบังคับ ข่มขู่ ถูกกลฉ้อฉลหรือถูกหลอกลวง หรือกระทำไปเพราะความเข้าใจผิด แต่ได้กระทำไปด้วยการตัดสินใจของตนเองโดยไม่มีปัจจัยอื่นมาทำให้ความประสงค์ที่แท้จริงนั้นเปลี่ยนแปลงไป

ตัวอย่างเช่น เช่น นาย ก. หลอกนาย ข. ว่ารถยนต์ที่นำมาให้นาย ข. เช่าซื้อนั้น เป็นรถยนต์คันใหม่ แต่ในความเป็นจริงเป็นรถยนต์ใช้แล้ว ทำให้นาย ข. จึงตัดสินใจเช่าซื้อเพราะเข้าใจว่าเป็นรถยนต์คันใหม่ตามที่นาย ก. หลอก ดังนั้น การเช่าซื้อรถยนต์คันดังกล่าวเกิดขึ้นโดยที่นาย ข. ไม่ได้สมัครใจ แต่เนื่องจากถูกกลฉ้อฉล หรือ

นาย ก. บังคับนาย ข. ด้วยการนำปืนมาขู่ให้นาย ข. ลงชื่อในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ให้ ที่นาย ข. ไม่ได้ต้องการจะเช่าซื้อรถยนต์คันดังกล่าว แต่ด้วยความหวาดกลัวว่าจะมีภัยที่ใกล้จะถึงจึงทำให้นาย ข. ต้องตัดสินใจทำการเช่าซื้อรถยนต์นั้นตามที่นาย ก. ต้องการ การทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์จึงเป็นการกระทำที่ไม่ได้เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของนาย ข. แต่เกิดขึ้นเพราะการข่มขู่ของนาย ก. หรือ

นาย ก. ต้องการเช่าซื้อรถยนต์คันหนึ่งซึ่งโดดเด่นในเรื่องการประหยัดน้ำมัน เพื่อนำไปใช้สำหรับครอบครัว นาย ก. เข้าใจว่ารถยนต์ของนาย ข. ประหยัดน้ำมันจึงตัดสินใจเข้าทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของนาย ข. ซึ่งหากนาย ก. รู้ว่ารถยนต์ของนาย ข. ไม่ได้ประหยัดน้ำมัน นาย ก. ก็จะไม่ซื้อ ด้วยเหตุนี้ การเช่าซื้อรถยนต์ของนาย ก. ต้องถือว่าเกิดขึ้นโดยที่ นาย ก. ไม่ได้สมัครใจ แต่เพราะความสำคัญผิดหรือเข้าใจผิดในคุณสมบัติของรถยนต์ของนาย ข. เป็นต้น

ดังนั้น หากผู้แสดงเจตนาไม่สมัครใจจะส่งผลให้นิติกรรมนั้นไม่สมบูรณ์ ซึ่งหากสมัครใจแล้วไม่ว่าจะมีการตกลงที่ได้เปรียบเสียเปรียบอย่างไรระหว่างกัน นิติกรรมย่อมสมบูรณ์

3) มุ่งให้มีผลผูกพันธ์ทางกฎหมาย

กล่าวคือ ผู้ทำนิติกรรมต้องการมุ่งให้เกิดผลทางกฎหมาย สามารถบังคับได้จริงหากอีกฝ่ายไม่ปฏิบัติตาม หากไม่ได้มุ่งให้เกิดผลทางกฎหมาย การกระทำนั้นไม่ถือว่าเป็นนิติกรรม เช่น ชวนไปกินข้าว ชวนไปดูหนัง หรือพูดจาล้อเล่นกัน เป็นต้น โดยผลทางกฎหมายที่เกิดขึ้นในการทำนิติกรรม คือ การเคลื่อนไหวในสิทธิ ได้แก่ ก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน และระงับซึ่งสิทธิ เช่น การทำสัญญาซื้อขายบ้านทำให้กรรมสิทธิ์ของเจ้าของบ้านคนเดิมในฐานะผู้ขายโอนไปยังเจ้าของบ้านคนใหม่ในฐานะผู้ซื้อ, การบอกเลิกสัญญาหรือการปลดหนี้ ทำให้สิทธิตามสัญญาระงับลง เป็นต้น

4) เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

เป็นการกระทำโดยถูกต้องตามกฎหมาย มีกฎหมายรองรับการกระทำดังกล่าวตามหลักเสรีภาพในการทำนิติกรรม โดยหลักเสรีภาพดังกล่าวนี้ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องวัตถุประสงค์ของนิติกรรม เรื่องความสามารถของบุคคล หรือเรื่องแบบของนิติกรรมที่กฎหมายกำหนดไว้

เมื่อพิจารณาประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 151 บัญญัติว่า “การใดเป็นการแตกต่างกับบทบัญญัติของกฎหมาย ถ้ามิใช่กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นไม่เป็นโมฆะ”[34] มีความหมายว่า นิติกรรมใดหรือการกระทำใดที่กฎหมายไม่ห้าม บุคคลย่อมทำนิติกรรมนั้นหรือการกระทำนั้นได้ ดังนั้น กฎหมายจึงไม่อาจรองรับนิติกรรมหรือการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้มีผลตามกฎหมายตามที่บุคคลนั้นต้องการได้

ทั้งนี้ ผู้ที่ทำนิติกรรมจะต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีความสามารถในการทำนิติกรรมตามกฎหมาย จึงจะทำนิติกรรมได้สมบูรณ์ คือ ต้องไม่เป็นผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีสิทธิแต่ไม่อาจใช้สิทธินั้นได้ หรือมีอำนาจใช้สิทธิโดยถูกจำกัดอำนาจในการใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ การทำสัญญาเช่าซื้อของบุคคลดังกล่าวที่มิได้เป็นไปตามบทบัญญัติว่าด้วยความสามารถของบุคคล ย่อมทำให้สัญญาเช่าซื้อตกเป็นโมฆียะ[35]

อย่างไรก็ตาม หากผู้เยาว์ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมย่อมสามารถทำสัญญาเช่าซื้อได้ หรือคู่สมรสซึ่งเป็นผู้อนุบาลของคนไร้ความสามารถมีอำนาจจัดการนำสินส่วนตัวและสินสมรสของคนไร้ความสามารถไปทำสัญญาเช่าซื้อได้ และคนเสมือนไร้ความสามารถต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ก่อนจึงทำสัญญาเช่าซื้อได้

เมื่อบุคคลมีเสรีภาพในการทำนิติกรรมสัญญาและมีเสรีภาพในการกำหนดเนื้อหาหรือเงื่อนไขในสัญญา ก็สามารถตกลงกำหนดให้คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งให้ได้รับภาระที่หนักขึ้นกว่าปกติเพิ่มเติมได้ ในรูปแบบของ “เบี้ยปรับ” เพราะเมื่อเกิดการไม่ชำระหนี้หรือการผิดสัญญาของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว คู่สัญญาฝ่ายที่ได้รับความเสียหายจะได้รับการเยียวยาทันทีตามข้อตกลงในสัญญา โดยไม่จำเป็นต้องไปฟ้องร้องกันก่อน เพราะการฟ้องร้องมีต้นทุนด้านค่าใช้จ่ายจำนวนมากและเสียเวลา ทั้งยังไม่ไม่อาจคาดเดาได้ว่าจะได้รับการเยียวยาตามที่เสียหายจริงหรือไม่ เนื่องจากต้องพิสูจน์ความเสียหายในชั้นศาล

เบี้ยปรับ หมายถึง ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย ซึ่งคู่สัญญาได้กำหนดไว้ล่วงหน้าในสัญญาเมื่อมีการไม่ชำระหนี้ หรือเมื่อมีการชำระหนี้แต่ไม่ถูกต้องสมควร[36] เพื่อเยียวยาให้

---

[34] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 151

[35] สำเรียง เมฆเกรียงไกร, **คำอธิบายกฎหมายเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ ลีสซิ่ง**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2560), หน้า 450.

[36] ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, คำอธิบายนิติกรรมสัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 22, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561), หน้า 442.

ผู้เสียหายได้กลับไปอยู่ในฐานะเสมือนความเสียหายนั้นไม่ได้เกิดขึ้น หรือเสมือนมีการชำระหนี้ตามสัญญา หรือเสมือนมีการชำระหนี้ที่ถูกต้องตามสัญญา

การกำหนดเบี้ยปรับเป็นเงิน ต้องมีการกำหนดจำนวนเงินที่เป็นเบี้ยปรับจำนวนหนึ่ง อาจกำหนดการคำนวณ เช่น ปรับเป็นวันละเท่าใด เป็นต้น นอกจากนี้จะต้องพิจารณาตามหลักความเหมาะสม หรือหลักความได้สัดส่วนว่ามีการชำระหนี้เข้ามาบางส่วนหรือไม่และเบี้ยปรับสูงเกินส่วนหรือไม่ เพื่อคุ้มครองลูกหนี้เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรม

หากมีการกำหนดเบี้ยปรับสูงเกินสมควร กฎหมายได้มีบทบัญญัติรองรับให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งลดเบี้ยปรับลงได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 383 บัญญัติว่า “ถ้าเบี้ยปรับที่ริบนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรได้ ในการที่จะวินิจฉัยว่าสมควรเพียงใดนั้น ท่านให้พิเคราะห์ถึงทางได้เสียของเจ้าหนี้ทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมาย ไม่ใช่แต่เพียงได้เสียในเชิงทรัพย์สิน เมื่อได้ใช้เงินตามเบี้ยปรับแล้ว สิทธิเรียกร้องขอลดก็เป็นอันขาดไป”

ศาลจะพิเคราะห์ทางได้เสียทุกอย่างของเจ้าหนี้ หากเห็นว่าเบี้ยปรับที่กำหนดไว้สูงเกินส่วน ศาลจะวินิจฉัยให้ลดได้ตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร สำหรับทางได้เสียทุกอย่างของเจ้าหนี้นั้น นอกจากหมายถึงทางได้เสียในเชิงทรัพย์สินแล้ว กฎหมายยังกำหนดให้ศาลต้องคำนึงถึงทางได้เสียอื่นๆ ด้วย ซึ่งอาจหมายถึงทางได้เสียในเชิงจิตใจ[37]

สรุปคือ เบี้ยปรับนั้นหากกำหนดไว้สูงเกินส่วน ศาลอาจปรับลดลงได้แต่จะงดไม่ให้เบี้ยปรับไม่ได้

<u>คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2006/2536</u> เบี้ยปรับที่กำหนดไว้ในสัญญากรณีผิดสัญญา กฎหมายมิได้บังคับเด็ดขาดว่าจะต้องเป็นไปตามนั้น เมื่อโจทก์มิได้นำสืบให้ปรากฏชัดแจ้งว่าโจทก์เสียหายเต็มตามจำนวนค่าปรับที่กำหนดไว้ในสัญญา ศาลย่อมใช้ดุลพินิจลดค่าปรับหรือเบี้ยปรับตามสัญญาลงได้

<u>คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3059/2538</u> ในสัญญาจะซื้อจะขายกำหนดค่าปรับไว้สูงกว่าราคาที่ซื้อขายกัน ค่าปรับจึงสูงเกินส่วน

สำหรับการให้ความคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะเช่าซื้อนั้น ผู้วิจัยได้กล่าวถึงแล้วในหัวข้อ 2.2 และ 2.2.1 ข้างต้น

2.5.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด

กฎหมายลักษณะละเมิดได้นำมาปรับใช้เพื่อการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์ ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อนำบทกฎหมายลักษณะละเมิดนี้มาใช้เพื่อเป็นมาตรการการดำเนินคดีในทางแพ่ง โดยดำเนินคดีในทางแพ่งกับธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อ และเจ้าหน้าที่หรือตัวแทนผู้ได้รับมอบอำนาจจากธนาคารพาณิชย์ที่ใช้วิธีการในการติดตามรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนด้วยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

---

[37] ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, คำอธิบายนิติกรรมสัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 22, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561), หน้า 463.

การติดตามรถยนต์คืนจากการครอบครองของผู้เช่าซื้อรถยนต์ โดยที่ยังไม่ได้มีการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้ออย่างถูกต้อง ย่อมถือเป็นการใช้สิทธิโดยไม่ชอบ หรือแม้ในกรณีที่มีการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อโดยถูกต้องแล้วก็ตาม แต่ถ้าผู้ให้เช่าซื้อใช้วิธีการในการติดตามรถยนต์คืนด้วยวิธีการที่เป็นการล่วงเกินสิทธิของผู้เช่าซื้อ ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดทางกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 421 อันถือเป็นการละเมิดตามมาตรา 420 และต้องชดใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 438 ให้แก่ผู้เช่าซื้อ จึงนับว่าเป็นการให้ความคุ้มครองแก่ผู้เช่าซื้อในอีกประการหนึ่ง

จากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องของความรับผิดเพื่อละเมิดนั้น

มาตรา 420 บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”[38] และ มาตรา 421 บัญญัติว่า “การใช้สิทธิซึ่งจะมีแต่ให้เกิดเสียหายแก่บุคคลอื่นนั้น ท่านว่าเป็นการอันมิชอบด้วยกฎหมาย”[39]

มาตรา 425 บัญญัติว่า “นายจ้างต้องร่วมกันรับผิดกับลูกจ้างในผลแห่งการละเมิดซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น”[40] และ มาตรา 427 บัญญัติว่า “บทบัญญัติในมาตราทั้งสองก่อนนั้น ท่านให้ใช้บังคับแก่ตัวการและตัวแทนด้วย”[41]

ในส่วนเรื่องของการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดนั้น มาตรา 438 บัญญัติว่า “ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใด เพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด อนึ่งค่าสินไหมทดแทนนั้น ได้แก่การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใดๆ อันได้ก่อขึ้นนั้นด้วย”[42]

ฉะนั้น การกระทำของผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ในการยึดรถยนต์คืนจากการครอบครองของผู้เช่าซื้อรถยนต์ โดยที่ยังไม่ได้มีการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้ออย่างถูกต้อง หรือแม้ในกรณีที่มีการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อโดยถูกต้องแล้วก็ตาม แต่หากผู้ให้เช่าซื้อใช้วิธีการในการติดตามรถยนต์คืนจากผู้เช่าซื้ออันมีลักษณะเป็นการล่วงเกินสิทธิของผู้เช่าซื้อ ย่อมถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ทำให้ผู้เช่าซื้อได้รับความเสียหายในทางใดทางหนึ่ง ดังที่กล่าวไว้ในมาตรา 420 จึงถือเป็นความผิดในลักษณะละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ประกอบกับมาตรา 421

---

[38] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420

[39] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 421

[40] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425

[41] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 427

[42] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438

ในกรณียึดรถยนต์ด้วยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ของธนาคารเอง ธนาคารพาณิชย์ในฐานะนายจ้างของเจ้าหน้าที่ของธนาคารผู้นั้นซึ่งอยู่ในฐานะลูกจ้าง จะต้องร่วมรับผิดฐานละเมิดด้วยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425

ส่วนในกรณียึดรถยนต์ด้วยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยตัวแทนผู้ได้รับมอบอำนาจจากธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์ในฐานะตัวการและผู้ได้รับมอบอำนาจในฐานะตัวแทน จะต้องรับผิดฐานละเมิดด้วยกันทั้งสองฝ่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 427

ผลของมาตรา 438 ให้สิทธิผู้เช่าซื้อรถยนต์ที่ได้รับความเสียหายจากการละเมิด มีสิทธิเรียกให้ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดนั้นได้ ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ เจ้าหน้าที่ของธนาคาร หรือ ตัวแทนผู้ได้รับมอบอำนาจจากธนาคารพาณิชย์ มีหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน อันได้แก่ ค่าเสียหาย เพื่อให้ผู้เช่าซื้อรถยนต์กลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนไม่มีการละเมิดหรือกลับคืนใกล้เคียงฐานะเดิมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม ศาลมีอำนาจในการวินิจฉัยว่า จะกำหนดค่าเสียหายเท่าใด โดยพิจารณาจากสัดส่วนความรับผิดของแต่ละฝ่าย และกำหนดจำนวนค่าเสียหายให้เหมาะกับปริมาณความสูญเสียที่เกิดขึ้น

2.5.3 ประมวลกฎหมายอาญา

นอกจากจะใช้สิทธิดำเนินคดีในทางแพ่งตามกฎหมายลักษณะละเมิดแล้ว หากการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งของธนาคารพาณิชย์เอง หรือเจ้าหน้าที่ของธนาคาร หรือตัวแทนผู้ได้รับมอบอำนาจจากธนาคารพาณิชย์ มีลักษณะที่เป็นความผิดทางอาญาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ผู้เช่าซื้อที่เป็นผู้เสียหายก็มีสิทธิที่จะดำเนินคดีทางอาญาแก่ผู้กระทำการดังกล่าวได้ นับได้ว่าเป็นมาตรการทางกฎหมายอีกทางหนึ่งที่จะนำมาปรับบังคับใช้เพื่อให้ความคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์

มาตรการดำเนินคดีในทางอาญา ในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มีบัญญัติไว้ดังนี้

1) ความผิดต่อเสรีภาพ

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 บัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใดหรือจำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้นหรือจำยอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกข่มขืนใจทำ ถอน ทำให้เสียหาย หรือทำลายเอกสารสิทธิอย่างใด ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ากระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือซ่องโจร ไม่ว่าอั้งยี่หรือซ่องโจรนั้นจะมีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท”[43]

จากบทบัญญัติดังกล่าว เป็นการบังคับจิตใจหรือฝืนใจบุคคลอื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือให้จำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สิน หรือใช้กำลังประทุษร้าย สำหรับการทำให้เกิดความกลัวว่าจะเกิดอันตรายสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น คำพูด การเขียนข้อความ หรือการแสดงท่าทาง เป็นต้น จนทำให้ผู้ถูกกระทำต้องตัดสินใจกระทำ ไม่กระทำการใด หรือให้จำยอมต่อสิ่งใด แม้ผู้กระทำจะไม่คิดว่าการกระทำดังกล่าวนั้นจะทำให้เกิดอันตรายนั้นจริงๆ ก็ตาม[44] เช่น ขู่ว่าจะทำร้ายเดี๋ยวนี้ สาปแช่งให้ถึงแก่ความตายภายในสามวันเจ็ดวัน หลอกว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจและขู่ว่าจะจับกุม ขู่จะเปิดเผยความลับให้ผู้ถูกกระทำเสียชื่อเสียง ขู่ว่าจะเผาบ้านของบิดาของผู้ถูกกระทำ เป็นต้น ส่วนการใช้กำลังประทุษร้าย เป็นการกระทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่น จนทำให้ผู้ถูกกระทำไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะใช้ยาทำให้มึนเมา สะกดจิต หรือวิธีอื่นใด

การข่มขืนใจตามมาตรา 309 นี้ เป็นส่วนหนึ่งของความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ แบ่งออกเป็น 2 ฐานความผิด ได้แก่ (1) ความผิดฐานกระโชก และ (2) ความผิดฐานรีดเอาทรัพย์ ซึ่งความผิดทั้ง 2 ฐานข้างต้นมีโทษหนักกว่าความผิดฐานข่มขู่ใจผู้อื่นตามมาตรา 309 ด้วยเหตุนี้หากการกระทำนั้นเข้าองค์ประกอบความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ข้างต้น โดยเฉพาะการขู่เอาทรัพย์ในเวลาที่ขู่นั้น ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรา 309 อีก[45] เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ได้ครอบคลุมไปถึงความผิดตามมาตรา 309 แล้ว

ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติความผิดฐานกระโชกไว้ในมาตรา 337 และความผิดฐานรีดเอาทรัพย์ไว้ในมาตรา 388 ซึ่งอธิบายสาระสำคัญได้ดังนี้

สำหรับความผิดฐานกระโชก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 337 บัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นว่านั้น ผู้นั้นกระทำผิดฐานกระโชก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท ถ้าความผิดฐานกระโชกได้กระทำโดย

(1) ขู่ว่าจะฆ่า ขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายให้ผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส หรือขู่ว่าจะทำให้เกิดเพลิงใหม่แก่ทรัพย์ของผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่น หรือ

(2) มีอาวุธติดตัวมาขู่เข็ญ

---

[43] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309

[44] คณพล จันทร์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2563), หน้า 158.

[45] คณพล จันทร์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2563), หน้า 163.

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท”[46]

จากบทบัญญัติดังกล่าว มีความคล้ายคลึงกับมาตรา 309 คือ เป็นการบังคับจิตใจของผู้อื่น เพียงแต่ระบุเพียงการให้ยอมให้หรือยอมจะให้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินเท่านั้น ทรัพย์สินในที่นี้มีความหมายกว้างขวาง ดังนั้นอาจหมายถึง ทรัพย์หรือทรัพย์สิน เช่น แก้วแหวนเงินทอง ลิขสิทธิ์ พลังงานไฟฟ้า เป็นต้น หรือประโยชน์อื่นใดที่เป็นตัวเงินได้ เช่น บัตรชมคอนเสิร์ต บัตรเติมเงินสำหรับโดยสารรถไฟฟ้าใต้ดิน เป็นต้น

ในขณะที่การข่มขืนใจตามมาตรา 309 หมายถึง การข่มขืนใจเรื่องใดก็ได้ ไม่จำกัดเฉพาะการให้ยอมให้หรือยอมจะให้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ กรณีที่มีการข่มขืนใจให้กระทำ ไม่กระทำ หรือจำยอมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามมาตรา 309 โดยผู้กระทำไม่ได้มีเจตนาจะกระโชกตั้งแต่ต้น แต่ผู้เสียหายที่ถูกข่มขืนใจคิดว่าหากได้ให้ประโยชน์ซึ่งมีลักษณะเป็นทรัพย์สินแล้ว ก็จะไม่ถูกข่มขืนใจอีก จึงได้ยอมให้หรือยอมจะให้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินโดยความสมัครใจของตนเอง เช่นนี้ผู้กระทำย่อมไม่มีความผิดฐานกระโชก แต่ยังคงมีความผิดฐานข่มขืนใจตามมาตรา 309[47]

อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้กระทำมีสิทธิหรือมีอำนาจตามกฎหมายที่จะเรียกเอาประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินเพราะผู้เสียหายได้กระทำความผิดอย่างอื่น ซึ่งทำให้ผู้กระทำได้รับความเสียหายจึงได้เรียกประโยชน์คืนตามสิทธินั้น ย่อมไม่มีความผิดฐานกระโชก เช่น มีสิทธิโดยชอบตามกฎหมายที่จะติดตามเอารถยนต์คันที่เช่าซื้อคืนจากผู้เช่าซื้อ มีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้ที่มากระทำความผิดต่อทรัพย์ของตน เป็นต้น และเมื่อจำเป็นต้องใช้สิทธิหรือใช้อำนาจนั้น ต้องใช้สิทธินั้นไปโดยพอสมควร จึงจะไม่เป็นความผิดฐานกระโชก เช่น ขู่ว่าจะแจ้งตำรวจจับ หรือขู่ว่าจะฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาล เป็นต้น หากใช้สิทธิเกินขอบเขต ผู้กระทำจะมีความผิดฐานกระโชก เช่น ขู่ว่าจะเอาชีวิตหรือทำร้ายร่างกาย ซึ่งจะพบปัญญาบ่อยครั้งในการบังคับชำระหนี้ ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติแนวทางการบังคับให้ชำระหนี้ไว้แล้ว หากผู้กระทำใช้วิธีอย่างอื่นซึ่งไม่มีสิทธิหรืออำนาจกระทำได้ การกระทำย่อมเป็นความผิดฐานกระโชก

อีกหนึ่งความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ คือ ความผิดฐานรีดเอาทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 338 บัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยขู่เข็ญว่าจะเปิดเผยความลับ ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่เข็ญหรือบุคคลที่สามเสียหาย จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นว่านั้น ผู้นั้นกระทำผิดฐานรีดเอาทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท”[48]

---

[46] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 337

[47] คณพล จันทร์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2563), หน้า 210.

[48] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 338

จากบทบัญญัติดังกล่าว มีความใกล้เคียงกับความผิดฐานกระโชก แต่วิธีการรีดเอาทรัพย์ คือ ผู้กระทำจะต้องข่มขืนใจให้ยอมให้หรือยอมจะให้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินโดยใช้วิธีขู่เข็ญว่าจะเปิดเผยความลับเท่านั้น ไม่ว่าจะเปิดเผยความลับด้วยวาจา หรือลายลักษณ์อักษร รูปภาพหรือสิ่งอื่นใดที่สามารถทำให้ความลับถูกเปิดเผยได้ ซึ่งความลับในที่นี้ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนเท่านั้น อาจเป็นเรื่องที่ผู้มีส่วนได้เสียไม่ต้องการให้เปิดเผยไปสู่บุคคลอื่น[49]

ตัวอย่างเช่น ความลับเรื่องสุขภาพของนาย ก. ที่เป็นมะเร็งระยะสุดท้าย ความลับเกี่ยวกับสูตรและวิธีทำอาหารโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจ เป็นต้น การเปิดเผยความลับนั้นทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่ความเสียหายไม่ได้จำกัดเฉพาะแต่ความเสียหายในชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงค่าเสียหายอย่างอื่นอีกด้วย เช่น นายดำป่วยเป็นโรคมะเร็ง บอกนายแดงว่าไม่อยากให้คนในครอบครัวทราบ เพราะเกรงว่าบุตรของตนจะเป็นกังวลและไม่สำเร็จการศึกษา ต่อมานายแดงบอกนายดำว่าหากไม่นำเงินมาให้จะไปบอกบุตรของนายดำ นายดำกลัวจึงให้เงินนายแดง เช่นนี้นายแดงมีความผิดฐานรีดเอาทรัพย์ เพราะถ้าหากนายดำไม่ให้เงินซึ่งเป็นประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินแก่นายแดง ก็จะเกิดความเสียหายต่อจิตใจของบุตร แต่การกระทำของนายแดงไม่เป็นความผิดฐานกระโชก เพราะการขู่ว่าจะเปิดเผยเรื่องที่นายดำเป็นมะเร็งไม่ใช่การขู่ว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของนายดำหรือบุตรของนายดำ

<u>คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1188/2561</u> จำเลยส่งข้อความผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตถึงโจทก์หลายครั้ง ขู่เข็ญให้จ่ายเงินจำเลย มิฉะนั้นจะเปิดเผยรูปภาพและวิดีโอลับที่โจทก์ไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับชายอื่น ขณะที่ยังไม่หย่าขาดกับจำเลย เมื่อโจทก์ไม่ยอมมอบเงินให้ จำเลยจึงมีความผิดฐานพยายามรีดเอาทรัพย์

2) ความผิดลหุโทษ

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 392 บัญญัติว่า “ผู้ใดทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัวหรือความตกใจโดยการขู่เข็ญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”[50]

บทบัญญัติดังกล่าว เป็นความผิดฐานทำให้ผู้อื่นเกิดความตกใจหรือกลัวโดยการขู่เข็ญ ผู้กระทำจะต้องแสดงว่าจะก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้ถูกกระทำ ซึ่งทำให้ผู้ถูกกระทำเกิดความกลัวหรือตกใจว่าจะเกิดภัยอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ตน จะเห็นได้ว่าแตกต่างกับมาตรา 309 คือ แค่เพียง

---

[49] คณพล จันทร์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2563), หน้า 250.

[50] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 392

ผู้ถูกกระทำเกิดความกลัว ความผิดก็สำเร็จแล้ว เช่น นายดำมีการชักปืนเด็กเล่นออกมาชี้หน้านายแดง โดยไม่พูดอะไรสักคำ แค่เพียงเท่านี้หากว่านายแดงเกิดความกลัว นายดำจะมีความผิดตามมาตรา 392

และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำด้วยประการใดๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มแหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณสถานหรือต่อหน้าธารกำนัลหรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือผู้ถูกกระทำ อันเนื่องจากความสัมพันธ์ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท”[51]

บทบัญญัติดังกล่าว เป็นความผิดฐานทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ เช่น มีการร้องเพลงสร้างความเดือดร้อนให้กับบ้านข้างเคียง นำรถยนต์จอดรถขวางหน้าบ้านโดยไม่ได้ใส่เกียร์ว่าง ทำให้เข็นไม่ได้ กรณีดังกล่าวเป็นความผิดฐานสร้างความเดือดร้อนรำคาญต่อผู้อื่นตามมาตรา 397 วรรคหนึ่งและเป็นการกระทำในที่สาธารณะตามมาตรา 397 วรรคสองด้วย เป็นต้น

3) ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 บัญญัติว่า “ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”[52]

บทบัญญัติดังกล่าว พิจารณาความสำเร็จของความผิดจาก การกระทำและผลของการกระทำ คือ เป็นการทำร้ายร่างกายโดยเจตนา และก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ[53] ตามลำดับ ซึ่งการทำร้ายอาจใช้แรงทางกายภาพ เช่น การใช้กำลังทำร้าย การใช้มีดฟันหรือแทง การถีบรถจักรยานยนต์ให้ล้ม เป็นต้น หรือวิธีการอื่นใด เช่น หลอกให้เดินตกหลุม การสะกดจิตผู้อื่นให้ทำร้ายตัวเอง เป็นต้น รวมถึงการงดเว้นการกระทำการเพื่อป้องกันผล เช่น นายขาวรับจ้างดูแลทารก เห็นทารกกำลังคลานไปจะตกท่อระบายน้ำ แต่นายขาวไม่เข้าไปจับ ทำให้ทารกต่อท่อระบายน้ำได้รับอันตรายแก่ร่างกาย ถือว่านายขาวมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยงดเว้น

---

[51] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397

[52] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295

[53] คณพล จันทร์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2563), หน้า 88.

สำหรับการเกิดอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ[54] การเกิดอันตรายแก่ร่างกาย หมายถึง ร่างกายเกิดความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการถูกทำร้าย เช่น เป็นแผล เลือดออก แขนขาหัก หูดับ ตามองไม่เห็น เป็นต้น ถ้าถูกทำร้ายแต่ไม่มีบาดแผลหรือเป็นเพียงแผลถลอก ฟกช้ำหรือเลือดออกเพียงเล็กน้อย ยังถือไม่ได้ว่าเป็นอันตรายต่อร่างกาย แต่ต้องพิจารณาว่าการกระทำนั้นรุนแรงถึงขนาดทำให้เกิดอันตรายได้หรือไม่ ถ้าอาจทำให้เกิดอันตรายได้ ผู้กระทำจะต้องรับผิดฐานพยายามกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 ประกอบมาตรา 80[55]

<u>คำพิพากษาศาลฎีกาที่1340/2506</u> โจทก์ถูกจำเลยชกล้มลงได้รับความกระทบกระเทือนที่ศีรษะ รักษาอยู่ 10 วันเศษ กับได้รับแผลภายนอกเป็นรอยบวม เช่นนี้ถือว่าเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจตามมาตรา 295 แล้ว

อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานนี้อาศัยเจตนาเป็นองค์ประกอบสำคัญ หากผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผล แต่ไม่เกิดผลขึ้นหรือผลที่เกิดขึ้นไม่ถึงขนาด ก็เป็นเพียงการพยายามกระทำความผิด และหากทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ แต่มิได้กระทำไปโดยเจตนา ก็ไม่เป็นการกระทำความผิดตามมาตรานี้

4) ความผิดฐานฉ้อโกง

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 บัญญัติว่า “ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”[56]

ความผิดของมาตรา 341 นี้เกิดขึ้นจากการหลอกลวงทำให้เข้าใจผิดหรือทำให้เชื่อว่าเป็นความจริง เพื่อให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สิน ถ้าหากไม่มีการหลอกลวงเพื่อให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สิน เพียงแต่มีผู้นำมาให้เอง หรือใช้วิธีการอื่นเพื่อให้ได้ทรัพย์ไป จะไม่ถือว่าเป็นการหลอกลวงอันเป็นความผิดฐานฉ้อโกง[57]

วิธีการหลอกลวงอันเป็นความผิดฐานฉ้อโกงมี 2 วิธี[58] คือ วิธีแรกเป็นการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ และวิธีที่สองเป็นการปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง

---

[54] คณพล จันทร์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2563), หน้า 91-92.

[55] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80 บัญญัติว่า ผู้ใดลงมือกระทำความผิดแต่กระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้นั้นพยายามกระทำความผิด ผู้ใดพยายามกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

[56] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341

[57] คณพล จันทร์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2563), หน้า 261.

[58] คณพล จันทร์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2563), หน้า 261-268.

(1) การแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หมายถึง สื่อข้อความให้แก่ผู้รับสารทราบโดยที่ข้อความนั้นไม่เป็นความจริง ไม่ว่าจะโดยวาจา ลายลักษณ์อักษรหรือการกระทำก็ตาม เช่น เขียนจดหมายลวงว่าบุตรผู้เสียหายเป็นหนี้และให้ผู้เสียหายส่งเงินมาชำระหนี้ จัดทำหลักฐานเท็จเพื่อเบิกค่าใช้จ่ายต่างๆ หลอกว่าตนเป็นคนอื่นเพื่อทำสัญญาเช่าซื้อ เป็นต้น

<u>คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1719/2518</u> จำเลยใช้อุบายหลอกลวงโจทก์ร่วมโดยมีเจตนาทุจริต เป็นเหตุให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อยินยอมทำสัญญาให้จำเลยเช่าซื้อรถยนต์และส่งมอบรถยนต์ให้จำเลย แล้วจำเลยนำรถยนต์คันที่เช่าซื้อไปที่ประเทศลาวและหลบหนีไปโดยไม่ได้ติดต่อกับโจทก์ร่วม และไม่ได้ใช้เงินตามสัญญาเช่าซื้อ เช่นนี้แสดงว่าจำเลยหาได้มีเจตนาผูกพันตามสัญญาเช่าซื้อในทางแพ่งไม่ การแสดงเจตนาทำสัญญาเช่าซื้อของจำเลยเป็นแต่เพียงแผนการหรืออุบายในเชิงหลอกลวงเพื่อให้ได้ไปซึ่งรถยนต์เท่านั้น การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดทางอาญาในฐานฉ้อโกง

ซึ่งข้อความอันเป็นเท็จนั้น เป็นข้อความที่แสดงถึงสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีตหรือกำลังดำเนินอยู่ ซึ่งไม่เป็นความจริง รวมถึงสิ่งที่ยากจะเป็นไปได้ในอนาคตตามความรู้สึกของคนทั่วไปด้วย อย่างไรก็ตาม ถ้าหากผู้กระทำได้แสดงข้อความจริงปนเท็จ แต่ข้อความที่เป็นเท็จไม่มีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้เสียหาย จะไม่ถือว่าเป็นการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ ตัวอย่างเช่น นายเขียวบอกนายส้มว่าที่ดินแปลงที่บอกขายเป็นที่ดินติดถนนและทางการกำลังดำเนินการสร้างรถไฟฟ้าผ่านหน้าที่ดินดังกล่าวซึ่งเป็นความจริง แต่นายเขียวยังบอกอีกว่ามีคนมาติดต่อขอซื้อหลายราย ถ้าไม่รีบตัดสินใจซื้อนายส้มอาจไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดินแปลงนี้ ซึ่งเป็นความเท็จ ปรากฏว่านายส้มรีบตกลงซื้อเพราะเห็นว่าติดถนนและจะมีรถไฟฟ้าผ่าน ดังนั้น ความเท็จที่ว่ามีคนมาติดต่อขอซื้อหลายรายจึงไม่มีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจของนายส้ม เช่นนี้นายเขียวจึงไม่มีความผิดฐานฉ้อโกงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ

(2) การปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง หมายถึง การที่ผู้กระทำรู้ว่าความจริงเป็นอย่างไร แต่ปิดบังมิให้ผู้อื่นทราบความจริงนั้น ทั้งที่มีหน้าที่ต้องแจ้งให้ทราบ ซึ่งข้อความจริงซึ่งผู้กระทำมีหน้าที่ต้องบอกแก่ผู้ถูกกระทำนั้นจะต้องมีนัยสำคัญถึงขนาดเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำตัดสินใจไปอีกทางหนึ่ง ถ้าปกปิดข้อเท็จจริงที่ไม่เป็นข้อสำคัญ ก็ไม่ถือว่าเป็นการปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้ง

ทั้งนี้ บทบัญญัติมาตรา 341 ไม่ได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งว่า ทรัพย์สินที่ได้ไปนั้นจะต้องเป็นกรรมสิทธิ์ของใครหรือไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของใคร พิจารณาแต่เพียงว่าผู้กระทำได้ทรัพย์สินไปจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ดังนั้น ทรัพย์สินที่ได้ไปจากการฉ้อโกงอาจจะเป็นของผู้กระทำผิดได้

<u>คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2062/2558</u> ความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 ไม่ได้จำกัดว่าผู้ที่ถูกหลอกลวงจะต้องเป็นเจ้าของทรัพย์ แม้ทรัพย์สินนั้นจะเป็นของผู้หลอกลวง ถ้าหากผู้หลอกลวงโดยทุตริตหลอกลวงผู้ถูกหลอกลวงโดยการหลอกลวงนั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงก็เป็นความผิดฐานฉ้อโกง จำเลยโดยเจตนาทุจริตใช้อุบายหลอกลวงให้โจทก์ส่งมอบโฉนดที่ดินให้แก่จำเลย อ้างว่าจะนำไปยื่น

คำร้องขอแบ่งแยกและโอนเปลี่ยนชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ให้แก่โจทก์ซึ่งเป็นความเท็จ โจทก์หลงเชื่อจึงได้มอบโฉนดที่ดินให้ไป จำเลยกลับนำที่ดินไปโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ ค. จำเลยได้กระทำผิดครบองค์ประกอบในความผิดฐานฉ้อโกงแล้ว

2.5.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่2) พ.ศ.2541 ว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญา รวมทั้งประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561

กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค(Consumer Protection Law) คือ กฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่ประโยชน์ของผู้บริโภค กฎหมายใดๆ ที่มีส่วนคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภคในส่วนที่เกี่ยวเนื่องกับผู้ประกอบธุรกิจถือเป็นกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคทั้งสิ้น[59]

ในปัจจุบันพบว่า สัญญาไม่ได้เกิดจากความยินยอมของคู่สัญญาที่มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเท่าเทียมกัน มีความรู้ความเชี่ยวชาญในรายละเอียดเท่าเทียมกัน มีเสรีภาพในการตัดสินใจเท่าเทียมกัน จึงก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมในการทำสัญญา ทำให้รัฐต้องออกกฎหมายมาเพื่อคุ้มครองคู่สัญญาที่อ่อนแอกว่า จึงได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่2) พ.ศ.2541 ว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญา เพื่อให้ความคุ้มครองผู้บริโภคก่อนการทำสัญญา

จากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่2) พ.ศ.2541 มาตรา 35 ทวิ ได้กำหนดธุรกิจที่ควบคุมสัญญาไว้ ดังนี้ “ในการประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการใด ถ้าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาให้บริการนั้นมีกฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ หรือที่ตามปกติประเพณีทำเป็นหนังสือ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญามีอำนาจกำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการนั้นเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาได้”

ดังนั้น เนื่องจากผู้เช่าซื้อรถยนต์เป็นคู่สัญญาฝ่ายที่อ่อนแอกว่าทั้งในด้านเศรษฐกิจ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการทำสัญญา และสัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาที่กฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ กฎหมายจึงกำหนดให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์เป็นธุรกิจที่อยู่ภายใต้การควบคุมในเรื่องสัญญาเพื่อคุ้มครองคู่สัญญาฝ่ายที่อ่อนแอกว่าโดยเฉพาะผู้เช่าซื้อให้ได้รับความเป็นธรรม

ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาได้ออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561 ซึ่งมีขอบเขตเนื้อหาอันเป็นข้อสำคัญสรุปได้ดังนี้

“ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์” หมายความว่า การประกอบกิจการค้า โดยเจ้าของนำเอารถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ของตนออกให้เช่า และให้คำมั่นว่าจะขายรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์

---

[59] ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2543), หน้า 11.

หรือว่าจะให้รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์นั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยมีเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านี้คราว

“รถยนต์” หมายความว่า รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกินเจ็ดคน หรือรถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกินเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบสองคน และรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักรถไม่เกินหนึ่งพันหกร้อยกิโลกรัม ซึ่งมิได้ใช้ประกอบการขนส่งเพื่อสินจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก

“ค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใดๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อ” หมายความว่า เงินที่ผู้ให้เช่าซื้อเรียกเก็บจากผู้เช่าซื้อเพื่อเป็นค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้เงินค่างวดเช่าซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ตามกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงค่าติดตามเอารถยนต์หรือรถจักรยานยนต์กลับคืนของผู้ให้เช่าซื้อ

“อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี (Effective Interest Rate)” หมายความว่า อัตราดอกเบี้ยสำหรับสินเชื่อเช่าซื้อในลักษณะของการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก เช่นเดียวกับการคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย โดยคิดดอกเบี้ยจากเงินต้นคงเหลือในแต่ละงวด

สัญญาเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่ผู้ประกอบธุรกิจทำกับผู้บริโภค ต้องมีข้อความเป็นภาษาไทยที่สามารถเห็นและอ่านได้ชัดเจน มีขนาดตัวอักษรไม่เล็กกว่าสองมิลลิเมตร โดยมีจำนวนไม่เกินสิบเอ็ดตัวอักษรในหนึ่งนิ้ว และจะต้องใช้ข้อสัญญาที่มีสาระสำคัญและเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(1) รายละเอียดเกี่ยวกับ

ก. ยี่ห้อ รุ่น หมายเลขเครื่องยนต์และหมายเลขตัวถัง สภาพของรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ว่าเป็นรถใหม่ หรือรถใช้แล้ว และระยะทางที่ได้ใช้แล้ว โดยให้มีหน่วยเป็นกิโลเมตรหรือไมล์รวมทั้งภาระผูกพันของรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ (ถ้ามี)

ข. ราคาเงินสด จำนวนเงินจอง จำนวนเงินดาวน์ ราคาเงินสดส่วนที่เหลือ อัตราดอกเบี้ยที่เช่าซื้อ จำนวนงวดที่ผ่อนชำระ จำนวนเงินค่าเช่าซื้อทั้งสิ้น จำนวนค่าเช่าซื้อที่ผ่อนชำระในแต่ละงวด จำนวนค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่ชำระในแต่ละงวด เริ่มชำระค่างวดแรกในวันที่ ชำระค่างวดต่อๆ ไปภายในวันที่

ค. วิธีคำนวณจำนวนเงินค่าเช่าซื้อ และจำนวนค่าเช่าซื้อ จำนวนดอกเบี้ยที่ชำระ จำนวนค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องชำระในแต่ละงวด

ง. ตารางแสดงภาระหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อสำหรับผู้เช่าซื้อแต่ละราย โดยให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนงวดค่าเช่าซื้อที่ต้องชำระ วัน เดือน ปี ที่ชำระเงินค่างวดเช่าซื้อ จำนวนเงินค่าเช่าซื้อที่ชำระในแต่ละงวด โดยแยกเป็นเงินต้น ดอกเบี้ยค่าเช่าซื้อ ภาษีมูลค่าเพิ่ม และจำนวนเงินค่าเช่าซื้อคงค้าง โดยแยกเป็นเงินต้นคงค้าง ดอกเบี้ยค่าเช่าซื้อ รวมทั้งจำนวนส่วนลดที่ผู้เช่าซื้อจะได้รับ เพื่อส่งมอบให้ผู้เช่าซื้อพร้อมกับหนังสือสัญญาเช่าซื้อ

จ. อัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใดๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อที่คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประกาศกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ โดยให้ระบุวิธีการคำนวณค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใดๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อไว้ในเอกสารแนบท้ายสัญญาเช่าซื้อ

(2) เมื่อผู้เช่าซื้อได้ชำระเงินค่าเช่าซื้อครบถ้วน รวมทั้งเงินจำนวนอื่นใด ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาแล้ว กรรมสิทธิ์ในรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อตกเป็นของผู้เช่าซื้อทันที และผู้ให้เช่าซื้อจะดำเนินการจดทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ดังกล่าวให้เป็นชื่อของผู้เช่าซื้อภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ให้เช่าซื้อได้รับเอกสารที่จำเป็นสำหรับการจดทะเบียนจากผู้เช่าซื้อครบถ้วน เว้นแต่เป็นกรณีที่มีเหตุขัดข้องที่ไม่สามารถทำการโอนทะเบียนได้โดยมิใช่เป็นความผิดของผู้ให้เช่าซื้อ

หากผู้ให้เช่าซื้อไม่ปฏิบัติ ผู้ให้เช่าซื้อยินยอมเสียเบี้ยปรับโดยคำนวณจากมูลค่าเช่าซื้อในอัตราเท่ากับอัตราเบี้ยปรับที่ผู้ให้เช่าซื้อกำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องชำระในกรณีผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ และถ้าผู้เช่าซื้อต้องดำเนินคดีทางศาลเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายหรือเบี้ยปรับ ผู้ให้เช่าซื้อจะรับภาระค่าธรรมเนียม ค่าทนายความตามความเป็นจริง หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีดังกล่าว

(3) ในกรณีที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ชำระเงินค่าธรรมเนียม ค่าภาษีอากร หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่ผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ชำระแทนผู้เช่าซื้อไปแล้ว ถ้าผู้ให้เช่าซื้อไม่เคยมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อนำเงินดังกล่าวมาชำระภายในเวลาไม่น้อยกว่า 7 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และผู้ให้เช่าซื้อประสงค์จะนำเงินค่างวดของผู้เช่าซื้อในงวดต่อมามาหักชำระเงินดังกล่าว ผู้ให้เช่าซื้อจะต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบ เพื่อให้นำเงินจำนวนนั้นมาชำระ ถ้าผู้เช่าซื้อชำระเงินดังกล่าวภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ผู้ให้เช่าซื้อจะถือว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระเงินงวดนั้นไม่ได้

(4) ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้ ในกรณีผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อรายงวดสามงวดติดต่อกัน และผู้ให้เช่าซื้อมีหนังสือบอกกล่าวผู้เช่าซื้อให้ใช้เงินรายงวดที่ค้างชำระนั้นภายในเวลาอย่างน้อย 30 วันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือ และผู้เช่าซื้อละเลยไม่ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าว

(5) เมื่อผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อโดยแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้เช่าซื้อ และกลับเข้าครอบครองรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่ให้เช่าซื้อ เพื่อนำออกขายให้แก่บุคคลอื่น

ก. ก่อนขายให้แก่บุคคลอื่น ผู้ให้เช่าซื้อต้องแจ้งล่วงหน้าให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้ำประกัน(ถ้ามี)ทราบ เป็นหนังสือไม่น้อยกว่า 7 วัน เพื่อให้ผู้เช่าซื้อใช้สิทธิซื้อคืนได้ตามมูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ โดยผู้ให้เช่าซื้อจะต้องให้ส่วนลดแก่ผู้เช่าซื้อตามอัตราและการคิดคำนวณตาม (10)

ข. ในกรณีที่ผู้ให้เช่าซื้อนำรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ออกขาย หากได้ราคาเกินกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อจะคืนเงินส่วนที่เกินนั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อ แต่หากได้ราคาน้อยกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อจะรับผิดส่วนที่ขาดนั้น เฉพาะกรณีการขายโดยวิธีประมูลหรือขายทอดตลาดที่เหมาะสม ทั้งนี้ ผู้ให้เช่าซื้อจะต้องมีหนังสือแจ้งชื่อผู้ทำการขาย วัน เวลา

สถานที่ที่ทำการขาย ราคาที่ขายได้ และรายละเอียดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขาย เพียงเท่าที่ได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร(ถ้ามี) รวมทั้งจำนวนเงินส่วนเกินที่คืนให้แก่ผู้เช่าซื้อ หรือจำนวนเงินที่ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดในส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญา ในกรณีการขายโดยวิธีประมูลหรือขายทอดตลาดที่เหมาะสมให้ผู้เช่าซื้อทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทำการขาย ทั้งนี้ ผู้เช่าซื้อจะไม่ได้รับส่วนลดตามอัตราและการคิดคำนวณตาม (10)

มูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ตาม ก. และ ข. ให้คำนวณจากเงินค่างวดที่ค้างชำระและเงินค่างวดที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระที่ผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ต้องชำระให้กับผู้ให้เช่าซื้อตามสัญญาเช่าซื้อ และให้หมายความรวมถึง เงินค่าปรับ ค่าติดตามทวงถามหนี้ และค่าใช้จ่ายอื่นใด ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

(6) ผู้ให้เช่าซื้อต้องไม่เข้าสู้ราคาไม่ว่าโดยวิธีประมูลหรือวิธีขายทอดตลาดรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่ให้เช่าซื้อ ทั้งนี้ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

(7) ผู้ให้เช่าซื้อได้จัดให้ผู้เช่าซื้อสามารถใช้สิทธิในการเรียกร้องให้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขการรับประกันของรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อจากผู้ขายหรือผู้ผลิตได้โดยตรง

(8) ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิได้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัย ในจำนวนหนี้ที่ยังคงค้างชำระตามสัญญาเช่าซื้อ โดยผู้ให้เช่าซื้อจะต้องให้ส่วนลดแก่ผู้เช่าซื้อตามอัตราและการคิดคำนวณ ตาม (10) ส่วนที่เกินจากมูลหนี้ค้างชำระให้บริษัทประกันภัยจ่ายให้แก่ผู้เช่าซื้อ

(9) ผู้ให้เช่าซื้อจะส่งคำบอกกล่าวซึ่งตามกฎหมายหรือตามสัญญากำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ โดยการส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้แก่ผู้เช่าซื้อตามที่อยู่ที่ระบุในสัญญาหรือที่อยู่ที่ผู้เช่าซื้อแจ้งการเปลี่ยนแปลงเป็นหนังสือครั้งหลังสุด

(10) กรณีที่ผู้เช่าซื้อมีความประสงค์จะขอชำระเงินค่าเช่าซื้อทั้งหมดในคราวเดียว โดยไม่ผ่อนชำระค่าเช่าซื้อเป็นรายงวดตามสัญญาเช่าซื้อ เพื่อปิดบัญชีค่าเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อจะต้องให้ส่วนลดแก่ผู้เช่าซื้อในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของดอกเบี้ยเช่าซื้อที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ โดยให้คิดคำนวณตามมาตรฐานการบัญชีว่าด้วย เรื่อง สัญญาเช่า ตามที่คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพบัญชีกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชี เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการจัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีและกฎหมายอื่น

(11) กรณีสัญญากำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องจัดหาผู้ค้ำประกันการเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อตกลงกับผู้เช่าซื้อว่าจะจัดให้มีการทำสัญญาค้ำประกัน ซึ่งมีคำเตือนสำหรับผู้ค้ำประกันไว้หน้าสัญญาค้ำประกันนั้น โดยมีข้อความเป็นภาษาไทยที่สามารถเห็นและอ่านได้ชัดเจน มีหัวเรื่องว่า“คำเตือนสำหรับผู้ค้ำประกัน” ใช้อักษรตัวหนาขนาดไม่เล็กกว่าสี่มิลลิเมตร และอย่างน้อยต้องมีข้อความตามเอกสารแนบท้ายประกาศฉบับนี้ โดยมีขนาดตัวอักษรไม่เล็กกว่าสองมิลลิเมตร และมีจำนวนไม่เกินสิบเอ็ดตัวอักษรในหนึ่งนิ้ว และ

กำหนดข้อสัญญาเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ค้ำประกันในสัญญาค้ำประกัน มีสาระสำคัญตรงกับคำเตือนดังกล่าว

(12) การผิดสัญญาเช่าซื้อเรื่องใด ที่ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิเลิกสัญญาเช่าซื้อจะต้องเป็นข้อที่ผู้ให้เช่าซื้อระบุไว้เป็นการเฉพาะด้วยตัวอักษรสีแดงหรือตัวดำหรือตัวเอน ที่เห็นเด่นชัดกว่าข้อความทั่วไป

ข้อสัญญาที่ผู้ประกอบธุรกิจทำกับผู้บริโภคต้องไม่ใช้ข้อสัญญาที่มีลักษณะหรือมีความหมายทำนองเดียวกัน ดังต่อไปนี้

(1) ข้อสัญญาที่เป็นการผลักภาระให้ผู้เช่าซื้อเป็นผู้ชำระค่าธรรมเนียม ค่าภาษีอากรหรือค่าใช้จ่ายอื่นใด เกี่ยวกับรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ซึ่งเกิดขึ้นก่อนที่ผู้เช่าซื้อจะเข้าทำสัญญาซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ดังกล่าว

(2) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อคิดเบี้ยปรับในกรณีที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่างวดตามสัญญาเช่าซื้อเกินกว่าอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี (Effective Interest Rate) บวกร้อยละสามต่อปี แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินอัตราร้อยละสิบห้าต่อปี

(3) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อเรียกให้ผู้เช่าซื้อเปลี่ยนแปลงผู้ค้ำประกัน เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้ค้ำประกันถึงแก่ความตาย หรือศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือเป็นบุคคลล้มละลาย หรือเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ

(4) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชำระค่าเช่าซื้อให้ครบถ้วนตามสัญญา ในกรณีรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อสูญหาย ถูกทำลาย ถูกยึด ถูกอายัด หรือถูกริบ โดยมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ เว้นแต่ค่าเสียหาย หรือเบี้ยปรับ หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทวงถาม การติดตามรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อ ค่าทนายความหรือค่าอื่นใด เพียงเท่าที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัดตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

(5) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชำระเงินใดๆ ในกรณีผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อ และกลับเข้าครอบครองรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อ เว้นแต่เบี้ยปรับ ค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายใดๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อ หรือค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่คงเหลือ ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ใช้จ่ายไปจริงโดยประหยัด ตามความจำเป็น และมีเหตุผลอันสมควร

(6) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เช่าซื้อรับการโอนสิทธิเรียกร้องตามสัญญาเช่าซื้อหรือรับภาระผูกพันใดๆ เพิ่มเติมจากสัญญาเช่าซื้อ โดยผู้เช่าซื้อมิได้ยินยอมเป็นหนังสือ

(7) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อเรียกเก็บเงินหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ นอกเหนือจากที่ประกาศนี้กำหนด

บรรดาสัญญาเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่ผู้ประกอบธุรกิจได้ทำกับผู้บริโภคตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ก่อนวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ ให้คงใช้บังคับได้ต่อไป

2.5.5 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540

จากหลักกฎหมายเกี่ยวกับนิติกรรมสัญญาที่ใช้บังคับอยู่มีหลักพื้นฐานมาจากหลักเสรีภาพของบุคคล ตามหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา ซึ่งรัฐจะไม่เข้าแทรกแซงแม้ว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่จะเป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่เนื่องจากในปัจจุบัน สภาพสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้ที่มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเหนือกว่า ใช้โอกาสอาศัยหลักดังกล่าวเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจน้อยกว่ามาก ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม รัฐจึงต้องตราพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 นี้ขึ้นเพื่อแก้ไขความไม่เป็นธรรมดังกล่าว โดยกำหนดแนวทางให้แก่ศาลเพื่อใช้พิจารณาว่าข้อสัญญาหรือข้อตกลงใดไม่เป็นธรรม และให้อำนาจแก่ศาลที่สั่งให้บังคับใช้ข้อสัญญานั้นเท่าที่เป็นธรรมหรือพอสมควรแก่กรณี

พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 มีบทบัญญัติสำคัญที่สามารถนำมาปรับใช้กับกรณีการเช่าซื้อรถยนต์ได้ โดยถือว่าธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทในเครือของธนาคารพาณิชย์ เป็นผู้ให้เช่าซื้ออยู่ในฐานะผู้ประกอบธุรกิจการค้า ส่วนผู้เช่าซื้อรถยนต์อยู่ในฐานะผู้บริโภค ซึ่งอยู่ในบังคับของมาตรา 4 วรรค 3(2)(3)(7), มาตรา 9 และมาตรา 10 ดังนี้

มาตรา 4 ข้อตกลงในสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ หรือในสัญญาสำเร็จรูป หรือในสัญญาขายฝากที่ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ หรือผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูป หรือผู้ซื้อฝากได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมและให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น

ในกรณีที่มีข้อสงสัย ให้ตีความสัญญาสำเร็จรูปไปในทางที่เป็นคุณแก่ฝ่ายซึ่งมิได้เป็นผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น

ข้อตกลงที่มีลักษณะหรือมีผลให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติหรือรับภาระเกินกว่าที่วิญญูชนจะพึงคาดหมายได้ตามปกติ เป็นข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น

(1) ข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดที่เกิดจากการผิดสัญญา

(2) ข้อตกลงให้ต้องรับผิดหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด

(3) ข้อตกลงให้สัญญาสิ้นสุดลงโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือให้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดยอีกฝ่ายหนึ่งมิได้ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ

(4) ข้อตกลงให้สิทธิที่จะไม่ปฏิบัติตามสัญญาข้อหนึ่งข้อใด หรือปฏิบัติตามสัญญาในระยะเวลาที่ล่าช้าได้โดยไม่มีเหตุอันสมควร

(5) ข้อตกลงให้สิทธิคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกร้องหรือกำหนดให้อีกฝ่ายหนึ่งต้องรับภาระเพิ่มขึ้นมากกว่าภาระที่เป็นอยู่ในเวลาทำสัญญา

(6) ข้อตกลงในสัญญาขายฝากที่ผู้ซื้อฝากกำหนดราคาสินไถ่สูงกว่าราคาขายบวกอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละสิบห้าต่อปี

(7) ข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อที่กำหนดราคาค่าเช่าซื้อ หรือกำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับภาระสูงเกินกว่าที่ควร

(8) ข้อตกลงในสัญญาบัตรเครดิตที่กำหนดให้ผู้บริโภคต้องชำระดอกเบี้ย เบี้ยปรับ ค่าใช้จ่ายหรือประโยชน์อื่นใดสูงเกินกว่าที่ควรในกรณีที่ผิดนัดหรือที่เกี่ยวเนื่องกับการผิดนัดชำระหนี้

(9) ข้อตกลงที่กำหนดวิธีคิดดอกเบี้ยทบต้นที่ทำให้ผู้บริโภคต้องรับภาระสูงเกินกว่าที่ควร

ในการพิจารณาข้อตกลงที่ทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งตามวรรคสาม จะเป็นการได้เปรียบเกินสมควรหรือไม่ ให้นำมาตรา 10 มาใช้โดยอนุโลม

มาตรา 9 ความตกลงหรือความยินยอมของผู้เสียหายสำหรับการกระทำที่ต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จะนำมาอ้างเป็นเหตุยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดเพื่อละเมิดมิได้

มาตรา 10 ในการวินิจฉัยว่าข้อสัญญาจะมีผลบังคับเพียงใดจึงจะเป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีให้พิเคราะห์ถึงพฤติการณ์ทั้งปวง รวมทั้ง

(1) ความสุจริต อำนาจต่อรอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจ ความสันทัดจัดเจน ความคาดหมาย แนวทางที่เคยปฏิบัติ ทางเลือกอย่างอื่น ลางได้เสียทุกอย่างของคู่สัญญาตามสภาพที่เป็นจริง

(2) ปกติประเพณีของสัญญาชนิดนั้น

(3) เวลาและสถานที่ในการทำสัญญาหรือในการปฏิบัติตามสัญญา

(4) การรับภาระที่หนักมากกว่าของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเมื่อเทียบกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง

จากบทบัญญัติข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สัญญาสำเร็จรูป หรือสัญญาจำยอม(Adhesive Contract) คือ สัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจในทางเศรษฐกิจเหนือว่าได้กำหนดข้อสัญญาในลักษณะที่เอาเปรียบหรือไม่เป็นธรรมต่อคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง และคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งก็มีเพียงเสรีภาพที่จะเลือกว่าจะเข้าทำสัญญาหรือไม่เท่านั้น ถ้าเลือกเข้าทำสัญญาก็ต้องทำตามเนื้อหาหรือเงื่อนไขที่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้า ซึ่งมีลักษณะมัดมือชก[60] ทั้งนี้ให้ศาลใช้ดุลพินิจปรับลดข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมให้มีผลเท่าที่เป็นธรรม ดังนั้น สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ถือว่าเป็นสัญญาสำเร็จรูปที่ทำขึ้นระหว่างผู้ประกอบธุรกิจการค้ากับ

---

[60] สำเรียง เมฆเกรียงไกร, **คำอธิบายกฎหมายเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ ลีสซิ่ง**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2560), หน้า 581.

ผู้บริโภค จึงเป็นสัญญาที่อยู่ในบังคับของมาตรา 4 ซึ่งจะต้องนำมาพิจารณาว่าข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อนั้นมีความเป็นธรรมกับผู้เช่าซื้อในฐานะผู้บริโภคมากน้อยเพียงใด

2.5.6 พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558

ในปัจจุบันการทวงถามหนี้มีการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้หลายรูปแบบ เช่น การใช้ถ้อยคำที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง ใช้คำพูดที่ไม่สุภาพหยาบคาย การคุกคามโดยขู่เข็ญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จ และการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่น เป็นต้น ทำให้ลูกหนี้เกิดความหวาดกลัวและรู้สึกว่าไม่ปลอดภัยซึ่งส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยในสังคม ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่วนหนึ่งเกิดจากการกระทำที่ของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ให้สินเชื่อ จึงมีการออกกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการติดตามทวงถามหนี้ การควบคุมการทวงถามหนี้ และบทลงโทษไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งมีขอบเขตเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 ได้ให้คำนิยามของผู้ติดตามทวงถามหนี้ ธุรกิจทวงหนี้ สินเชื่อ และลูกหนี้ไว้ดังนี้

“ผู้ทวงถามหนี้” หมายความว่า เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้ให้สินเชื่อ ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้จัดให้มีการเล่นการพนันเป็นปกติธุระตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีสิทธิรับชำระหนี้อันเกิดจากการกระทำที่เป็นทางการค้าปกติหรือเป็นปกติธุระของเจ้าหนี้ ทั้งนี้ไม่ว่าไม่ว่าหนี้ดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึง ผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ดังกล่าว ผู้รับมอบอำนาจช่วงในการทวงถามหนี้ ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ และผู้รับมอบอำนาจจากผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ด้วย

“สินเชื่อ” หมายความว่า สินเชื่อที่ให้แก่บุคคลธรรมดาโดยการให้กู้ยืมเงิน การให้บริการบัตรเครดิต การให้เช่าซื้อ การให้เช่าแบบลิสซิ่ง และสินเชื่อในรูปแบบอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

“ลูกหนี้” หมายความว่า ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา และให้หมายความรวมถึงผู้ค้ำประกัน ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาด้วย

“ธุรกิจทวงถามหนี้” หมายความว่า การรับจ้างทวงถามหนี้ไม่ว่าโดยตรง หรือโดยอ้อมเป็นปกติธุระ แต่ไม่รวมถึงการทวงถามหนี้ของทนายความซึ่งกระทำแทนลูกความของตน

มาตรา 5 และมาตรา 6 ได้กล่าวถึงบุคคลที่จะประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ไว้ คือ ต้องเป็นบุคคลที่จดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ต่อนายทะเบียน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้เป็นทนายความหรือสำนักงานทนายความ ให้คณะกรรมการสภาทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความทำหน้าที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน และมีหน้าที่เพิกถอนการจดทะเบียนด้วย

กล่าวคือ การทำธุรกิจทวงถามหนี้ใดที่เป็นการรับจ้างทวงถามหนี้โดยตรงที่เป็นปกติธุระ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจดทะเบียนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เช่น บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ทำธุรกิจรับจ้างทวงถามหนี้ต่างๆ และการทำธุรกิจทวงถามหนี้ที่เป็นการรับจ้างทวงถามหนี้โดยอ้อมที่เป็นปกติธุระ เช่น บริษัทในเครือของบริษัทที่รับจ้างทวงถามหนี้ ถือว่าเป็นการทำธุรกิจทวงถามหนี้ตามความในมาตรานี้ด้วย แม้ไม่ได้ถึงขนาดทำเป็นอาชีพ แต่ถ้าทำเป็นปกติธุระก็จะเป็นการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ตามกฎหมายนี้[61]

<u>วิธีปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้</u>

1) เวลาในการติดต่อทวงถามหนี้ ให้ติดต่อในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ภายในเวลา 8.00 - 20.00 นาฬิกา ส่วนวันหยุดราชการ ภายในเวลา 8.00 - 18.00 นาฬิกา และติดต่อตามจำนวนครั้งที่เหมาะสม

คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้มีประกาศ เรื่องจำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้ โดยให้ผู้ติดตามทวงถามหนี้ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ได้ทราบ การทวงถามหนี้โดยมีความถี่ในการติดตามทวงถามที่เหมาะสม คือ จำนวนในการทวงถามหนี้ 1 ครั้งต่อวัน[62] ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 โดยประกาศฉบับนี้ใช้บังคับเฉพาะบุคคล ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 บัญญัติไว้

การติดต่อตามประกาศนี้มีข้อกำหนดว่า ลูกหนี้ต้องรับทราบการทวงถามหนี้ด้วย โดยอ้างอิงตามความหมายของ "ติดต่อ" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 หมายถึงการพูดจาเพื่อทำความตกลง, การสื่อสาร ดังนั้น หากผู้ติดตามทวงถามหนี้ได้มีการทวงถามหนี้และลูกหนี้ได้ทราบการทวงถามหนี้แล้ว ผู้ติดตามทวงถามหนี้จะไม่สามารถสอบถามถึงการชำระหนี้กับลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ในวันเดียวกันนั้นได้อีก เช่น การถามว่า "ชำระหนี้แล้วหรือยัง" "อย่าลืมชำระหนี้นะ" การสอบถามบุคคลดังกล่าวอีกครั้งในทำนองเช่นว่านี้ถือเป็นการทวงถามหนี้เกินกว่าหนึ่งครั้งต่อหนึ่งวันตามประกาศดังกล่าว[63]

กรณีการทวงถามหนี้ผ่านแอพพลิเคชั่นไลน์ เมื่อลูกหนี้อ่านข้อความการทวงถามหนี้แต่ไม่ตอบ ถือว่าเป็นการติดต่อและลูกหนี้ได้รับทราบการทวงถามหนี้แล้ว แม้ว่าจะไม่มีการตอบข้อความนั้นภายหลังจากที่ได้อ่านก็ตาม ส่วนกรณีการทวงถามหนี้ผ่านทางโทรศัพท์ ถือว่าเป็นการติดต่อทวงถามหนี้ตามประกาศโดยระบุว่า ผู้ติดตามทวงถามหนี้ได้มีการโทรศัพท์ไปยังลูกหนี้หรือบุคคล ซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวง

---

[61] สำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, **คู่มือสำหรับผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้**[ออนไลน์], 20 กุมภาพันธ์ 2564, แหล่งที่มา https://multi.dopa.go.th/ilab/news/cate8/view47

[62] "ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง จำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้", (2562, 23 สิงหาคม), **ราชกิจจานุเบกษา**, 20

[63] ไทยพีบีเอส, **"ทวงหนี้" ได้วันละครั้ง ลูกหนี้อ่านไลน์ไม่ตอบถือว่ารับทราบ**[ออนไลน์], 8 กุมภาพันธ์ 2564, แหล่งที่มา https://news.thaipbs.or.th/content/284508

ถามหนี้ และบุคคลดังกล่าวรับสายโทรศัพท์แล้วผู้ติดตามทวงถามหนี้ได้มีการพูดคุยในสาระสำคัญโดยแสดงเจตนาในการติดต่อเพื่อการทวงถามหนี้

ส่วนกรณีที่ไม่ถือว่าเป็นการติดต่อทวงถามหนี้ตามประกาศ ได้แก่ ผู้ติดตามทวงถามหนี้ได้มีการโทรศัพท์ไปยังลูกหนี้หรือบุคคล ซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ แต่บุคคลดังกล่าวยังไม่รับสายโทรศัพท์ ผู้ติดตามทวงถามหนี้ได้มีการโทรศัพท์ไปยังลูกหนี้หรือบุคคล ซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ และบุคคลดังกล่าวได้รับสายแล้ว แต่กดวางสายโทรศัพท์ไปเสียก่อนได้มีการพูดคุยในสาระสำคัญ

2) การแสดงตัวตนเพื่อวัตถุประสงค์ในการติดตามทวงถามหนี้ ผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องแจ้งชื่อนามสกุล และวัตถุประสงค์ในการติดต่อให้ลูกหนี้ทราบอย่างถูกต้องเหมาะสม

3) วิธีการเรียกเก็บหนี้

- ไม่เรียกเก็บหนี้จากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ลูกหนี้ เช่น ญาติพี่น้อง หรือเพื่อนร่วมงาน เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากลูกหนี้ ในกรณีที่บุคคลอื่นนั้นเป็นสามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้ ได้สอบถามผู้ติดตามทวงถามหนี้ถึงสาเหตุของการติดต่อ ให้ผู้ติดตามทวงถามหนี้สามารถชี้แจ้งข้อมูลได้เท่าที่จำเป็นและตามความเหมาะสม

- ไม่ใช้ความรุนแรงเพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เช่น ทำร้ายร่างกาย ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของลูกหนี้

- ไม่ปลอมแปลง บิดเบือนข้อมูล เอกสาร หรือแสดงท่าทางอันทำให้ลูกหนี้สำคัญผิด เช่น การปลอมแปลงหรือบิดเบือนว่าเป็นบุคคลอื่น ใช้สัญลักษณ์หรือท่าทางให้ลูกหนี้เข้าใจว่ามาจากหน่วยงานของรัฐหรือบริษัทข้อมูลเครดิต การปลอมแปลงเอกสารเรียกเก็บหนี้ว่าออกหรือได้รับอนุญาตหรือการรับรองจากหน่วยงานของรัฐหรือบริษัทข้อมูลเครดิต แจ้งข้อมูลที่เป็นเท็จเกี่ยวกับยอดหนี้เกินกว่าที่มีอยู่ตามกฎหมาย เช่น ประเภท จำนวน สถานะปัจจุบัน หรือค่าธรรมเนียมในการติดตามทวงถามหนี้ เป็นต้น

- ไม่ข่มขู่หรือคุกคามในลักษณะที่ผิดกฎหมาย เช่น ข่มขู่ว่าจะใช้ความรุนแรง ทำร้ายร่างกาย ทรัพย์สิน หรือชื่อเสียงของลูกหนี้หรือของบุคคลอื่น หรือข่มขู่ว่าจะฟ้องร้องด้วยความอันเป็นเท็จว่าลูกหนี้กระทำผิดกฎหมายหากไม่ชำระหนี้ ข่มขู่ว่าจะเพิ่มค่าธรรมเนียม ค่าทนายความ ค่าบริการติดตามทวงถามหนี้ ซึ่งไม่สามารถเรียกเก็บได้จริงตามกฎหมาย

- ไม่รบกวนหรือรังควานลูกหนี้ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เช่น การติดต่อทางโทรศัพท์หลายครั้งทำให้โทรศัพท์ดังอย่างต่อเนื่อง

- ไม่ใช้ภาษาหยาบคาย ดูหมิ่นหรือส่อให้เห็นถึงผลกระทบที่มีลักษณะเป็นการข่มขู่ลูกหนี้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ หรือทำให้ลูกหนี้สำคัญผิดว่าลูกหนี้ได้กระทำสิ่งผิดกฎหมายหรือผิดศีลธรรมอันดี

4) การเก็บรักษาความลับของลูกหนี้ ผู้ประกอบธุรกิจติดตามวงถามหนี้จะต้องใช้ความระมัดระวังเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพในการเก็บรักษาความลับของลูกหนี้ และไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหนี้ของลูกหนี้ระหว่างติดต่อกับบุคคลอื่น เว้นแต่ได้รับความยินยอม

- ไม่เปิดเผยข้อความหรือสัญลักษณ์ที่แสดงให้ทราบว่าลูกหนี้มีหนี้ ซึ่งทำให้ลูกหนี้เกิดความอับอาย เช่น การติดต่อทางจดหมาย บริเวณหน้าซองจดหมายไม่ควรระบุข้อความหรือสัญลักษณ์อื่นใดที่ทำให้ทราบว่าลูกหนี้มีหนี้สิน

- การติดต่อไปยังนายจ้างและบุคคลในครอบครัวของลูกหนี้ ต้องติดต่อโดยมีความถี่ที่เหมาสมเพียงเพื่อยืนยันการจ้างงานและที่อยู่ของลูกหนี้นั้น

5) การเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ จะต้องมีระบบและหลักฐานการรับเงินจากลูกหนี้ที่เหมาะสมและมีผลในทางกฎหมาย

<u>บทลงโทษทางปกครองและบทลงโทษทางอาญา</u>

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 ได้มีการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนทั้งโทษทางปกครอง และโทษทางอาญา โดยแบ่งแยกสำหรับการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงให้ใช้มาตรการลงโทษทางปกครอง ส่วนกรณีที่เป็นการกระทำความผิดร้ายแรงให้ใช้มาตรการลงโทษทางอาญา[64] ดังนี้

1) บทลงโทษทางปกครอง

กำหนดให้ในกรณีที่คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้เห็นว่าผู้ทวงถามหนี้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะกรรมการฯ มีอำนาจสั่งให้ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้ทวงถามหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งให้คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ พิจารณามีคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองไม่เกิน 100,000 บาท โดยให้คำนึงถึงความร้ายแรงของพฤติกรรมที่กระทำผิด

ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ยอมชำระค่าปรับทางปกครอง ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม และในกรณีที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการบังคับตามคำสั่ง หรือมีแต่ไม่สามารถดำเนินการบังคับทางปกครองได้ให้คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อบังคับชำระค่าปรับ ถ้าศาลปกครองเห็นว่าคำสั่งให้ชำระค่าปรับนั้นชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาและบังคับให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินขายทอดตลาดเพื่อชำระค่าปรับได้

คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร มีอำนาจสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนได้เมื่อผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้เคยถูกลงโทษปรับทางปกครองและถูกลงโทษซ้ำจากการกระทำผิดอย่างเดียวกัน หรือกระทำฝ่าฝืนบทบัญญัติที่มีโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัตินี้

หากผู้ทวงถามหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลต้องรับโทษปรับทางปกครอง ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือไม่สั่งการ หรือการกระทำการหรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่

---

[64] ดวงพร เพชรคง, **กฎหมายการทวงถามหนี้:ความเป็นธรรมของลูกหนี้**[ออนไลน์], 20 กุมภาพันธ์ 2564, แหล่งที่มา https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1708

ต้องกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการแทนนิติบุคคลนั้น บุคคลดังกล่าวต้องรับโทษปรับทางปกครองตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

2) บทลงโทษทางอาญา

กำหนดให้กรณีที่เป็นการกระทำความผิดร้ายแรงให้ใช้มาตรการลงโทษทางอาญา โดยมีอัตราโทษต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ไม่เกิน 3 เดือนถึง 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 30,000 ถึง 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่ฐานความผิด

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษอาญาตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือไม่สั่งการ หรือการกระทำการหรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการแทนนิติบุคคลนั้น บุคคลดังกล่าวต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย

นอกจากแนววิธีปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ของธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทในเครือของธนาคารแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาการติดตามทวงถามหนี้ของทนายความหรือสำนักงานทนายความเพิ่มเติม เนื่องจากเป็นบุคคลที่จะประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ได้ตามมาตรา 5 และมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 โดยเข้าจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้กับสภาทนายความ

โดยปกติแล้วสภาทนายความจะมีบทบาทหน้าที่ให้การช่วยเหลือประชาชนในด้านกฎหมาย โดยเฉพาะช่วยเหลือคนที่มีฐานะยากจนและไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการติดตามทวงถามหนี้ ถ้าหากลูกหนี้รู้สึกว่าตนเองตกอยู่ในสถานการณ์การทวงถามหนี้ที่ผิดกฎหมาย ถูกข่มขู่ ทำร้ายร่างกายหรือถูกทวงถามหนี้แบบไม่ถูกจริยธรรม ก็สามารถขอความช่วยเหลือทางกฎหมายจากสภาทนายความได้ เนื่องจากสภาทนายความมีสำนักงานสภาทนายความทุกศาลจังหวัดทั่วประเทศ 115 ศาลจังหวัด สามารถรองรับการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายได้อย่างทั่วถึง โดยไม่มีค่าใช้จ่าย[65]

วิธีการติดตามทวงถามหนี้ของทนายความหรือสำนักงานทนายความตามที่สภาทนายความประกาศนั้น มีหลักปฏิบัติสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 แต่มีบทลงโทษเฉพาะเพิ่มเติมหากมีการกระทำผิด กล่าวคือ ทนายความเป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระสามารถทำการทวงถามหนี้ได้ เช่น มีบริษัทหนึ่งว่าจ้าง ให้ทนายความทวงถามหนี้กับบริษัทโฆษณารายหนึ่ง ทนายความก็สามารถส่งหนังสือทวงถามได้ตามปกติ โดยต้องใช้ภาษาและวาจาสุภาพภายใต้กรอบของกฎหมาย หากมีการกระทำผิด สภาทนายความมีบทลงโทษเกี่ยวกับความผิดมรรยาททนายความเช่นกัน ซึ่งเป็นการลงโทษทางวินัย ทนายความออกจดหมายทวงถามหนี้จะต้องไม่โอ้อวด ต้องไม่มีการใช้วาจาก้าวร้าว ซึ่งบัญญัติไว้ในข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ[66]

---

[65] “นายกสภาทนายความแจงแผนผังการทวงถามหนี้ตามกฎหมาย,” **สภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์** 3 (ตุลาคม 2558): 1.

[66] “นายกสภาทนายความแจงแผนผังการทวงถามหนี้ตามกฎหมาย,” **สภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์** 3 (ตุลาคม 2558): 3.

2.5.7 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เข้ามามีบทบาทในการควบคุมการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้เช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ ในเรื่องดังต่อไปนี้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นมาตรการหนึ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์

1) การคิดค่าตอบแทนจากการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องประกาศอัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากลูกค้าแต่ละประเภท[67] ดังนี้

(1) อัตราดอกเบี้ยอ้างอิง พร้อมทั้งคำจำกัดความของลูกค้าที่ธนาคารพาณิชย์จะเรียกเก็บดอกเบี้ยโดยอ้างอิงกับอัตราดังกล่าว เช่น อัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี ประเภทเงินกู้แบบมีเวลา (Minimum Loan Rate หรือ MLR) อัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้ารายย่อยชั้นดี (Minimum Retail Rate หรือ MRR) และอัตราดอกเบี้ยลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี ประเภทเงินเบิกเกินบัญชี (Minimum Overdraft Rate หรือ MOR) เป็นต้น

(2) เพดานอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บได้สูงสุดโดยจำแนกตามกลุ่มเป็นเงินให้สินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจ (Commercial Loan) และเงินให้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค (Consumer Loan) ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์อาจประกาศจำแนกปลีกย่อยตามประเภทเงินให้สินเชื่อและแยกประกาศเพดานอัตราดอกเบี้ยกรณีผิดนัดชำระหนี้ออกจากเพดานอัตราดอกเบี้ยสูงสุดกรณีปกติ

สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคนั้น ครอบคลุมถึงสินเชื่อที่เกิดจากการให้เช่าซื้อรถยนต์เพื่อใช้ส่วนบุคคล และค่าตอบแทนจากการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ คือ ดอกเบี้ยเช่าซื้อ ซึ่งหากธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี(Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทนให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีด้วย(Effective Interest Rate) โดยอาจจำแนกตามประเภทรถและสัดส่วนเงินดาวน์ เพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคในการเปรียบเทียบข้อมูลสำหรับเลือกใช้บริการ

2) การเรียกค่าปรับ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ กรณีผู้เช่าซื้อผิดนัด

การเรียกค่าปรับเนื่องจากชำระค่างวดไม่ถูกต้องตามจำนวนหรือชำระค่างวดล่าช้าจากวันครบกำหนดชำระ จะระบุไว้ในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ตามหลักในการจัดทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ โดยคิดอัตราเท่ากับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงบวกร้อยละ 3 ต่อปี แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินอัตราร้อยละ 15 ต่อปี

---

[67] ธนาคารแห่งประเทศไทย, **ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 80/2551 เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยส่วนลดค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคารพาณิชย์,** ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2551.

สำหรับค่าบริการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการให้สินเชื่อให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของดอกเบี้ย เว้นแต่ค่าบริการต่างๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดดังต่อไปนี้[68]

(1) ค่าใช้จ่ายที่ธนาคารพาณิชย์ต้องจ่ายให้แก่หน่วยงานราชการ คือ ค่าใช้จ่ายที่หน่วยงานราชการเรียกเก็บอันเนื่องมาจากการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์แก่ลูกค้า เช่น อากรแสตมป์ติดสัญญาเช่าซื้อ ค่าธรรมเนียมศาลกรณีมีการฟ้องดำเนินคดีตามกฎหมาย เป็นต้น

(2) ค่าใช้จ่ายที่ธนาคารพาณิชย์ต้องจ่ายให้แก่บุคคลอื่นหรือหน่วยงานภายนอก เนื่องมาจากการให้บริการแก่ลูกค้าและการผิดนัดชำระหนี้ของลูกค้า โดยมีหลักฐานการชำระเงินที่สามารถตรวจสอบได้ เช่น ค่าตรวจสอบข้อมูลเครดิต ค่าเบี้ยประกันภัย ค่าใช้จ่ายในการชำระเงินผ่านเคาน์เตอร์อื่นหรือช่องทางอื่น ค่าติดตามทวงถามหนี้ เป็นต้น

(3) ค่าใช้จ่ายที่ทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากการให้บริการแก่ลูกค้าหรือการผิดนัดชำระหนี้ของลูกค้าแล้วแต่กรณี เช่น ค่าบริการเปลี่ยนชื่อ-นามสกุล ที่อยู่ ระหว่างเช่าซื้อ ค่าขอสำเนาใบแจ้งยอดบัญชีของแต่ละงวด ค่าออกหนังสือยืนยันยอดหนี้ เป็นต้น

ค่าบริการข้างต้นนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บแยกต่างหากจากดอกเบี้ยได้ โดยเรียกเก็บได้ตามที่ได้จ่ายไปจริงและพอสมควรแก่เหตุ ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์จะเรียกเก็บค่าใช้จ่ายประเภทเดียวกันตามที่ระบุไว้ในข้อ (2) และ (3) ซ้ำซ้อนกันไม่ได้

สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลอัตราดอกเบี้ยในการคำนวณผลตอบแทน ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่าย และค่าธรรมเนียมใดๆ ในการให้เช่าซื้อรถยนต์ ธนาคารพาณิชย์จะต้องปิดประกาศไว้อย่างเปิดเผย ณ สำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาทุกแห่งภายในวันเดียวกับที่ธนาคารพาณิชย์ประกาศหรือเปลี่ยนแปลงรายละเอียด รวมทั้งให้เผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวไว้ในเว็บไซต์(Website) ของธนาคารพาณิชย์ก่อนวันที่รายละเอียดดังกล่าวมีผลบังคับใช้ นอกจากนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้เช่าซื้อรถยนต์ ธนาคารพาณิชย์ต้องพิจารณากำหนดอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมต่างๆ โดยคำนึงถึงหลักการสำคัญ[69] ได้แก่ (1) สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง (2) มีความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค (3) มีความโปร่งใส และ (4) ส่งเสริมการแข่งขัน

3) การติดตามเรียกรถที่เช่าซื้อคืน

ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ได้มีการกำหนดในเรื่องการติดตามเรียกรถที่เช่าซื้อคืนจากผู้เช่าซื้อไว้เป็นการเฉพาะ จึงให้ธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่

---

[68] ธนาคารแห่งประเทศไทย, **ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 80/2551 เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยส่วนลด ค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคารพาณิชย์,** ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2551.

[69] ธนาคารแห่งประเทศไทย, **ธปท.ฝนส.(23) ว.1892/2555 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมของสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์,** ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2555.

คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561

ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีประกาศเกี่ยวกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจโดยกำหนดว่าหลังจากที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนมาเนื่องจากสิ้นสุดสัญญาเช่าซื้อหรือยึดรถยนต์มาจากผู้เช่าซื้อ ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการจำหน่ายรถยนต์คันดังกล่าวภายใน 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดสัญญาหรือนับแต่วันที่ยึดรถยนต์มา หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วธนาคารพาณิชย์ยังไม่สามารถจำหน่ายได้ ธนาคารพาณิชย์จะต้องกันเงินสำรองสำหรับรถยนต์คันดังกล่าวนั้น โดยให้ทยอยกันเงินสำรองทุกงวด 6 เดือนในอัตรางวดละไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของมูลค่าทรัพย์สินนั้น ณ วันสิ้นสุดสัญญาหรือวันที่ยึดรถยนต์คืนมา[70]

[70] ธนาคารแห่งประเทศไทย, **ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 01/2551 เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง,** ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2551.

บทที่ 3
วิเคราะห์ปัญหาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการการติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ และภาระค่าใช้จ่าย

การติดตามทวงถามหนี้เป็นหน้าที่ของภาครัฐที่ต้องเข้ามามีบทบาทในการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์ในฐานะผู้บริโภคจากการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสม การยึดรถยนต์ด้วยวิธีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้เกินสมควร ทำให้ผู้เช่าซื้อรถยนต์ไม่ได้รับความเป็นธรรมอย่างที่ควรจะเป็น และเข้ามาตรวจสอบการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ให้มีความเหมาะสมและอยู่ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ซึ่งในบทนี้ได้มีการศึกษากฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการติดตามทวงถามหนี้ โดยศึกษากฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายติดตามทวงถามหนี้ของประเทศไทย

3.1 การติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ และภาระค่าใช้จ่ายในประเทศไทย

3.1.1 ปัญหาและแนวปฏิบัติการติดตามทวงถามหนี้

เมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้องตามสัญญาเช่าซื้อ ธนาคารพาณิชย์จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ทวงถามหนี้ของธนาคารดำเนินการติดตามทวงถามหนี้ที่ค้างชำระ เพื่อลดปริมาณหนี้เสียให้เหลือน้อยที่สุด โดยการเจรจาผ่านทางโทรศัพท์ และบันทึกข้อมูลเสียงบทสนทนาไว้ในระบบฐานข้อมูล หากไม่สามารถติดต่อได้ทางโทรศัพท์ จะส่งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการลงพื้นที่เพื่อติดตามเจรจาโดยตรง

เนื่องจากการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหน้าที่ธนาคาร หรือตัวแทนผู้ได้รับมอบอำนาจจากธนาคาร มีเป้าหมายที่มุ่งเน้นในผลสำเร็จของการติดตามทวงถามหนี้เป็นหลัก โดยได้รับผลตอบแทนเป็นค่าจ้างคิดเป็นอัตราร้อยละของภาระหนี้ที่สามารถติดตามได้ หากผู้ทวงถามหนี้สามารถเจรจาให้ลูกหนี้จ่ายเงินได้มากก็จะได้ค่าจ้างมากตามไปด้วย จึงทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินจำนวนที่ค้างชำระ แม้จะเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมและอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อลูกหนี้ เช่น ติดตามทวงถามโดยใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หยาบคาย ข่มขู่ ด่าทอ สร้างความอับอาย หรือสร้างความรำคาญให้แก่ลูกหนี้ เป็นต้น แม้ในปัจจุบันแม้ประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 ออกมาบังคับใช้ ก็ยังไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมและให้ความคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์อย่างเพียงพอ

ผู้วิจัยพบประเด็นปัญหาในเรื่องของ “เวลาในการติดต่อทวงถามหนี้” ซึ่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 ได้กำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ติดต่อทวงถามหนี้ได้ในวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา 8.00-20.00 นาฬิกา และในวันหยุดราชการเวลา 8.00-18.00 นาฬิกา เท่านั้น แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวอาจเป็นช่วงเวลาที่ส่วนมากลูกหนี้จะใช้เวลากับครอบครัว หรือทำธุระส่วนตัว เช่น รับประทานอาหารเย็นกับครอบครัว

ดูแลบิดามารดา ไปรับหรือส่งลูกที่โรงเรียน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลา 8.00-9.00 นาฬิกา ซึ่งช่วงเวลาเร่งด่วน ส่วนเวลาหลัง 17.00 นาฬิกาเป็นต้นไป ควรเป็นเวลาส่วนตัวของลูกหนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยมองว่าการโทรศัพท์เพื่อติดตามทวงถามหนี้ในช่วงเวลาดังกล่าวจึงเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัวของลูกหนี้ ซึ่งยังไม่เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับลูกหนี้อย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นการรบกวนการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างปกติสุขของลูกหนี้เกินสมควร

นอกจากนี้ การกำหนดช่วงเวลาดังกล่าวในการติดต่อทวงถามหนี้ ยังสร้างความไม่เป็นธรรมให้แก่ลูกหนี้บางกลุ่ม คือ กลุ่มลูกหนี้ที่ทำงานในช่วงเวลากลางคืนหรือทำงานเป็นกะ เช่น อาชีพสายบริการ พนักงานโรงแรม พยาบาล ตำรวจ พนักงานร้านอาหาร พนักงานร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น ซึ่งใช้เวลาในการดำเนินชีวิตประจำวันที่แตกต่างจากคนส่วนใหญ่ ทำให้ช่วงเวลา 8.00-20.00 นาฬิกา กลับเป็นช่วงเวลาที่ลูกหนี้ต้องการใช้เวลาทำธุระส่วนตัวหรือต้องการเวลาในการพักผ่อน หากผู้ทวงถามหนี้ติดต่อลูกหนี้ระหว่างนอนหลับ การพักผ่อนไม่เพียงพอจะส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ ถือเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของลูกหนี้เช่นกัน

ในประเด็นนี้ผู้ทวงถามหนี้ควรคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวของลูกหนี้ให้มากขึ้น ควรเสนอพิจารณาปรับเวลาในการติดต่อทวงถามหนี้ โดยกำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ติดต่อทวงถามหนี้ได้ในวันธรรมดาและเสาร์อาทิตย์ เวลา 9.00-17.00 นาฬิกาเท่านั้น และห้ามทำการติดต่อทวงถามหนี้ในวันหยุดนักขัตฤกษ์ เพื่อไม่ให้เป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัวของลูกหนี้ และเวลาในการทวงถามหนี้ควรมีความยืดหยุ่น เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้กับลูกหนี้ทุกคนด้วย โดยลูกหนี้สามารถแจ้งความประสงค์ช่วงเวลาที่ลูกหนี้สะดวกให้ทำการติดต่อเพื่อทวงถามหนี้ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ลูกหนี้ได้รับความคุ้มครองจากการติดตามทวงถามหนี้ รวมทั้งผู้ทวงถามหนี้ยังสามารถจัดสรรเวลาในการติดตามทวงถามหนี้ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และธนาคารพาณิชย์จะต้องกำหนดเป็นแนวปฏิบัติให้กับผู้ทวงถามหนี้ต่อไป

นอกจากกำหนดเวลาในการติดตามทวงถามหนี้แล้ว คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ได้ประกาศจำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้ ไว้ไม่เกิน 1 ครั้งต่อวัน ผู้วิจัยมองว่าเป็นจำนวนครั้งที่เหมาะสมในการติดต่อทวงถามหนี้แล้ว หากผู้ทวงถามหนี้ได้มีการพูดคุยในส่วนที่เป็นสาระสำคัญกับผู้เช่าซื้อ เช่น แจ้งเรื่องค่างวดเช่าซื้อที่ค้างชำระ วันที่นัดหมายชำระเงิน เงื่อนไขในการชำระเงิน เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการติดต่อทวงถามหนี้จำนวน 1 ครั้งต่อวัน เพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนหรือละเมิดความเป็นส่วนตัวของลูกหนี้มากเกินความจำเป็น

ผู้วิจัยยังพบประเด็นปัญหาในเรื่องของ “การนับจำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้โดยพิจารณาจากการพูดคุยในสาระสำคัญเกี่ยวกับหนี้” ซึ่งการตีความยังไม่มีความชัดเจน เนื่องจากเมื่อผู้ติดตามทวงถามหนี้ติดต่อไปและลูกหนี้รับโทรศัพท์แล้ว แต่พอทราบว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมายจากธนาคารในการติดตามทวงถามหนี้ ลูกหนี้กลับบอกปัดหรือวางสายไปก่อนที่

เจ้าหน้าที่หรือตัวแทนจะได้สอบถาม ทำความตกลง หรือพูดคุยในสาระสำคัญเกี่ยวกับหนี้ ซึ่งกฎหมายไม่นับว่าการติดต่อครั้งนี้เป็นการทวงถามหนี้ 1 ครั้ง ทำให้ผู้ติดตามทวงถามหนี้พยายามใช้โอกาสหรือช่องว่างทางกฎหมายในการติดต่อกับลูกหนี้อีกหลายครั้งโดยไม่คำนึงถึงความเป็นส่วนตัวของลูกหนี้ เป็นการกระทำในลักษณะที่สร้างความเดือดร้อนและความรำคาญแก่ลูกหนี้เป็นอย่างมาก

ตัวอย่างเหตุการณ์ของธนาคารพาณิชย์[71] ลูกหนี้ร้องเรียนผู้ติดตามทวงถามหนี้ซึ่งเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจจากธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากลูกหนี้แจ้งว่าผู้ติดตามทวงถามหนี้ได้ติดต่อเข้ามาในวันหยุด จึงแสดงความประสงค์ให้ติดต่อเข้ามาอีกครั้งวันจันทร์และวางสายไป โดยยังไม่ได้พูดคุยในสาระสำคัญเกี่ยวกับหนี้แต่อย่างใด แต่ผู้ติดตามทวงถามหนี้ยังโทรหาลูกหนี้เป็นจำนวน 10 กว่าสาย โดยใช้เบอร์ติดต่อหลายเบอร์ในการโทรหา รวมทั้งมีการส่งข้อความที่ไม่เหมาะสมอีกด้วย คือ “ไม่อายบ้างหรอ” “สามัญสำนัก จิตใต้สำนึก โตๆ กันแล้ว” สร้างความรำคาญและความไม่พอใจแก่ลูกหนี้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ได้ระงับการทำงานของผู้ติดตามทวงถามหนี้คนดังกล่าวพร้อมแจ้งบริษัทต้นสังกัดเนื่องจากผู้ติดตามทวงถามหนี้ปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยเรื่องได้กระทำการฝ่าฝืนกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 ซึ่งได้ผ่านการอบรมมาเรียบร้อยแล้ว แต่ยังคงกระทำผิด นั่นหมายถึงว่าผู้ติดตามทวงถามหนี้ไม่ตระหนักและไม่ให้ความสำคัญต่ออาชีพของตนเอง

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมองว่า แม้จะยังไม่ได้มีการพูดคุยในสาระสำคัญเกี่ยวกับหนี้ก็ตาม แต่หากพิจารณาเหตุการณ์หรือเหตุผลอื่นๆ ประกอบ เช่น ลูกหนี้แจ้งความประสงค์ให้ติดต่อเข้ามาในช่วงเวลาอื่นหรือวันอื่นที่ลูกหนี้สะดวก ลูกหนี้แจ้งให้ติดต่อกับบุคคลที่สามแทน เป็นต้น แม้ว่าจะยังไม่ได้พูดคุยในสาระสำคัญเกี่ยวกับหนี้ ก็ถือว่าเป็นการทวงถามหนี้ 1 ครั้งแล้ว ผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องไม่ติดต่อลูกหนี้อีกภายในวันเดียวกัน มิฉะนั้นจะถือว่าเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัวของลูกหนี้เกินสมควร

3.1.2 ปัญหาและแนวปฏิบัติการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนจากการครอบครองของผู้เช่าซื้อ

การออกหนังสือบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการติดตามทวงถามหนี้ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดการชำระหนี้ตามเงื่อนไขของสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ คือ ค้างชำระค่างวดครบ 3 งวดติดต่อกัน ธนาคารพาณิชย์จะใช้สิทธิออกหนังสือบอกเลิกสัญญา เพื่อแจ้งให้ลูกหนี้ชำระค่างวดที่ค้างชำระตามเงื่อนไขที่ธนาคารกำหนด โดยส่งหนังสือไปยังที่อยู่ตามทะเบียนบ้านและที่อยู่ในการจัดส่งเอกสารที่ผู้เช่าซื้อได้แจ้งไว้กับธนาคารพาณิชย์ โดยมีสาระสำคัญ คือ แจ้งให้ลูกหนี้ชำระค่างวดเช่าซื้อที่ค้างชำระอยู่ภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือส่งมอบรถยนต์คืนแก่ธนาคาร หากเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขจะดำเนินการติดตามยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืน

[71] สัมภาษณ์ พนักงานติดตามทวงถามหนี้ของธนาคาร ทิสโก้ จำกัด(มหาชน), 9 เมษายน 2564.

แม้ว่าผู้ให้เช่าซื้อจะใช้สิทธิออกหนังสือบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อถูกต้องตามกฎหมายและมีสิทธิยึดรถยนต์คันเช่าซื้อคืนจากการครอบครองของผู้เช่าซื้อก็ตาม แต่การเข้าครอบครองรถยนต์ของผู้เช่าซื้อจะต้องมีกระทำในลักษณะที่เหมาะสมและชอบด้วยกฎหมาย

ผู้วิจัยพบประเด็นปัญหาในเรื่องของ “การยึดรถที่เช่าซื้อคืนในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม” ไม่ว่าจะเป็นการใช้กุญแจสำรอง หรือยึดรถยนต์ในลักษณะที่ผู้เช่าซื้อไม่ยินยอมหรือถูกบังคับให้ยินยอม หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดจึงส่งมอบรถยนต์คืนให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อ หรือยึดรถยนต์ในสถานการณ์ฉุกเฉินที่เป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สิน ซึ่งถือเป็นการละเมิดต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้เช่าซื้อรถยนต์

ตัวอย่างเหตุการณ์ของธนาคารพาณิชย์[72] ลูกหนี้ร้องเรียนการให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ชัดเจน เนื่องจากลูกหนี้ต้องการทำปรับปรุงโครงสร้างหนี้กับธนาคาร แต่ผู้ติดตามทวงถามหนี้ซึ่งเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจจากธนาคารพาณิชย์ ทำให้ลูกหนี้เข้าใจผิดว่าต้องเซ็นเอกสารยินยอมการคืนรถยนต์และส่งมอบรถยนต์คืนให้แก่ธนาคาร จึงจะสามารถทำเรื่องปรับปรุงโครงหนี้ได้ ลูกหนี้จึงเซ็นเอกสารและส่งมอบรถยนต์คืนตามที่ผู้ติดตามทวงถามหนี้แจ้ง เมื่อสอบถามถึงเรื่องการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ผู้ติดตามทวงถามหนี้แจ้งให้รอดำเนินการด้านเอกสารไปเรื่อยๆ ต่อมาลูกหนี้ได้ติดต่อสอบถามโดยตรงกับธนาคารพาณิชย์จึงทราบว่ารถยนต์จะถูกนำประมูลขายทอดตลาด ทำให้ลูกหนี้ต้องรีบลางานจากต่างจังหวัดเพื่อมาชำระเงินและรับรถยนต์คืน ซึ่งทำให้ลูกหนี้เสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทั้งนี้ ผู้ติดตามทวงถามหนี้ได้กระทำผิดเกี่ยวกับการแจ้งข้อมูล ซึ่งทำให้ลูกหนี้เข้าใจผิดคิดว่าตนสามารถทำเรื่องปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้โดยผ่านตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจจากธนาคารพาณิชย์

ตัวอย่างเหตุการณ์ของธนาคารพาณิชย์[73] ลูกหนี้ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ไปที่บ้านของตน ส่งเสียงดังที่หน้าบ้านโดยใช้น้ำเสียง คำพูดไม่สุภาพ มีเจตนาข่มขู่ พูดเพียงว่าจะมายึดรถยนต์ ทำให้คนข้างบ้านออกมาดู ส่งผลให้ตนรู้สึกเครียด อับอาย และรู้สึกกลัวเป็นอย่างมาก

ตัวอย่างเหตุการณ์ของธนาคารพาณิชย์[74] ลูกหนี้ร้องเรียนว่า ระหว่างขึ้นรถยนต์คันที่เช่าซื้อเพื่อเดินทางกลับกรุงเทพมหานคร ได้ปรากฏชายฉกรรจ์ 2 คน โดยมีคนหนึ่งมารั้งประตูรถยนต์ฝั่งคนขับและเชิญให้ลงจากรถยนต์ โดยแจ้งเพียงว่าตนมาจากไฟแนนซ์จะมาดำเนินการยึดรถยนต์ ปราศจากการสำแดงเอกสารมอบอำนาจพร้อมลงลายมือชื่อและตราประทับอย่างเป็นทางการจากทางธนาคารพาณิชย์ หรือแม้แต่การแนะนำตนว่าเป็นผู้ใด มาจากสังกัดหน่วยงานใดอย่างชัดเจน ลูกหนี้ได้แสดงหมายศาลและสัญญาประนีประนอมยอมความ ซึ่งได้ทำการไกล่เกลี่ยกรณีผิดสัญญาเช่าซื้อเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยไม่ได้ให้ศาลพิจารณาปรับลดค่าใช้จ่ายใดๆ ทว่าเจ้าหน้าที่กลับไม่ฟังและพยายามบิดเบือนเจตนาของข้อความในสัญญาดังกล่าวในเชิงที่ว่า ต้องทำการคืนรถยนต์ก่อนและชำระเงินจำนวนหนึ่ง ประมาณหลักแสนบาท

---

[72] สัมภาษณ์ พนักงานติดตามทวงถามหนี้ของธนาคาร ทิสโก้ จำกัด(มหาชน), 9 เมษายน 2564.

[73] สัมภาษณ์ พนักงานติดตามทวงถามหนี้ของธนาคาร ทิสโก้ จำกัด(มหาชน), 9 เมษายน 2564.

[74] สัมภาษณ์ พนักงานติดตามทวงถามหนี้ของธนาคาร ทิสโก้ จำกัด(มหาชน), 9 เมษายน 2564.

ให้เรียบร้อยเสียก่อน จึงจะสามารถใช้รถยนต์ได้ และ ณ ขณะนี้ลูกหนี้ไม่มีสิทธิที่จะใช้รถยนต์คันดังกล่าว ทางเจ้าหน้าที่ไฟแนนซ์จะต้องนำรถยนต์ไปจอดพักไว้ที่ลานจอดบริเวณใกล้เคียง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ไม่สอดคล้องกับสัญญาที่ลูกหนี้ทำไว้กับทนายความของธนาคาร ระหว่างนั้นเจ้าหน้าที่ไฟแนนซ์ได้บันทึกภาพรถยนต์ และภาพเคลื่อนไหวขณะเกิดเหตุ ก่อนที่ลูกหนี้จะมอบกุญแจรถยนต์ให้เจ้าหน้าที่คนนั้นเพื่อไปยังลานจอดรถดังกล่าว ลูกหนี้ได้พยายามติดต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่นเพื่อขอคำแนะนำและยื่นโทรศัพท์ให้กับทางเจ้าหน้าที่ไฟแนนซ์คุยกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่เจ้าหน้าที่ไฟแนนซ์กลับบิดเบือนข้อความในสัญญาประนีประนอมยอมความ โดยกล่าวหาว่าสัญญาดังกล่าวเป็นเพียงสัญญาปากเปล่า ทั้งที่เอกสารมีลงลายมือชื่อท้ายกระดาษอย่างชัดเจน และยังกล่าวหาว่าลูกหนี้ยังไม่ได้ชำระเงินกับทางธนาคาร ซึ่งในสัญญาระบุชัดเจนว่างวดแรกของการชำระคือวันที่เท่าใด แต่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ และระบุไว้ว่าต้องคืนรถยนต์ให้กับธนาคารหากมีการผิดนัดสัญญาในการชำระเงิน ต่อมาได้ให้เจ้าหน้าที่ไฟแนนซ์ไปส่งที่ธนาคาร เพื่อเข้าไปพูดคุย แต่ระหว่างทางเจ้าหน้าที่ไฟแนนซ์ได้ติดต่อหาเจ้าหน้าทางต้นสังกัด โดยส่งรูปสัญญาประนีประนอมยอมความไปให้ แต่เจ้าหน้าที่ต้นสังกัดตอบกลับมาว่า เอกสารไม่มีผลและสามารถยึดรถยนต์ได้ สุดท้ายจึงทราบข้อมูลว่าการไกล่เกลี่ยของศาลยังไม่ถูกส่งเข้าระบบ ทำให้ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบันจนเกิดเหตุดังกล่าวขึ้น นอกจากความตกใจและกลัวในการกระทำของเจ้าหน้าที่ไฟแนนซ์แล้ว ลูกหนี้ยังได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ไฟแนนซ์ โดยปราศจากการตรวจสอบกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างถี่ถ้วนตามความคุณสมบัติของวิชาชีพ รวมถึงได้รับความเสียหายจากการบิดเบือนข้อมูลในเอกสาร และเสียเวลากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรวมประมาณ 5 ชั่วโมง ทำให้แผนการเดินทางกลับกรุงเทพมหานครล่าช้า

จากเหตุการณ์ข้างต้น เป็นการยึดรถยนต์ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรมและไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากพบว่ามีการบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งเจ้าหน้าที่ยึดรถยนต์ และเจ้าหน้าที่ทางต้นสังกัดที่ให้ข้อมูล โดยการปฏิบัติหน้าที่มีความผิดอยู่หลายประเด็นที่ทำให้ธนาคารพาณิชย์และลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้เช่าซื้อรถยนต์เสียหาย ดังนี้

1) การแสดงตัวตน ขณะพบรถยนต์และเจอลูกหนี้ได้กล่าวเพียงว่ามาเป็นตัวแทนจากธนาคารมาติดตามยึดรถยนต์ แต่ไม่ได้แสดงหนังสือมอบอำนาจและไม่ได้แจ้งชื่อนามสกุล ซึ่งผิดวิธีปฏิบัติที่เจ้าหน้าที่จะต้องแสดงตัว ชื่อ นามสกุล และแสดงหนังสือมอบอำนาจ แม้ในภายหลังจะมีการชี้แจงระหว่างพูดคุยก็ตาม ถือว่าไม่เป็นไปตามแนวปฏิบัติของธนาคาร จึงมีความผิดจริงตามข้อร้องเรียน

2) การบิดเบือนข้อเท็จจริง เจ้าหน้าที่ไฟแนนซ์ได้เห็นเอกสารสัญญาประนีประนอมยอมความตั้งแต่แรกที่เข้าแสดงตัวเพื่อยึดรถยนต์คืน แต่กล่าวว่ายังไม่มีการชำระเงินใดๆ เข้ามาและสามารถติดตามยึดรถคืนได้ แต่เนื่องจากวันที่ชำระเงินงวดแรกยังไม่ถึงกำหนด จึงถือว่าสัญญาประนีประนอมยอมความสมบูรณ์ ดังนั้น ต้องไม่ดำเนินการยึดรถยนต์ จะอ้างว่าเป็นการเข้าใจผิดไม่ได้ อีกทั้งหากสงสัย ต้อง

ทำการตรวจสอบกับทางธนาคารทันที หากธนาคารยืนยัน จึงสามารถทำการยึดรถยนต์ได้ จึงมีความผิดจริงตามข้อร้องเรียน

3) แจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จ เจ้าหน้าที่ทางต้นสังกัดมีหน้าที่ต้องตรวจสอบเอกสารและประสานงานกับธนาคารพาณิชย์เพื่อขอคำยืนยันเกี่ยวกับเอกสารทางกฎหมาย หรือเอกสารอื่นๆ เพื่อให้ธนาคารยืนยันก่อนทำการยึดรถยนต์คืน แต่เจ้าหน้าที่ต้นสังกัดไม่ได้ตรวจสอบข้อมูลในเอกสารให้รอบคอบและไม่ได้ติดต่อกับธนาคาร แต่ใช้ดุลพินิจของตนเองและให้ข้อมูลที่ผิดแก่เจ้าหน้าที่ยึดรถยนต์ เป็นความบกพร่องส่วนตัวที่ร้ายแรง จึงมีความผิดจริงตามข้อร้องเรียน

จากประเด็นความผิดข้างต้น ธนาคารพาณิชย์ได้สั่งพักงานเจ้าหน้าที่ไฟแนนซ์คนดังกล่าว และให้ส่งคืนหนังสือมอบอำนาจกลับคืนสู่ธนาคาร รวมทั้งให้เปลี่ยนเจ้าหน้าที่ต้นสังกัดที่มีหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลทันทีจนกว่าจะมีคำสั่งเป็นอื่น

3.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดในภาระค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้และติดตามยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนเมื่อผู้เช่าซื้อผิดสัญญา

ค่าใช้จ่ายหลักที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บกับผู้เช่าซื้อ ในกรณีผู้เช่าซื้อไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือผิดสัญญาเช่าซื้อ คือ ค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ และ ค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์

สำหรับค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ ได้ถูกกำหนดไว้ในสัญญาเช่าซื้อ หากผู้เช่าซื้อชำระค่างวดเช่าซื้อแต่ละงวดล่าช้าจะมีการเรียกเก็บค่าติดตามทวงถามหนี้ ส่วนค่าใช้จ่ายในการติดตามยึดรถยนต์เกิดขึ้นเมื่อผู้เช่าซื้อค้างชำระค่างวดครบจำนวน 3 งวดติดต่อกัน ธนาคารพาณิชย์จึงมีสิทธิออกหนังสือบอกเลิกสัญญา และติดตามยึดรถยนต์คันที่เช่าซื้อคืนจากผู้เช่าซื้อได้ทันที จึงเกิดค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ตามมา ซึ่งประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561 กำหนดให้ผู้เช่าซื้อจะต้องรับผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทวงถามหนี้และค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ ที่เกี่ยวเนื่องด้วยการที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ หรือการกลับเข้าครอบครองรถยนต์ที่เช่าซื้อของผู้ให้เช่าซื้อ เนื่องจากมีการบอกเลิกสัญญา ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ใช้จ่ายไปจริงโดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีข้อมูลเปรียบเทียบอัตราค่าธรรมเนียมต่างๆ ของสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์[75] พบว่า ค่าติดตามทวงถามหนี้ของธนาคารพาณิชย์เริ่มต้นตั้งแต่ 200 บาทไปจนถึง 35,000 บาท โดยมีเงื่อนไขขึ้นอยู่กับประเภทรถยนต์และจำนวนงวดที่ค้างชำระ โดยแต่ละธนาคารมีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในอัตราที่แตกต่างกัน เช่น ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) เรียกเก็บ 200 บาทต่อสัญญาเมื่อผิดนัดงวดที่หนึ่ง และปรับเป็น 300 บาทต่อสัญญาเมื่อผิดนัดงวดที่สอง ธนาคารทิสโก้

[75] ธนาคารแห่งประเทศไทย, **อัตราค่าธรรมเนียมเปรียบเทียบสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และจักรยานยนต์** [ออนไลน์], 15 มีนาคม 2564, แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/app/feerate/internal.aspx?PageNo=26

จำกัด(มหาชน) เรียกเก็บ 321 บาทต่องวด ธนาคารธนชาต จำกัด(มหาชน) เรียกเก็บขั้นต่ำ 400 บาท สูงสุดไม่เกิน 15,000 บาท และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน) กรณียังไม่บอกเลิกสัญญา เรียกเก็บ 321 บาทต่องวด หากเกินสามงวด คิด 535 บาทต่องวด และกรณีบอกเลิกสัญญาแล้ว เรียกเก็บ 1,500 บาทถึง 16,000 บาท เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์เริ่มต้นตั้งแต่ 1,000 บาทไปจนถึง 31,500 บาท หรือตามที่จ่ายจริง เช่น ธนาคารทิสโก้ จำกัด(มหาชน) เรียกเก็บ 5,000 ถึง 8000 บาทขึ้นอยู่กับพื้นที่ ธนาคารธนชาต จำกัด(มหาชน) เรียกเก็บขั้นต่ำ 5.000 บาทสูงสุดไม่เกิน 15,000 บาท และธนาคารไทยเครดิต เพื่อรายย่อย จำกัด(มหาชน) เรียกเก็บขั้นต่ำ 6.500 บาทสูงสุดไม่เกิน 31,500 บาท เป็นต้น

ผู้วิจัยพบประเด็นปัญหาในเรื่องของ “ค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ที่สูงเกินสมควร” เมื่อเทียบกับต้นทุนในการดำเนินการที่แท้จริงของธนาคารพาณิชย์ โดยค่าใช้จ่ายที่อาจเรียกเก็บจากผู้เช่าซื้อเกิดจากกิจกรรมต่างๆ ที่ธนาคารพาณิชย์ได้ดำเนินการติดตามทวงถามหนี้ ประกอบไปด้วย ค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้โดยพนักงานเร่งรัดหนี้สินของธนาคารหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมายจากธนาคารพาณิชย์ ค่าใช้จ่ายในการออกหนังสือเตือนแจ้งค้างชำระ ค่าใช้จ่ายในการออกหนังสือทวงถามหนี้ และค่าใช้จ่ายในการออกหนังสือบอกเลิกสัญญาสัญญาเช่าซื้อ

การเจรจาผ่านทางโทรศัพท์เป็นวิธีการติดตามทวงถามหนี้ที่ประหยัดเวลาและประหยัดค่าใช้จ่ายมากที่สุด หรือหากไม่สามารถติดต่อได้ทางโทรศัพท์ได้ หรือเจรจาแล้วยังเพิกเฉยไม่ยอมรับผิดชอบ หรือเจรจาตกลงกันแล้วไม่ยอมทำตามข้อตกลง ก็จำเป็นต้องใช้จดหมายเตือนธรรมดากรณีค้าง 1-2 งวด และใช้จดหมายเตือนที่มีข้อความบังคับหรือเร่งรัดให้มีการชำระหนี้เร็วขึ้นตามลำดับ หรือการใช้จดหมายแจ้งเตือนซึ่งลงนามโดยทนายความผู้รับมอบจากธนาคารพาณิชย์ สำหรับกรณีค้างหลายงวด ทั้งนี้ การโทรศัพท์หรือการออกหนังสือทวงถามหนี้ อาจมีต้นทุนไม่ถึง 100 บาท แต่มีการเรียกเก็บค่าติดตามทวงถามหนี้จากผู้เช่าซื้อเริ่มต้นตั้งแต่ 200 บาทไปจนถึง 35,000 บาท

เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2563 มีประชุมหารือระหว่างผู้แทนจากสมาคมเช่าซื้อไทยและสมาคมการค้าผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อทะเบียนรถ ร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อกำหนดอัตราค่าทวงถามหนี้สำหรับกลุ่มเช่าซื้อ แต่ยังไม่สามารถหาข้อสรุปที่ตรงกันได้ เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทย และ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้เสนออัตราค่าติดตามทวงถามหนี้ที่ 100 บาท และค่าลงพื้นที่ 500 บาท ซึ่งอัตราค่าทวงถามหนี้ดังกล่าวแตกต่างจากข้อเสนอของสมาคมเช่าซื้อไทยและสมาคมการค้าผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อทะเบียนรถ[76]

[76] หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, **ลิสซิ่งป่วน รื้อใหญ่ค่าทวงหนี้ ธปท.เคาะโทรคิด 100 บาทลงพื้นที่ 500 บาท** [ออนไลน์], 5 เมษายน 2564, แหล่งที่มา https://www.thansettakij.com/content/money_market/444395

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า แม้ค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ในปัจจุบันจะสูงเกินสมควร ซึ่งสร้างความไม่เป็นธรรมให้แก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์ แต่อัตราค่าติดตามทวงถามหนี้ที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยเสนอมานั้น เป็นอัตราที่ค่อนข้างต่ำและไม่สมเหตุสมผล โดยเฉพาะประเด็นการติดตามทวงถามหนี้โดยตัวแทนที่ได้รับมอบหมายจากธนาคาร ส่งผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ในการว่าจ้างบริษัทติดตามทวงถามหนี้มาทำหน้าที่ติดตามทวงถามหนี้ยากขึ้น และอาจไม่สามารถติดตามทวงถามหนี้สำเร็จ ทั้งนี้ การลงพื้นที่เพื่อไปพบผู้เช่าซื้อที่บ้านนั้น มีต้นทุนค่อนข้างสูงและใช้พนักงานมากกว่า 1 คน นอกจากนี้ยังต้องส่งเจ้าหน้าที่ติดตามทวงถามหลายครั้ง เนื่องจากไม่ใช่ไปเพียงครั้งเดียวแล้วจะได้พบตัวผู้เช่าซื้อทันที

ดังนั้น ควรแยกอัตราค่าทวงถามหนี้สำหรับสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์เป็นกรณีเฉพาะ เนื่องจากมีลักษณะการทวงถามหนี้และต้นทุนที่แตกต่างจากสินเชื่อประเภทอื่น เพราะการจะกำหนดอัตราค่าทวงถามหนี้ที่มีความแตกต่างทั้งมูลหนี้และประเภทสินค้า เช่น รถยนต์กับเครื่องกรองน้ำ หรือ รถยนต์กับเครื่องใช้ไฟฟ้า ตู้เย็น ทีวี เตารีด ซึ่งค่าผ่อนชำระต่องวดประมาณหลักร้อยหรือหลักพันบาท แต่สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์มีค่างวดต้องผ่อนชำระหลักหมื่นหรือเกือบแสนบาทต่อเดือน การที่จะกำหนดให้เป็นอัตราเดียวกันจึงไม่สมเหตุสมผล

สำหรับค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ ส่วนใหญ่ธนาคารพาณิชย์จะว่าจ้างบริษัทติดตามทวงถามหนี้เพื่อลงพื้นที่ติดตามรถยนต์คืน โดยมีการเรียกเก็บเริ่มต้นตั้งแต่ 1,000 บาทไปจนถึง 31,500 บาท หรือตามที่จ่ายจริง ผู้เช่าซื้อมีความเข้าใจว่ารถยนต์เป็นสินค้าที่ไม่อยู่กับที่ เช่น บางครั้งผู้เช่าซื้อทำสัญญาเช่าซื้อและออกรถยนต์ที่กรุงเทพมหานคร แต่นำรถยนต์ไปใช้ที่จังหวัดภูเก็ต ทำให้การติดตามรถยนต์คันเช่าซื้อคืนจึงมีค่าใช้จ่ายในการในเดินทางของเจ้าหน้าที่ ค่าใช้จ่ายในการยกรถ และลากรถเพื่อกลับมายังกรุงเทพมหานคร แม้จะไม่ค่อยพบประเด็นปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ แต่ก็ควรกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ที่เหมาะสมและเป็นธรรมแก่ผู้เช่าซื้อ

ผู้วิจัยมองว่าแม้อัตราค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ที่เรียกเก็บจากผู้เช่าซื้อจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละธนาคารกำหนดภายใต้ข้อบังคับของกฎหมาย เพื่อให้ผู้บริโภคมีสิทธิในการตัดสินใจเลือกใช้บริการและเพื่อส่งเสริมการแข่งขันในตลาดเช่าซื้อรถยนต์ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ควรมีการกำหนดมาตรฐานของอัตราค่าใช้จ่ายที่มีความชัดเจนและเหมาะสมโดยคำนึงถึงต้นทุนที่แท้จริงด้วย โดยอาจกำหนดจำนวนเพดานสูงสุดที่สามารถเรียกเก็บได้จากผู้เช่าซื้อเพื่อคุ้มครองไม่ให้ผู้เช่าซื้อรถยนต์ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่สูงเกินควร โดยเป็นธรรมต่อธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์ด้วย

3.2 การติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ และภาระค่าใช้จ่ายในประเทศสหรัฐอเมริกา

ผู้วิจัยเลือกประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกามีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการคุ้มครองลูกหนี้จากการติดตามทวงถามหนี้ ซึ่งเป็นต้นแบบของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 ของประเทศไทย

3.2.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้

กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการกำหนดเรื่องการติดตามทวงถามหนี้ไว้ใน Fair Debt Collection Practices Act of 1977 (FDCPA) หรือ กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้อย่างเป็นธรรม พ.ศ. 2520 มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองลูกหนี้จากการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรม และป้องกันไม่ให้เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ใช้วิธีการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมในการละเมิดสิทธิต่างๆ ของลูกหนี้ นอกจากนี้ได้ให้อำนาจกับคณะกรรมการการค้ากลาง (Federal Trade Commission) ในการควบคุมการติดตามทวงถามหนี้[77] โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) การติดตามทวงถามหนี้ที่ได้รับความคุ้มครอง

หนี้ที่ได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายฉบับนี้จะต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันโดยปกติของลูกหนี้[78] เช่น หนี้ที่เกิดจากการติดต่อทางการซื้อขายสินค้า ประกัน บริการต่างๆ ของบุคคลหรือครอบครัว แต่ไม่รวมถึงหนี้ที่เกิดขึ้นจากการกู้ยืมธนาคารหรือสถาบันการเงิน หนี้ภาษี ค่าปรับ ค่าเลี้ยงดู สามีหรือภริยาในกรณีหย่าร้าง ค่าเลี้ยงดูบุตร หรือสิทธิเรียกร้องอันเกิดจากการกระทำละเมิด สำหรับลูกหนี้ที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจะต้องเป็นบุคคลธรรมดา เท่านั้น

นอกจากนี้จะต้องเป็นหนี้ที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อส่วนบุคคล ใช้เพื่อครอบครัว หรือใช้เพื่อบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค การที่กฎหมายมีเจตนาให้ความคุ้มครองเฉพาะหนี้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการอุปโภคบริโภค เนื่องมาจากเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่า หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคนั้นเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้แก่ลูกหนี้ การบริโภคย่อมหมดไปหรือเสื่อมค่าลงไปเรื่อยๆ ซึ่งแตกต่างกับหนี้เพื่อการพาณิชย์ ซึ่งสามารถสร้างรายได้กลับคืนให้แก่ลูกหนี้ ดังนั้นหนี้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปลงทุน เพื่อประกอบธุรกิจหรือกาพาณิชย์ หรือเพื่อการเกษตร จึงไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้[79]

---

[77] สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, **แนวคิดพื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ....**[ออนไลน์], 20 กุมภาพันธ์ 2564, แหล่งที่มา http://web.krisdika.go.th/data/activity/act338.pdf

[78] The Fair Debt Collection Practices Act of 1977, Supra not 30, Section 803 (5).

[79] กัญณัฏฐ์ วิเศษสิงห์, **ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้กู้ยืมเงินนอกระบบ**, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปรีดีพนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2560), หน้า 76.

ตามกฎหมายระดับมลรัฐ(State Law) ได้บัญญัติถึงหนี้ที่ได้รับความคุ้มครองที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากบทบัญญัติแห่ง FDCPA กล่าวคือ[80]

มลรัฐเนวาด้า (Nevada) ตาม Nevada Revised Statutes คำว่า หนี้ หมายถึง หนี้ใดๆ ซึ่งต้องชำระด้วยเงินหรือการชำระด้วยสิ่งใดๆ เทียบเท่ากับเงินอันล่วงเลยกำหนดชำระหหนี้

มลรัฐแมสซาชูเซต (Massachusetts) ตาม Massachusetts General Laws คำว่า หนี้ หมายความถึง หนี้ใดๆ หรือหนี้ที่ถูกอ้างว่าเป็นของผู้บริโภคที่ต้องชำระคืนด้วยเงินซึ่งเกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมทางการเงิน ทรัพย์สิน การประกันภัย หรือบริการต่างๆ อันมีวัตถุประสงค์ในการใช้จ่ายส่วนตัว เพื่อบุคคลธรรมดา หรือเพื่อครอบครัว หรือเพื่อภายในครัวเรือน ไม่ว่าจะมีคำพิพากษาของศาลลดจำนวนหนี้ดังกล่าวหรือไม่

มลรัฐนิวยอร์ค (New York) ตาม New York City Administrative Code คำว่า หนี้ หมายความถึง ภาระผูกพันใดๆ หรือภาระผูกพันที่ถูกกล่าวหาว่าภาระผูกพันที่จะต้องชำระหนี้ของผู้บริโภคในอันจะต้องจ่ายที่เกิดจากการทำธุรกรรมทางการเงิน ทรัพย์สิน ประกันภัย หรือการบริการซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการใช้จ่ายส่วนตัวเพื่อบุคคลธรรมดา หรือเพื่อครอบครัว หรือเพื่อภายในครัวเรือยไม่ว่าภาระหนี้ดังกล่าวจะถูกปรับลดโดยคำพิพากษาของศาล หรือหนี้ หรือถูกกล่าวหาว่ามีหนี้จะต้องชำระหนี้อันเกิดจากคำพิพากษาของศาล

ส่วนเจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงถามหนี้อาจจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้และให้หมายความรวมถึงลูกจ้าง หุ้นส่วนบริษัทในเครือธุรกิจของเจ้าหนี้ที่มิได้ใช้ชื่อตนเอง รวมถึงทนายความหรือสำนักงานกฎหมายที่รับจ้างติดตามทวงถามหนี้ในนามของเจ้าหนี้ด้วย

2) ข้อปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดข้อปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้เพื่อคุ้มครองลูกหนี้จากการติดตามทวงถามหนี้อย่างไม่เป็นธรรมไว้ 3 เรื่อง ดังนี้

(1) การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้จากบุคคลอื่น

ในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้จากบุคคลอื่น ผู้ติดตามทวงถามหนี้จะต้องแจ้งรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับตนเองให้บุคคลนั้นทราบ ในกรณีผู้ติดตามทวงถามหนี้ทราบว่าลูกหนี้ได้แต่งตั้งทนายความโดยทราบชื่อและที่อยู่ของทนายความ ผู้ติดตามทวงถามหนี้จะต้องไม่ติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นนอกจากทนายความของลูกหนี้ เว้นแต่ว่าจะมีความผิดพลาดในการติดต่อสื่อสารกับทนายความหรือได้รับอนุญาตจากลูกหนี้หรือได้รับอนุญาตจากศาลเท่านั้น

(2) การติดต่อสื่อสารเพื่อการติดตามทวงถามหนี้

---

[80] ธีรารัตน์ บุตรโพธิ์, **มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้ติดตามทวงถามหนี้**, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), หน้า 72.

หากผู้ติดตามทวงถามหนี้ทราบว่าลูกหนี้ได้แต่งตั้งทนายความและทราบชื่อและที่อยู่ของทนายความ ผู้ติดตามทวงถามหนี้จะต้องไม่ติดต่อสื่อสารกับลูกหนี้นอกจากทนายความ เว้นแต่ว่าจะมีความผิดพลาดในการติดต่อสื่อสารกับทนายความหรือได้รับอนุญาตจากลูกหนี้หรือได้รับอนุญาตจากศาลเท่านั้น สำหรับการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ผู้ติดตามทวงถามหนี้จะต้องแจ้งรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับตนเองให้บุคคลนั้นทราบด้วย[81] เวลาติดต่อลูกหนี้ให้ติดต่อในเวลา 8.00 นาฬิกาถึง 21.00 นาฬิกา ตามเวลาท้องถิ่นของลูกหนี้

ตามข้อปฏิบัตินี้ ลูกหนี้หมายความรวมถึง คู่สมรส ผู้ปกครองในกรณีผู้เยาว์ ผู้พิทักษ์ และผู้จัดการมรดก สำหรับการติดต่อสื่อสารกับบุคลดังกล่าว ผู้ติดตามทวงถามหนี้จะต้องแจ้งรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับตนเองให้กับบุคคลนั้นทราบและปฏิบัติกับบุคคลดังกล่าวเช่นเดียวกับลูกหนี้

(3) การแจ้งให้ชำระหนี้

การแจ้งให้ลูกหนี้ชำระหนี้สามารถกระทำได้หลังจากพ้นระยะเวลา 5 วันนับแต่วันที่ได้ติดต่อสื่อสารกับลูกหนี้เป็นครั้งแรก ในการแจ้งให้ชำระหนี้จะต้องทำหนังสือ ส่งไปยังลูกหนี้โดยมีเนื้อหาที่ระบุถึงจำนวนของหนี้ ชื่อเจ้าหนี้ รายงานการเงิน และผลบังคับของหนี้ ซึ่งหากลูกหนี้มีข้อโต้แย้งประการใดจะต้องแจ้งเป็นหนังสือภายใน 30 วัน หลังจากนั้นผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องหยุดการติดตามทวงถามหนี้ไว้จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่าหนี้นั้นมีผลบังคับได้จริง จึงจะทำการติดคามทวงถามหนี้ต่อไปได้ ทั้งนี้การที่ลูกหนี้ไม่ได้โต้แย้งถึงความมีผลบังคับได้จริงของหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด หมายความว่าหนี้ตามจำนวนที่แจ้งนั้นมีผลสมบูรณ์[82]

การที่เจ้าหนี้ไม่ทำการแจ้งเตือนภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือมีรายละเอียดแจ้งเตือนไม่ครบถ้วน ไม่มีผลทำให้เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีแก่ลูกหนี้ แต่อาจส่งผลทำให้เจ้าหนี้มีความรับผิดทางแพ่งต่อลูกหนี้ได้หากลูกหนี้ได้รับความเสียหายโดยอาจถือเป็นการแสดงออกที่หลอกลวง ปลอม หรือใช้วิธีการติดตามทวงถามหนี้ด้วยวิธีที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่มีเหตุผลอันสมควร[83]

3) ข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้

(1) การสืบเสาะหาข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้[84] 4 มีข้อห้ามดังนี้

1. ต้องไม่กล่าวถึงการที่ลูกหนี้เป็นหนี้ใดๆ กับบุคคลภายนอก

---

[81] Section 805 Fair Debt Collection Practices Act 1977.

[82] Section 809 Fair Debt Collection Practices Act 1977.

[83] กัญณัฏฐ์ วิเศษสิงห์, **ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้กู้ยืมเงินนอกระบบ**, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปรีดีพนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2560), หน้า 81.

[84] Section 804 Fair Debt Collection Practices Act 1977.

2. ต้องไม่ติดต่อสื่อสารกับบุคคลใดๆ เกินกว่า 1 ครั้ง นอกจากบุคคลนั้นจะร้องขอ หรือมีเหตุผลอันน่าเชื่อได้ว่าการตอบรับในครั้งก่อนเกิดความผิดพลาด ไม่ครบถ้วน และบุคคลนั้นมีข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้ที่สมบูรณ์

3. ต้องไม่ติดต่อโดยทางไปรษณียบัตร

4. ต้องไม่ใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์บนวัตถุที่บ่งชี้ได้ว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในธุรกิจการติดตามทวงถามหนี้

(2) การติดต่อสื่อสารในการติดตามทวงถามหนี้[85]

1. การติดต่อสื่อสารกับลูกหนี้ผู้ติดตามทวงถามหนี้จะต้องไม่ติดต่อสื่อสารกับลูกหนี้ในเวลาหรือสถานที่ที่รู้หรือควรจะรู้ได้ว่าลูกหนี้จะไม่ได้รับความสะดวก รวมถึงในสถานประกอบการของลูกหนี้ ถ้าผู้ติดตามทวงถามหนี้รู้หรือควรรู้ว่าอาชีพของลูกหนี้ได้มีการห้ามการติดต่อสื่อสารเช่นนั้นไว้

2. ผู้ติดตามทวงถามหนี้จะต้องไม่ติดต่อสื่อสารกับลูกหนี้ ถ้าลูกหนี้ปฏิเสธที่จะชำระหนี้เป็นหนังสือหรือประสงค์จะให้ผู้ติดตามทวงถามหนี้หยุดการติดต่อสื่อสาร

(3) การแจ้งให้ชำระหนี้

1. ผู้ติดตามทวงถามหนี้จะต้องไม่กระทำใดๆ ที่นำมาซึ่ง การคุกคาม บังคับ การใช้วิธีการติดตามทวงถามหนี้ในทางที่ผิดเพื่อการติดต่อสื่อสารหรือในการติดตามทวงถามหนี้[86] เช่น การใช้หรือการคุกคามว่าจะใช้ความรุนแรง หรือจะกระทำความผิดทางอาญา การใช้ภาษาหยาบคาย การกระทำที่เป็นการอนาจาร หรือการดูหมิ่น การโฆษณารายชื่อลูกหนี้ที่ปฏิเสธการชำระหนี้ การใช้โทรศัพท์เพื่อสนทนาซ้ำแล้วซ้ำอีกหรือต่อเนื่องเพื่อรบกวนหรือคุกคาม

2. ผู้ติดตามทวงถามหนี้จะต้องไม่ใช้การปลอม หรือหลอกลวง ในการติดตามทวงถามหนี้[87] เช่น การแสดงออกโดยหลอกลวงว่ามีการรับรองโดยรัฐหรือข้อผูกพัน กับประเทศหรือมลรัฐใดๆ การแสดงออกโดยปลอมลักษณะ จำนวน สถานะทางกฎหมายของหนี้ว่า ได้เริ่มขึ้นแล้ว การแสดงออกโดยหลอกลวงว่าเป็นทนายความ หรือเป็นการติดต่อจากทนายความ การแสดงออกว่าหากไม่ชำระหนี้จะมีผลทำให้เกิดการยึดทรัพย์สิน หรือจับกุม จำคุก หรือขายทรัพย์สินหรืออายัดเงินเดือน ยกเว้นการกระทำนั้นจะชอบด้วยกฎหมายและผู้ติดตามทวงถามหนี้มีเจตนาที่จะกระทำการนั้น การแสดงออกว่าผู้ติดตามทวงถามหนี้หรือบุคคลภายนอกจะดำเนินคดียกเว้นการดำเนินคดีดังกล่าวเป็นการชอบด้วยกฎหมายและน่าจะเป็นไปได้ว่าจะมีการดำเนินคดีเกิดขึ้น การแสดงออกโดยหลอกลวงในการขาย การส่งของที่จะเป็นเหตุให้ลูกหนี้สูญเสียข้อเรียกร้อง หรือข้อต่อสู้หรือกลายเป็นผู้กระทำผิดในวิธีปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้การแสดงออกว่าลูกหนี้ได้กระทำผิดอาญา การกระจายข้อมูล หรือขู่ว่าจะกระจาย

---

[85] Section 805 Fair Debt Collection Practices Act 1977.

[86] Section 806 Fair Debt Collection Practices Act 1977.

[87] Section 807 Fair Debt Collection Practices Act 1977.

ข้อมูลเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือทางการเงินไปยังบุคคลใดๆ ซึ่งรู้ หรือควรจะรู้ว่าเป็นเท็จ การแสดงออกที่ผิดพลาดหรือการให้ข้อมูลปลอม

3. ผู้ติดตามทวงถามหนี้จะต้องไม่ปฏิบัติการโดยไม่เป็นธรรม หรือไม่มีเหตุผลในการติดตามทวงถามหนี้[88] เช่น ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายต่อบุคคลเกี่ยวกับค่าติดต่อสื่อสารโดยปิดบังวัตถุประสงค์ของการติดต่อ การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือขู่ว่าจะกระทำการนั้นที่มีผลกระทบต่อการยึดทรัพย์หรือการทำให้สิทธิในทรัพย์สินหมดลง

4. ผู้ติดตามทวงถามหนี้จะต้องไม่จัดหา ออกแบบหรือรวบรวมมาให้ซึ่งแบบฟอร์มที่หลอกลวงที่จะนำมาสร้างความเชื่อถือที่ผิดๆ กับลูกหนี้ ว่ามีบุคคลภายนอกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามทวงถามหนี้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วบุคคลนั้นไม่ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย[89]

4) บทกำหนดโทษ

หากผู้ติดตามทวงถามหนี้กระทำการฝ่าฝืนข้อปฏิบัติหรือข้อห้าม ในการติดตามทวงถามหนี้แล้ว จะต้องชดใช้ค่าเสียหายที่แท้จริงและค่าเสียหายเพิ่มเติมให้กับลูกหนี้ โดยการกำหนดจำนวนความรับผิดทางแพ่ง ศาลต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และในกรณีที่เป็นการฟ้องคดีรายบุคคลโดยศาลจะพิจารณาจำนวนครั้งและความต่อเนื่องของการไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายในการติดตามทวงถามหนี้ ซึ่งต้องเป็นการกระทำโดยจงใจและพิจารณาถึงทรัพย์สินของผู้ติดตามทวงถามหนี้และจำนวนค่าเสียหายที่ลูกหนี้จะได้รับผลกระทบ

อย่างไรก็ตาม ผู้ติดตามทวงถามหนี้อาจไม่ต้องรับผิดในการฝ่าฝืน วิธีปฏิบัติภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้หากผู้ติดตามทวงถามหนี้มีพยานหลักฐานว่า การฝ่าฝืนนั้นเป็นไปโดยไม่จงใจและเป็นความผิดพลาดโดยสุจริต

นอกจากนี้ศาลยังอาจพิจารณาให้ลูกหนี้สามารถเรียกร้องค่าเสียหายทางจิตใจ ความเสียหายเพื่อการทำให้เสียเกียรติ การลำบากใจ ความทุกข์ทรมานทางจิตใจ ความเศร้าโศกทางอารมณ์ที่บุคคลได้รับและค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ด้วย[90] ส่วนการฟ้องร้องเพื่อให้รับผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ต้องยื่นฟ้องภายในเวลา 1 ปีนับจากวันที่กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้

5) คณะกรรมการตามกฎหมาย

ในประเทศสหรัฐอเมริกาคณะกรรมการควบคุมการติดตามทวงถามหนี้โดยตรง คือ Federal Trade Commission: FTC (คณะกรรมการการค้ากลาง) ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระจากรัฐบาล ทำหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติตามข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะมีกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ในส่วนของการควบคุมการ

---

[88] Section 808 Fair Debt Collection Practices Act 1977.

[89] Section 812 Fair Debt Collection Practices Act 1977.

[90] Section 813 Fair Debt Collection Practices Act 1977.

ติดตามทวงถามหนี้ คณะกรรมการการค้ากลางมีหน้าที่จะต้องวินิจฉัยข้อร้องเรียนว่ามีการฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ และกำหนดค่าเสียหาย เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคหรือบุคคลใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดตามทวงถามหนี้อันไม่เป็นธรรม นอกจากนี้คณะกรรมการการค้ากลางยังมีหน้าที่ต้องทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ตลอดจนคำแนะนำเกี่ยวกับการบังคับใช้ พระราชบัญญัติฉบับนี้เสนอต่อรัฐสภาปีละครั้งด้วย[91]

3.2.2 การยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนเมื่อผู้เช่าซื้อผิดสัญญา

Federal Trade Commission (คณะกรรมการการค้ากลาง) ซึ่งเป็นหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดกฎเกณฑ์ในการยึดรถยนต์คันที่เช่าซื้อคืนและการนำรถยนต์ประมูลขายทอดตลาด เพื่อช่วยบรรเทาภาระหนี้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้ด้วยวิธีการยึดรถยนต์ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม

โดยปกติผู้เช่าซื้อรถยนต์สามารถใช้ประโยชน์จากรถยนต์คันเช่าซื้อได้ตามสิทธิในสัญญาเช่าซื้อ แต่เมื่อมีการชำระค่างวดไม่ตรงตามกำหนดเวลาหรือชำระค่างวดไม่ถูกต้อง หรือผิดสัญญาเช่าซื้อในส่วนสาระสำคัญที่ระบุไว้ในสัญญา ถือว่าผู้เช่าซื้อเป็นผู้ผิดนัดผิดสัญญา

เมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดผิดสัญญา กฎหมายแต่ละมลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา ให้สิทธิแก่ผู้ให้เช่าซื้อสามารถใช้สิทธิยึดรถยนต์คันเช่าซื้อคืนได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องมีคำสั่งศาลหรือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบล่วงหน้า อย่างไรก็ตาม การดำเนินการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนจะต้องกระทำด้วยวิธีการที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม รวมถึงไม่ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้เช่าซื้อรถยนต์ด้วย เช่น ต้องไม่ใช้กำลังทางกายภาพทำร้ายร่างกาย บังคับ ข่มขู่ ใช้วาจาที่ไม่เหมาะสม หรือนำรถยนต์ออกจากโรงรถที่ปิดอยู่ของผู้เช่าซื้อโดยที่ไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้ให้เช่าซื้อสามารถเข้ายึดรถยนต์ได้บนท้องถนน หรืออีกทางหนึ่งคือติดตามไปและเข้าครอบครองในที่สาธารณะ เช่น ที่จอดรถ ปั๊มน้ำมัน เป็นต้น

ตามกฎหมายระดับมลรัฐ(State Law) ได้บัญญัติถึงวิธีการเข้ายึดรถยนต์คืน กล่าวคือ[92]

มลรัฐเนวาด้า (Nevada) ตาม The Nevada Uniform Commercial Code ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้สามารถใช้สิทธิยึดทรัพย์สินได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องมีคำสั่งศาล หากแต่กระทำได้โดยไม่ละเมิดความสงบ

มลรัฐแมสซาชูเซต (Massachusetts) ตาม Massachusetts Law เจ้าหนี้อาจยึดรถคืนได้ ณ สถานที่ส่วนตัวของลูกหนี้หรือสถานที่สาธารณะก็ได้ หากแต่กระทำได้โดยไม่ละเมิดความสงบ

---

[91] Section 814 and Section 815 Fair Debt Collection Practices Act 1977.

[92] Kait Scirri, **Vehicle Repossession Laws by State: Breach of Peace & More Explained** [Online], 27 March 2021, From https://firstquarterfinance.com/repossession-laws-by-state

มลรัฐนิวยอร์ค (New York) ตาม The New York Uniform Commercial Code Section 9-609 เจ้าหนี้สามารถเข้าครอบครองทรัพย์สินได้ทันทีเมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ โดยใช้สิทธิตามคำสั่งศาลหรือไม่จำเป็นต้องมีคำสั่งศาล หากแต่กระทำได้โดยไม่ละเมิดความสงบ[93]

หากวิธีการยึดรถยนต์คันเช่าซื้อคืนขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม หรือละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้เช่าซื้อรถยนต์ ผู้กระทำจะต้องชำระค่าปรับหรือค่าเสียหายแก่ผู้เช่าซื้อ ในกรณีที่เกิดอันตรายขึ้นต่อร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้เช่าซื้อ[94] นอกจากนี้ ผู้เช่าซื้อสามารถยกการกระทำในลักษณะที่ไม่เป็นธรรมนี้เป็นข้อโต้แย้ง หากผู้ให้เช่าซื้อฟ้องเรียกค่าเสียหาย หลังจากรถยนต์คันเช่าซื้อถูกประมูลขายทอดตลาดและมีมูลค่าน้อยกว่าจำนวนหนี้เช่าซื้อคงค้าง รวมค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์และค่าใช้จ่ายในการประมูลแล้ว

ในกรณีที่มีทรัพย์สินส่วนตัวของผู้เช่าซื้อรถยนต์อยู่ภายในรถยนต์คันที่ยึดคืนมา ผู้ให้เช่าซื้อไม่มีสิทธิที่จะเก็บหรือขายทรัพย์สินที่พบในรถยนต์นั้น ในบางมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อจะต้องแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบว่ามีทรัพย์สินส่วนตัวใดบ้างที่พบภายในรถยนต์และแจ้งวิธีการมารับทรัพย์สินดังกล่าวคืน นอกจากนี้ ผู้ให้เช่าซื้อจะต้องมีความระมัดระวังในการป้องกันไม่ให้บุคคลภายนอกหรือใครก็ตามนำทรัพย์สินออกจากรถยนต์ และหากไม่สามารถดูแลรักษาทรัพย์สินดังกล่าวนั้นไว้ได้หรือทำให้เกิดความชำรุดเสียหาย ผู้เช่าซื้ออาจปรึกษาทนายความเกี่ยวกับสิทธิในการฟ้องร้องเพื่อเรียกค่าเสียหายได้[95] สำหรับในมลรัฐวอชิงตัน มีแนวปฏิบัติให้ผู้เช่าซื้อแจ้งความต้องการขอทรัพย์สินส่วนตัวคืนเป็นลายลักษณ์อักษร โดยทำรายการทรัพย์สินในรถยนต์ เก็บสำเนาจดหมายแสดงเจตนาขอทรัพย์สินย์คืน เก็บสำเนารายการทรัพย์สินและหลักฐานการส่งไปรษณีย์ไว้ด้วย หากผู้ให้เช่าซื้อไม่ยอมคืนทรัพย์สินให้ ผู้เช่าซื้อสามารถร้องเรียนกับหน่วยงานรัฐที่ควบคุมกำกับดูแลผู้ให้เช่าซื้อนั้นได้[96]

บางมลรัฐให้ความคุ้มครองผู้เช่าซื้อหลังรถยนต์คันเช่าซื้อประมูลขายทอดตลาดเสร็จสิ้น เมื่อราคาที่ประมูลได้มีมูลค่าน้อยกว่าจำนวนหนี้เช่าซื้อคงค้าง รวมค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์และค่าใช้จ่ายในการประมูล ดังเช่น มลรัฐแมสซาซูเซต (Massachusetts) มีแนวปฏิบัติในการคุ้มครองผู้เช่าซื้อ กล่าวคือ หากความแตกต่างระหว่างราคาขายและจำนวนเงินที่ค้างชำระ บวกค่าธรรมเนียมต่างๆ น้อยกว่า 2,000

---

[93] Section 9-609 The New York Uniform Commercial Code

[94] Federal Trade Commission, **Vehicle Repossession: Seizing the Vehicle** [Online], 26 March 2021, From https://www.consumer.ftc.gov/articles/0144-vehicle-repossession

[95] Federal Trade Commission, **Vehicle Repossession: Personal Property in the Vehicle** [Online], 26 March 2021, From https://www.consumer.ftc.gov/articles/0144-vehicle-repossession

[96] Northwest Justice Project, **Vehicle Repossession in the state of Washington** [Online], 27 March 2021, From https://www.washingtonlawhelp.org/files/C9D2EA3F-0350-D9AF-ACAE-BF37E9BC9FFA/attachments/0265F6AB-0CC5-43E9-8596-F701BED7CFEB/0310en-vehicle-repossession.pdf

ดอลลาร์ ผู้ให้เช่าซื้อจะไม่ได้รับอนุญาตให้เรียกเก็บเงินจำนวนนั้นกับผู้เช่าซื้ออีก แต่ถ้าหากจำนวนเงินใด ๆ ที่เกิน 2,000 ดอลลาร์ ผู้ให้เช่าซื้อจะได้รับอนุญาตให้เรียกเก็บในส่วนที่เกิน 2,000 ดอลลาร์[97]

3.2.3 ภาระค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้และติดตามยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนเมื่อผู้เช่าซื้อผิดสัญญา

เมื่อผู้เช่าซื้อผิดสัญญาไม่ชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาเช่าซื้อ นอกเหนือจากภาระหนี้ค่างวดเช่าซื้อรถยนต์ตามสัญญาแล้ว ผู้เช่าซื้อยังจำเป็นต้องจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการติดตามทวงถามหนี้และค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนด้วย

(1) ค่าติดตามทวงถามหนี้

ผู้เช่าซื้อต้องชำระค่าติดตามทวงถามหนี้อันเกิดจากการชำระค่างวดล่าช้า อัตราค่าติดตามทวงถามหนี้นั้นแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับผู้ให้กู้ ข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อ และตามกฎหมายของแต่ละมลรัฐ

โดยส่วนใหญ่เจ้าหนี้จะให้ระยะเวลาผ่อนผันแก่ลูกหนี้ในการชำระเงิน บ่อยครั้งเจ้าหนี้จะไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมค่าติดตามทวงถามหนี้จนกว่าการชำระเงินจะล่าช้าอย่างน้อย 10 วัน[98]

(2) ค่าติดตามยึดรถยนต์[99]

ค่าธรรมเนียมในการยึดรถยนต์คืนแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานที่หรือตำแหน่งที่รถยนต์จอดอยู่หรือขึ้นอยู่กับสถานการณ์แล้วแต่กรณี โดยปกติค่าธรรมเนียมในการยึดรถยนต์คืนจะมีค่าใช้จ่ายเริ่มต้นตั้งแต่หลักร้อยดอลลาร์สหรัฐ ในกรณีที่มีการติดตามยึดรถยนต์และประมูลขายทอดตลาดได้ภายในหนึ่งวัน แต่ถ้าหากผู้ให้เช่าซื้อใช้เวลานานขึ้นในการแก้ไขปัญหาหรือใช้เวลานานในการนำรถยนต์ประมูลขายทอดตลาด ผู้เช่าซื้อจะถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการติดตามรถยนต์เพิ่มขึ้นหลายพันดอลล่าร์สหรัฐ

ค่าธรรมเนียมในการยึดรถยนต์คืนประกอบไปด้วย 4 ค่าธรรมเนียม ได้แก่

(1) ค่าธรรมเนียมของผู้ให้เช่าซื้อ หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการยึดรถยนต์คืนและค่าธรรมเนียมล่าช้าเนื่องจากไม่สามารถชำระเงินค่างวดเช่าซื้อคืนได้ตรงตามกำหนดเวลาชำระหนี้ ซึ่งผู้ให้เช่าซื้อมักเรียกเก็บจากผู้เช่าซื้อคิดเป็น 10% ของจำนวนเงินที่ค้างชำระเป็นค่าธรรมเนียมล่าช้า ทั้งนี้อัตราค่าธรรมเนียมนั้นแตกต่างกันออกไปในแต่ละสถาบันการเงิน นอกจากนี้ค่าธรรมเนียมยังรวมถึงค่าใช้จ่ายใดๆ ที่ผู้ให้เช่าซื้อต้องใช้ในการเตรียมรถยนต์ประมูลขายทอดตลาดอีกด้วย

---

[97] Commonwealth of Massachusetts, **What to know if your car is repossessed** [Online], 27 March 2021, From https://www.mass.gov/service-details/what-to-know-if-your-car-is-repossessed

[98] Dale Smith, **Millions cannot pay their car loans. Here is what to do if you are one of them** [Online], 3 April 2021, From https://www.cnet.com/personal-finance/your-money/millions-cant-pay-their-car-loans-heres-what-to-do-if-youre-one-of-them/

[99] Loren Eaton, **How Much Are Repossession Fees? Storage, Lender Fees, etc** [Online], 28 March 2021, From https://firstquarterfinance.com/how-much-are-repossession-fees/

(2) ค่าธรรมเนียมตัวแทน หมายถึง ค่าใช้จ่ายการลากจูงรถยนต์ ค่าช่างทำกุญแจ และค่าพื้นที่จัดเก็บรถยนต์ก่อนประมูลออกขายทอดตลาด ซึ่งค่าธรรมเนียมตัวแทนของแต่ละหน่วยงานมีอัตราค่าธรรมเนียมไม่แตกต่างกันมากนัก โดยมีอัตราค่าธรรมเนียมประมาณ 375 ดอลลาร์สหรัฐ

โดยทั่วไปหน่วยงานจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจัดเก็บรักษารถยนต์เป็นประจำทุกวัน ซึ่งสามารถเพิ่มขึ้นได้อย่างรวดเร็ว หลายหน่วยงานในมลรัฐฟลอริดา แคนซัส และโอเรกอน มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในอัตรา 20 ดอลลาร์สหรัฐ ถึง 50 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อวัน ดังนั้น หากผู้เช่าซื้อต้องใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์ในการนำเงินมาชำระค่างวดเช่าซื้อที่ค้างชำระทั้งหมด หมายความว่า ผู้เช่าซื้อจะต้องชำระค่าธรรมเนียมจัดเก็บรักษารถยนต์ในอัตรา 140 ดอลลาร์สหรัฐ ถึง 350 ดอลลาร์สหรัฐ อย่างไรก็ตาม ในบางมลรัฐได้กำหนดอัตราเงินสูงสุดของค่าธรรมเนียมตัวแทนเอาไว้ เพื่อให้เรียกเก็บกับผู้เช่าซื้อในจำนวนที่เหมาะสม

(3) ค่าธรรมเนียมของเทศบาลท้องถิ่น แม้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่จะไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมของเทศบาลในท้องถิ่น แต่บางพื้นที่ก็ยังมีเรียกเก็บค่าธรรมเนียมของเทศบาลในท้องถิ่นอยู่ ตัวอย่างเช่น ลอสแอนเจลิสเรียกเก็บค่าธรรมเนียม 15 ดอลลาร์สหรัฐ ในการยื่นรายงานการครอบครองรถยนต์คืนและกำหนดให้รับใบเสร็จรับเงิน[100]

(4) ค่าธรรมเนียมทางกฎหมาย หากมีการกำหนดค่าใช้จ่ายนี้ไว้ในสัญญา ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบค่าธรรมเนียมทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการติดตามรถยนต์คืน เช่น ค่าธรรมเนียมทนายความและค่าใช้จ่ายทางศาล เป็นต้น โดยค่าธรรมเนียมดังกล่าวนี้มักแตกต่างกันออกไปตามตำแหน่งที่ตั้งและรายละเอียดในสัญญาเช่าซื้อ อย่างไรก็ตาม ค่าธรรมเนียมทางกฎหมายมักเรียกเก็บรวมอยู่ในค่าธรรมเนียมของผู้ให้เช่าซื้อแทนที่จะเรียกเก็บแยกออกมาต่างหาก

3.3 เปรียบเทียบมาตรการการติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืน และภาระค่าใช้จ่ายระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา

จากการศึกษาค้นคว้าการติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ และค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้กับผู้เช่าซื้อรถยนต์ สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายในประเทศไทยและในประเทศสหรัฐอเมริกาว่าด้วยการติดตามทวงถามหนี้ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้ จะเห็นได้ว่า

[100] Los Angeles Police Department. **Repo Fee Revised: PAY YOUR VEHICLE REPOSSESSION FEE** [Online], 28 March 2021, From https://www.lapdonline.org/repofee/content_basic_view/64244

1. ประเด็นของหนี้ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

ประเทศไทย พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 มาตรา 3 ได้บัญญัติถึงคำนิยามของ “ผู้ทวงถามหนี้” และ “สินเชื่อ” ซึ่งคำนิยามดังกล่าวได้ให้ความหมายของหนี้ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเอาไว้ด้วย

“ผู้ทวงถามหนี้” หมายความว่า เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้ให้สินเชื่อ ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้จัดให้มีการเล่นการพนันเป็นปกติธุระตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีสิทธิรับชำระหนี้อันเกิดจากการกระทำที่เป็นทางการค้าปกติหรือเป็นปกติธุระของเจ้าหนี้ ทั้งนี้ไม่ว่าไม่ว่าหนี้ดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม...

“สินเชื่อ” หมายความว่า สินเชื่อที่ให้แก่บุคคลธรรมดาโดยการให้กู้ยืมเงิน การให้บริการบัตรเครดิต การให้เช่าซื้อ การให้เช่าแบบลิสซิ่ง และสินเชื่อในรูปแบบอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

จะเห็นได้ว่า กฎหมายได้บัญญัติความหมายของหนี้ที่ได้รับความคุ้มครองไว้อย่างกว้าง คือ สินเชื่อที่ให้แก่บุคคลธรรมดาโดยการให้กู้ยืมเงิน การให้บริการบัตรเครดิต การให้เช่าซื้อ การให้เช่าแบบลิสซิ่ง และสินเชื่อในรูปแบบอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน จากบุคคลผู้ให้สินเชื่อเป็นทางการค้าปกติหรือเป็นปกติธุระ ทั้งนี้ไม่ว่าไม่ว่าหนี้ดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม

ประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมาย FDCPA กำหนดให้หนี้ที่ได้รับความคุ้มครองจะต้องเป็นหนี้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินชีวิตประจำวัน ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าใช้จ่ายในครอบครัว หรือหาซื้อของใช้ภายในบ้าน หนี้ที่เกิดจากการติดต่อทางการ ซื้อขายสินค้า ประกัน บริการต่าง ๆ ของบุคคลหรือครอบครัว ไม่รวมถึงหนี้ที่เกิดขึ้นกับธนาคาร สถาบันการเงิน เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหนี้ภาษี ค่าปรับ ค่าเลี้ยงดูสามีภรรยาในกรณีหย่าร้าง ค่าเลี้ยงดูบุตรหลาน และสิทธิเรียกร้องอันเกิดจากการละเมิด เนื่องจากกฎหมาย FDCPA มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ดังนั้น หนี้ที่ได้รับความคุ้มครองตาม FDCPA จึงต้องมีความเชื่อมโยงกับพฤติกรรมในการก่อหนี้ของผู้บริโภคด้วย หนี้ที่จะได้ความคุ้มครองตามกฎหมาย FDCPA นั้นจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนดังนี้

(1) เป็นหนี้เงิน

(2) เป็นหนี้ที่มีมูลหนี้อันเกิดจากธุรกรรมใดๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อตกลงหรือสัญญา

(3) เป็นหนี้ที่มีวัตถุประสงค์หลักอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ประการดังนี้ คือ เพื่อใช้จ่ายส่วนตัว หรือเพื่อใช้จ่ายในครอบครัว หรือเพื่อใช้จ่ายภายในครัวเรือน เท่านั้น

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหนี้ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 และ Fair Debt Collection Practices Act of 1977 แล้ว จะพบว่ากฎหมาย FDCPA ของประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นกฎหมายต้นแบบที่ดีอันจะนำมาปรับปรุงประยุกต์ใช้กับกฎหมายการทวงถามหนี้ของไทยได้ โดยกฎหมาย FDCPA ได้กำหนดเงื่อนไขหลักของหนี้ที่จะได้รับความคุ้มครองหนี้

ตามกฎหมายไว้ว่าจะต้องเป็นหนี้ที่มีวัตถุประสงค์หลักอย่างใดอย่างหนึ่ง 3 ประการ คือ ใช้จ่ายส่วนตัว (ส่วนบุคคล), ใช้จ่ายในครัวเรือน, หรือซื้อหาของใช้ภายในบ้านเท่านั้น เนื่องจากกฎหมาย FDCPA มีจุดประสงค์คุ้มครองหนี้ที่บริโภคเป็นหลัก ดังนั้น กฎหมายจึงมิได้ให้ความคุ้มครองที่ครอบคลุมไปถึงมูลหนี้ทุกประเภทเหมือนกฎหมายไทย แต่จะให้ความคุ้มครองเฉพาะหนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคโดยตรงเท่านั้น

ผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายการทวงถามหนี้ของไทยตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ควรกำหนดขอบเขตหนี้ที่ได้รับการคุ้มครองแค่เฉพาะหนี้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของลูกหนี้เท่านั้น เหมือนอย่างเช่นกฎหมาย FDCPA เนื่องจากหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคนั้นเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้กับลูกหนี้ และเมื่อมีการบริโภคแล้วย่อมหมดไปหรือเสื่อมค่าลงไปเรื่อยๆ ซึ่งต่างกับหนี้เพื่อการประกอบธุรกิจ ซึ่งสามารถสร้างรายได้กลับคืนให้แก่ลูกหนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหนี้ที่ควรให้ความคุ้มครองควรเป็นหนี้ที่ใช้ในชีวิตประจำเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ

2. ประเด็นการติดต่อทวงถามหนี้กับลูกหนี้ตามเวลาที่กฎหมายกำหนด

<u>ประเทศไทย</u> กฎหมายการทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ ได้บัญญัติเรื่องการติดต่อลูกหนี้ ตามมาตรา 9(2) แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มีข้อกำหนดให้ผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องปฏิบัติในการทวงถามหนี้ ดังนี้

“2) เวลาในการติดต่อ การติดต่อโดยบุคคล โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ให้ติดต่อได้ตั้งแต่เวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 20.00 นาฬิกา และในวันหยุดราชการ เวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 18.00 นาฬิกา หากไม่สามารถติดต่อตามเวลาดังกล่าวได้หรือช่วงเวลาดังกล่าวไม่เหมาะสม....”

<u>ประเทศสหรัฐอเมริกา</u> กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้ติดตามทวงถามหนี้ยึดถือช่วงเวลาตามที่กฎหมายกำหนดเป็นหลักสำคัญ แต่กำหนดเงื่อนไขการรับรู้ของผู้ติดตามทวงถามหนี้ประกอบการพิจารณาช่วงเวลาในการติดต่อลูกหนี้ด้วย ว่าผู้ติดตามทวงถามหนี้รู้หรือมีเหตุอันควรรู้หรือไม่ว่าลูกหนี้สะดวกติดต่อสื่อสารในเวลาใด แต่หากผู้ติดตามทวงถามหนี้ไม่รู้หรือไม่มีเหตุอันควรรู้ กฎหมายให้สันนิษฐานได้ว่าเวลาที่สะดวกสำหรับติดต่อทวงถามหนี้คือเวลา 8.00 นาฬิกา ถึง 21.00 นาฬิกา ตามเวลาท้องถิ่นของลูกหนี้

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาและกฎหมายไทย ต่างมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเวลาในการติดต่อลูกหนี้เหมือนกัน เนื่องจากกฎหมายเจตนาคุ้มครองลูกหนี้ไม่ให้ถูกรบกวนเวลาพักผ่อน และกลัวว่าลูกหนี้จะถูกบีบบังคับ หรือถูกกดดันจนเกินไป จึงกลายเป็นข้อปฏิบัติที่ค่อนข้างชัดเจนและไม่มีความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติ ซึ่งสร้างภาระให้แก่ผู้ติดตามทวงถามหนี้ ทั้งยังไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ลูกหนี้เท่าที่ควร เนื่องจากเมื่อพิจารณาให้ดีแล้ว จะเห็นว่ายังไม่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต

ลักษณะการประกอบอาชีพ สภาพสังคม เศรษฐกิจของประเทศไทยมากนัก ดังนั้น ช่วงเวลาในการติดต่อทวงถามหนี้ควรมีความยืดหยุ่นโดยอาศัยเหตุผลอื่นๆ ประกอบ

ทั้งนี้ กฎหมาย FDCPA ของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นบทบัญญัติที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งฝ่ายผู้ทวงถามหนี้และฝ่ายลูกหนี้ เนื่องจากตามแนวปฏิบัติในการทวงถามหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทยและตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 มาตรา 9 (2) นั้นไม่มีความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมาย FCDPA มาตรา 805 (a) จะเห็นว่า กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ยึดถือช่วงเวลาตามที่กฎหมายกำหนดเป็นหลักสำคัญ แต่กำหนดเงื่อนไขการรับรู้ของผู้ทวงถามหนี้เป็นสำคัญว่าผู้ทวงถามหนี้ “รู้” หรือ “มีเหตุอันควรรู้” หรือไม่ว่าลูกหนี้สะดวกให้ติดต่อสื่อสารในเวลาใด แต่หากผู้ทวงถามหนี้ไม่รู้หรือไม่มีเหตุควรจะรู้ได้ว่าลูกหนี้สะดวกให้ติดต่อในเวลาใด กฎหมายให้สันนิษฐานได้ว่าเวลาที่สะดวกในการติดต่อสื่อสารกับลูกหนี้ คือ ช่วงเวลา 08.00 นาฬิกา ถึง 21.00 นาฬิกา ตามเวลาท้องถิ่นของลูกหนี้ การกำหนดเงื่อนไขไว้เช่นนี้ทำให้กฎหมาย FDCPA มีความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติมากกว่า

นอกจากนี้ ในเรื่องของการติดต่อทวงถามหนี้ของประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายให้สิทธิลูกหนี้ที่จะปฏิเสธที่จะชำระหนี้เป็นหนังสือหรือประสงค์จะให้ผู้ติดตามทวงถามหนี้หยุดการติดต่อสื่อสาร และโต้แย้งเพื่อชะลอการติดตามทวงถามหนี้เป็นการชั่วคราว แม้ว่าการปฏิเสธชำระหนี้หรือยุติการติดต่อสื่อสารเป็นการใช้สิทธิของลูกหนี้เพื่อป้องกันการละเมิดความเป็นส่วนตัวก็จริง แต่การใช้สิทธิดังกล่าวส่งผลกระทบทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบและได้รับความเสียหายอย่างมาก เป็นการเพิ่มปริมาณหนี้เสียในระบบเศรษฐกิจ นำไปสู่กระบวนการเร่งรัดหนี้สินโดยการติดตามยึดรถยนต์มากขึ้น ซึ่งไม่ใช่จุดประสงค์ของการให้เช่าซื้อรถยนต์ และยังเป็นการเพิ่มปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลมากขึ้นอีกด้วย

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ควรปรับปรุงแก้ไขเฉพาะในเรื่องช่วงเวลาติดต่อลูกหนี้ให้มีความยืดหยุ่นเหมือนกับกฎหมาย FCDPA

3. ประเด็นการติดตามยึดรถยนต์คืนจากผู้เช่าซื้อรถยนต์

<u>ประเทศไทย</u> ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561 ได้กำหนดผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้เมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อรายงวดสามงวดติดต่อกัน และผู้ให้เช่าซื้อมีหนังสือบอกกล่าวผู้เช่าซื้อให้ใช้ชำระเงินค่างวดที่ค้างชำระนั้นภายในเวลาอย่างน้อย 30 วันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือ และผู้เช่าซื้อละเลยไม่ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าวนั้น การบอกเลิกสัญญาจึงมีผลสมบูรณ์ ผู้ให้เช่าซื้อสามารถกลับเข้าครอบครองรถยนต์คันที่ให้เช่าซื้อได้

<u>ประเทศสหรัฐอเมริกา</u> แนวปฏิบัติของ Federal Trade Commission ให้สิทธิแก่ผู้ให้เช่าซื้อสามารถใช้สิทธิยึดรถยนต์คันเช่าซื้อคืนได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องมีคำสั่งศาลหรือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบล่วงหน้า อย่างไรก็ตาม การดำเนินการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนจะต้องกระทำด้วยวิธีการที่ไม่ขัดต่อความสงบ

เรียบร้อยของสังคม รวมถึงไม่ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้เช่าซื้อรถยนต์ เช่น ต้องไม่ใช้กำลังทางกายภาพทำร้ายร่างกาย บังคับ ข่มขู่ ใช้วาจาที่ไม่เหมาะสม หรือนำรถยนต์ออกจากโรงรถที่ปิดอยู่ของผู้เช่าซื้อโดยที่ไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับการติดตามยึดรถยนต์คืนจากผู้เช่าซื้อรถยนต์ ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561 และแนวปฏิบัติของ Federal Trade Commission แล้ว จะพบว่า แนวปฏิบัติของประเทศสหรัฐอเมริกามีการระบุหลักเกณฑ์ในการยึดรถยนต์พร้อมตัวอย่างไว้อย่างชัดเจน โดยเน้นว่า การดำเนินการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนจะต้องกระทำด้วยวิธีการที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม รวมถึงไม่ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้เช่าซื้อรถยนต์ เช่น ต้องไม่ใช้กำลังทางกายภาพทำร้ายร่างกาย บังคับ ข่มขู่ ใช้วาจาที่ไม่เหมาะสม หรือนำรถยนต์ออกจากโรงรถที่ปิดอยู่ของผู้เช่าซื้อโดยที่ไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น

ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นหลักการปฏิบัติที่ดีอย่างยิ่งที่จะนำมาประยุกต์ใช้และแก้ไขเพิ่มเติมในประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.2561 ของประเทศไทย เนื่องจากประกาศฉบับดังกล่าวมีเพียงกำหนดว่าเมื่อใดผู้ให้เช่าซื้อจะสามารถใช้สิทธิหรืออำนาจตามกฎหมายในการกลับเข้าครอบครองรถยนต์ได้ แต่ยังไม่มีการกำหนดวิธีการหรือการกระทำใดบ้างที่เป็นการใช้สิทธิหรืออำนาจเกินสมควรหรือเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นการยึดรถยนต์ในลักษณะที่ละเมิดสิทธิส่วยบุคคลของผู้เช่าซื้อรถยนต์

4. ประเด็นภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการติดตามทวงถามหนี้เมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดสัญญา

<u>ประเทศไทย</u> ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561 ได้กำหนดให้ผู้เช่าซื้อจะต้องรับผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ และค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ อันเนื่องมาจากผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อหรือการกลับเข้าครอบครองรถยนต์ที่เช่าซื้อของผู้ให้เช่าซื้อ เนื่องจากมีการบอกเลิกสัญญา ทั้งนี้ ผู้ให้เช่าซื้อต้องได้ดำเนินการทำกิจกรรมดังกล่าวโดยใช้จ่ายไปจริงโดยประหยัด ตามความจำเป็น และมีเหตุผลอันสมควร ซึ่งปัจจุบันค่าติดตามทวงถามหนี้ของธนาคารพาณิชย์เริ่มต้นตั้งแต่ 200 บาทไปจนถึง 35,000 บาท โดยมีเงื่อนไขขึ้นอยู่กับประเภทรถยนต์และจำนวนงวดที่ค้างชำระ โดยแต่ละธนาคารมีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในอัตราที่แตกต่างกัน และค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์เริ่มต้นตั้งแต่ 1,000 บาทไปจนถึง 31,500 บาท หรือตามที่จ่ายจริง

นอกจากนี้ตามประกาศฉบับดังกล่าวยังระบุว่า ในกรณีที่ผู้ให้เช่าซื้อนำรถยนต์ออกประมูลขายทอดตลาด หากได้ราคาเกินกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อจะคืนเงินส่วนที่เกินนั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อ แต่หากได้ราคาน้อยกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อจะรับผิดส่วนที่ขาดนั้น เฉพาะกรณีการขายโดยวิธีประมูลหรือขายทอดตลาดที่เหมาะสม

ประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่เจ้าหนี้จะให้ระยะเวลาผ่อนผันแก่ลูกหนี้ในการชำระเงิน บ่อยครั้งเจ้าหนี้จะไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมค่าติดตามทวงถามหนี้จนกว่าการชำระเงินจะล่าช้าอย่างน้อย 10 วัน

ส่วนค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายการลากจูงรถยนต์ ค่าช่างทำกุญแจ หรือค่าพื้นที่จัดเก็บรถยนต์ก่อนประมูลออกขายทอดตลาด แต่ละหน่วยงานมีอัตราค่าธรรมเนียมไม่แตกต่างกันมาก โดยมีอัตราค่าธรรมเนียมประมาณ 375 ดอลลาร์สหรัฐ ในบางมลรัฐได้กำหนดอัตราเงินสูงสุดของค่าธรรมเนียมในส่วนนี้เอาไว้ เพื่อให้เรียกเก็บกับผู้เช่าซื้อในจำนวนที่เหมาะสม

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการติดตามทวงถามหนี้ ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561 และมาตรการเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการติดตามทวงถามหนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วจะพบว่า มาตรการของประเทศสหรัฐอเมริกามีการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ในเรื่องของการเก็บค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้พอสมควร โดยผ่อนผันระยะเวลาในการชำระเงินแก่ลูกหนี้ มีกำหนดจำนวนเพดานสูงสุดของค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ และมีการยุติการทวงถามหนี้จากผู้เช่าซื้อหลังจากประมูลขายรถยนต์แล้วเหลือภาระหนี้ต่ำกว่า 2,000 ดอลลาร์ หรือติดตามเฉพาะหนี้ส่วนที่เกิน 2,000 ดอลลาร์ เพื่อไม่ให้เป็นการผลักภาระค่าใช้จ่ายไปยังผู้เช่าซื้อรถยนต์ทั้งหมด และเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ที่สูงเกินสมควร

ผู้วิจัยเห็นว่า ควรเพิ่มเติมแนวปฏิบัติในการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการติดตามทวงถามหนี้เมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดสัญญาในประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.2561 ของประเทศไทย ให้เหมือนกับมาตรการการเก็บค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ของประเทศสหรัฐอเมริกา

บทที่ 4
แนวทางในการกำหนดและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครอง และให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้

ปัจจุบันกฎหมายให้ความสำคัญและรองรับสิทธิในเสรีภาพและชื่อเสียง โดยรัฐมีหน้าที่ป้องกันไม่ให้ประชาชนถูกลิดรอนเสรีภาพในการตัดสินใจที่จะกระทำการใดๆ ด้วยตนเองโดนไม่ถูกบังคับ ขู่เข็ญ หรือโดยไม่สมัครใจ ส่วนในด้านชื่อเสียงนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าสิทธิในชีวิต ร่างกาย และเสรีภาพ เนื่องจากเป็นบ่อเกิดแห่งเกียรติยศ ศักดิ์ศรีและความไว้เนื้อเชื่อใจกัน ทั้งยังเป็นที่มาของทรัพย์สินเงินทอง และทางในการประกอบอาชีพของบุคคลอีกด้วย ดังนั้น รัฐจึงจำเป็นต้องมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิในเสรีภาพและสิทธิในชื่อเสียงของบุคคล เพื่อไม่ให้ถูกทำลายหรือทำให้เสียหายไปได้

จากการศึกษาที่ผ่านทำให้ทราบว่า ประเทศไทยมีบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้อยู่ในกฎหมายหลายฉบับ โดยมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติให้ความคุ้มครองไว้เป็นหลักการทั่วไป และมีกฎหมายลำดับรองต่างๆ บัญญัติไว้ ทั้งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 รวมทั้งประกาศต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ทั้งนี้บทบัญญัติที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายฉบับต่างๆ ยังไม่เพียงพอกับการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้ และยังไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายฉบับใดที่เข้ามากำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์โดยตรง ตั้งแต่การติดตามทวงถามหนี้เมื่อผิดนัดชำระค่างวดเช่าซื้อ การติดตามและกลับเข้าครอบครองรถยนต์คืนจากผู้เช่าซื้อ และการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่างๆ จากการติดตามทวงถามหนี้

ดังนั้น ในการกำหนดแนวทางและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้อย่างแท้จริง จำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้บทบัญญัติเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ในปัจจุบัน และนำมาตรการทางกฎหมายอื่นๆ มาบังคับใช้เพิ่มเติม เพื่อคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ด้วยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยเจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์หรือตัวแทนผู้ได้รับมอบอำนาจจากธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อ และเพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ ให้การติดตามทวงถามหนี้สร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์ โดยการนี้ ผู้วิจัยขอสรุปแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้ ดังนี้

4.1 แนวทางในการบังคับใช้มาตรการติดตามทวงถามหนี้

ในการติดตามทวงถามหนี้เมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระนั้น กฎหมายหลักที่เข้ามาให้ความคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์ คือ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 ซึ่งมีกำหนดวิธีการในการทวงถามหนี้ เรื่อง

การติดต่อบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ลูกหนี้ ต้องไม่ทวงหนี้กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ลูกหนี้หรือคนที่ลูกหนี้ระบุไว้ เพราะฉะนั้นหากติดต่อกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ลูกหนี้ทำได้แค่เพียงสอบถาม ยืนยันสถานที่ติดต่อกับลูกหนี้ โดยการติดต่อนั้น ผู้ทวงถามหนี้จะต้องแสดงตนและแสดงเจตนาว่าจะติดต่อเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้เท่านั้น และก็ต้องไม่เปิดเผยความเป็นหนี้ของลูกหนี้ ไม่ใช้ภาษา สัญลักษณ์ ชื่อธุรกิจบนซองจดหมาย ที่เห็นแล้วทำให้รู้ทันทีว่าติดต่อมาเพื่อทวงหนี้ รวมไปถึงต้องไม่ทำให้เข้าใจผิด เพื่อให้ได้ข้อมูลของลูกหนี้ นอกจากนี้ ผู้ทวงถามหนี้จะติดต่อกับลูกหนี้ได้ในวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา 8.00-20.00 นาฬิกา และในวันหยุดราชการเวลา 8.00-18.00 นาฬิกา และทวงถามหนี้ได้ไม่เกิน 1 ครั้งต่อวัน

ส่วนข้อห้ามในการทวงถามหนี้ พระราชบัญญัติสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ

ลักษณะแรกคือ การไม่ทวงหนี้โดยใช้ความรุนแรง คือ การกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกาย ทรัพย์สิน ชื่อเสียงของลูกหนี้หรือบุคคลอื่น โดยการใช้วาจา ภาษาที่ไม่สุภาพ ดูหมิ่นศักดิ์ศรีของลูกหนี้หรือบุคคลอื่น การทวงถามหนี้ในลักษณะนี้ นอกจากทำให้เสียหายแก่ร่างกาย ทรัพย์สินแล้ว ยังเป็นการประจานลูกหนี้ให้ได้รับความอับอาย อันเป็นการกระทบสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

ลักษณะที่สองก็คือ การทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด ก็เป็นการใช้วิธีหลอกลวงลูกหนี้ เช่น การใช้เครื่องหมาย คำพูดที่ทำให้คิดหรือเข้าใจได้ว่าเป็นการกระทำของศาล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นการกระทำของทนายความหรือสำนักกฎหมาย หรือแสดงข้อความว่า ถ้าไม่ชำระหนี้จะถูกดำเนินคดี ทั้งที่ความจริงแล้วอาจยังไม่ถึงขั้นตอนที่กระทำได้ หรือว่าเป็นการแสดงออกที่ทำให้เข้าใจได้ว่า ผู้ทวงถามหนี้เป็นตัวแทนที่มาจากบริษัทข้อมูลเครดิต ฯลฯ ก็จะเข้าลักษณะการทวงถามหนี้ที่เป็นเท็จ

กฎหมายฉบับนี้มีบทบาทอย่างมากในการช่วยคุ้มครองลูกหนี้จากการติดตามทวงถามหนี้และสามารถบังคับใช้เป็นหลักสำคัญต่อไปได้ แต่ในเรื่องของช่วงเวลาและจำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้ยังไม่มีความยืดหยุ่นและชัดเจนในทางปฏิบัติเท่าที่ควร ทำให้เกิดข้อร้องเรียนจากผู้เช่าซื้อรถยนต์ในฐานะลูกหนี้ เนื่องมาจากช่วงเวลาดังกล่าวอาจเป็นช่วงเวลาส่วนตัวของลูกหนี้หรือเป็นช่วงเวลาที่ลูกหนี้ไม่สะดวกในการเจรจาหนี้ ดังนั้น ผู้ทวงถามหนี้ควรคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวของลูกหนี้ให้มากขึ้น เพื่อไม่ให้เป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัวของลูกหนี้

ควรเสนอพิจารณาปรับเวลาในการติดต่อทวงถามหนี้ ในพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 9(2) โดยกำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ติดต่อทวงถามหนี้ได้ในวันธรรมดาและเสาร์อาทิตย์ เวลา 9.00-17.00 นาฬิกาเท่านั้น และห้ามทำการติดต่อทวงถามหนี้ในวันหยุดนักขัตฤกษ์ ทั้งนี้ เวลาในการทวงถามหนี้ควรมีความยืดหยุ่น โดยลูกหนี้สามารถแจ้งความประสงค์ช่วงเวลาที่ลูกหนี้สะดวกให้ทำการติดต่อเพื่อทวงถามหนี้ได้นอกเหนือจากช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อให้ลูกหนี้ได้รับความคุ้มครองจากการติดตามทวงถามหนี้ รวมทั้งผู้ทวงถามหนี้ยังสามารถจัดสรรเวลาในการติดตามทวงถามหนี้ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ ควรนำมาตรการในการติดตามทวงถามหนี้ของประเทศสหรัฐอเมริกามาบังคับใช้ ให้ช่วงเวลาในติดต่อเพื่อทวงถามหนี้มีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดหลักเงื่อนไขการรับรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ของผู้ติดตามทวงถามหนี้เป็นสำคัญ เพื่อเป็นข้อปฏิบัติการทวงถามหนี้ที่ใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ ไม่เป็นการสร้างภาระให้ผู้ติดตามทวงหนี้จนมากเกินไป สามารถติดต่อทวงถามหนี้ได้ในช่วงเวลาที่ลูกหนี้สะดวก เพื่อหลีกเลี่ยงการละเมิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของลูกหนี้เกินสมควร และจะได้ไม่เป็นช่องทางให้ลูกหนี้หลีกเลี่ยงการชำระหนี้ได้ และ ให้มีการชะลอการติดตามทวงถามหนี้แบบ “ชั่วคราว” หากลูกหนี้มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับหนังสือแจ้งให้ชำระหนี้ ผู้ติดตามทวงถามหนี้ควรตรวจสอบความถูกต้องอย่างรวดเร็วและหยุดการติดต่อกับลูกหนี้ เพื่อติดตามทวงถามหนี้ชั่วคราวจนกว่าจะดำเนินการตรวจสอบเสร็จสิ้น หรือได้ส่งเอกสารเพิ่มเติมให้แก่ลูกหนี้เรียบร้อยแล้ว จึงจะสามารถติดต่อทวงถามหนี้กับลูกหนี้ต่อไปได้ภายใต้แนวปฏิบัติของธนาคารแห่งประเทศไทยและพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

4.2 แนวทางในการบังคับใช้มาตรการติดตามและกลับเข้าครอบครองรถยนต์คืนจากผู้เช่าซื้อ

การติดตามยึดรถยนต์คันที่เช่าซื้อคืนจากผู้เช่าซื้อ สำหรับประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายฉบับใดกำหนดแนวทางปฏิบัติการยึดรถยนต์ออกมาบังคับใช้โดยเฉพาะ แต่จากการศึกษาข้อร้องเรียนของผู้เช่าซื้อรถยนต์ในประเทศไทย พบว่า การเข้าครอบครองรถยนต์โดยเจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์หรือตัวแทนผู้ได้รับมอบอำนาจจากธนาคารพาณิชย์ในลักษณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย มีลักษณะดังเช่น การบิดเบือนข้อเท็จจริง ข่มขู่ บังคับ หลอกลวง แจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จเพื่อให้ได้มาซึ่งรถยนต์คันที่เช่าซื้อ เป็นต้น

จึงเห็นควรนำแนวปฏิบัติของประเทศสหรัฐอเมริกามาบังคับใช้ ด้วยการกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนไว้ในประกาศของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์ คือ ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.2561 โดยเน้นว่าการดำเนินการยึดรถยนต์คันเช่าซื้อคืนจะต้องกระทำด้วยวิธีที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม เช่น ทำร้ายร่างกาย ข่มขู่ บังคับ หลอกลวง บิดเบือนข้อเท็จจริง แจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จ เป็นต้น รวมถึงไม่ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพและสิทธิส่วนบุคคลของผู้เช่าซื้อรถยนต์ เช่น การใช้กุญแจสำรอง การนำรถยนต์ออกจากโรงรถที่ปิดอยู่โดยไม่ได้รับอนุญาต การเข้ายึดรถยนต์ในสถานการณ์ฉุกเฉินอันเป็นอันตรายร้ายแรงต่อชีวิต ทรัพย์สินของผู้เช่าซื้อรถยนต์หรือบุคคลอื่น เป็นต้น

ทั้งนี้ หากมีการติดตามทวงถามหนี้ในลักษณะที่ไม่เหมาะสม และติดตามรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนด้วยวิธีการที่ไม่ชอบตามกฎหมายในลักษณะข่มขู่ ใช้กำลังประทุษร้ายต่อร่างกาย ชีวิต หรือทรัพย์สิน ต่อบุคคลที่ครอบครองรถยนต์ที่อยู่ในระหว่างเช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อรถยนต์สามารถใช้สิทธิดำเนินคดีในทางแพ่งตามกฎหมายลักษณะละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420, 421 และการเรียกค่าเสียหายตามมาตรา 438 หรือใช้สิทธิดำเนินคดีในทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นมาตรการเพิ่มเติม โดยขึ้นอยู่กับลักษณะการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

4.3 แนวทางในการบังคับใช้มาตรการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่างๆ จากการติดตามทวงถามหนี้

ในการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ที่เกี่ยวเนื่องด้วยการที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อหรือการกลับเข้าครอบครองรถยนต์ที่เช่าซื้อของผู้ให้เช่าซื้อ เนื่องจากมีการบอกเลิกสัญญา แม้ว่าผู้เช่าซื้อจะเป็นฝ่ายผิดสัญญาก็ตาม แต่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคและธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีประกาศเพื่อให้ความคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์ คือ ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561 และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 80/2551 เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยส่วนลด ค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์หรือผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์เรียกเก็บค่าใช้จ่ายได้เพียงเท่าที่ได้ใช้จ่ายไปจริงโดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

จะเห็นได้ว่าการประกาศทั้งสองฉบับนี้สามารถบังคับใช้ต่อไปได้ แต่ควรแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความชัดเจน เนื่องจากตาม “ความประหยัด ความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร” สามารถพิสูจน์ในทางปฏิบัติได้ค่อนข้างยาก ทำให้เกิดข้อร้องเรียนจากผู้เช่าซื้อรถยนต์ว่ามีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

จึงเห็นควรนำมาตรการช่วยเหลือผู้เช่าซื้อรถยนต์ในเรื่องของการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายของประเทศสหรัฐอเมริกามาบังคับใช้ โดยเพิ่มเติมแนวปฏิบัติในการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการติดตามทวงถามหนี้เมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดสัญญาในประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.2561 โดยเพิ่มเติมดังนี้

(1) กำหนดระยะเวลาผ่อนผันแก่ลูกหนี้ในการชำระเงิน โดยไม่เก็บค่าธรรมเนียมค่าติดตามทวงถามหนี้จนกว่าการชำระเงินจะล่าช้าอย่างน้อย 10 วัน และการกำหนดค่าติดตามทวงถามหนี้ ควรแยกอัตราค่าทวงถามหนี้สำหรับสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์เป็นกรณีเฉพาะ เนื่องจากมีลักษณะการทวงถามหนี้และต้นทุนที่แตกต่างจากสินเชื่อประเภทอื่น ทั้งด้านมูลหนี้และประเภทสินค้า

(2) กำหนดอัตราเพดานสูงสุดของค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ที่เรียกเก็บได้

(3) กำหนดส่วนต่างของผลขาดทุนหลังขายรถที่จะไม่เรียกเก็บจากผู้เช่าซื้ออีก โดยต้องมีการพิจารณาอัตราส่วนต่างของผลขาดทุนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อปรับให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ค่าครองชีพและสภาพสังคมในปัจจุบัน

ทั้งนี้ หากมีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่ตรงกับหลักเกณฑ์ที่กำหนด ผู้เช่าซื้อรถยนต์สามารถร้องเรียนกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคและธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคและธนาคารแห่งประเทศไทยหามาตรการลงโทษกับธนาคารพาณิชย์หรือผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ต่อไป

4.4 แนวทางในการบังคับใช้มาตรการการดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาอย่างเข้มงวดและเด็ดขาดสำหรับกรณีการทวงถามหนี้และการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนโดยพฤติการณ์ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการทวงถามหนี้และการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนโดยพฤติการณ์ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายโดยเฉพาะ ทำให้เมื่อผู้เช่าซื้อรถยนต์เกิดปัญหาจึงต้องอาศัยหลักกฎหมายทั่วไป ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด และประมวลกฎหมายอาญา เพื่อใช้สิทธิในการดำเนินคดีทางแพ่งและดำเนินคดีทางอาญา

จากการศึกษาพบว่า ผู้เช่าซื้อรถยนต์ในฐานะผู้บริโภคมีสิทธิดำเนินคดีในทางแพ่ง ที่จะเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดจากการละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ซึ่งกำหนดให้ผู้เช่าซื้อมีสิทธิดำเนินคดีละเมิดได้ หากได้รับความเสียหายจากการทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสม เช่น ใช้วาจาหยาบคาย ดูหมิ่น ข่มขู่ ด่าทอ สร้างความอับอาย สร้างความรำคาญ เป็นต้น และจากการถูกยึดรถยนต์คันเช่าซื้อคืนในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม เช่น การเข้ายึดรถยนต์ในสถานการณ์ฉุกเฉินอันเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน การนำรถยนต์ออกจากโรงรถที่ปิดอยู่ของผู้เช่าซื้อโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น นอกจากเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 ซึ่งผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องได้รับบทลงโทษทางปกครองและบทลงโทษทางอาญาตามกฎหมายทวงถามหนี้แล้ว ผู้เช่าซื้อยังสามารถใช้สิทธิตามกฎหมายดำเนินคดีละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 แก่ผู้ติดตามทวงถามหนี้ได้ ซึ่งผู้เช่าซื้อรถยนต์มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ทำละเมิดนั้นชดใช้ค่าเสียหายจากการละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 จึงนับได้ว่าเป็นบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์ประการหนึ่ง

นอกจากนี้ใช้สิทธิดำเนินคดีในทางแพ่งตามกฎหมายลักษณะละเมิดแล้ว ผู้เช่าซื้อยังสามารถใช้สิทธิดำเนินคดีในทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา ในฐานความผิดต่างๆ โดยขึ้นอยู่กับลักษณะการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นความผิดต่อเสรีภาพ(มาตรา 309) ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์(มาตรา 337) ความผิดฐานรีดเอาทรัพย์(มาตรา 388) ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย(มาตรา 295) และความผิดฐานฉ้อโกง(มาตรา 341)

ทั้งนี้ การใช้สิทธิทางกฎหมายในการดำเนินคดีทางแพ่งและดำเนินคดีทางอาญาของผู้เช่าซื้อนั้น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ต้องมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง เข้มงวดและรวดเร็ว โดยเฉพาะเมื่อผู้เช่าซื้อรถยนต์อ้างใช้สิทธิดังกล่าว โดยจะต้องเรียกให้คู่กรณีมาเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อยุติข้อพิพาทและชดใช้ค่าเสียหายได้ ซึ่งหากไม่สามารถเจรจาไกล่เกลี่ยกันได้ ทางคณะกรรมการผู้บริโภคก็มีอำนาจในการดำเนินคดีแทนผู้เช่าซื้อรถยนต์ในฐานะผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ให้อำนาจคณะกรรมการดำเนินคดีแทนผู้บริโภค โดยผู้เช่าซื้อรถยนต์ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

นอกเหนือจากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้เช่าซื้อสามารถอ้างสิทธิทางกฎหมายเพื่อดำเนินคดีทางแพ่งและดำเนินคดีทางอาญาได้ผ่านองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ อย่างสภาทนายความ ซึ่งมีบทบาทให้การช่วยเหลือประชาชนในด้านกฎหมาย และคุ้มครองสิทธิแก่ประชาชนผู้ได้รับความเสียหายการทวงถามหนี้ที่ผิดกฎหมาย ถูกข่มขู่ หรือทำร้ายร่างกาย โดยไม่มีค่าใช้จ่ายเช่นกัน เนื่องจากหน่วยงานเหล่านี้ล้วนมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องให้ความคุ้มครองแก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์ที่ถูกกระทำโดยพฤติการณ์ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัจจุบันมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้บังคับใช้ แต่ยังมีผู้เช่าซื้อรถยนต์ในฐานะลูกหนี้จำนวนมากที่ได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรมและสร้างปัญหาให้กับสังคม ซึ่งการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรมนี้ หมายถึง การติดตามทวงถามหนี้ในลักษณะที่ไม่เหมาะสมและไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นวิธีการที่ไม่มีสิทธิหรือไม่มีอำนาจที่กระทำได้หรือกฎหมายให้สิทธิและอำนาจให้กระทำได้ แต่กระทำไปเกินสมควรหรือเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ไม่ว่าจะเป็นวิธีการข่มขู่ คุกคาม บีบบังคับลูกหนี้ด้วยวิธีการต่างๆ ให้ชำระหนี้ หรือส่งมอบรถยนต์คืน

โดยส่วนใหญ่ผู้เช่าซื้อรถยนต์ที่ตกเป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้นั้น ไม่ได้มีเจตนาหรือตั้งใจที่จะไม่ชำระหนี้คืนแก่ธนาคารพาณิชย์ แต่เนื่องจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่มีความไม่แน่นอน ปัญหาความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศ และผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาด ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ทำให้ผู้เช่าซื้อรถยนต์ส่วนใหญ่มีความสามารถในการชำระหนี้ที่ลดลง แต่ก็ไม่ใช่เหตุผลที่ผู้ติดตามทวงถามหนี้ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์หรือตัวแทนผู้ที่ได้รับมอบหมายจากธนาคารจะใช้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับลูกหนี้ได้ ดังนั้น รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามาปกป้อง ดูแลและแก้ไข โดยนำมามาตรการกฎหมายอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ เพื่อคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในสังคมต่อไป

จากการศึกษา ประเทศไทยมีมาตรการการติดตามทวงถามหนี้ คือ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวบัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันและแก้ไขการทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรมต่อลูกหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม การคุกคาม ข่เข็ญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง ถือเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จ และการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ลูกหนี้และบุคคลอื่น โดยกำหนดข้อปฏิบัติและข้อห้ามไว้หลายลักษณะ เช่น มาตรา 9 กำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ต้องทวงถามหนี้ด้วยวิธีการ สถานที่ และเวลาที่กฎหมายกำหนด, มาตรา 11 ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะข่มขู่ ใช้ความรุนแรง หรือการกระทำในลักษณะที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกาย ชื่อเสียง หรือทรัพย์สิน การใช้วาจาไม่สุภาพหรือดูหมิ่น แจ้งหรือเปิดเผยความเป็นหนี้ของลูกหนี้แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง, มาตรา 12 ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะเป็นเท็จหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด และมาตรา 13 ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม เรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายเกินกว่าอัตราที่กำหนด เสนอหรือจูงใจให้ลูกหนี้ออกเช็คทั้งที่รู้ว่าลูกหนี้อยู่ในฐานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ เป็นต้น และมีประกาศคณะกรรมการ

กำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง จำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้ โดยกำหนดความถี่ในการติดตามที่เหมาะสม คือ ทวงถามหนี้ได้ 1 ครั้งต่อวัน ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้นำข้อปฏิบัติข้างต้นนี้มาเป็นแนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้แก่สถาบันการเงินและธนาคารพาณิชย์

นอกจากนี้ยังมีประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดสิทธิของผู้ให้เช่าซื้อในการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ในกรณีผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อรายงวดสามงวดติดต่อกัน สิทธิในการกลับเข้าครองครองรถยนต์คันเช่าซื้อ และสามารถเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากการติดตามทวงถามหนี้และค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์จากผู้เช่าซื้อในกรณีผู้เช่าซื้อผิดสัญญา ในอัตราที่เหมาะสมและเป็นธรรมเท่านั้น ทั้งนี้เพียงเท่าที่ได้ใช้จ่ายจริงโดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ไว้โดยเฉพาะ คือ The Fair Debt Collection Practices Act of 1977 หรือ FDCPA มีเนื้อหาสาระการควบคุมการติดตามทวงหนี้ที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนผู้ที่ได้รับความคุ้มครอง ข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ ความรับผิดและการควบคุมโดยคณะกรรมการ ซึ่งกฎหมาย FDCPA ถูกควบคุมและบังคับใช้โดย Federal Trade Commission (คณะกรรมการการค้ากลาง) นอกจากนี้ FTC ยังกำหนดกฎเกณฑ์ในการยึดรถยนต์คันเช่าซื้อคืน เพื่อให้เป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการยึดรถยนต์ในประเทศสหรัฐอเมริกา

เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย พบประเด็นปัญหา 3 เรื่อง คือ

ประเด็นแรก ในเรื่องของการติดตามทวงถามหนี้ต่างมีหลักเกณฑ์เกี่ยวช่วงเวลาในการติดต่อลูกหนี้เหมือนกัน แต่กฎหมาย FDCPA ไม่ได้ยึดช่วงเวลาตามกฎหมายเป็นสำคัญ แต่นำหลักการรับรู้ของผู้ทวงถามหนี้เป็นสำคัญว่ารู้หรือมีเหตุอันควรรู้หรือไม่ว่าลูกหนี้สะดวกให้ติดต่อในเวลาใด ทำให้กฎหมาย FDCPA มีความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติมากกว่ากฎหมายไทย

ประเด็นที่สอง ในเรื่องของการติดตามยึดรถยนต์คืนจากผู้เช่าซื้อรถยนต์ ประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวปฏิบัติของ Federal Trade Commission ที่เน้นว่าการดำเนินการยึดรถยนต์คันที่เช่าซื้อคืนจะต้องการทำด้วยวิธีการที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและไม่ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้เช่าซื้อรถยนต์ เช่น ไม่ใช้กำลังทำร้ายร่างกาย บังคับ ข่มขู่ เพื่อให้ได้มาซึ่งรถยนต์คันเช่าซื้อ ไม่นำรถยนต์ออกจากโรงรถที่ปิดอยู่ของผู้เช่าซื้อโดยที่ไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยมีหลักเกณฑ์กำหนดเพียงว่าเมื่อใดผู้ให้เช่าซื้อจะสามารถใช้สิทธิหรืออำนาจตามกฎหมายในการกลับเข้าครอบครองรถยนต์ได้

ประเด็นที่สาม ในเรื่องของภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการติดตามทวงถามหนี้เมื่อผู้เช่าซื้อผิดสัญญา ประเทศสหรัฐอเมริกามีการผ่อนผันระยะเวลาในการชำระเงินแก่ลูกหนี้ กำหนดจำนวนเพดานสูงสุดของค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ และมีการยุติการทวงถามหนี้จากผู้เช่าซื้อหลังจากประมูลขายรถยนต์แล้วเหลือภาระหนี้ต่ำ(Low Balance) ซึ่งประเทศไทยไม่ได้มีหลักเกณฑ์กำหนดในเรื่องการผ่อนผันระยะเวลาชำระ

หนี้ แต่เรียกเก็บค่าติดตามทวงถามหนี้ทันทีเมื่อครบกำหนดเวลาชำระ และไม่มีการกำหนดเพดานสูงสุดของค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ที่เรียกเก็บได้ แต่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายตามที่จ่ายจริง ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ยากในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ผู้ให้เช่าซื้อยังคงติดตามทวงถามหนี้ส่วนที่เหลือ พร้อมค่าธรรมเนียมต่างๆ หลังจากประมูลขายรถยนต์ แม้ว่าจะเหลือจำนวนเงินที่ค้างชำระน้อยมากก็ตาม

จากแนวปฏิบัติดังกล่าวทำให้กฎหมายและมาตรการของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ใช้คุ้มครองลูกหนี้จากการติดตามทวงถามหนี้และยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืน มีความเข้มแข็งและสามารถปฏิบัติได้จริง แตกต่างจากประเทศไทยที่ผู้เช่าซื้อรถยนต์ยังไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าที่ควร แม้ว่ากฎหมายที่มีอยู่จะสามารถบังคับใช้ต่อไปได้แต่ยังไม่สามารถให้ความคุ้มครองได้เพียงพอ เนื่องจากยังคงไม่มีความชัดเจนในการกำหนดข้อปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ทำให้ยังพบปัญหาเรื่องเวลาในการติดต่อและจำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้ที่ไม่มีความยืดหยุ่นและไม่สามารถใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ ปัญหาเรื่องการยึดรถยนต์คืนในลักษณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งยังไม่มีกฎหมายหรือประกาศฉบับใดกำหนดวิธีการหรือการกระทำใดบ้างที่เป็นการใช้สิทธิหรืออำนาจเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนด และปัญหาเรื่องการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายที่เกินสมควรจากผู้เช่าซื้อรถยนต์ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ให้สามารถคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสม เพื่อป้องกันการกระทำผิดที่เกิดจากการติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ และภาระค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

แม้ว่าการแก้ไขปัญหาการติดตามทวงถามหนี้เพื่อคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จะเป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ซึ่งต้นเหตุของปัญหาเกิดจากการขาดวินัยทางการเงินของประชาชนและสภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวในปัจจุบัน ประชาชนควรรักษาวินัยทางการเงินหรือมีความรู้ด้านการเงิน ไม่ก่อหนี้เกินความสามารถในการชำระหนี้ของตัวเอง และดำเนินชีวิตด้วยความพอเพียง ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุที่เกิดจากพฤติกรรมของคน ส่วนกฎหมายเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่ใช้บังคับและกำหนดมาตรฐานในการติดตามทวงถามหนี้ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งฝ่ายเจ้าหนี้และลูกหนี้ และทำให้ผู้เช่าซื้อรถยนต์ได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้บทบัญญัติของกฎหมายที่หน่วยงานภาครัฐบัญญัติขึ้นมีผลใช้บังคับอย่างมีประสิทธิภาพสมดังเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยเรื่องการทวงถามหนี้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ การยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืน และภาระค่าใช้จ่าย เพื่อคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์ ดังต่อไปนี้

1. ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ.2558

เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องเวลาในการติดต่อและจำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้ ควรเสนอพิจารณาปรับเวลาในการติดต่อทวงถามหนี้ ในพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 มาตรา 9(2) โดยกำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ติดต่อทวงถามหนี้ได้ในวันธรรมดาและเสาร์อาทิตย์ เวลา 9.00-17.00 นาฬิกา เท่านั้น และห้ามทำการติดต่อทวงถามหนี้ในวันหยุดนักขัตฤกษ์ นอกจากนี้เวลาในการทวงถามหนี้ควรมีความยืดหยุ่น โดยลูกหนี้สามารถแจ้งความประสงค์ช่วงเวลาที่ลูกหนี้สะดวกให้ทำการติดต่อเพื่อทวงถามหนี้ได้ จาก “หากไม่สามารถติดต่อตามเวลาดังกล่าวได้ หรือช่วงเวลาดังกล่าวไม่เหมาะสม ให้ติดต่อได้ในช่วงเวลาอื่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด” ควรระบุเพิ่มเติมลงไปว่า “หากไม่สามารถติดต่อตามเวลาดังกล่าวได้ หรือช่วงเวลาดังกล่าวไม่เหมาะสม ให้ติดต่อได้ในช่วงเวลาอื่นที่ลูกหนี้แจ้งสะดวกให้ติดต่อตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด”

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเข้าใจว่าการแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติมีขั้นตอนค่อนข้างยุ่งยากและใช้ระยะเวลานาน จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้เพิ่มเติม เพื่อให้ลูกหนี้ได้รับความคุ้มครองจากการติดตามทวงถามหนี้รวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งผู้ทวงถามหนี้ยังสามารถจัดสรรเวลาในการติดตามทวงถามหนี้ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และธนาคารพาณิชย์จะต้องกำหนดเป็นแนวปฏิบัติให้กับผู้ทวงถามหนี้ต่อไป

2. ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้

2.1 กำหนดวิธีปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ ข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ให้ชัดเจน ดังเช่นที่ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้วางแนวปฏิบัติไว้ใน Fair Debt Collection Practices Act of 1977 โดยเพิ่มเติมดังนี้

(1) การค้นหาข้อมูลลูกหนี้จากบุคคลอื่นและการติดต่อสื่อสาร ผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องแจ้งรายละเอียดของตนเองให้บุคคลนั้นทราบและจะต้องไม่ติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นใดเกิน 1 ครั้ง และในกรณีที่ลูกหนี้แต่งตั้งทนายความเป็นตัวแทนของลูกหนี้นั้น ผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องติดต่อกับทนายความของลูกหนี้เท่านั้น เว้นแต่มีความผิดพลาดในการติดต่อสื่อสารกับทนายความหรือได้รับอนุญาตจากลูกหนี้หรือได้รับอนุญาตจากศาลเท่านั้น

(2) การแจ้งชำระหนี้ ให้มีการชะลอการติดตามทวงถามหนี้แบบ “ชั่วคราว” หากลูกหนี้มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับหนังสือแจ้งให้ชำระหนี้ ผู้ติดตามทวงถามหนี้ควรตรวจสอบความถูกต้องอย่างรวดเร็วและหยุดการติดต่อกับลูกหนี้ชั่วคราว เพื่อติดตามทวงถามหนี้จนกว่าจะดำเนินการตรวจสอบเสร็จสิ้น จึงจะสามารถติดต่อทวงถามหนี้กับลูกหนี้ต่อไปได้ภายใต้แนวปฏิบัติของธนาคารแห่งประเทศไทยและพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

(3) การติดต่อสื่อสารในการติดตามทวงถามหนี้ ให้นำหลักเงื่อนไขการรับรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ของผู้ติดตามทวงถามหนี้เหมือนกับกฎหมาย FDCPA มาปรับใช้ เพื่อเป็นข้อปฏิบัติการทวงถามหนี้ที่ปฏิบัติได้จริง ไม่เป็นการสร้างภาระให้ผู้ติดตามทวงหนี้จนมากเกินไป สามารถติดต่อทวงถามหนี้ได้ในช่วงเวลาที่ลูกหนี้สะดวก เพื่อหลีกเลี่ยงการละเมิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของลูกหนี้เกินสมควร และจะได้ไม่เป็นช่องทางให้ลูกหนี้หลีกเลี่ยงการชำระหนี้ได้

2.2 บทลงโทษ ให้นำมาตรการการดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญามาบังคับใช้อย่างเข้มงวดและเด็ดขาดในการดำเนินคดีเพื่อเอาผิดกับพฤติการณ์ทวงถามหนี้ที่ไม่ชอบ รวมทั้งการติดตามยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนด้วยวิธีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ภายใต้กฎหมายไทยที่มีอยู่ คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด และประมวลกฎหมายอาญา รวมทั้งเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการใช้สิทธิเรียกร้องในส่วนค่าเสียหายทางจิตใจอย่างชัดเจน เนื่องจากผู้เช่าซื้อรถยนต์ที่ประสบกับปัญหาการติดตามทวงถามหนี้และการยึดรถยนต์ในลักษณะที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ล้วนได้รับความกดดัน ความลำบากใจ ความเศร้าโศกทางอารมณ์เป็นอย่างมาก สมควรที่จะได้รับการเยียวยา

3. ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.2561

3.1 เรื่องการยึดรถยนต์คันเช่าซื้อคืน ควรเพิ่มเติมแนวปฏิบัติในการดำเนินการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนพร้อมยกตัวอย่างการกระทำในลักษณะที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยเพิ่มเติมดังนี้

(1) การยึดรถยนต์ในลักษณะที่เป็นการใช้สิทธิหรืออำนาจเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนด เช่น ใช้กำลังทำร้ายร่างกาย ข่มขู่ บังคับ หลอกลวง บิดเบือนข้อเท็จจริง แจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จเพื่อให้ได้มาซึ่งรถยนต์คันที่เช่าซื้อ เป็นต้น หรือ

(2) การยึดรถยนต์โดยละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้เช่าซื้อรถยนต์อย่างร้ายแรง เช่น การใช้กุญแจสำรอง การเข้ายึดรถยนต์ในสถานการณ์ฉุกเฉินที่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อชีวิต ทรัพย์สินของผู้เช่าซื้อรถยนต์หรือบุคคลอื่น เป็นต้น

3.2 เรื่องภาระค่าใช้จ่าย ควรแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความชัดเจน เนื่องจากตาม “ความประหยัด ความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร” สามารถพิสูจน์ในทางปฏิบัติได้ค่อนข้างยาก ทำให้เกิดข้อร้องเรียนจากผู้เช่าซื้อรถยนต์ในฐานะลูกหนี้ว่ามีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเกินสมควร ดังนั้น เห็นควรเสนอให้เพิ่มเติมแนวปฏิบัติในการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการติดตามทวงถามหนี้เมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดสัญญา โดยเพิ่มเติมดังนี้

(1) กำหนดระยะเวลาผ่อนผันแก่ลูกหนี้ในการชำระเงิน โดยไม่เก็บค่าธรรมเนียมค่าติดตามทวงถามหนี้จนกว่าการชำระเงินจะล่าช้าอย่างน้อย 10 วัน และการกำหนดค่าติดตามทวงถาม

หนี้ ควรแยกอัตราค่าทวงถามหนี้สำหรับสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์เป็นกรณีเฉพาะ เนื่องจากมีลักษณะการทวงถามหนี้และต้นทุนที่แตกต่างจากสินเชื่อประเภทอื่น ทั้งด้านมูลหนี้และประเภทสินค้า

(2) กำหนดอัตราเพดานสูงสุดของค่าใช้จ่ายในการยึดรถยนต์ที่เรียกเก็บได้

(3) กำหนดส่วนต่างของผลขาดทุนหลังขายรถที่จะไม่เรียกเก็บจากผู้เช่าซื้ออีก โดยต้องมีการพิจารณาอัตราส่วนต่างของผลขาดทุนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อปรับให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ค่าครองชีพและสภาพสังคมในปัจจุบัน

4. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ต้องเข้าไปมีบทบาทอย่างจริงจัง เข้มงวด รวดเร็ว หากทราบข้อร้องเรียนจากผู้เช่าซื้อรถยนต์ซึ่งเป็นผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีอ้างสิทธิของผู้ให้เช่าซื้อในการติดตามรถยนต์คันที่เช่าซื้อคืนโดยวิธีการที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้ข้อสัญญาเช่าซื้อที่จัดทำขึ้นให้เป็นแนวทางเดียวกับข้อสัญญาเช่าซื้อที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาได้ประกาศบังคับใช้

5. หน่วยงานภาครัฐไม่ว่าจะเป็นฝ่ายกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ควรจะต้องดำเนินการอย่างเข้มงวด เด็ดขาด แก่ธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทในเครือของธนาคารพาณิชย์ที่มีพฤติการณ์ในการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่ถูกต้อง เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติกฎหมายและแนวปฏิบัติที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามในส่วนที่เกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้

ทั้งนี้ จากการศึกษาวิจัยและการนำเสนอข้อเสนอแนะในการให้ความคุ้มครองผู้เช่าซื้อรถยนต์จากการติดตามทวงถามหนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักเกณฑ์มาตรการทางกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกามาปรับใช้ในการเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ.2558, ประกาศคณะกรรมการทวงถามหนี้ และประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.2561 เพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้กฎหมายคุ้มครองคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน อันถือเป็นสิทธิของคู่สัญญาตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะนิติกรรมสัญญาและลักษณะเช่าซื้อ และลดปัญหาการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสม เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนในสังคมต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

คณพล จันทร์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2563)

คณพล จันทร์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2563)

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค, (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2543)

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, กฎหมายเบื้องต้นทางธุรกิจ, พิมพ์ครั้งที่ 17, (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2561)

ไผทชิต เอกจริยกร, คำอธิบายเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ, พิมพ์ครั้งที่ 22, (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2563)

ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, คำอธิบายนิติกรรมสัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 22, (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2561)

สมศักดิ์ เอี่ยวพลับใหญ่, คดีเช่าซื้อ, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2563)

สำเรียง เมฆเกรียงไกร, คำอธิบายกฎหมายเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ ลีสซิ่ง, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2560)

วิทยานิพนธ์

กัญญัฎฐ์ วิเศษสิงห์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้กู้ยืมเงินนอกระบบ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปรีดีพนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2560.

ธีรารัตน์ บุตรโพธิ์, มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้ติดตามทวงถามหนี้, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

ออนไลน์

ดร.โสมรัศมิ์ จันทรัตน์, อัจจนา ล่ำซำ, ดร.ลัทธพร รัตนวรารักษ์, ณรงค์ฤทธิ์ อดุลย์ฐานานุศักดิ์, ปัณณธร ธนัพประภัศร์ และดร.ณภัทร จาตุศรีพิทักษ์, เจาะความท้าทายใหม่ของหนี้ครัวเรือนไทยในวิกฤติโควิด-19 จากข้อมูลสินเชื่อที่เข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือ.[ออนไลน์], 11 มกราคม 2564, แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Symposium_08Sep2020.aspx

ดวงพร เพชรคง, กฎหมายการทวงถามหนี้:ความเป็นธรรมของลูกหนี้.[ออนไลน์], 20 กุมภาพันธ์ 2564, แหล่งที่มา https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1708

ไทยพีบีเอส, "ทวงหนี้" ได้วันละครั้ง ลูกหนี้อ่านไลน์ไม่ตอบถือว่ารับทราบ. [ออนไลน์], 8 กุมภาพันธ์ 2564, แหล่งที่มา https://news.thaipbs.or.th/content/284508

ธนาคารแห่งประเทศไทย, ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนและองค์ประกอบที่ปรับฤดูกาล. [ออนไลน์], 3 มกราคม 2564, แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/App/BTWS_STAT/statistics/ReportPage.aspx?reportID=827

ธนาคารแห่งประเทศไทย, อัตราค่าธรรมเนียมเปรียบเทียบสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และจักรยานยนต์. [ออนไลน์], 15 มีนาคม 2564, แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/app/feerate/internal.aspx?PageNo=26

บริษัท อิออน ธนสินทรัพย์ (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน), ผลเสียจากการผิดนัดชำระหนี้. [ออนไลน์], 3 มกราคม 2564, แหล่งที่มา https://www.aeon.co.th/aeon/tips-tricks/tips-tricks-detail-18

พรพรรณ ญาตินิยม, สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวกับรถยนต์ในระหว่างผ่อนส่งไฟแนนซ์. [ออนไลน์], 11 มกราคม 2564, แหล่งที่มา https://lawman.in.th/สิทธิและหน้าที่ตามกฎหม/

วิกิพีเดีย, สัญญาต้องเป็นสัญญา.[ออนไลน์], 25 มกราคม 2564, แหล่งที่มา https://th.wikipedia.org/wiki/สัญญาต้องเป็นสัญญา

สำนักการสอบสวนและนิติการ กระทรวงมหาดไทย, คู่มือสำหรับผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้. [ออนไลน์], 20 กุมภาพันธ์ 2564, แหล่งที่มา https://multi.dopa.go.th/ilab/news/cate8/view47

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวคิดพื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. .... [ออนไลน์], 20 กุมภาพันธ์ 2564, แหล่งที่มา http://web.krisdika.go.th/data/activity/act338.pdf

หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, ลิสซิ่งป่วน รื้อใหญ่ค่าทวงหนี้ ธปท.เคาะโทรคิด 100 บาทลงพื้นที่ 500 บาท. [ออนไลน์], 5 เมษายน 2564, แหล่งที่มา https://www.thansettakij.com/content/money_market/444395

Commonwealth of Massachusetts, What to know if your car is repossessed [Online], 27 March 2021, From https://www.mass.gov/service-details/what-to-know-if-your-car-is-repossessed

Dale Smith, Millions cannot pay their car loans. Here is what to do if you are one of them [Online], 3 April 2021, From https://www.cnet.com/personal-finance/your-money/millions-cant-pay-their-car-loans-heres-what-to-do-if-youre-one-of-them/

Federal Trade Commission, Vehicle Repossession: Personal Property in the Vehicle [Online] , 26 March 2 021, From https://www.consumer.ftc.gov/articles/0144-vehicle-repossession

Federal Trade Commission, Vehicle Repossession: Seizing the Vehicle [Online] , 26 March 2021, From https://www.consumer.ftc.gov/articles/0144-vehicle-repossession

Kait Scirri, Vehicle Repossession Laws by State: Breach of Peace & More Explained [Online], 27 March 2021, From https://firstquarterfinance.com/repossession-laws-by-state

Loren Eaton, How Much Are Repossession Fees? Storage, Lender Fees, etc [Online], 28 March 2021, From https://firstquarterfinance.com/how-much-are-repossession-fees/

Los Angeles Police Department. Repo Fee Revised: PAY YOUR VEHICLE REPOSSESSION FEE [Online], 28 March 2021, From https://www.lapdonline.org/repofee/content_basic_view/64244

Northwest Justice Project, Vehicle Repossession in the state of Washington [Online], 27 March 2021, From https://www.washingtonlawhelp.org/files/C9D2EA3F-0350-D9AF-ACAE-BF37E9BC9FFA/attachments/0265F6AB-0CC5-43E9-8596-F701BED7CFEB/0310en-vehicle-repossession.pdf

กฎหมายและเอกสารอื่นๆ

คณะกรรมการว่าด้วยสัญญา, ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.2561, ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2561

ธนาคารแห่งประเทศไทย, ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 01/2551 เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง, ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2551.

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย, ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส.23/2561 เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน, ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2561

สภาทนายความ. (2558). นายกสภาทนายความแจงแผนผังการทวงถามหนี้ตามกฎหมาย. สภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์, 3, 1-3.

The Fair Debt Collection Practices Act of 1977

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ตัวอย่างสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์

TISCO

สัญญาเลขที่
รับโอนจากสัญญาเลขที่

สัญญาเช่าซื้อ

สัญญาเช่าซื้อฉบับนี้ทำขึ้นที่ ธนาคาร ทิสโก้ จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ระหว่าง
ก. ธนาคาร ทิสโก้ จำกัด (มหาชน) สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 48/2 อาคารทิสโก้ทาวเวอร์ ชั้น 1 ถนนสาทรเหนือ แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร (ต่อไปจะเรียกว่า "เจ้าของ") กับ
ข.
ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน

(ต่อไปจะเรียกว่า "ผู้เช่าซื้อ")

เจ้าของตกลงให้เช่าซื้อ และผู้เช่าซื้อตกลงเช่าซื้อรถยนต์ รวมทั้งส่วนควบ เครื่องอุปกรณ์ สิ่งที่นำมาแทนของเดิม สิ่งต่อเติม หรือเพิ่มเติมรถยนต์ด้วย (ต่อไปจะเรียกรวมกันว่า "รถยนต์") ดังรายละเอียดที่ระบุไว้ในบัญชีรายการเช่าซื้อ

บัญชีรายการเช่าซื้อ

รายละเอียดของรถยนต์
ยี่ห้อ / รุ่น อายุการใช้งานจนถึงวันหมดสภาพ ปี
วันจดทะเบียน , แรงม้า / ซีซี, และรายละเอียดอื่นๆ เป็นไปตามรายละเอียดในใบคู่มือจดทะเบียน
หมายเลขทะเบียน
หมายเลขเครื่อง หมายเลขตัวรถ
สภาพรถยนต์ ระยะทางที่ใช้แล้ว
ภาระผูกพัน (ถ้ามี)

รายละเอียดของการเช่าซื้อและวิธีคำนวณค่าเช่าซื้อ
ราคาเงินสดของรถยนต์ บาท
เงินจอง บาท
เงินลงทุน (ราคาเงินสด+ค่าใช้จ่าย) บาท
หัก เงินชำระครั้งแรก (เงินดาวน์) บาท
คงเหลือเงินที่ต้องชำระถ้าซื้อเป็นเงินสด บาท
บวก ดอกเบี้ยเช่าซื้อ (Flat Rate) % ต่อปี เป็นเวลา เดือน
[( ) x (%) x (____)] บาท
12
ราคาเช่าซื้อทั้งหมด บาท
หาร ระยะเวลาเช่าซื้อ เดือน
ค่าเช่าซื้อที่ต้องชำระเป็นรายเดือน เดือนละ บาท
ภาษีมูลค่าเพิ่มของค่าเช่าซื้อ รายเดือน บาท
ค่าเช่าซื้อที่ต้องชำระทั้งสิ้นเดือนละ บาท
ต้องชำระทุกวันที่ ของเดือนปฏิทิน งวดแรกชำระวันที่
ภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ วันทำสัญญานี้เท่ากับร้อยละ
ดอกเบี้ยเช่าซื้อคำนวณจากเงินคงเหลือที่ต้องชำระถ้าซื้อเป็นเงินสดคงที่ตลอดอายุสัญญา
คิดเป็นอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Effective Rate) ร้อยละ ต่อปี

หมายเหตุ : ภาษีมูลค่าเพิ่มหมายถึง เงินภาษีซื้อที่ผู้เช่าซื้อจะต้องชำระเพิ่มเติมจากราคาเช่าซื้อตามอัตราที่กฎหมายกำหนด และให้เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามอัตราที่กฎหมายกำหนดในแต่ละขณะ

สัญญาเช่าซื้อนี้มี 6 (หก) หน้า ประกอบด้วยบัญชีรายการเช่าซื้อและข้อสัญญาเช่าซื้อท้ายสัญญาจำนวน 23 (ยี่สิบสาม) ข้อ ผู้เช่าซื้อได้อ่านและเข้าใจข้อความทั้งสิ้นโดยตลอดแล้ว จึงตกลงผูกพันตามรายละเอียดของสัญญาและข้อสัญญาที่ได้ระบุไว้ท้ายสัญญานี้ทุกประการ และเพื่อเป็นหลักฐานแห่งการนี้ จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน ณ วัน เดือน ปีตามที่ระบุข้างต้น

..... พยาน ..... ผู้เช่าซื้อ

..... พยาน ..... คู่สมรส / ผู้ปกครอง
(ชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจง) ( ) ผู้ให้ความยินยอม

..... พยาน โดย ..... เจ้าของ
ชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจง ธนาคาร ทิสโก้ จำกัด (มหาชน) LG

ข้อสัญญาเช่าซื้อ

1. เมื่อลงนามในสัญญาฉบับนี้ กรณีผู้เช่าซื้อได้จ่ายเงินชำระครั้งแรกตามที่ระบุไว้ในบัญชีรายการเช่าซื้อ ซึ่งเงินจำนวนนี้ให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของโดยเด็ดขาด กรณีผู้เช่าซื้อได้ชำระเงินจองกับผู้จำหน่าย ผู้เช่าซื้อรับรองว่าได้เรียกคืนจากผู้จำหน่ายและนำมารวมเป็นส่วนหนึ่งของเงินชำระครั้งแรกแล้ว (ถ้ามี) และหลังจากนั้นผู้เช่าซื้อจะต้องชำระค่าเช่าซื้อ และภาษีมูลค่าเพิ่มตามอัตราที่กฎหมายกำหนด ดังระบุไว้ในบัญชีรายการเช่าซื้อข้างต้นเป็นงวดรายเดือนตรงตามเวลาที่กำหนด โดยชำระในหรือก่อนวันที่กำหนดไว้ในบัญชีรายการเช่าซื้อ เพื่อให้เจ้าของได้รับชำระเงินค่าเช่าซื้อและภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังกล่าวภายในวันที่ถึงกำหนดชำระค่าเช่าซื้อในแต่ละงวด การชำระค่าเช่าซื้อและภาษีมูลค่าเพิ่มทุกจำนวนตรงตามเวลาถือเป็นสาระสำคัญของสัญญานี้ ฉะนั้นหากผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อและภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือเจ้าของไม่ได้รับค่าเช่าซื้อและ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ไม่ว่าจะเป็นผลมาจากขั้นตอนการเรียกเก็บเงินตามเช็คหรือการโอนเงินเข้าบัญชีก็ตาม ผู้เช่าซื้อจะต้องชำระเบี้ยปรับให้แก่เจ้าของในอัตราที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ 8 รวมทั้งชดใช้ค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายใดๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อโดยมิพักต้องให้เจ้าของทวงถามก่อน การที่ผู้เช่าซื้อเสียเบี้ยปรับให้เจ้าของดังกล่าวนี้จะไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของเจ้าของในอันที่จะดำเนินการอื่นใดตามสัญญาฉบับนี้

2. เงินจำนวนใดๆ ที่เจ้าของได้รับจากผู้เช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อตกลงยินยอมให้เจ้าของมีสิทธิจัดสรรเป็นการใช้เงินค่าภาษีมูลค่าเพิ่มและหรือค่าปรับที่ค้างชำระก่อน (ถ้ามี) หรือค่าติดตามทวงถามหนี้ และหรือชำระเงินใดๆ ซึ่งผู้เช่าซื้อมีหน้าที่จะต้องชำระตามสัญญานี้ ทั้งนี้ไม่ว่าเจ้าของจะได้ชำระแทนผู้เช่าซื้อไปก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม และค่าเช่าซื้อที่ชำระตามสัญญานี้จะต้องใช้ชำระบรรดาเงินค่าเช่าซื้องวดที่ค้างชำระอยู่ก่อนที่สุดและนานที่สุดที่ผู้เช่าซื้อค้างชำระเจ้าของอยู่

ในกรณีที่เจ้าของประสงค์จะนำเงินค่างวดเช่าซื้อในงวดใดๆ มาหักชำระเป็นค่าใช้จ่ายที่เจ้าของเรียกเก็บได้ซึ่งผู้เช่าซื้อต้องชำระในแต่ละงวด ค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อ ค่าเบี้ยปรับชำระค่างวดล่าช้าหรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่ผู้เช่าซื้อมีหน้าที่จะต้องชำระตามสัญญานี้และเจ้าของได้ชำระแทนผู้เช่าซื้อไปก่อนแล้ว เจ้าของจะมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 7 (เจ็ด) วันก่อนวันครบกำหนดชำระของงวดดังกล่าว และในกรณีที่เจ้าของได้หักเงินค่างวดแล้ว เจ้าของจะแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้เช่าซื้อนำเงินในส่วนที่ขาดของค่างวดเช่าซื้อนั้น มาชำระให้ครบถ้วนภายใน 15 (สิบห้า) วันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือดังกล่าว หากผู้เช่าซื้อมิได้ชำระเงินส่วนที่ขาดให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดเฉพาะเงินค่างวดเช่าซื้อบางส่วนที่ยังมิได้ชำระนั้น

3. ผู้เช่าซื้อได้ตรวจสภาพ ความสมบูรณ์ ความเหมาะสมของลักษณะการใช้งาน คุณภาพ ของรถยนต์เป็นที่เรียบร้อยดีแล้ว เห็นว่าเหมาะสมครบถ้วนตามความประสงค์ของตน จึงได้เข้าทำสัญญาเช่าซื้อ โดยขอให้เจ้าของซื้อรถยนต์จากผู้จำหน่ายเพื่อนำมาให้ผู้เช่าซื้อเช่าซื้อตามสัญญานี้ ดังนั้น ผู้เช่าซื้อจะไม่หยิบยกข้อโต้แย้งในเรื่อง คำรับรอง คำพรรณนาบรรยาย สรรพคุณเกี่ยวกับอายุ มูลค่า สภาพ คุณภาพ เงื่อนไข ความเหมาะสมเพื่อจุดประสงค์ใดๆ หรือการรับประกัน การบริการ เกี่ยวกับรถยนต์ของผู้จำหน่าย ขึ้นต่อสู้กับเจ้าของเพื่อปฏิเสธความรับผิดตามสัญญานี้ หรือเรียกร้องให้เจ้าของต้องรับผิดชอบ ในเรื่องดังกล่าวข้างต้น ผู้เช่าซื้อไม่มีสิทธิเรียกร้องใดๆ สำหรับความชำรุดบกพร่องของรถยนต์หรือการถูกรอนสิทธิจากรถยนต์ที่เกิดขึ้นหรือปรากฏหลังจากวันที่ผู้เช่าซื้อรับมอบรถยนต์ ไม่ว่าตรวจพบขณะส่งมอบหรือไม่ **รวมถึงกรณีเช่าซื้อรถยนต์ใช้แล้วซึ่งผู้เช่าซื้อตกลงว่าเป็นการเช่าซื้อรถยนต์ตามสภาพและพึงพอใจสภาพของรถยนต์ที่เช่าซื้อ ในการรับมอบรถยนต์นี้ให้ถือว่าผู้เช่าซื้อได้ตรวจสอบสภาพรถยนต์จนเป็นที่พอใจแล้ว และผู้เช่าซื้อขอยืนยันว่ารถยนต์มีสภาพที่เรียบร้อยดีและปลอดภัยทุกประการและเหมาะสมเพื่อวัตถุประสงค์ทั้งหลายที่เช่าซื้อรถยนต์** เจ้าของไม่ต้องรับผิดคืนค่าเช่าซื้อใดๆ หรือเงินหรือราคาซื้อขายใดๆ ที่ชำระแล้ว ทั้งไม่จำต้องทำการซ่อมแซมหรือรับผิดใดๆ เนื่องจากความชำรุดบกพร่องหรือถูกรอนสิทธิใดๆ

การรับประกัน การให้บริการ การรับรองคุณภาพรถยนต์ ของผู้จำหน่ายรถยนต์ไม่ว่าจะมีหรือไม่เพียงไร ผู้เช่าซื้อได้รับทราบเงื่อนไขและสิทธิที่จะได้รับทั้งหมดแล้ว หากมีข้อเรียกร้องในเรื่องดังกล่าวเกิดขึ้น และเจ้าของได้อำนวยความสะดวก หรือจัดการให้ผู้เช่าซื้อสามารถใช้สิทธิในการเรียกร้องให้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขการรับประกันรถยนต์จากผู้จำหน่ายหรือ ผู้ผลิตได้โดยตรงแล้ว เจ้าของไม่ต้องรับผิดในกรณีดังกล่าวข้างต้นต่อผู้เช่าซื้ออีก

4. เมื่อเจ้าของได้ชำระราคารถยนต์ไปแล้ว ผู้เช่าซื้อจะไม่ยกเอาเหตุที่ยังไม่ได้รับสำเนาใบคู่มือจดทะเบียน แผ่นป้ายป้ายทะเบียน (โลหะ) หลักฐานการชำระภาษีประจำปี หรือเหตุที่ได้รับล่าช้า มาปฏิเสธการชำระค่าเช่าซื้อ หรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงเงื่อนไขของสัญญานี้ ทั้งในกรณีที่ผู้จำหน่ายรถยนต์เป็นผู้ดำเนินการจดทะเบียนให้ และในกรณีที่เจ้าของดำเนินการจดทะเบียนให้แต่ผู้จำหน่ายไม่ส่งใบแจ้งจำหน่ายและเอกสารประกอบการจดทะเบียนมายังเจ้าของหรือส่งมาล่าช้า

การจดทะเบียนรถยนต์ใหม่หรือการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ (กรณีรถยนต์ใช้แล้ว) ตามวรรคก่อน ต้องระบุชื่อเจ้าของเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทะเบียน และให้เจ้าของเป็นผู้เก็บรักษาใบคู่มือจดทะเบียน โดยเป็น หน้าที่ของผู้เช่าซื้อที่จะต้องตกลงกับผู้จำหน่ายรถยนต์ให้จดทะเบียนหรือโอนทะเบียนรถยนต์ด้วยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเองเว้นแต่เจ้าของตกลงจะดำเนินการให้โดยทำเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่ว่าในกรณีใดหากครบ 90 (เก้าสิบ) วัน นับแต่วันทำสัญญาฉบับนี้ เจ้าของยังไม่ได้รับใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ด้วยเหตุที่ผู้เช่าซื้อไม่นำรถยนต์ไปตรวจสภาพเพื่อจดทะเบียนหรือดัดแปลงสภาพรถยนต์จนไม่สามารถจดทะเบียนได้ เจ้าของมีสิทธิบอกเลิกสัญญานี้ได้ทันที

ในกรณีที่ไม่สามารถจดทะเบียนรถยนต์ใหม่ได้ ซึ่งมิใช่ความผิดของเจ้าของ เจ้าของไม่ต้องรับผิดชอบ รวมถึงกรณีที่ไม่สามารถโอนทะเบียนรถยนต์ให้ผู้เช่าซื้อภายในกำหนดตามสัญญาข้อ 7 ด้วย

5. ผู้เช่าซื้อสัญญาว่า

(ก) จะรักษารถยนต์ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและมีการซ่อมแซมที่ดี โดยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง และรับผิดชอบแต่ผู้เดียวสำหรับการเสี่ยงต่อการสูญหาย หรือเสียหายทุกชนิดของรถยนต์ รวมทั้งอัคคีภัย หรือภัยอื่นใด การลักทรัพย์และการชนกันด้วย ไม่ว่าจะเป็นเหตุสุดวิสัยหรือประการใดก็ตาม โดยหากมีความเสียหายเกิดขึ้นกับรถยนต์ไม่ว่ากรณีใดๆ จะชำระและรับภาระออกค่าใช้จ่ายแต่เพียงผู้เดียว เพื่อซ่อมแซมรถยนต์ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยใช้การได้ดีก่อนที่เจ้าของจะได้รับรถยนต์คืนในกรณีที่รถยนต์สูญหาย เสียหายหรือถูกทำลาย จนไม่สามารถซ่อมแซมให้ดีดังเดิมได้ให้ถือว่าสัญญานี้สิ้นสุดลงทันที และผู้เช่าซื้อต้องชดใช้ราคารถยนต์ตามมูลค่ารถยนต์ ณ วันที่สูญหายหรือเสียหายให้แก่เจ้าของ รวมถึงเบี้ยปรับ ค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อ หรือค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่คงเหลือ ทั้งนี้ เพียงเท่าที่เจ้าของได้ใช้จ่ายไปจริงโดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

(ข) จะดำเนินการจดทะเบียนเพื่อเสียภาษี และเพื่อใช้รถยนต์ รวมทั้งการขอรับป้ายทะเบียน รถยนต์ และผู้เช่าซื้อตกลงรับภาระการจ่ายค่าธรรมเนียมใบอนุญาตใดๆ เกี่ยวกับรถยนต์ตามที่กรมการขนส่งทางบกเรียกเก็บการชำระภาษีอากร

ทุกชนิดที่เกิดขึ้น หลังจากทำสัญญานี้ อันได้แก่ภาษีอากรทุกประเภทที่รัฐบาลจัดเก็บเกี่ยวกับรถยนต์ค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม ค่าภาษีรถประจำปีตลอดอายุสัญญานี้ เงินเพิ่มเนื่องจากการต่อภาษีล่าช้า ค่าธรรมเนียมเปลี่ยนเครื่องยนต์ สีรถ ชนิดเชื้อเพลิง (ต่อรายการ) ค่าธรรมเนียมการโอนทะเบียนรถยนต์ ค่าธรรมเนียมแผ่นป้ายทะเบียนรถค่าธรรมเนียมใบแทนเครื่องหมายการเสียภาษีรถ ค่าปรับเนื่องจากการเปลี่ยนเครื่องยนต์ สีรถ ชนิดเชื้อเพลิง และค่าเบี้ยประกันภัยตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ โดยหากผู้เช่าซื้อประพฤติผิดสัญญาเช่าซื้อผู้เช่าซื้อยินยอมให้เจ้าของระงับ การส่งมอบหลักฐานการเสียภาษีประจำปีให้แก่ผู้เช่าซื้อได้

(ค) จะใช้รถยนต์สำหรับตนเอง ครอบครัว หรือธุรกิจโดยปกติ จะไม่ใช้หรือยินยอมให้ผู้ใดใช้รถยนต์ เพื่อการอื่นอันมิใช่ออกแบบไว้ให้ใช้สำหรับรถยนต์ หรือไม่เหมาะสมตามสมควร ทั้งจะไม่ใช้หรือยินยอมให้ผู้ใดใช้รถยนต์โดยประการที่ขัดต่อกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับใด ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันหรือโดยประการที่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญต่อบุคคลใด ๆ ทั้งจะไม่กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการใด ๆ ซึ่งน่าจะเสียหาย ต่อกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ของเจ้าของ หรือทำให้รถยนต์เสื่อมสภาพเสื่อมราคาลงเกินกว่าการใช้สอยตามปกติ และในระหว่างการเช่าซื้อ จะไม่นำหรือยินยอมอนุญาตให้นำหรือส่งรถยนต์ออกไปจากประเทศไทย หรือ ยอมให้รถยนต์พ้นไปจากการครอบครองหรือการควบคุมของผู้เช่าซื้อ หรือพรากจาก ให้ยืม ให้เช่า (เว้นแต่ ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อเป็นนิติบุคคลซึ่งประกอบธุรกิจให้เช่ารถยนต์เป็นการค้าตามปกติสามารถนำรถยนต์ออก ให้ผู้อื่นเช่าได้) ทำให้เสียหาย ทำลาย ดัดแปลง ก่อภาระผูกพัน ฝาก หรือจำหน่ายก่อหนี้สินใด ๆ ไม่ว่าในลักษณะใดเหนือรถยนต์กับบุคคลอื่น หรือพยายามกระทำการใด ๆ ดังกล่าวข้างต้นทั้งจะไม่อนุญาตให้บุคคลอื่นใช้หรือจัดการโดยประการอื่นกับรถยนต์หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของรถยนต์ หากฝ่าฝืนและเป็นเหตุให้เจ้าของได้รับความเสียหายผู้เช่าซื้อจะชดใช้ค่าเสียหายให้แก่เจ้าของและหรือชดใช้ราคารถยนต์ตามมูลค่าของรถยนต์ ณ วันที่ความเสียหายเกิดขึ้นแก่เจ้าของ

(ง) อนุญาตให้เจ้าของ หรือตัวแทนที่ได้รับแต่งตั้งโดยชอบของเจ้าของตรวจดูสภาพรถยนต์ได้ทุกเมื่อ และหากสภาพรถยนต์จำเป็นต้องมีการซ่อมแซมหรือได้รับความเสียหายใด ๆ แล้ว ผู้เช่าซื้อต้องทำการซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพที่ดีจนเป็นที่พอใจของเจ้าของภายใน 14 (สิบสี่) วัน หลังจากได้รับแจ้งจากเจ้าของหรือตัวแทนของเจ้าของ

(จ) จะชดใช้บรรดาค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้เช่าซื้อ ที่เกี่ยวเนื่องด้วยการที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่างวดเช่าซื้อ ตามกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ หรือตามที่เจ้าของประกาศกำหนด (กรณียังไม่มีประกาศของคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้) ดังปรากฏตามอัตราและวิธีคิดคำนวณตามที่ระบุไว้ในเอกสารแนบท้ายสัญญาเช่าซื้อและถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาเช่าซื้อ โดยให้เจ้าของมีสิทธิปรับเปลี่ยนอัตราเพิ่มขึ้นได้ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมาย ทั้งนี้ ตามจำนวนที่เจ้าของได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัดตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

(ฉ) จะเอาประกันภัยรถยนต์ไว้กับบริษัทผู้รับประกันภัยตามที่เจ้าของเห็นชอบ ตลอดอายุของสัญญานี้ โดยใช้กรมธรรม์ตามกฎหมายบังคับและกรมธรรม์ชนิดครอบคลุมภัยรถยนต์สูญหายและเสียหายโดยสิ้นเชิง มีวงเงินเอาประกันภัยไม่น้อยกว่าค่าเช่าซื้อส่วนที่ยังไม่ได้ชำระตามสัญญานี้ และระบุให้เจ้าของเป็นผู้รับผลประโยชน์ตามกรมธรรม์โดยผู้เช่าซื้อเป็นผู้รับผิดชอบชำระค่าเบี้ยประกันภัยและหรือเงินจำนวนอื่นใดที่จะต้องชำระให้แก่บริษัทผู้รับประกันภัยเองทั้งสิ้น โดยจ่ายผ่านเจ้าของรวมทั้งให้เจ้าของมีสิทธิได้รับประโยชน์เรียกร้องใด ๆ ตามกรมธรรม์ที่ยังค้างอยู่ ณ เวลาที่ผู้เช่าซื้อส่งมอบรถยนต์คืนหรือเวลาที่เจ้าของกลับเข้าครอบครองรถยนต์ ในกรณีที่รถยนต์สูญหายหรือเสียหายโดยสิ้นเชิง เจ้าของมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากบริษัทผู้รับประกันภัยเท่ากับยอดหนี้คงค้างชำระตามสัญญานี้ โดยคิดคำนวณส่วนลดตามที่ระบุในสัญญาข้อ 9 วรรคท้าย หากมีเงินเหลืออยู่จำนวนเท่าใดให้จ่ายแก่ผู้เช่าซื้อ

ในกรณีที่รถยนต์เสียหายหรือสูญหาย แม้จะเกิดขึ้นระหว่างรถยนต์อยู่ในความครอบครองของบุคคลใด ๆ ไม่ว่าผู้รับประกันหรือบุคคลใด ๆ จะซ่อมแซมหรือชดใช้ค่าเสียหายให้เพียงใดหากยังไม่เพียงพอต่อความเสียหายที่เจ้าของได้รับ ผู้เช่าซื้อยังคงต้องรับผิดต่อเจ้าของตามสัญญานี้

หากผู้เช่าซื้อไม่เอาประกันภัยรถยนต์ หรือไม่ชำระค่าเบี้ยประกันภัยตามกำหนด ไม่ว่าจะเป็นเบี้ยประกันภัยปีแรกหรือปีต่อ ๆ ไป จนเป็นเหตุให้กรมธรรม์ขาดความคุ้มครอง ให้ถือว่าผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ เจ้าของมีสิทธิบอกเลิกสัญญานี้ได้

(ช) ในการใช้งาน ครอบครอง และบำรุงรักษารถยนต์ จะใช้ความระมัดระวังเช่นวิญญูชนจะพึงใช้ในการดูแลรักษารถยนต์ของตนเอง และจะไม่ดัดแปลงแก้ไขรถยนต์ อุปกรณ์ หรืออะไหล่ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของรถยนต์ด้วยประการใด ๆ โดยมิได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของก่อนหากผู้เช่าซื้อดัดแปลงและหรือต่อเติมสภาพรถยนต์หลังจากทำสัญญานี้ รวมถึงการติดตั้งเพิ่มเติมส่วนควบหรืออุปกรณ์ใด ๆ ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือไม่ก็ตาม หากเข้าข่ายที่จะต้องเสียภาษีตามกฎหมาย เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีโภคภัณฑ์ผู้เช่าซื้อจะเป็นผู้ชำระทั้งสิ้น และยอมให้ส่วนที่ดัดแปลงต่อเติม ส่วนควบ และหรืออุปกรณ์ที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของในทันที โดยจะไม่เรียกร้องหรือขอให้ชดใช้ราคาแต่อย่างใด แต่หากการกระทำดังกล่าวทำให้ไม่สามารถโอนทะเบียนรถยนต์ให้เป็นชื่อของผู้เช่าซื้อได้ ผู้เช่าซื้อจะรับผิดชอบแก้ไข เปลี่ยนแปลงเพื่อให้คืนสภาพเดิมด้วยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง

กรณีรถยนต์นำเข้าจากต่างประเทศ ผู้เช่าซื้อได้ตรวจสอบจากผู้จำหน่ายโดยละเอียดแล้วจึงขอรับรองว่าได้มีการชำระค่าอากร ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีอื่นใดเกี่ยวกับการนำเข้ารถยนต์ โดยผ่านพิธีการศุลกากรถูกต้องครบถ้วนแล้ว

(ซ) ในการที่ผู้เช่าซื้อ และหรือ บุคคลอื่นยกเว้นเจ้าของ ได้ใช้สอยรถยนต์ หากมีอุบัติเหตุและมีการเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ เกิดขึ้น ผู้เช่าซื้อจะรับผิดชอบและจะรับผิดทั้งปวงแต่ผู้เดียว และผู้เช่าซื้อสัญญาว่าจะชดใช้บรรดาวินาศภัย อุบัติเหตุ การสูญเสียสิทธิเรียกร้อง การบาดเจ็บ ค่าสิ่งของ การขาดแรงงานและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ทั้งปวงกับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคลหรือทรัพย์สินใด ๆ และจะปกป้องเจ้าของมิให้ได้รับความเสียหายแต่อย่างใด นอกจากนี้ผู้เช่าซื้อจะป้องกันชดใช้ และปกป้องเจ้าของให้ปลอดภัยจากบรรดาสิทธิเรียกร้องทั้งปวง รวมทั้งความสูญเสียค่าฤชาธรรมเนียม ค่าเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่เกิดจากการกระทำหรืองดเว้นใด ๆ ของผู้เช่าซื้อหรือของบุคคลหนึ่งบุคคลใด ซึ่งใช้รถยนต์โดยผู้เช่าซื้ออนุญาต หรือไม่อนุญาตให้ใช้

(ฌ) จะแจ้งให้เจ้าของทราบเป็นหนังสือโดยทันทีถ้ารถยนต์ใช้การไม่ได้ดีตามควร หรือได้รับความเสียหาย หรือสูญหาย ถูกยึด ถูกอายัดหรือถูกริบ

(ญ) ถ้าผู้เช่าซื้อประพฤติผิดสัญญานี้ และเจ้าของได้ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญานี้แล้ว ผู้เช่าซื้อยินยอมให้ลูกจ้างหรือ ผู้รับมอบอำนาจหรือตัวแทนของเจ้าของ เข้าไปยังสถานที่และหรือเคหสถานของผู้เช่าซื้อ หรือสถานที่อื่นใดอันเป็นสถานที่ เก็บรักษารถยนต์ เพื่อยึดหรือกลับเข้าครอบครองรถยนต์ โดยไม่จำต้องแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบล่วงหน้า และไม่ว่าในเวลาดังกล่าวผู้เช่าซื้อจะอยู่ในสถานที่นั้นหรือไม่ โดยผู้เช่าซื้อจะไม่ร้องทุกข์หรือดำเนินคดีใด ๆ กับลูกจ้างหรือผู้รับมอบอำนาจหรือตัวแทนของเจ้าของ เนื่องจากได้กระทำการใด ๆ ดังกล่าวมาข้างต้น

(ฎ) ในกรณีที่เจ้าของจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือตามคำสั่งศาล หรือตามคำสั่งของหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือในกรณีที่เจ้าของมีความจำเป็นต้องเปิดเผยหรือให้ข้อมูลแก่บุคคลอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของเจ้าของตามสัญญานี้ ผู้เช่าซื้อตกลงให้เป็นดุลพินิจของเจ้าของในการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว หรือข้อมูลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับผู้เช่าซื้อให้แก่บุคคลดังกล่าวได้เท่าที่จำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

6.ค่าใช้จ่ายต่างๆ ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายใดๆ ในการทวงถามหนี้เช่าซื้อ ที่ผู้เช่าซื้อจะต้องชำระตามที่อ้างถึงในสัญญานี้ให้เป็นไปตามที่เจ้าของได้ปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผยในสำนักงานของเจ้าของ หรือในเว็บไซต์ของเจ้าของ

7. ถ้าผู้เช่าซื้อได้ชำระเงินทุกจำนวนที่เป็นหนี้ หรือต้องชำระตามสัญญานี้ และได้ปฏิบัติกับรักษาบรรดาเงื่อนไขทั้งปวงของสัญญานี้อย่างเคร่งครัดแล้ว ให้กรรมสิทธิ์ในรถยนต์ตกเป็นของผู้เช่าซื้อทันที เจ้าของจะดำเนินการจดทะเบียนโอนรถยนต์ให้เป็นชื่อของผู้เช่าซื้อเพื่อยืนยันความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ ภายใน 30 (สามสิบ) วัน นับแต่ วันที่เจ้าของได้รับเอกสารที่จำเป็นสำหรับการจดทะเบียนโอนจากผู้เช่าซื้อครบถ้วน เว้นแต่ผู้เช่าซื้อเป็นผู้รับเอกสารจากเจ้าของไปดำเนินการเอง หรือมีเหตุขัดข้องที่ไม่สามารถทำการโอนทะเบียนได้โดยมิใช่ความผิดของเจ้าของ ทั้งนี้ผู้เช่าซื้อเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการโอนทั้งสิ้น หากล่วงเลยกำหนดดังกล่าว เจ้าของยินยอมเสียเบี้ยปรับโดยคำนวณจากมูลค่าเช่าซื้อในอัตราเท่ากับเบี้ยปรับที่ระบุไว้ในสัญญาข้อ 8 จนกว่าจะดำเนินการเสร็จสิ้น และถ้าผู้เช่าซื้อต้องดำเนินคดีทางศาลเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายหรือเบี้ยปรับในกรณีดังกล่าวเจ้าของจะรับภาระค่าธรรมเนียม ค่าทนายความ หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีดังกล่าว ตามความเป็นจริง

8. เบี้ยปรับของเงินใดๆ ที่ผู้เช่าซื้อจะต้องชำระให้แก่เจ้าของตามสัญญานี้ ให้คิดในอัตราเท่ากับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Effective Rate) ตามที่ระบุไว้ในบัญชีรายการเช่าซื้อบวกร้อยละ 3 (สาม) ต่อปี แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินอัตราร้อยละ 15 (สิบห้า) ต่อปี ซึ่งเบี้ยปรับดังกล่าวเจ้าของจะเรียกให้ผู้เช่าซื้อชำระทันที หรือรวมเรียกเก็บเมื่อผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้องวดสุดท้ายก็ได้ และให้ถือว่าเจ้าของได้สงวนสิทธิเรียกร้องเบี้ยปรับดังกล่าวไว้แล้วในเวลารับชำระหนี้

9. ในสัญญานี้ ความหมายของคำว่า "มูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ" หรือ "ยอดหนี้คงค้างชำระตามสัญญานี้" ให้หมายความถึงยอดรวมของ

(ก) ค่าเช่าซื้อที่ผิดนัดชำระ (รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม) ค่าเบี้ยปรับ และ

(ข) ค่าเช่าซื้อที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ (รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม) ทั้งหมด และ

(ค) ค่าเบี้ยประกันภัยตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ ค่าภาษี และหรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่ผู้เช่าซื้อมีหน้าที่จะต้องชำระตามกฎหมายและหรือตามสัญญานี้ ทั้งนี้ไม่ว่าเจ้าของจะได้ชำระแทนไปแล้วในนามผู้เช่าซื้อหรือในนามเจ้าของแทนผู้เช่าซื้อหรือไม่ก็ตาม พร้อมทั้งเบี้ยปรับของเงินดังกล่าว (ถ้ามี) และ

(ง) ค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายใดๆในการทวงถามหนี้เงินค่างวดเช่าซื้อ เพียงเท่าที่เจ้าของได้ใช้จ่ายไปจริงโดยประหยัดตามความจำเป็นและ มีเหตุผลอันสมควร

ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อประสงค์จะขอชำระเงินค่าเช่าซื้อทั้งหมดในคราวเดียว เพื่อปิดบัญชีค่าเช่าซื้อก่อนครบกำหนดตามสัญญา โดยไม่ผ่อนชำระค่าเช่าซื้อเป็นรายงวดตามสัญญานี้ต่อไป เจ้าของตกลงให้ส่วนลดแก่ผู้เช่าซื้อในอัตราร้อยละ 50 (ห้าสิบ) ของดอกเบี้ยเช่าซื้อที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ โดยคิดคำนวณตามมาตรฐานการบัญชีว่าด้วยเรื่อง สัญญาเช่าตามที่คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพบัญชีกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชี เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการจัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีและกฎหมายอื่น ดังปรากฏวิธีคิดคำนวณตามตารางแสดงภาระหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อเอกสารแนบท้ายสัญญาเช่าซื้อซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญานี้

10. ถ้าหากผู้เช่าซื้อ

(ก) ผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ 3 งวดติด ๆ กัน (กรณีผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ 2 งวดสุดท้ายหรือ 1 งวดสุดท้ายและระยะเวลาการชำระค่าเช่าซื้อได้ล่วงพ้นกำหนดไปแล้วอีก 1 หรือ 2 งวด รวมเป็น 3 งวดติดๆ กัน) และเจ้าของได้มีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อที่ผิดนัดชำระภายในเวลาไม่น้อยกว่า 30 (สามสิบ) วัน นับแต่วันที่รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ แต่ผู้เช่าซื้อยังคงเพิกเฉยไม่ชำระค่าเช่าซื้อที่ผิดนัดชำระพร้อมทั้งภาษีมูลค่าเพิ่ม เบี้ยปรับและเงินอื่นใดที่ค้างชำระ ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนด หรือ

(ข) ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ มีหนี้สินล้นพ้นตัว ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์หรือล้มละลาย หรือมีการแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีหรือผู้จัดการทรัพย์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อจัดการส่วนหนึ่งส่วนใดของทรัพย์สิน หรือสิ่งของของผู้เช่าซื้อ หรือถ้าผู้เช่าซื้อนัดประชุมเจ้าหนี้หรือทำการโอนทรัพย์สิน หรือประนอมหนี้ หรือยอมความให้แก่เจ้าหนี้ หรือในกรณีที่เป็นนิติบุคคล มีมติให้ชำระบัญชีหรือยื่นคำร้องขอชำระบัญชีหรือขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือถูกบังคับคดีหรือถูกอายัดทรัพย์ หรือยินยอมให้รถยนต์ถูกยึดในการบังคับคดีใด ๆ หรือตามกฎหมายอื่น หรือ

(ค) กระทำหรือไม่กระทำการสิ่งใดซึ่งเจ้าของเห็นว่าอาจเสียหายหรือเป็นอันตรายต่อกรรมสิทธิในรถยนต์ เช่นกระทำการใด ๆ จนเป็นเหตุให้รถยนต์ถูกริบ ถูกยึด ถูกอายัด หรือตกเป็นของรัฐ หรือรถยนต์ถูกนำออก หรือพยายามนำออกนอกราชอาณาจักรไทย หรือนำรถยนต์ไปขาย ให้ยืม จำนำ ฝากขายสิทธิ หรือให้บุคคลอื่นรับฝากรถยนต์เพื่อโอนสิทธิการเช่าซื้อ ให้เช่าช่วง หรือก่อภาระผูกพัน หรือตกไปอยู่ในความครอบครองของบุคคลภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของผู้เช่าซื้อเองหรือของบุคคลอื่นใด โดยผู้เช่าซื้อจะรู้เห็นเป็นใจด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือ

(ง) ไม่รักษาและปฏิบัติตามข้อตกลง เงื่อนไขข้อผูกพันใด ๆ และข้อกำหนดใด ๆ อันเป็นหน้าที่ของตนตามที่ระบุในสัญญานี้

ให้เจ้าของมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้โดยทันที กับให้เจ้าของริบบรรดาเงินที่ได้รับชำระแล้ว และกลับเข้าครอบครองรถยนต์ หรือยินยอมให้เจ้าของ ลูกจ้าง ตัวแทน หรือผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าของ ยึดรถยนต์ กลับคืนมาโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบล่วงหน้า ตามนัยสัญญาข้อ 5 (ญ) และความยินยอมที่เจ้าของได้ให้แก่ผู้เช่าซื้อเพื่อการครอบครองรถยนต์ให้ถือว่าเป็นอันเพิกถอนทั้งสิ้น ผู้เช่าซื้อจะต้องส่งมอบรถยนต์พร้อมทั้งส่วนประกอบอุปกรณ์และอะไหล่ทั้งหมด คืนให้แก่เจ้าของ ณ สำนักงานของเจ้าของโดยทันที โดยผู้เช่าซื้อออกค่าใช้จ่ายเองและในกรณีที่ผู้เช่าซื้อไม่ส่งมอบรถยนต์คืน เจ้าของ ลูกจ้าง ตัวแทน หรือผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าของมีสิทธิเข้าไปสถานที่ใด ๆ ที่รถยนต์อาจจะอยู่ในที่นั้นเพื่อรับมอบหรือกลับเข้าครอบครองรถยนต์และทำการส่งมอบรถยนต์คืนให้แก่เจ้าของ ณ สำนักงานของเจ้าของ และมีสิทธิได้รับชดใช้บรรดาค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายทั้งปวงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินการส่งมอบรถยนต์คืนแทนผู้เช่าซื้อ ตามจำนวนที่เจ้าของได้ใช้จ่ายไปจริงตามความจำเป็นโดยประหยัดและมีเหตุผลอันสมควร ตลอดทั้งบรรดาค่าเช่าซื้อทั้งปวงที่ผิดนัดชำระ และเงินอื่นใดที่จะต้องชำระตามสัญญานี้ ทั้งนี้โดยไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิเรียกร้องของเจ้าของในอันที่จะได้รับชำระค่าเสียหายใด ๆ สำหรับการละเมิดสัญญา และไม่ทำให้ผู้เช่าซื้อ หลุดพ้นความรับผิดใด ๆ ที่มีต่อเจ้าของ

เมื่อสัญญานี้ยกเลิกกัน ผู้เช่าซื้อจะต้องนำทรัพย์สินต่างๆ ของผู้เช่าซื้อหรือของบุคคลอื่นใดออกจากรถยนต์หากผู้เช่าซื้อไม่ยอมนำทรัพย์สินของผู้เช่าซื้อหรือของบุคคลอื่นใดออกจากรถยนต์ที่เช่าซื้อจนหมดสิ้นแล้ว เมื่อ เจ้าของตัวแทน ลูกจ้าง หรือผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าของกลับเข้ายึดถือครอบครองรถยนต์ ให้ถือว่าทรัพย์สินใดๆ (ถ้ามี) ที่ติดมากับรถยนต์ ผู้เช่าซื้อตกลงให้เจ้าของ ตัวแทน หรือลูกจ้างของเจ้าของนำทรัพย์สินดังกล่าว ไปฝากไว้กับบุคคลใดๆ หรือไม่ก็ได้ ตามแต่เจ้าของจะเห็นสมควรด้วยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง

11. ผู้เช่าซื้อสัญญาว่าจะแจ้งให้เจ้าของทราบภายใน 7 (เจ็ด) วัน นับแต่วันที่ผู้ค้ำประกันถึงแก่กรรม หรือเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือเป็นบุคคลล้มละลาย หรือมีมติให้ชำระบัญชี หรือยื่นคำร้องขอชำระบัญชี (กรณีเป็นนิติบุคคล) และจะจัดหาผู้ค้ำประกันรายใหม่เข้าแทนที่ผู้ค้ำประกันรายเดิมที่เกิดเหตุข้างต้น ทั้งนี้เพื่อค้ำประกันหนี้สินใดๆ ตามสัญญานี้จนเป็นที่พอใจแก่เจ้าของ ภายใน 30 (สามสิบ) วัน นับแต่วันที่เกิดเหตุดังกล่าวข้างต้นกับผู้ค้ำประกัน หากไม่สามารถจัดหาผู้ค้ำประกันใหม่ได้ ผู้เช่าซื้อตกลงให้ถือว่าผู้เช่าซื้อละเมิดสัญญานี้ตามข้อ 10 ข้างต้น

12. ผู้เช่าซื้อจะบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อในเวลาใดๆ เลียก็ได้ โดยผู้เช่าซื้อจะต้องคืนและส่งมอบรถยนต์ในสภาพที่ซ่อมแซมเรียบร้อยใช้การได้ดีในสภาพเช่นเดียวกับวันที่รับมอบรถยนต์ไปจากเจ้าของ พร้อมทั้งอุปกรณ์ และอะไหล่ทั้งหมดให้แก่เจ้าของ ณ สำนักงานของเจ้าของ และชำระเงินทั้งปวงที่ถึงกำหนดชำระหรือเป็นหนี้ตามสัญญานี้อยู่ในเวลานั้นทันที ภายใต้ความเสี่ยงภัยและค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง บรรดาเงินที่ผู้เช่าซื้อชำระมาแล้วให้ตกเป็นของเจ้าของทั้งสิ้น และผู้เช่าซื้อตกลงให้เจ้าของมีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายตามที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ 13 อีกส่วนหนึ่ง (ถ้ามี)

13. เมื่อสัญญาเช่าซื้อสิ้นสุดลงไม่ว่ากรณีใด ๆ และเจ้าของได้กลับเข้าครอบครองรถยนต์ที่ให้เช่าซื้อ ทั้งนี้ก่อนนำรถยนต์ออกขายโดยวิธีประมูลหรือวิธีขายทอดตลาดที่เหมาะสม เจ้าของจะดำเนินการตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(ก) เจ้าของจะมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 (เจ็ด) วัน เพื่อให้ผู้เช่าซื้อใช้สิทธิซื้อรถยนต์ก่อนได้ตามมูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ โดยเจ้าของจะให้ส่วนลดแก่ผู้เช่าซื้อในอัตราร้อยละ 50 (ห้าสิบ) ของดอกเบี้ยเช่าซื้อที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ ตามที่ระบุไว้ในสัญญาข้อ 9 วรรคท้าย

ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อไม่ใช้สิทธิดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด เจ้าของจะมีหนังสือแจ้งผู้ค้ำประกันทราบเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 15 (สิบห้า) วันนับแต่วันที่สิ้นระยะเวลาการใช้สิทธิของผู้เช่าซื้อเพื่อให้ผู้ค้ำประกันใช้สิทธินั้น โดยให้ผู้ค้ำประกันได้รับสิทธิเช่นเดียวกับผู้เช่าซื้อ

ทั้งนี้ หากเจ้าของไม่ปฏิบัติตามความในข้อ 13 (ก) นี้ เจ้าของจะรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากเหตุของการไม่ได้แจ้งแก่ผู้เช่าซื้อหรือผู้ค้ำประกันแล้วแต่กรณี

(ข) เจ้าของจะมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้ำประกัน (ถ้ามี) ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 (เจ็ด) วันก่อนวันประมูลหรือวันขายทอดตลาด โดยระบุชื่อผู้ทำการขาย วันและสถานที่ที่ทำการขายในแต่ละครั้ง ทั้งนี้เจ้าของจะไม่เข้าสู้ราคาไม่ว่าโดยวิธีประมูลหรือวิธีขายทอดตลาดไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

กรณีที่เจ้าของนำรถยนต์ออกขายตามวรรคก่อน หากได้ราคาเกินกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ เจ้าของจะคืนเงินส่วนที่เกินนั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อ แต่ถ้าได้ราคาน้อยกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดส่วนที่ขาดนั้น

(ค) เจ้าของจะมีหนังสือแจ้งชื่อผู้ทำการขาย วัน สถานที่ที่ทำการขาย ราคาที่ขายได้และรายละเอียดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขายทั้งนี้เพียงเท่าที่ได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร รวมทั้งจำนวนเงินส่วนเกินที่คืนให้แก่ผู้เช่าซื้อ หรือจำนวนเงินที่ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดในมูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ให้ผู้เช่าซื้อทราบภายใน 15 (สิบห้า)วัน นับแต่วันที่ทำการขาย ทั้งนี้ ผู้เช่าซื้อจะไม่ได้รับส่วนลดตามอัตราและการคิดคำนวณตามที่ระบุไว้ในข้อ 9 วรรคท้าย

หนี้และ / หรือความรับผิดที่ระบุในสัญญาข้อนี้ ให้ถึงกำหนดชำระภายใน 15 (สิบห้า) วัน นับแต่วันที่ขายรถยนต์ หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดนัดชำระให้เสียเบี้ยปรับในอัตราเท่ากับอัตราที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ 8 โดยคำนวณจากต้นเงินที่อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องรับผิด นับแต่วันที่อาจใช้สิทธิเรียกร้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น

14. ในกรณีที่เจ้าของติดตามยึดรถยนต์คืนไม่ได้ ไม่ว่าด้วยหารถยนต์ไม่พบหรือด้วยเหตุอื่น หรือเจ้าของเห็นว่าสภาพของรถยนต์ในขณะนั้นเสื่อมโทรมไม่คุ้มกับการที่จะยึดรถยนต์กลับคืนมา ผู้เช่าซื้อจะต้องรับผิดชดใช้ราคารถยนต์ให้แก่เจ้าของ พร้อมทั้งค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถยนต์นับตั้งแต่ผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อจนกว่าจะชำระราคารถยนต์ครบถ้วน โดยผู้เช่าซื้อไม่มีสิทธิขอหักเงินค่าเช่าซื้อที่จ่ายไปแล้วจากจำนวนหนี้ที่จะต้องรับผิดชอบชดใช้ให้เจ้าของนั้น

15. สิทธิตามสัญญานี้เป็นสิทธิเฉพาะตัวผู้เช่าซื้อเท่านั้น และบรรดาสิทธิหรือข้อผูกพันทั้งหลายของผู้เช่าซื้อมิให้ ผู้เช่าซื้อโอนหรือใช้เพื่อการค้ำประกัน หากมิได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของก่อน ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อถึงแก่กรรม เจ้าของตกลงให้ทายาทโดยธรรมของผู้เช่าซื้อมีสิทธิรับโอนสิทธิตามสัญญานี้ โดยเข้าทำสัญญาเช่าซื้อใหม่ ผ่อนชำระค่าเช่าซื้อตามมูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ต่อไปจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น ทั้งนี้ ทายาทโดยธรรมที่เข้ารับโอนสิทธิการเช่าซื้อ จะต้องมีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้เช่าซื้อตามหลักเกณฑ์ที่เจ้าของกำหนดเป็นการทั่วไปในการประกอบกิจการให้เช่าซื้อตามปกติ หรือชำระปิดบัญชีในยอดเงินที่คิดคำนวณตามที่ระบุในสัญญาข้อ 9 วรรคท้ายภายใต้เงื่อนไขว่าทายาทโดยธรรมของผู้เช่าซื้อมีหน้าที่จะต้องแจ้งให้เจ้าของทราบถึงการถึงแก่กรรมของผู้เช่าซื้อและผู้ที่ครอบครองดูแลทรัพย์สินที่เช่าซื้อแทนผู้เช่าซื้อภายหลังการถึงแก่กรรมนั้น ซึ่งการบอกกล่าวนี้ไม่ถือว่าเจ้าของยินยอมให้บุคคลดังกล่าวเข้ามารับสิทธิตามสัญญาฉบับนี้แทนผู้เช่าซื้อแต่อย่างใด และทายาทโดยธรรมหรือผู้จัดการมรดกจะต้องดำเนินการโอนสิทธิเพื่อเปลี่ยนแปลงการครอบครอง หรือปิดบัญชีดังกล่าวให้เสร็จสิ้นภายใน 60 (หกสิบ) วันนับตั้งแต่วันที่ผู้เช่าซื้อถึงแก่กรรม หรือภายในระยะเวลาตามที่เจ้าของจะได้แจ้งเป็นหนังสือไปยังทายาทโดยธรรมหรือผู้จัดการมรดก ณ สถานที่อยู่ของผู้เช่าซื้อตามที่ได้ระบุไว้ในสัญญาฉบับนี้ แล้วแต่กรณีหากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ทายาทโดยธรรมหรือผู้จัดการมรดกไม่มาดำเนินการข้างต้น หรือดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามกำหนดระยะเวลา ให้ถือเป็นเหตุผิดสัญญาและเจ้าของมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ทันที เว้นแต่เจ้าของจะให้ความยินยอมเป็นประการอื่น

16. คำขอเช่าซื้อที่ทำโดยหรือในนามของผู้เช่าซื้อให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาฉบับนี้ เสมือนว่าได้นำมาลงไว้ครบถ้วนในสัญญาฉบับนี้

17. การชำระเงินทุกครั้ง และเงินทุกจำนวนที่จะต้องชำระให้แก่เจ้าของให้นำไปชำระให้แก่เจ้าของ ณ สำนักงานของเจ้าของตามที่ระบุไว้ในสัญญานี้ และบรรดาคำบอกกล่าวก็ดี หนังสือติดต่อหรือการติดต่ออย่างอื่นก็ดี ที่จะพึงมีไปยังเจ้าของต้องส่งไปยังสำนักงานของเจ้าของตามที่ระบุไว้ในสัญญานี้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เว้นแต่เจ้าของจะแจ้งเปลี่ยนแปลงสถานที่ชำระเงินหรือสถานที่ติดต่อเป็น ณ สถานที่อื่น ให้ผู้เช่าซื้อทราบเป็นลายลักษณ์อักษร โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนธรรมดา

ผู้เช่าซื้อจะอ้างเหตุที่เจ้าของมิได้ส่งพนักงานไปเก็บเงินค่าเช่าซื้อขึ้นเป็นข้อแก้ตัวให้พ้นความรับผิดไม่ชำระเงินค่าเช่าซื้อหรือเงินอื่นใดตามสัญญานี้ไม่ได้ การที่เจ้าของได้จัดให้บริการเก็บเงินค่าเช่าซื้อ ณ สถานที่อื่นนอกจากที่ระบุในวรรคก่อนเป็นครั้งคราวนั้น ไม่เป็นการผูกพันเจ้าของในอันที่จะต้องให้บริการในลักษณะดังกล่าวในคราวอื่นๆ แต่อย่างใด อีกทั้ง ผู้เช่าซื้อยังคงมีหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัดตามที่ระบุไว้ในข้อ 1 ของสัญญานี้ด้วย และเจ้าของสงวนสิทธิที่จะเรียกเก็บค่าบริการ ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อขอให้เจ้าของจัดส่งพนักงานไปเก็บเงินนอกสถานที่ตามที่ระบุไว้ในวรรคก่อน

ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อเปลี่ยนแปลงที่อยู่ ผู้เช่าซื้อจะต้องแจ้งให้เจ้าของทราบที่อยู่แห่งใหม่เป็นหนังสือภายใน 7 (เจ็ด) วัน นับแต่มีการเปลี่ยนแปลง บรรดาคำบอกกล่าวที่ตามกฎหมายหรือในสัญญานี้กำหนดให้ทำเป็นหนังสือ ให้ส่งแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ส่วนคำบอกกล่าวหรือหนังสือติดต่ออื่นๆ ให้ส่งถึงตัวผู้รับโดยตรงหรือโดยทางไปรษณีย์ธรรมดาในกรณีที่เจ้าของส่งคำบอกกล่าวหรือหนังสือติดต่อใดๆ ตามวิธีการข้างต้นไปยังตำบลที่อยู่ของผู้เช่าซื้อตามที่ระบุไว้ในสัญญานี้หรือที่อยู่ตามที่ผู้เช่าซื้อได้แจ้งเปลี่ยนแปลงเป็นหนังสือตามวรรคก่อนครั้งหลังสุด ให้ถือว่าได้มีการส่งให้โดยชอบแล้ว ทั้งนี้ ไม่จำต้องคำนึงว่าจะถึงตัวผู้เช่าซื้อ หรือมีผู้ใดรับไว้หรือไม่ก็ตาม รวมทั้งกรณีส่งให้ไม่ได้เพราะผู้เช่าซื้อย้ายที่อยู่ โดยมิได้ แจ้งให้เจ้าของทราบเป็นหนังสือ หรือสถานที่อยู่ที่แจ้งไว้ค้นหาไม่พบ หรือถูกรื้อถอน

ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อมีความประสงค์จะขอรับคำบอกกล่าวเป็นจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ผู้เช่าซื้อต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของทราบ ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิเจ้าของในการส่งคำบอกกล่าวตามที่ระบุไว้ในวรรคก่อน

18. เจ้าของมีสิทธิที่จะแต่งตั้งตัวแทนให้มีสิทธิและหน้าที่กระทำการแทนเจ้าของ ในกิจการดังต่อไปนี้ได้ คือ การรับชำระเงินที่จะต้องชำระตามสัญญานี้ การติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ การบอกกล่าวทวงถามหรือการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อ การติดตามเพื่อยึด กลับเข้าครอบครองและหรือรับมอบทรัพย์ที่ให้เช่าซื้อคืนจากผู้เช่าซื้อหรือผู้ครอบครอง

19. ความล่าช้าของเจ้าของก็ดี ของผู้สืบสิทธิจากเจ้าของ หรือของผู้รับโอนสิทธิจากเจ้าของก็ดี ในการใช้สิทธิใดๆ ตามสัญญานี้ ไม่ถือว่าเป็นการสละสิทธิ์ดังกล่าว ทั้งการใช้สิทธิเพียงครั้งเดียว หรือเพียงบางส่วนก็ไม่เป็นการตัดสิทธิของเจ้าของที่จะใช้สิทธิอื่นๆ หรือสิทธินั้นต่อไปอีก หรือในการใช้สิทธิอย่างอื่นใด

20. คู่สัญญาตกลงกันว่า การที่เจ้าของผ่อนผันให้แก่ผู้เช่าซื้อไม่ว่าในเรื่องใด ในคราวใด เกี่ยวกับข้อตกลงหรือข้อกำหนดเงื่อนไขในสัญญานี้ย่อมไม่เป็นเหตุให้ผู้เช่าซื้อถือได้ว่า เจ้าของได้ผ่อนผันเกี่ยวกับข้อตกลงหรือข้อกำหนดเงื่อนไขของสัญญาในเรื่องนั้น ให้ผู้เช่าซื้อในคราวหน้าหรือคราวอื่นๆ ด้วยแต่อย่างใดไม่

21.กรณีสัญญาเช่าซื้อกำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องจัดหาผู้ค้ำประกันการเช่าซื้อ เจ้าของตกลงว่าจะจัดให้มีการทำสัญญาค้ำประกันซึ่งมีคำเตือนสำหรับผู้ค้ำประกันไว้หน้าสัญญาค้ำประกันนั้นโดยมีข้อความเป็นภาษาไทยที่สามารถเห็นและอ่านได้ชัดเจนมีหัวเรื่องว่า"คำเตือนสำหรับผู้ค้ำประกัน "ใช้อักษรตัวหนาไม่เล็กกว่าสี่มิลลิเมตรโดยมีข้อความขนาดและจำนวนตัวอักษรเป็นไปตามที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดและกำหนดข้อสัญญาเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ค้ำประกันในสัญญาค้ำประกันซึ่งมีสาระสำคัญตรงกับคำเตือนดังกล่าว

22. สัญญาฉบับนี้แต่ละข้อเป็นอิสระต่างหากจากกัน และในกรณีที่ส่วนหนึ่งส่วนใดของสัญญาฉบับนี้ศาลไม่บังคับให้ก็ให้สัญญาส่วนที่เหลือยังคงมีผลบังคับได้เต็มที่

23. สัญญาฉบับนี้ประมวลความเข้าใจทั้งปวงของคู่สัญญาไว้แล้ว และจะเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขมิได้ เว้นแต่การเปลี่ยนแปลงและแก้ไขจะได้ทำเป็นลายลักษณ์อักษร ลงนามโดยคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย แนบกับสัญญาฉบับนี้และถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาฉบับนี้

ใบรับมอบรถยนต์

ถึง ธนาคาร ทิสโก้ จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าขอรับรองโดยหนังสือฉบับนี้ว่าได้ตรวจและรับมอบรถยนต์ตามรายละเอียดในบัญชีรายการเช่าซื้อดังปรากฏในสัญญาเช่าซื้อระหว่างธนาคารกับข้าพเจ้าแล้วในวันทำสัญญาฉบับนี้ และมีความพึงพอใจสภาพของรถยนต์และความเหมาะสมของรถยนต์เพื่อวัตถุประสงค์ของข้าพเจ้าทุกประการ

.....พยาน .....ผู้เช่าซื้อ

หมายเหตุ เป็นที่อยู่เพื่อใช้ส่งสัญญาฉบับนี้เท่านั้น

LG

ภาคผนวก ข.

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา

เรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์

เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา

เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา

พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบกับมาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดธุรกิจที่ควบคุมสัญญาและลักษณะสัญญา พ.ศ. ๒๕๒๒ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. ๒๕๕๕

(๒) ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘

ข้อ ๒ ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์” หมายความว่า การประกอบกิจการค้าโดยเจ้าของนำเอารถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ของตนออกให้บุคคลธรรมดาเช่า และให้คำมั่นว่าจะขายรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์หรือว่าจะให้รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์นั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยมีเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านี้คราว

“รถยนต์” หมายความว่า รถยนต์นั่งส่วนบุคคลหรือรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลเพื่อใช้เป็นการส่วนตัวเท่านั้น โดยไม่นำไปใช้ทำการขนส่ง เพื่อการค้าหรือธุรกิจของตนเอง หรือเพื่อสินจ้าง

“รถจักรยานยนต์” หมายความว่า รถที่เดินด้วยกำลังเครื่องยนต์หรือกำลังไฟฟ้าและมีล้อไม่เกินสองล้อ ถ้ามีพ่วงข้างมีล้อเพิ่มอีกไม่เกินหนึ่งล้อ และให้หมายความรวมถึงรถจักรยานที่ติดเครื่องยนต์ด้วย เพื่อใช้เป็นการส่วนตัวเท่านั้น โดยไม่นำไปใช้ทำการขนส่ง เพื่อการค้าหรือธุรกิจของตนเอง หรือเพื่อสินจ้าง

“ค่าใช้จ่ายที่ผู้ให้เช่าซื้อเรียกเก็บได้” หมายความว่า ค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม ค่าภาษีรถประจำปี เงินเพิ่มเนื่องจากการต่อภาษีล่าช้า ค่าธรรมเนียมเปลี่ยนเครื่องยนต์ สีรถ ชนิดเชื้อเพลิง (ต่อรายการ) ค่าธรรมเนียมการโอนทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ ค่าธรรมเนียมแผ่นป้ายทะเบียนรถ ค่าธรรมเนียมใบแทนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีรถ ค่าปรับเนื่องจากการเปลี่ยนเครื่องยนต์ สีรถ ชนิดเชื้อเพลิง และค่าเบี้ยประกันภัยตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ

“ค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อ” หมายความว่า เงินที่ผู้ให้เช่าซื้อเรียกเก็บจากผู้เช่าซื้อเพื่อเป็นค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้เงินค่างวดเช่าซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ตามกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงค่าติดตามเอารถยนต์หรือรถจักรยานยนต์กลับคืนของผู้ให้เช่าซื้อ

“อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี (Effective Interest Rate) หมายความว่า อัตราดอกเบี้ยสำหรับสินเชื่อเช่าซื้อในลักษณะของการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก เช่นเดียวกับการคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย โดยคิดดอกเบี้ยจากเงินต้นคงเหลือในแต่ละงวด

ข้อ ๔ สัญญาเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่ผู้ประกอบธุรกิจทำกับผู้บริโภค ต้องมีข้อความเป็นภาษาไทยที่สามารถเห็นและอ่านได้ชัดเจน มีขนาดตัวอักษรไม่เล็กกว่าสองมิลลิเมตร โดยมีจำนวนไม่เกินสิบเอ็ดตัวอักษรในหนึ่งนิ้ว และต้องใช้ข้อสัญญาที่มีสาระสำคัญและเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) รายละเอียดเกี่ยวกับ

ก. ยี่ห้อ รุ่น หมายเลขเครื่องยนต์และหมายเลขตัวถัง สภาพของรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ว่าเป็นรถใหม่หรือรถใช้แล้ว และระยะทางที่ได้ใช้แล้ว โดยให้มีหน่วยเป็นกิโลเมตรหรือไมล์ รวมทั้งภาระผูกพันของรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ (ถ้ามี)

ข. ราคาเงินสด จำนวนเงินจอง จำนวนเงินดาวน์ ราคาเงินสดส่วนที่เหลือ อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทนให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี (Effective Interest Rate) จำนวนงวดที่ผ่อนชำระ จำนวนเงินค่าเช่าซื้อทั้งสิ้น จำนวนเงินค่าเช่าซื้อที่ผ่อนชำระในแต่ละงวด จำนวนค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่ชำระในแต่ละงวด เริ่มชำระค่างวดแรกในวันที่ และชำระค่างวดต่อ ๆ ไปภายในวันที่

ค. วิธีคำนวณจำนวนเงินค่าเช่าซื้อ จำนวนค่าเช่าซื้อ จำนวนดอกเบี้ยที่ชำระ และจำนวนค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่ชำระในแต่ละงวด

ง. ตารางแสดงภาระหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อสำหรับผู้เช่าซื้อแต่ละราย โดยให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนงวดค่าเช่าซื้อที่ต้องชำระ วัน เดือน ปี ที่ชำระเงินค่างวดเช่าซื้อ จำนวนเงินค่าเช่าซื้อที่ชำระในแต่ละงวด โดยแยกเป็นเงินต้น ดอกเบี้ยค่าเช่าซื้อ ภาษีมูลค่าเพิ่ม และจำนวนเงินค่าเช่าซื้อคงค้าง โดยแยกเป็นเงินต้นคงค้าง ดอกเบี้ยค่าเช่าซื้อ รวมทั้งจำนวนส่วนลดที่ผู้เช่าซื้อจะได้รับตาม (๑๐) ตามเอกสารแนบท้ายประกาศนี้ เพื่อส่งมอบให้ผู้เช่าซื้อพร้อมกับหนังสือสัญญาเช่าซื้อ

จ. อัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อที่คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประกาศกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ โดยให้ระบุวิธีการคิดคำนวณค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อในแต่ละรายการไว้ในเอกสารแนบท้ายสัญญาเช่าซื้อ

ในกรณีที่ยังไม่มีประกาศของคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อได้เพียงเท่าที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัด ตามความจำเป็น และมีเหตุผลอันสมควร ทั้งนี้ อัตราดังกล่าวไม่สามารถเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในภายหลังได้ เว้นแต่กรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้กระทำเช่นว่านั้นได้

(๒) เมื่อผู้เช่าซื้อได้ชำระเงินค่าเช่าซื้อครบถ้วน รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ผู้ให้เช่าซื้อเรียกเก็บได้ ให้กรรมสิทธิ์ในรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อตกเป็นของผู้เช่าซื้อทันที โดยผู้เช่าซื้อต้องชำระค่าธรรมเนียมการโอนทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ตามที่กรมการขนส่งทางบกเรียกเก็บ และผู้ให้เช่าซื้อต้องดำเนินการจดทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ดังกล่าวให้เป็นชื่อของผู้เช่าซื้อภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ให้เช่าซื้อได้รับเอกสารที่จำเป็นสำหรับการจดทะเบียนครบถ้วนจากผู้เช่าซื้อ เว้นแต่เป็นกรณีที่มีเหตุขัดข้องที่ไม่สามารถทำการจดทะเบียนโอนได้โดยมิใช่เป็นความผิดของผู้ให้เช่าซื้อ

หากผู้ให้เช่าซื้อไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ผู้ให้เช่าซื้อยินยอมเสียเบี้ยปรับโดยคำนวณจากมูลค่าเช่าซื้อในอัตราเท่ากับอัตราเบี้ยปรับที่ผู้เช่าซื้อต้องชำระในกรณีที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ และถ้าผู้เช่าซื้อดำเนินคดีทางศาลเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายหรือเบี้ยปรับ ผู้ให้เช่าซื้อต้องรับภาระค่าธรรมเนียม ค่าทนายความ หรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีดังกล่าว ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ผู้เช่าซื้อได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัด ตามความจำเป็น และมีเหตุผลอันสมควร

(๓) กรณีผู้ให้เช่าซื้อประสงค์จะนำเงินค่างวดของผู้เช่าซื้อที่ได้ชำระแล้วในงวดต่อมาเพื่อหักชำระเป็นค่าใช้จ่ายที่ผู้ให้เช่าซื้อเรียกเก็บได้ซึ่งผู้เช่าซื้อต้องชำระในแต่ละงวด ค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อ ค่าเบี้ยปรับชำระค่างวดล่าช้า ผู้ให้เช่าซื้อมีหน้าที่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้เช่าซื้อทราบก่อนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับแจ้ง แต่ถ้าผู้ให้เช่าซื้อไม่มีหนังสือดังกล่าว ผู้ให้เช่าซื้อไม่มีสิทธินำเงินค่างวดต่อมานั้นมาหักชำระค่าใช้จ่ายดังกล่าว และผู้ให้เช่าซื้อจะถือว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อที่นำมาชำระเต็มจำนวนในงวดนั้นไม่ได้

กรณีผู้ให้เช่าซื้อได้หักเงินค่างวดตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ให้เช่าซื้อมีหน้าที่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้เช่าซื้อนำเงินในส่วนที่ขาดของค่างวดเช่าซื้อนั้น มาชำระให้ครบถ้วนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือดังกล่าว หากผู้เช่าซื้อมิได้ชำระเงินส่วนที่ขาดให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดเฉพาะเงินค่างวดเช่าซื้อบางส่วนที่ยังมิได้ชำระนั้น

(๔) ในกรณีผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อรายงวดสามงวดติด ๆ กัน และผู้ให้เช่าซื้อมีหนังสือบอกกล่าวผู้เช่าซื้อให้ใช้เงินรายงวดที่ค้างชำระนั้นภายในเวลาอย่างน้อยสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือและผู้เช่าซื้อละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าวนั้น ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้

(๕) เมื่อสัญญาเช่าซื้อสิ้นสุดลงไม่ว่ากรณีใด ๆ และผู้ให้เช่าซื้อได้กลับเข้าครอบครองรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่ให้เช่าซื้อ ทั้งนี้ก่อนนำรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ออกขายโดยวิธีประมูลหรือวิธีขายทอดตลาดที่เหมาะสม ผู้ให้เช่าซื้อมีหน้าที่ดำเนินการตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ก. ผู้ให้เช่าซื้อต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เพื่อให้ผู้เช่าซื้อใช้สิทธิซื้อก่อนได้ตามมูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ โดยผู้ให้เช่าซื้อจะต้องให้ส่วนลดแก่ผู้เช่าซื้อตามอัตราและการคิดคำนวณตาม (๑๐) แต่ถ้าผู้เช่าซื้อไม่ใช้สิทธิดังกล่าวภายในระยะเวลานั้น ให้ผู้ให้เช่าซื้อมีหนังสือแจ้งผู้ค้ำประกันทราบเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่สิ้นระยะเวลาการใช้สิทธิของผู้เช่าซื้อเพื่อให้ผู้ค้ำประกันใช้สิทธินั้น โดยให้ผู้ค้ำประกันได้รับสิทธิเช่นเดียวกับผู้เช่าซื้อ

กรณีผู้ให้เช่าซื้อไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ผู้ให้เช่าซื้อต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากเหตุของการไม่ได้แจ้งแก่ผู้เช่าซื้อหรือผู้ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี

ข. ผู้ให้เช่าซื้อต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้ำประกัน (ถ้ามี) ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันประมูลหรือวันขายทอดตลาด ทั้งนี้ ในหนังสือแจ้งนั้นอย่างน้อยต้องระบุชื่อผู้ทำการขาย วันและสถานที่ที่ทำการขายในแต่ละครั้งไว้ในหนังสือฉบับเดียวกันก็ได้

กรณีที่ผู้ให้เช่าซื้อนำรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ออกขายตามวรรคหนึ่ง หากได้ราคาเกินกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อต้องคืนเงินส่วนที่เกินนั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อ แต่ถ้าได้ราคาน้อยกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดส่วนที่ขาดนั้น

ค. ผู้ให้เช่าซื้อต้องมีหนังสือแจ้งชื่อผู้ทำการขาย วัน สถานที่ที่ทำการขาย ราคาที่ขายได้ และรายละเอียดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขาย ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัด ตามความจำเป็น และมีเหตุผลอันสมควร รวมทั้งจำนวนเงินส่วนเกินที่คืนให้แก่ผู้เช่าซื้อ หรือจำนวนเงินที่ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดในมูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ให้ผู้เช่าซื้อทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทำการขาย ทั้งนี้ ผู้เช่าซื้อจะไม่ได้รับส่วนลดตามอัตราและการคิดคำนวณตาม (๑๐)

มูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อตาม ก. และ ข. ให้คำนวณจากเงินค่างวดที่ค้างชำระและเงินค่างวดที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระที่ผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ต้องชำระให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อตามสัญญาเช่าซื้อ และให้หมายความรวมถึงเบี้ยปรับหรือค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อ ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัด ตามความจำเป็น และมีเหตุผลอันสมควร

(๖) ผู้ให้เช่าซื้อต้องไม่เข้าสู้ราคาไม่ว่าโดยวิธีประมูลหรือวิธีขายทอดตลาดรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่ให้เช่าซื้อ ทั้งนี้ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

(๗) ผู้ให้เช่าซื้อได้จัดให้ผู้เช่าซื้อสามารถใช้สิทธิในการเรียกร้องให้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขการรับประกันของรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อจากผู้ขายหรือผู้ผลิตได้โดยตรง

(๘) ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิได้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยในมูลหนี้ที่ยังคงค้างชำระตามสัญญาเช่าซื้อ โดยผู้ให้เช่าซื้อจะต้องให้ส่วนลดแก่ผู้เช่าซื้อตามอัตราและการคิดคำนวณตาม (๑๐) ในส่วนที่เกินจากมูลหนี้ค้างชำระ ให้บริษัทประกันภัยจ่ายให้แก่ผู้เช่าซื้อ

(๙) ในกรณีที่กฎหมายหรือสัญญากำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อส่งคำบอกกล่าวเป็นหนังสือ ผู้ให้เช่าซื้อจะส่งคำบอกกล่าวทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้แก่ผู้เช่าซื้อและผู้ค้ำประกันตามที่อยู่ที่ระบุในสัญญาหรือที่อยู่ที่ผู้เช่าซื้อหรือผู้ค้ำประกันแจ้งการเปลี่ยนแปลงเป็นหนังสือครั้งหลังสุด เว้นแต่กรณีที่ผู้เช่าซื้อ

หรือผู้ค้ำประกันมีความประสงค์จะขอรับคำบอกกล่าวเป็นจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ผู้เช่าซื้อหรือผู้ค้ำประกันต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ให้เช่าซื้อทราบ

(๑๐) กรณีที่ผู้เช่าซื้อมีความประสงค์จะขอชำระเงินค่าเช่าซื้อทั้งหมดในคราวเดียว โดยไม่ผ่อนชำระค่าเช่าซื้อเป็นรายงวดตามสัญญาเช่าซื้อ เพื่อปิดบัญชีค่าเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อจะต้องให้ส่วนลดแก่ผู้เช่าซื้อในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของดอกเบี้ยเช่าซื้อที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ โดยให้คิดคำนวณตามมาตรฐานการบัญชีว่าด้วย เรื่อง สัญญาเช่า ที่คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพบัญชีกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชี เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการจัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีและกฎหมายอื่น

(๑๑) กรณีสัญญาเช่าซื้อกำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องจัดหาผู้ค้ำประกันการเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อต้องตกลงกับผู้เช่าซื้อว่าจะจัดให้มีการทำสัญญาค้ำประกันซึ่งมีคำเตือนสำหรับผู้ค้ำประกันไว้หน้าสัญญาค้ำประกันนั้น โดยมีข้อความเป็นภาษาไทยที่สามารถเห็นและอ่านได้ชัดเจน มีหัวเรื่องว่า “คำเตือนสำหรับผู้ค้ำประกัน” ใช้อักษรตัวหนาขนาดไม่เล็กกว่าสี่มิลลิเมตร และอย่างน้อยต้องมีข้อความตามเอกสารแนบท้ายประกาศนี้ โดยมีขนาดตัวอักษรไม่เล็กกว่าสองมิลลิเมตร และมีจำนวนไม่เกินสิบเอ็ดตัวอักษรในหนึ่งนิ้ว และกำหนดข้อสัญญาเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ค้ำประกันในสัญญาค้ำประกัน ซึ่งมีสาระสำคัญตรงกับคำเตือนดังกล่าว

(๑๒) การผิดสัญญาเช่าซื้อที่ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อ จะต้องเป็นข้อความที่ผู้ให้เช่าซื้อระบุไว้เป็นการเฉพาะด้วยตัวอักษรสีแดง หรือตัวดำหรือตัวเอน ที่เห็นเด่นชัดกว่าข้อความทั่วไป

ข้อ ๕ ข้อสัญญาที่ผู้ประกอบธุรกิจทำกับผู้บริโภคต้องไม่ใช้ข้อสัญญาที่มีลักษณะหรือมีความหมายทำนองเดียวกัน ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อสัญญาที่เป็นการผลักภาระให้ผู้เช่าซื้อเป็นผู้ชำระค่าธรรมเนียม ค่าภาษีอากร หรือค่าใช้จ่ายใด ๆ เกี่ยวกับรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ซึ่งเกิดขึ้นก่อนที่ผู้เช่าซื้อจะเข้าทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ดังกล่าว

(๒) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อคิดเบี้ยปรับในกรณีที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่างวดตามสัญญาเช่าซื้อเกินกว่าอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี (Effective Interest Rate) บวกร้อยละสามต่อปี แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินอัตราร้อยละสิบห้าต่อปี

(๓) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อเรียกให้ผู้เช่าซื้อเปลี่ยนแปลงผู้ค้ำประกัน เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้ค้ำประกันถึงแก่ความตาย หรือศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือเป็นบุคคลล้มละลาย หรือเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๔) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชำระค่าเช่าซื้อให้ครบถ้วนตามสัญญาในกรณีรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อสูญหาย ถูกทำลาย ถูกยึด ถูกอายัด หรือถูกริบ โดยมิใช่เป็นความผิดของผู้เช่าซื้อ เว้นแต่เบี้ยปรับ ค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อหรือค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่คงเหลือ ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

(๕) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชำระเงินใด ๆ ในกรณีที่ผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อและกลับเข้าครอบครองรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อ เว้นแต่เบี้ยปรับ ค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ค่าเช่าซื้อ หรือค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่คงเหลือ ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ใช้จ่ายไปจริงโดยประหยัด ตามความจำเป็น และมีเหตุผลอันสมควร

(๖) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เช่าซื้อรับการโอนสิทธิเรียกร้องตามสัญญาเช่าซื้อหรือรับภาระผูกพันใด ๆ เพิ่มเติมจากสัญญาเช่าซื้อ โดยผู้เช่าซื้อมิได้ยินยอมเป็นหนังสือ

(๗) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อเรียกเก็บเงินหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ นอกเหนือจากที่ประกาศนี้กำหนด

ข้อ ๖ บรรดาสัญญาเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่ผู้ประกอบธุรกิจได้ทำกับผู้บริโภคตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. ๒๕๕๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ก่อนวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ ให้คงใช้บังคับได้ต่อไป

ประกาศนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑
สำเริง เมฆเกรียงไกร
ประธานกรรมการว่าด้วยสัญญา

ภาคผนวก ค.

ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้
เรื่อง จำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้

หน้า ๒๐
เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๑๐ ง ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๒

ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้

เรื่อง จำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ (๓) และมาตรา ๑๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่อง จำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๓ ให้ผู้ทวงถามหนี้ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ได้ทราบการทวงถามหนี้ ไม่เกินหนึ่งครั้งต่อหนึ่งวัน

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
ประธานกรรมการกำกับการทวงถามหนี้

ภาคผนวก ง.

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 01/2551
เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจ
ให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย
ที่ สนส. 01/2551
เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง

---

1. เหตุผลในการออกประกาศ

ที่ผ่านมารูปแบบความต้องการใช้เงินกู้ยืมของผู้บริโภคนอกเหนือจากการกู้ยืมเงินเพื่อการดำเนินธุรกิจหรือการอุปโภคบริโภค (Loan Credit) แล้ว ยังมีความต้องการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปซื้อทรัพย์สิน (Sales Credit) โดยการเช่าซื้อหรือเช่าแบบลีสซิ่งจากสถาบันการเงิน ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการทางการเงินได้เพิ่มขึ้นและเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ที่ประสงค์จะซื้อทรัพย์สินแต่ไม่มีเงินทุนเพียงพอ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ตั้งแต่เดือนกันยายน 2547 ซึ่งครอบคลุมถึงการขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) โดยมีการขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์มาเป็นลำดับดังนี้

(1) การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งได้โดยมีเงื่อนไขสำหรับการขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) ที่กำหนดให้ผู้ขายและเช่ากลับคืนต้องเป็นนิติบุคคล และทรัพย์สินที่ให้เช่าต้องไม่เป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกินเจ็ดคน รถยนต์นั่งเกินเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบสองคน หรือรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักรถไม่เกินหนึ่งพันหกร้อยกิโลกรัมซึ่งมิได้ใช้ประกอบการขนส่งเพื่อสินจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก เหตุที่ต้องจำกัดขอบเขตธุรกิจการขายและเช่ากลับคืนในช่วงเวลาดังกล่าว เนื่องจากมีข้อกังวลเรื่องภาระหนี้ภาคครัวเรือนที่ได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) คำนวณผลตอบแทน ทำให้ผู้เช่าไม่ทราบภาระอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Effective Interest Rate) ที่ถูกเรียกเก็บ

(2) การขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจการขายและเช่ากลับคืนให้ธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการดังกล่าวกับบุคคลธรรมดาได้โดยไม่จำกัดประเภททรัพย์สินตั้งแต่เดือนมีนาคม 2551 เนื่องจากพิจารณาเห็นว่า เป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนสามารถนำทรัพย์สินที่มีอยู่มาเป็นหลักประกันเพื่อการหาเงินทุนในระบบได้ (Asset-Based Financing) โดยมีภาระดอกเบี้ยต่ำกว่าสินเชื่อส่วนบุคคล โดยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ประกาศเผยแพร่อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงซึ่ง

ฝนสป10-กส37102-25510803

กส 371	วันที่ 3 ส.ค.2551

ใช้คำนวณผลตอบแทนให้ผู้เช่าทราบ และเนื่องจากการให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งเป็นธุรกรรมคล้ายการให้สินเชื่อ ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ควรบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับการให้สินเชื่อ

การออกประกาศฉบับนี้เพื่ออ้างอิงอำนาจตามกฎหมายให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ใดที่ได้รับการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจดังกล่าวแล้วให้ดำเนินธุรกิจต่อไปได้โดยไม่ต้องยื่นขออนุญาตใหม่อีก

2. อำนาจตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งตามข้อกำหนดในประกาศนี้

3. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินทุกแห่ง

4. ประกาศและหนังสือเวียนที่ยกเลิก

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 1/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ลงวันที่ 7 มีนาคม 2551 (หนังสือเวียนที่ ฝนส. (21) ว. 47/2551 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2551)

5. เนื้อหา

5.1 ในประกาศฉบับนี้

"ทรัพย์สิน" หมายความว่า สังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ธนาคารพาณิชย์ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง

"ให้เช่าแบบลีสซิ่ง" หมายความว่า การให้เช่าทรัพย์สินในลักษณะที่เป็นสัญญาเช่าการเงิน (Financial Lease) โดยธนาคารพาณิชย์จัดหาทรัพย์สินตามความประสงค์ของผู้เช่ามาจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย หรือบุคคลอื่น หรือเป็นทรัพย์สินที่ยึดได้จากผู้เช่ารายอื่น เพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น โดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ ผู้เช่าจะบอกเลิก

สัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ และเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า สิทธิในการซื้อทรัพย์สินที่เช่าขึ้นอยู่กับข้อตกลงของธนาคารพาณิชย์และผู้เช่า

"ให้เช่าซื้อ" หมายความว่า การให้เช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

"ราคาเงินสด" หมายความว่า ราคาที่จะพึงซื้อขายทรัพย์สินที่ให้เช่ากันได้ในท้องตลาดด้วยเงินสด ณ วันทำสัญญา

"เงินลงทุน" หมายความว่า ผลรวมของราคาเงินสดและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ธนาคารพาณิชย์ต้องชำระเพื่อการได้มาซึ่งทรัพย์สิน เช่น ค่าขนส่ง ค่าภาษีอากร และค่าเบี้ยประกันภัย เป็นต้น โดยเงินลงทุนจะต้องมียอดลดลงตามจำนวนเงินที่ผู้เช่าผ่อนชำระเงินรายงวดตามสัญญาเช่า

"เงินรายงวด" หมายความว่า จำนวนเงินที่ผู้เช่าต้องชำระแก่ธนาคารพาณิชย์ในแต่ละงวด ซึ่งประกอบด้วยส่วนที่เป็นเงินต้นและดอกเบี้ยหรือดอกผลเช่าซื้อ

"เงินล่วงหน้า" หมายความว่า จำนวนเงินที่ผู้เช่าต้องชำระล่วงหน้าครั้งแรกเมื่อทำสัญญา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของจำนวนเงินที่ต้องจ่ายตามสัญญา

"สัญญาเช่า" หมายความว่า สัญญาเช่าซื้อ หรือสัญญาเช่าแบบลีสซิ่ง

"ผู้ให้เช่า" หมายความว่า ผู้ให้เช่าซื้อ หรือผู้ให้เช่าแบบลีสซิ่ง

"ผู้เช่า" หมายความว่า ผู้เช่าซื้อ หรือผู้เช่าแบบลีสซิ่ง

5.2 หลักการ

5.2.1 ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่งเป็นธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ

อย่างไรก็ดี การประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งจะต้องไม่เป็นการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎเกณฑ์อื่น ๆ หรือเป็นช่องทางในการตกแต่งบัญชี เช่น ในกรณีเจ้าของทรัพย์สินนำทรัพย์สินมาจำหน่ายให้ธนาคารพาณิชย์ และหลังจากนั้นทำการเช่าทรัพย์สินนั้นจากธนาคารพาณิชย์ (Sale and Lease Back) โดยธนาคารพาณิชย์ประเมินราคาจำหน่ายที่สูงเกินจริงเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เช่า หรือในทางกลับกัน ธนาคารพาณิชย์เป็นเจ้าของทรัพย์สินและได้ทำการ Sale and Lease Back โดยจำหน่ายทรัพย์สินให้ผู้ให้เช่ารายอื่นในราคาที่สูงเกินจริง เพื่อสร้างกำไรทางบัญชี หรือการประเมินราคาทรัพย์สินอย่างไม่เหมาะสม เป็นต้น

5.2.2 ธนาคารแห่งประเทศไทยมุ่งเน้นให้ธนาคารพาณิชย์บริหารความเสี่ยงของตนเองโดยธนาคารพาณิชย์ต้องมีความรู้ความเข้าใจในลักษณะธุรกรรม ทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง รวมทั้งความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้มีนโยบายและระเบียบปฏิบัติในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งมีระบบงาน ระบบบริหารความเสี่ยง และระบบการควบคุมภายในที่สามารถรองรับการประกอบธุรกิจได้

5.2.3 การประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งมีความเสี่ยงในลักษณะเดียวกับการให้สินเชื่อทั่วไป ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ต้องคำนึงถึงการบริหารความเสี่ยงและคุณภาพของสินเชื่อ เช่น กระบวนการอนุมัติสินเชื่อที่มีมาตรฐานซึ่งจะต้องยึดถือรายได้ของลูกหนี้เป็นปัจจัยสำคัญ การวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ และการประเมินมูลค่าของทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่งต้องมีหลักเกณฑ์อ้างอิงที่เชื่อถือได้ เป็นต้น โดยไม่มุ่งเน้นแต่เพียงการเพิ่มปริมาณของสินเชื่อ ธนาคารพาณิชย์ที่ต้องการประกอบธุรกิจดังกล่าวต้องมีความพร้อมในเรื่องจำนวนและคุณภาพของบุคลากร และระบบงานต่าง ๆ ได้แก่ ระบบการบริหารความเสี่ยง การวิเคราะห์สินเชื่อและทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง การติดตามและทวงถามหนี้ การบังคับขายทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง รวมไปถึงการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล

5.3 หลักเกณฑ์ในการประกอบธุรกิจ

ธนาคารพาณิชย์ที่จะประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ต้องมีคุณสมบัติและปฏิบัติตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

5.3.1 มีฐานะการเงินและฐานะการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถกันเงินสำรองได้ครบถ้วน สามารถดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์และภาระผูกพันได้ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ตลอดจนสามารถดำรงอัตราส่วนทางการเงินอื่นใดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งการเป็นกรณีพิเศษ

5.3.2 ให้ความร่วมมือกับทางการในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ในการปรับบทบาทและรูปแบบสถาบันการเงิน โดยธนาคารพาณิชย์ที่มีสถาบันการเงินที่รับฝากเงินจากประชาชนอยู่ภายใต้กลุ่มธุรกิจเดียวกันมากกว่า 1 แห่ง/รูปแบบ ต้องจัดทำแผนการควบกิจการ รวมกิจการ ขายกิจการ คืนใบอนุญาต รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินจากสถาบันการเงินแห่งอื่น เพื่อการดำเนินการตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) ตามแนวทางที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

5.3.3 จัดทำแผนงานรองรับการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ที่เป็นลายลักษณ์อักษรและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการธนาคารพาณิชย์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและเพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้ แผนงานดังกล่าวต้องมีสาระสำคัญอย่างน้อย ดังนี้

(1) นโยบายและระเบียบปฏิบัติในการประกอบธุรกิจ

(2) รายละเอียดของระบบการบริหารจัดการ ระบบบริหารความเสี่ยง ระบบการควบคุมภายใน และระบบการจัดทำบัญชี รวมทั้งความพร้อมและคุณภาพของบุคลากร

(3) รายละเอียดของระบบบริหารความเสี่ยงต้องครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

- ระบบการวิเคราะห์สินเชื่อ เพื่อการกำหนดวงเงินสินเชื่อของลูกค้า และการกำหนดจำนวนเงินล่วงหน้าที่ลูกค้าต้องชำระที่มีกระบวนการเป็นมาตรฐาน โดยเฉพาะในการวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ต้องยึดถือรายได้ของลูกค้าเป็นปัจจัยสำคัญ รวมทั้งวิเคราะห์ถึงคุณภาพและสภาพคล่องของทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง

- การกำหนดประเภทของทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง การกำหนดจำนวนเงินลงทุนสูงสุดสำหรับทรัพย์สินแต่ละประเภท และทรัพย์สินทุกประเภทรวมกัน โดยคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ เช่น ตลาดรองสำหรับขายทรัพย์สิน การล้าสมัยของทรัพย์สิน เป็นต้น

- การบริหารทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่งรวมถึงการจัดหาทรัพย์สิน การดำเนินการกับทรัพย์สินที่ยึดมา การติดตามและตรวจสอบสภาพทรัพย์สิน การประเมินมูลค่าทรัพย์สิน การประเมินมูลค่าซากของทรัพย์สิน จะต้องมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ในการประเมินมูลค่าทรัพย์สินนั้น ธนาคารพาณิชย์จะใช้ผู้ประเมินราคาอิสระหรือผู้ประเมินราคาภายในก็ได้ โดยธนาคารพาณิชย์ต้องถือปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณและมาตรฐานการปฏิบัติงานซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในวงการวิชาชีพการประเมินราคาสินทรัพย์

- ระบบการเรียกเก็บหนี้ และการติดตามทวงถามหนี้ที่สามารถเตือนให้ธนาคารพาณิชย์ทราบเมื่อลูกหนี้เริ่มมีปัญหาในการชำระหนี้หรือไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามข้อตกลง ตลอดจนกลยุทธ์ในการเรียกเก็บหนี้ในกรณีต่าง ๆ โดยให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตามแนวปฏิบัติของธนาคารแห่งประเทศไทยในการติดตามทวงถามหนี้

- การจัดเก็บข้อมูล และการจัดทำรายงาน ตลอดจนระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสำหรับใช้ในการกำหนดและทบทวนนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง

5.3.4 ธนาคารพาณิชย์ที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งต้องยื่นหนังสือแสดงความจำนงที่จะประกอบธุรกิจดังกล่าวที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยธนาคารพาณิชย์ที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) ของแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินต้องให้การรับรองมาในหนังสือแสดงความจำนงดังกล่าวด้วยว่าจะปฏิบัติตามแผนการควบกิจการ รวมกิจการ ขายกิจการ คืนใบอนุญาต รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินจากสถาบันการเงินแห่งอื่น เพื่อการดำเนินการตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบ รวมทั้งเงื่อนไขต่าง ๆ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะกำหนดประกอบการให้ความเห็นชอบ

ทั้งนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์จัดส่งหนังสือแสดงความจำนงไปที่สายกำกับสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยเมื่อธนาคารพาณิชย์ได้ยื่นหนังสือแสดงความจำนงแล้ว ให้มีผลเป็นการอนุญาตเมื่อพ้นกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ยื่นหนังสือดังกล่าว เว้นแต่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะมีข้อทักท้วงหรือให้ชี้แจงเพิ่มเติมเป็นลายลักษณ์อักษร โดยในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมีข้อทักท้วงหรือให้ชี้แจงเพิ่มเติม ให้ถือว่าธนาคารพาณิชย์ได้รับอนุญาตเมื่อได้รับแจ้งการอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

5.3.5 การจัดทำสัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาเช่าแบบลีสซิ่ง

ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดทำสัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งกับผู้เช่าเป็นหนังสืออย่างน้อย 2 ฉบับ และมอบให้ผู้เช่าเก็บไว้เป็นหลักฐาน 1 ฉบับ โดยต้องระบุรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่าแต่ละประเภท ดังนี้

(1) ประเภท ลักษณะ และอายุการใช้งานของทรัพย์สิน

(2) ราคาเงินสด เงินลงทุน จำนวนเงินล่วงหน้า จำนวนเงินรายงวด และอัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคำนวณผลตอบแทน

(3) รายละเอียดและวิธีการที่ใช้ในการคำนวณผลตอบแทน และจำนวนเงินรายงวด หากธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทนให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีด้วย (Effective Interest Rate)

(4) ระยะเวลาในการเช่า

(5) วิธีการส่งมอบ การตรวจตรา การติดตรึงหรือติดตั้ง การเคลื่อนย้าย การสูญหาย ความเสียหาย ความชำรุดบกพร่อง การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ของทรัพย์สินนั้น

(6) การประกันภัย การรับค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย การค้ำประกัน

(7) เงื่อนไขและสิทธิของผู้เช่าที่จะชำระค่าเช่าตามสัญญาคงเหลือสุทธิก่อนถึงกำหนด (ถ้ามี)

(8) ค่าใช้จ่ายและค่าเบี้ยปรับในกรณีต่าง ๆ

(9) เงื่อนไขในการบอกเลิกสัญญา การสิ้นสุดของสัญญา และการยึดทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง

(10) เงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแก่ผู้เช่า

(11) เงื่อนไขในการให้ผู้เช่าเช่าต่อหรือซื้อทรัพย์สินทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของทรัพย์สินด้วยราคาที่ตกลงกัน

เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าและผู้เช่าใช้สิทธิซื้อทรัพย์สินโดยได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินครบถ้วนตามสัญญาเช่าแล้ว ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการตามที่จำเป็นโดยไม่ชักช้าเพื่อให้ผู้เช่ามีสิทธิในทรัพย์สินอย่างบริบูรณ์ เช่น จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงชื่อเจ้าของทรัพย์สิน เป็นต้น

นอกจากนั้น เนื่องจากการให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ และการให้เช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2543 และประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2544 ดังนั้น ในการให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ และการให้เช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดทำสัญญาเช่าซื้อให้เป็นไปตามประกาศดังกล่าว ตลอดจนหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาประกาศกำหนดด้วย

5.3.6 การประกาศเผยแพร่อัตราดอกเบี้ยในการคำนวณผลตอบแทน ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่าย และค่าธรรมเนียมใด ๆ

(1) ให้ธนาคารพาณิชย์ปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยในการคำนวณผลตอบแทน ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่าย และค่าธรรมเนียมใด ๆ ในการให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานทุกแห่งภายในวันเดียวกับที่ธนาคารพาณิชย์ประกาศหรือเปลี่ยนแปลงรายละเอียด รวมทั้ง ให้เผยแพร่ข้อมูลข้างต้นไว้ในเว็บไซต์ (Website) ของธนาคารพาณิชย์ก่อนวันที่รายละเอียดดังกล่าวมีผลใช้บังคับ หากธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทนให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีด้วย (Effective Interest Rate)

(2) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ประสงค์จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อกำหนด อัตรา ค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย ค่าปรับ วิธีการคำนวณ และเงื่อนไขต่าง ๆ ของสัญญา ให้ธนาคารพาณิชย์ถือ

ปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคารพาณิชย์

5.3.7 การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจ

(1) ธนาคารพาณิชย์ต้องให้ความสำคัญกับการลดความเสี่ยงต่อการเสียหายของทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง และควรจัดให้มีประกันภัยทรัพย์สินดังกล่าว โดยธนาคารพาณิชย์เป็นผู้รับประโยชน์ตามความจำเป็นและเหมาะสม ทั้งนี้ ในการทำประกันภัยธนาคารพาณิชย์ต้องคำนึงถึงประเภททรัพย์สิน ยอดเงินลงทุนในทรัพย์สิน โอกาสในการเกิดความเสียหายของทรัพย์สิน และค่าซ่อมแซมกรณีทรัพย์สินได้รับความเสียหาย เป็นต้น

(2) ในการคำนวณจำนวนเงินสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์ยกเว้นธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยสามารถลงทุนในทรัพย์สินเพื่อให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่งแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งให้นับรวมกับธุรกรรมการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพันหรือการทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อประเภทอื่น เพื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือแก่บุคคลหลายคนรวมกันในโครงการหนึ่งโครงการใด หรือเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน ซึ่งเมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์นั้น

สำหรับกรณีของธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยในการคำนวณจำนวนเงินสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยสามารถลงทุนในทรัพย์สินเพื่อให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่งแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ให้ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยนับรวมกับธุรกรรมการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพันหรือการทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อประเภทอื่น เพื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือโครงการหนึ่งโครงการใด เมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกินกว่าที่ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยสามารถทำได้ตามที่กำหนดไว้ในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการกำหนดอัตราส่วนจำนวนเงินที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน หรือทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อเพื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือโครงการหนึ่งโครงการใดกับเงินกองทุน

(3) ในการคำนวณน้ำหนักความเสี่ยงของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าเพื่อดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์และภาระผูกพัน การจัดชั้นลูกหนี้ตามสัญญาเช่าและการกันสำรอง รวมทั้งการระงับการรับรู้ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้จากการให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

(4) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับทรัพย์สินกลับคืนมาเนื่องจากสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือเนื่องจากยึดมาจากผู้เช่า ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการจำหน่ายหรือให้เช่าทรัพย์สินนั้นต่อภายใน 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือนับแต่วันที่ยึดมา หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว

ธนาคารพาณิชย์ยังไม่สามารถจำหน่ายหรือให้เช่าทรัพย์สินนั้นต่อได้ ธนาคารพาณิชย์ต้องกันเงินสำรองสำหรับทรัพย์สินนั้น โดยให้ทยอยกันเงินสำรองทุกงวด 6 เดือน ในอัตรางวดละไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของมูลค่าทรัพย์สินนั้น ณ วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือวันที่ยึดมา

หากปรากฏว่าทรัพย์สินที่ได้รับกลับคืนมานั้นเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์จัดชั้นสูญหรือสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน ให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการตัดทรัพย์สินนั้นออกจากบัญชีหรือกันเงินสำรองให้ครบถ้วนทันทีตามประกาศที่กล่าวด้วย โดยในกรณีทรัพย์สินนั้นเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ ให้ธนาคารพาณิชย์กันเงินสำรองเป็นจำนวนที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเงินสำรองที่ได้ทยอยกันไปแล้วตามวิธีการที่กล่าวในวรรคแรกกับเงินสำรองที่ต้องกันสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญตามประกาศที่กล่าว

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ได้รับกลับคืนมานั้น มีอายุการใช้งานเหลือน้อยกว่า 2 ปี และธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถจำหน่ายหรือให้เช่าต่อได้ภายใน 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือวันที่ยึดมา ให้ธนาคารพาณิชย์กันเงินสำรองสำหรับทรัพย์สินนั้นทั้งจำนวนทันทีเมื่อครบระยะเวลา 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือวันที่ยึดมา

5.3.8 การจัดทำบัญชีและรายงาน

(1) ธนาคารพาณิชย์ต้องตรวจสอบดูแลให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานบัญชี กฎหมายหรือกฎเกณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด

(2) ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้มีข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งไว้ เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

5.3.9 ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการดังนี้

(1) จัดหาทรัพย์สินโดยที่ยังไม่ได้ตกลงทำสัญญาเช่าทรัพย์สินนั้นกับผู้ใด หรือจัดหาทรัพย์สินในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดหรือสูงกว่าราคาต่ำสุดที่พึงจัดหาได้

(2) นำทรัพย์สินที่ให้เช่าไปทำนิติกรรมกับบุคคลใดอันก่อให้เกิดภาระแก่ทรัพย์สินนั้น เว้นแต่ในกรณีจำเป็นโดยได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้

(3) ให้ผู้เช่านำทรัพย์สินไปให้เช่าช่วง ยกเว้นในกรณีที่ผู้เช่าเป็น ผู้ประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินเป็นทางค้าปกติ

5.3.10 กรณีที่เจ้าของทรัพย์สินนำทรัพย์สินมาขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back)

(1) ธนาคารพาณิชย์ต้องถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เช่นเดียวกันกับการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งดังกล่าวข้างต้น

(2) ในการรับซื้อทรัพย์สินและให้เช่ากลับคืน ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการให้มีการประเมินราคาทรัพย์สินที่จะรับซื้อและให้เช่ากลับคืนดังนี้

(ก) ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้มีการประเมินราคาทรัพย์สินที่จะรับซื้อและให้เช่ากลับคืน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยคณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์หรือคณะผู้บริหารที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์ อย่างไรก็ดี ธนาคารพาณิชย์ต้องประเมินราคาทรัพย์สินอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้เกิดการตกแต่งบัญชี หรือการเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขายและเช่ากลับคืน

(ข) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ไม่มีความชำนาญหรือทรัพย์สินไม่มีราคาประเมินในตลาดรองเพื่อการอ้างอิง เช่น เครื่องจักร เครื่องบิน และเรือ เป็นต้น ธนาคารพาณิชย์ควรใช้ผู้ประเมินอิสระภายนอกในการประเมินราคาทรัพย์สินที่จะรับซื้อและให้เช่ากลับคืน ประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขายและเช่ากลับคืนในการตกแต่งบัญชี เช่น การรับซื้อทรัพย์สินในราคาที่สูงเกินจริง

5.3.11 การพักหรือเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจ

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจพักหรือสั่งเพิกถอนการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ธนาคารพาณิชย์ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือข้อกำหนดข้างต้น

(2) ธนาคารพาณิชย์ไม่ดำเนินการตามแผนการควบกิจการ รวมกิจการ ขายกิจการ คืนใบอนุญาต รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินจากสถาบันการเงินแห่งอื่นเพื่อการดำเนินการตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบ

(3) ธนาคารพาณิชย์ไม่ดำเนินการตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การคลังกำหนดประกอบการให้ความเห็นชอบแผนการควบกิจการ รวมกิจการ ขายกิจการ คืนใบอนุญาต รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินจากสถาบันการเงินแห่งอื่นเพื่อการดำเนินการตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence)

(4) กรณีอื่น ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่ากระทบกับความปลอดภัยหรือความผาสุกของประชาชน

6. วันเริ่มต้นบังคับใช้

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 3 สิงหาคม 2551

(นางธาริษา วัฒนเกส)
ผู้ว่าการ
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาคผนวก จ.

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 80/2551

หลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยส่วนลด ค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคารพาณิชย์

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย
ที่ สนส. 80 /2551
เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคารพาณิชย์

---

1. เหตุผลในการออกประกาศ

เพื่อให้มีความชัดเจนและโปร่งใสในการจ่ายและเรียกเก็บดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับ ที่เกี่ยวเนื่องกับการรับฝากเงินและการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ส่งเสริมให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมในการประกอบธุรกิจ และเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคในการเปรียบเทียบข้อมูลสำหรับเลือกใช้บริการจากธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงออกหลักเกณฑ์ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับ

ในการออกประกาศฉบับนี้เพื่ออ้างอิงอำนาจตามกฎหมายให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 และเป็นการรวบรวมประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งเกี่ยวข้องกับดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับของธนาคารพาณิชย์ให้อยู่ในฉบับเดียวกัน โดยสาระสำคัญของหลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากหลักเกณฑ์เดิม อย่างไรก็ดี เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากได้ยืดหยุ่นมากขึ้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงยกเลิกการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากพิเศษที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดเพิ่มขึ้นจากอัตราที่ประกาศไว้ได้อีกไม่เกินร้อยละ 0.5 นอกจากนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคผู้ฝากเงิน ในการเรียกเก็บค่าบริการรักษาบัญชีเงินฝาก ธนาคารพาณิชย์จะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ลูกค้าแต่ละรายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน และกรณีบัญชีเงินฝากที่ไม่เคลื่อนไหวแต่ไม่อยู่ในข่ายเรียกเก็บค่าบริการรักษาบัญชีเงินฝาก ธนาคารพาณิชย์จะต้องแจ้งเป็นจดหมายลงทะเบียนหรือจดหมายรับรองให้ลูกค้าทราบ

2. อำนาจตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 38 มาตรา 40 มาตรา 41 มาตรา 46 และมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ธนาคารแห่งประเทศไทยออกหลักเกณฑ์ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับ ตามความในประกาศฉบับนี้

ฝนสป10-กส340ก -25510803

กส 340	วันที่ 3 ส.ค. 2551

วิสัยทัศน์ เป็นองค์กรที่มองการณ์ไกล พนักงานมีความสามารถสูงและอุทิศตนเพื่อดูแลเศรษฐกิจให้ผ่านพ้นความผันผวนได้อย่างราบรื่น
www.bot.or.th บริการข้อมูลอัตโนมัติ 24 ชั่วโมง โทร. 0 - 2283 - 6789

3. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ทุกธนาคาร แต่ไม่ใช้บังคับกับกรณี ดังต่อไปนี้

3.1 การรับฝากเงิน หรือการให้สินเชื่อระหว่างธนาคารพาณิชย์กับสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน

3.2 การให้สินเชื่อโดยตกลงกันเป็นเงินตราต่างประเทศ

3.3 ธุรกรรมเงินฝาก และเงินให้สินเชื่อที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดหลักเกณฑ์โดยเฉพาะในเรื่องดังกล่าวไว้ เช่น เงินฝากหรือเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์แฝง สินเชื่อบัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว

4. ประกาศและหนังสือเวียนที่ยกเลิก ตามเอกสารแนบ 1

5. เนื้อหา

5.1 ในประกาศฉบับนี้

"ดอกเบี้ย ส่วนลด หรือค่าบริการ" หมายความว่า บรรดาเงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งอื่นที่อาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน ซึ่งผู้ฝากเงินหรือบุคคลใดได้รับจากธนาคารพาณิชย์ พนักงาน หรือลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากการรับฝากเงิน กู้ยืมเงิน หรือรับเงิน หรือที่ธนาคารพาณิชย์ พนักงาน หรือลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้นได้รับเนื่องจากการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์

"ค่าบริการต่าง ๆ" หมายความว่า บรรดาเงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งอื่นที่อาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน นอกจากดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับจากลูกค้าเนื่องจากการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ ไม่ว่าจะเรียกชื่อว่า ค่าบริการ ค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดก็ตาม แต่ไม่รวมถึงเบี้ยปรับที่อาจเรียกได้ ตามมาตรา 46 (7) แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

"เงินให้สินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจ (Commercial loan)" หมายความว่า เงินให้สินเชื่อที่ให้แก่บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการประกอบธุรกิจ

"เงินให้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค (Consumer loan)" หมายความว่า เงินให้สินเชื่อที่ให้แก่บุคคลธรรมดาที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการประกอบธุรกิจ ซึ่งรวมถึงสินเชื่อที่อยู่อาศัย (Housing loan) สินเชื่อบัตรเครดิต (Credit card loan) และสินเชื่อส่วนบุคคล (Personal loan)

5.2 การกำหนดแนวทางและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับฝากเงิน และการให้สินเชื่อ

5.2.1 ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดแนวทางและวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) การจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากให้แก่ลูกค้า

(2) การเรียกเก็บ**ดอกเบี้ย หรือส่วนลดเงินให้สินเชื่อ** และค่าบริการต่าง ๆ **รวมถึงเบี้ยปรับ**จากลูกค้า

(3) การรับข้อร้องเรียนจากลูกค้าในเรื่อง**การจ่ายดอกเบี้ย** การเรียกเก็บ**ดอกเบี้ยหรือส่วนลด** ค่าบริการต่าง ๆ และ**เบี้ยปรับ** โดยอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับช่องทางในการรับข้อร้องเรียน กระบวนการพิจารณาตรวจสอบ ระยะเวลาในการดำเนินการ การแจ้งผลการดำเนินการ และกระบวนการพิจารณาการชดเชยสำหรับความเสียหายใด ๆ ที่ลูกค้าได้รับอันเกิดจากความผิดพลาดของธนาคารพาณิชย์

5.2.2 ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งที่ให้บริการ โดยอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดสัญญาหรือข้อตกลงที่เป็นรูปแบบมาตรฐานสำหรับลูกค้าทั่วไป เงื่อนไขต่าง ๆ ของสัญญาหรือข้อตกลง **อัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลด** ค่าบริการต่าง ๆ เบี้ยปรับ รวมถึงสูตรและวิธีการคำนวณต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้รวมถึงกรณีมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลดังกล่าวด้วย และต้องสามารถมอบให้ลูกค้าผู้ใช้บริการได้ตามสมควรเมื่อมีการร้องขอ เพื่อให้ลูกค้าสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวประกอบการตัดสินใจเลือกใช้บริการได้ตรงตามความต้องการ

5.2.3 ในการทำสัญญาใหม่กับลูกค้า ธนาคารพาณิชย์ต้องมอบหรือส่งสำเนาสัญญาหรือข้อตกลงการให้บริการให้แก่ลูกค้า **ซึ่งต้องระบุถึงอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดหรือค่าบริการต่าง ๆ หรือเบี้ยปรับ และต้องชี้แจงให้ลูกค้าทราบถึงภาระ สิทธิและประโยชน์ในการทำสัญญาดังกล่าวด้วย**

5.2.4 การทำโฆษณาไม่ว่าจะกระทำด้วยการใช้ถ้อยคำ ตัวอักษร ตัวเลข ภาพหรือผัง หรือด้วยวิธีอื่นใด โดยทางหนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์อื่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ป้ายโฆษณา จดหมาย หรือโดยทางอื่นใดต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์ควรให้ข้อมูลที่ชัดเจนทั้งด้านสิทธิประโยชน์ที่ลูกค้าจะได้รับและภาระหรือค่าใช้จ่ายที่ลูกค้าจะต้องจ่าย เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและถูกต้อง

5.3 ดอกเบี้ยเงินฝาก

ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยเงินฝาก ดังต่อไปนี้

5.3.1 ประกาศอัตราดอกเบี้ยที่จะจ่ายสำหรับเงินฝากของลูกค้าแต่ละประเภท รวมทั้งเงื่อนไขต่าง ๆ (ถ้ามี) **โดยคำนึงถึงความชัดเจน โปร่งใส และเท่าเทียมกันสำหรับเงินฝากของลูกค้าประเภทเดียวกัน** และให้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) อัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามประเภทกระแสรายวัน เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามประเภทออมทรัพย์ที่ไม่ใช้เช็คในการถอน เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้โดยการออกบัตรเงินฝาก และเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาแบบผูกพันที่มีระยะเวลาการฝากต่อเนื่องเป็นรายเดือนไม่ต่ำกว่า 24 เดือน (Contractual savings)

(2) เงื่อนไขต่าง ๆ ในการจ่ายดอกเบี้ย เช่น อัตราดอกเบี้ยกรณีลูกค้าถอนก่อนครบกำหนดระยะเวลา แต่จะต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดตามข้อ (1) **วิธีการคำนวณดอกเบี้ยจ่าย ความถี่ในการจ่าย จำนวนวันต่อปีที่ใช้ในการคิดดอกเบี้ย** และสาขาที่ให้บริการเปิดบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น

(3) เงื่อนไขอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น รายละเอียดการประกันเงินต้นและดอกเบี้ยจากกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน หรือสถาบันคุ้มครองเงินฝาก ของผลิตภัณฑ์ทางการเงินแต่ละประเภทที่ธนาคารพาณิชย์ให้บริการแก่ลูกค้า เป็นต้น

5.3.2 จ่ายดอกเบี้ยเงินฝาก ตามอัตราที่ประกาศกำหนดสำหรับเงินฝาก และลูกค้าแต่ละประเภทตามข้อ 5.3.1

5.3.3 กรณีที่วันครบกำหนดจ่ายคืนเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ตรงกับวันหยุดทำการของธนาคารพาณิชย์ ให้ถือเอาวันทำการวันแรกต่อจากวันหยุดทำการนั้นเป็นวันครบกำหนดจ่ายคืนเงินฝาก โดยธนาคารพาณิชย์ต้องจ่ายดอกเบี้ยให้ลูกค้าสำหรับวันหยุดทำการนั้นด้วย **สำหรับบัตรเงินฝากที่ไม่กำหนดอัตราดอกเบี้ย ให้จ่ายไม่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่จ่ายคืนเมื่อทวงถามประเภทออมทรัพย์ตามที่ธนาคารพาณิชย์ประกาศกำหนด เว้นแต่ลูกค้าจะมีข้อตกลงกับธนาคารพาณิชย์เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนว่าให้โอนเงินต้นและดอกเบี้ยเข้าบัญชีเงินฝากอื่นของลูกค้าตั้งแต่วันครบกำหนดจ่ายคืน**

5.3.4 ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่สนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์แจกเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดนอกจากดอกเบี้ยโดยการจัดรายการชิงโชคหรือจับฉลากให้แก่ลูกค้าอีก เว้นแต่เป็นการให้ของกำนัลแก่ลูกค้าในโอกาสอันเป็นประเพณีนิยมที่ถือปฏิบัติกันโดยทั่วไป

5.4 ค่าบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับเงินฝาก

ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติในเรื่องค่าบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับเงินฝาก ดังต่อไปนี้

5.4.1 กรณีบัญชีเงินฝากที่ไม่เคลื่อนไหว **มียอดเงินฝากคงเหลือน้อยกว่าที่ธนาคารพาณิชย์กำหนด และธนาคารพาณิชย์มีความจำเป็นที่จะต้องเรียกเก็บหรือหักบัญชีเป็นค่าบริการรักษาบัญชีเงินฝาก** ให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการ ดังนี้

(1) กำหนดค่าบริการรักษาบัญชีเงินฝาก เท่าที่จำเป็นเพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายในการบริหารบัญชีดังกล่าว โดยคำนึงถึงรายได้ที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับจากการนำเงินฝากของลูกค้าไปหาผลประโยชน์ประกอบด้วย พร้อมทั้งกำหนดเงื่อนไขในการเรียกเก็บให้ชัดเจน

(2) ในขณะที่ลูกค้าเปิดบัญชีเงินฝากใหม่ ธนาคารพาณิชย์ต้องแจ้งให้ลูกค้าทราบถึงค่าบริการรักษาบัญชีเงินฝากและเงื่อนไขในการเรียกเก็บที่ชัดเจน

(3) แจ้งเป็นหนังสือให้ลูกค้าแต่ละรายทราบ**ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน** ก่อนที่จะเรียกเก็บหรือหักบัญชีเป็นค่าบริการรักษาบัญชีเงินฝาก โดยให้ระบุยอดเงินฝากคงเหลือ ค่าบริการที่เรียกเก็บ และเงื่อนไขในการเรียกเก็บให้ชัดเจน

ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์จะทำข้อตกลงเรียกเก็บหรือหักบัญชีเป็นค่าบริการรักษาบัญชีเงินฝากเกินกว่ายอดเงินฝากคงเหลือในบัญชีไม่ได้

5.4.2 กรณีบัญชีเงินฝากที่ไม่เคลื่อนไหวแต่ไม่อยู่ในข่ายที่ถูกเรียกเก็บค่าบริการรักษาบัญชีเงินฝากตามข้อ 5.4.1 และเป็นบัญชีของบุคคลธรรมดาประเภทกระแสรายวันหรือออมทรัพย์ รวมถึงบัญชีเงินฝากประจำซึ่งโดยทั่วไปจะทำสัญญาแบบฝากต่อเนื่องเมื่อครบกำหนด (Roll over) แต่ลูกค้าไม่มีการติดต่อเป็นเวลานาน ธนาคารพาณิชย์ต้องแจ้งยอดเงินฝากคงเหลือเป็นจดหมายลงทะเบียน**หรือจดหมายรับรอง**ให้ลูกค้าทราบ **และหากลูกค้าหรือทายาทยังไม่ติดต่อมายังธนาคารพาณิชย์ เพื่อขอปิดบัญชีหรือทำรายการเพื่อให้บัญชีมีการเคลื่อนไหว ให้ธนาคารพาณิชย์แจ้งเป็นจดหมายอีก 2 ครั้งโดยมีระยะเวลาห่างกันคราวละ 1 ปี โดยในครั้งสุดท้าย ให้ระบุว่าธนาคารพาณิชย์จะหยุดการแจ้งเป็นหนังสือ**

5.5 ดอกเบี้ยและส่วนลดเงินให้สินเชื่อ

ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลดเงินให้สินเชื่อ ดังต่อไปนี้

5.5.1 ประกาศอัตราดอกเบี้ยที่จะเรียกเก็บจากลูกค้าแต่ละประเภท ดังนี้

(1) อัตราดอกเบี้ยอ้างอิง พร้อมทั้งคำจำกัดความของลูกค้าที่ธนาคารพาณิชย์จะเรียกเก็บดอกเบี้ยและส่วนลดโดยอ้างอิงกับอัตราดังกล่าว เช่น อัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้ารายใหญ่ชั้นดีประเภทเงินกู้แบบมีระยะเวลา (Minimum Loan Rate หรือ MLR) อัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้ารายย่อยชั้นดี (Minimum Retail Rate หรือ MRR) และอัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้ารายใหญ่ชั้นดีประเภทเงินเบิกเกินบัญชี (Minimum Overdraft Rate หรือ MOR) เป็นต้น

(2) เพดานอัตราดอกเบี้ยและส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บได้สูงสุด โดยจำแนกตามกลุ่มเป็นเงินให้สินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจ (Commercial loan) และเงินให้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค (Consumer loan) ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์อาจประกาศจำแนกปลีกย่อยตามประเภทเงินให้สินเชื่อ และอาจแยกประกาศเพดานอัตราดอกเบี้ยและส่วนลดสูงสุดกรณีผิดนัดชำระหนี้ออกจากเพดานอัตราดอกเบี้ยและส่วนลดสูงสุดกรณีปกติด้วยก็ได้

5.5.2 ไม่ว่ากรณีใด ๆ ธนาคารพาณิชย์จะเรียกเก็บดอกเบี้ยหรือส่วนลดได้ไม่เกินเพดานอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์ประกาศไว้สำหรับเงินให้สินเชื่อและลูกค้าแต่ละกลุ่มและประเภทตามข้อ 5.5.1 (2) ยกเว้นสินเชื่อเพื่อการจัดหาที่อยู่อาศัยแก่ผู้มีรายได้น้อยที่ได้ทำสัญญาผูกพันกันไว้ก่อนวันที่ 1 มิถุนายน 2535 ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บดอกเบี้ยได้ไม่เกินอัตรา MLR ตามข้อ 5.5.1 (1)

5.6 ค่าบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับเงินให้สินเชื่อ

ค่าบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการให้สินเชื่อให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของดอกเบี้ยหรือส่วนลด เว้นแต่ค่าบริการต่าง ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดดังต่อไปนี้ ให้เรียกเก็บต่างหากจากดอกเบี้ยได้

5.6.1 กรณีเงินให้สินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจ (Commercial loan) หากธนาคารพาณิชย์ประกาศประเภท จำนวน หรืออัตราของค่าบริการที่เกี่ยวเนื่องกับการให้สินเชื่อไว้อย่างชัดเจน ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกค่าบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการให้สินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์จะเรียกเก็บได้ต่างหากโดยไม่ถือเป็นดอกเบี้ยหรือส่วนลดก็ได้

5.6.2 กรณีเงินให้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค (Consumer loan) ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บค่าบริการต่าง ๆ ตามที่ได้จ่ายไปจริงและพอสมควรแก่เหตุได้ต่างหากโดยไม่ถือว่าเป็นดอกเบี้ยหรือส่วนลดได้ แต่ต้องเป็นค่าใช้จ่ายเฉพาะที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

(1) ค่าใช้จ่ายที่ธนาคารพาณิชย์ต้องจ่ายให้แก่หน่วยงานราชการ

(2) ค่าใช้จ่ายที่ธนาคารพาณิชย์ต้องจ่ายให้แก่บุคคลอื่นหรือหน่วยงานภายนอก โดยมีหลักฐานการชำระเงินที่สามารถตรวจสอบได้ตามประเภทที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดดังตารางที่ 3 แนบท้ายประกาศนี้

(3) ค่าใช้จ่ายที่ทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการให้บริการแก่ลูกค้าหรือการผิดนัดชำระหนี้ของลูกค้าแล้วแต่กรณีเฉพาะรายตามประเภทที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดดังตารางที่ 3 แนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์จะเรียกเก็บค่าใช้จ่ายประเภทเดียวกันตามที่ระบุไว้ในข้อ (2) และ (3) ซ้ำซ้อนกันไม่ได้

5.7 ค่าบริการอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับการให้สินเชื่อ

ค่าบริการใด ๆ ที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับการให้สินเชื่อ เช่น ค่าบริการการใช้เช็คหรือการโอนเงินนั้น ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บได้อยู่แล้ว แต่ต้องปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่กำหนดไว้โดยเฉพาะในเรื่องนั้น ๆ

5.8 เบี้ยปรับที่เกี่ยวเนื่องกับเงินให้สินเชื่อที่อยู่อาศัย

ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติในเรื่องเบี้ยปรับเงินให้สินเชื่อที่อยู่อาศัย ดังต่อไปนี้

5.8.1 กรณีที่ลูกค้าเลือกทำสัญญาเป็นสินเชื่อที่อยู่อาศัยอัตราดอกเบี้ยลอยตัวตั้งแต่แรกและประสงค์จะไถ่ถอนสินเชื่อก่อนกำหนดทั้งจำนวน ธนาคารพาณิชย์สามารถคิดเบี้ยปรับดังกล่าวได้เฉพาะกรณีลูกค้าไถ่ถอนสินเชื่อเพื่อไปใช้บริการกับสถาบันการเงินอื่นภายในช่วง 3 ปีแรกนับจากวันทำสัญญา

5.8.2 กรณีที่ลูกค้าทำสัญญาเป็นสินเชื่อที่อยู่อาศัยอัตราดอกเบี้ยคงที่และประสงค์จะไถ่ถอนสินเชื่อก่อนครบรอบสัญญา ซึ่งเป็นสัญญาที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดให้มีการคิดอัตราดอกเบี้ยคงที่เปลี่ยนทุกรอบ 3 ปี หรือ 5 ปี เพื่อไปใช้บริการกับสถาบันการเงินอื่น หรือกรณีที่ลูกค้าประสงค์จะขอเปลี่ยนไปใช้สินเชื่ออัตราดอกเบี้ยลอยตัวก่อนครบรอบสัญญาที่กล่าวให้ธนาคารพาณิชย์สามารถคิดเบี้ยปรับได้

5.9 การเปิดเผยข้อมูลอัตราดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับ

5.9.1 การประกาศกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับ ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ปิดประกาศตารางที่ 1 – 6 แนบท้ายประกาศนี้ไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งที่ให้บริการ ภายในวันเดียวกับที่ธนาคารพาณิชย์ออกประกาศหรือเปลี่ยนแปลงประกาศ

(2) เผยแพร่ตารางที่ 1 – 6 แนบท้ายประกาศนี้ไว้ในเว็บไซต์ (Website) ของธนาคารพาณิชย์ ก่อนวันที่อัตราที่ประกาศมีผลใช้บังคับ และต้องเผยแพร่ข้อมูลย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี เพื่อให้ลูกค้าเรียกดูข้อมูลได้

(3) แจ้งเป็นหนังสือให้แก่ลูกค้าภายในเวลาอันควร หากมีการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค (Consumer loan) ซึ่งทำให้ลูกค้าเสียประโยชน์ **ไม่ว่าจะเป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่หรืออัตราดอกเบี้ยลอยตัว**

5.9.2 การประกาศกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงค่าบริการต่าง ๆ เบี้ยปรับ สูตรและวิธีการคำนวณ ตลอดจนเงื่อนไขต่าง ๆ ของสัญญาหรือข้อตกลง ซึ่งทำให้ลูกค้าผู้ใช้บริการเสียประโยชน์ ธนาคารพาณิชย์ต้องได้รับความยินยอมจากลูกค้าก่อน เว้นแต่ลูกค้าเลือกที่จะให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการเป็นอย่างอื่น อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะมีการตกลงใด ๆ ไว้ ธนาคารพาณิชย์ต้องปิดประกาศการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับดังกล่าวไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งที่ให้บริการ เพื่อให้ลูกค้าทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วันก่อนจะมีผลใช้บังคับ **และต้องเผยแพร่ในเว็บไซต์ (Website) ของธนาคารพาณิชย์ไปในคราวเดียวกันด้วย** ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ข้อนี้ไม่ใช้บังคับกับสัญญาที่เป็นการเฉพาะรายกับลูกค้ารายใหญ่

5.9.3 ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดเก็บต้นฉบับของตารางที่ 1 - 6 แนบท้ายประกาศนี้ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของเอกสาร หรือสื่อบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือในรูปแบบใด ๆ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปีนับแต่วันที่อัตราที่ประกาศมีผลใช้บังคับ เพื่อจัดให้ลูกค้า ศาล หรือหน่วยงานของรัฐตามที่ร้องขอ

5.10 การจัดทำรายงานบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศ

ธนาคารพาณิชย์ต้องส่งข้อมูลตามข้อ 5.9.1 (1) เฉพาะตารางที่ 4 - 6 ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ในรูปแบบ Excel file ผ่านช่องทาง Email Address : FOG_RR@bot.or.th ภายใน 3 วันทำการนับจากวันที่ออกประกาศหรือเปลี่ยนแปลงประกาศ

6. วันเริ่มต้นบังคับใช้

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 3 สิงหาคม 2551

(นางธาริษา วัฒนเกส)
ผู้ว่าการ
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	: นางสาว กันต์ฤทัย รักอนันตชัย
วัน เดือน ปี เกิด	: 10 พฤษภาคม 2536
สถานที่เกิด	: กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	: ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2558
ตำแหน่งหน้าที่ การงานปัจจุบัน	: เจ้าหน้าที่บริหารคุณภาพหนี้สินเชื่อรายย่อยและกฎหมาย ธนาคาร ทิสโก้ จำกัด(มหาชน)